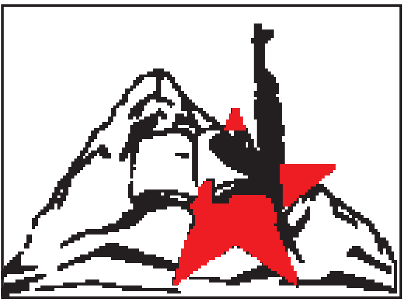

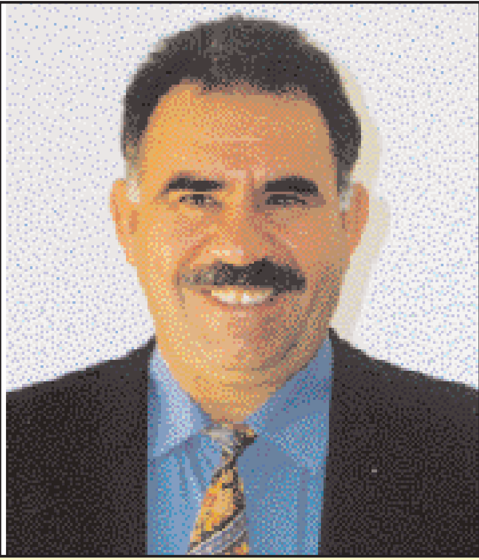
SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Yıl: 19 / Sayı: 220 / Nisan 2000

1 Mayıs 2000 yıllarını

sosyalizmin öz demokrasisi temelinde yeniden inşaa edelim!

1 Mayıs 2000 yıllarını sosyalizmin öz demokrasisi temelinde yeniden inşaa edelim.

İnsanlık gerçeğinin tarih boyunca, ideolojik ve maddi temelde gözden geçirilerek, ideolojik ve duygusal bağını doğru yakalayarak günümüzün bilimsel ve teknik temeli ile de bütünleştirerek ele almak büyük önem taşımaktadır.

Sosyalizm insanlık tarihi kadar eskidir. Reel Sosyalizm; onun son bir aşamasıdır. Reel Sosyalizm, bilimsel sosyalizmin şafak vaktini, yani ilkel dönemini temsil eder. Sorunlarını içten çözememesi nedeniyle başarısızlığa uğramıştır. Bunun esas nedeni kendi öz demokrasisini geliştirememesidir. Reel Sosyalist dönem, şiddet dönemi, şiddet yanı ağır basan dönemi ifade eder ve tarihe böyle mal olmuştur. Bu şiddet anlayışı, egemen sınıflardan kalma bir çok kalıntıyı da, egemenliği de bağrında taşır.

Yeni dönem sosyalizmi, olgunluk dönemi sosyalizmi olacaktır. Yeni dönem kanlı değil, şiddet ve kızıl yanıyla değil; şiddet yönünü aşmak zorundadır. Olgunluk dönemi sosyalizmi, barışçıl yanı ağır basan ve öz demokrasisini geliştirerek kendini inşaa edecektir. İnsanlığın tarihi kazanımlarına doğru sahip çıkmak kadar, günümüzün iç toplumsal çelişkilerle, doğayla çelişkilerini çözmeyi esas alacaktır.

Sınıfsal anlamda demokrasiyi inşaa ederken, hiçbir toplumsal tabakayı, grubu, sınıfı ve kesimi tasfiye edemez. Kendi öz demokrasisinin birinci ilkesi budur. Siyaset barış içinde çözüme kavuşacaktır. Çeşitli kesimlerin sorunları ön plana çıkarken bu bilimsel ve teknik temel esas alınarak sorunlar çözülecektir.

Kızıl renk, sarı ve yeşile dönecektir artık. Sarı renk, gün, ışık ve başağı temsil eder. Yeşil ise doğa, çevre ve kadın özgürlüğü ile kucaklaşma anlamına gelir. Dolayısıyla, yalnız bir renk olmayacak. Birçok rengi içinde barındırarak, çok renklilik temelinde yeni dönem sosyalizmi böyle gelişecektir.

Türkiye için de şu söylenebilir. Artık ortak vatan ve emekçilerin en geniş katılımlı, başta emek cephesi olmak üzere, toplumun en geniş katılımlı demokratik koalisyonu ile sorunlarına barış içinde çözüm getireceğine inanıyorum.

Özgürlük, iş, ekmek sorunlarının çözümleri de bu koalisyonunun gelişmesiyle mümkün olacaktır. Başından beri anlayışımız bu olmuştur. Her türlü sorun, böylesi ittifaklar etrafından geniş demokrasi koalisyonunun birlikte inşaa ederek, başarılı olunacağına inanıyorum. Bu temelde herkesin üzerine düşeni, büyük bir sorumluluk bilinci ile yerine getirmesi gerekir. PKK'nin de bunun en iyi şekilde yerine getireceğine inanıyorum. Bu duygularla 1 Mayıs'ı selamlıyorum. 1 Mayıs'ın barış, kardeşlik ve özgürlüğü sağlayacak demokratik koalisyonu gerçekleştirilmesine vesile olmasını diliyorum.

PKK Başkanlık Konseyi değerlendiriyor

" Demokrasi hareketini yaratmak dönemin vazgeçilmez görevidir"

Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'da siyasal gelişmelerin giderek hareketleneceği anlaşılıyor. Son yüz elli yıllık modernleşme süreci, özellikle kırk yıllık demokratik devrim mücadelesiyle bunun yarattığı birikim, bugün Türkiye'de demokratik titreşimler ve hareketlenmelere yol açmıştır. Türkiye'deki değişim ve dönüşüm sancılarının, demokrasi isteyenlerle istemeyenler arasındaki mücadelenin bundan sonra daha da hızlanacağı söylenebilir. Yine Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday üye olması ve Ortadoğu'daki siyasal çekişmeler, Türkiye'yi çok yönlü siyasal ilişkilere ve değişime açık hale getirmiştir.

Sayfa 3'te

Nisan yağmurlarına karışan kanlarıyla özgürlük ağacını sulayanların anısına

sayfa 23'te

Bir Dönemin Ardından

Yeni bir bin yılın başlangıcı niteliğindeki 2000 yılı, birçok bakımdan yenilenme, değişme ve ilk olma özelliği taşıyor. Daha çok da insanın tarihi dönemleştirme, bu çerçevede de yeni bir binyılın büyülü rakam olma niteliği ile dikkatleri çeken yeni yıl, Kürt halkı ve yaşadığı tüm coğrafyalarda ise köklü bir yenilenme süreci olarak öne çıkıyor. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan yoldaşın geliştirdiği Kürt sorununa şiddet dışı, siyasal yollarla çözüm bulma çabası yalnızca Kürtler veya Kürtleri egemenlik altında tutan halkları değil, tüm bölge ve uluslararası güçleri bu süreçte yakından etkiledi. Kürt gerçekliği ve mücadelesinin son yıllarda yakaladığı belirleyicilik düzeyi, bu nedenle bu alandaki tüm değişim eğilimlerine damgasını vurdu.

Bu çerçevede yeni binyılın ilk baharında, Türkiye'de daha önce de tartışılan istikrar arayışı temel gündem maddesi haline geldi. Görünürde cumhurbaşkanlığı seçimi nedeniyle gündeme gelse de, istikrar arayışının altında rejim sorununun yattığı bütün tartışmalarda açıkça ortaya çıktı. Bunda 1982 Anayasası'nın cumhurbaşkanına neredeyse yarı başkanlık sistemi çerçevesinde görev ve yetki vermesinin rolü olsa da, Türkiye'nin yaşadığı ciddi ve köklü sorunların belirleyici olduğu açıktır. Bu sorunların başında da tabii ki Kürt sorunu ve Türkiye'nin demokratikleşmesi gelmektedir. Avrupa Birliği'ne adaylığın devreye girmesi ile Türkiye'nin önüne bu açıdan konulan programın özünü Kopenhang Kriterleri çerçevesinde yenilenme programı oluşturmaktadır. Bu programın özünde, Kürt sorununun da içine alınacağı kapsamda azınlık haklarının tanınması ve başta MGK'nin konumu olmak üzere ordunun siyasal yaşamdaki yerinin yeniden tanımlanması temelinde demokratikleşme yatmaktadır. Ancak Türk devletinin, özellikle de sistemin hakimiyetini ellerinde tutan statükocu güçlerin, bu programı çarpıtarak AB'yi oyalama eğilimi içinde oldukları da gözden kaçmıyor. Bu açıdan 2000 yılının ilk cumhurbaşkanlığı seçimi güncel gelişmelerden ayrı, aynı zamanda devletin yeniden yapılanmasının önemli bir bileşeni olarak da öneme sahiptir. Hatta daha açıklayıcı olan, bu ikisini birarada ele alarak değerlendirmektir. Bu noktada cumhuriyetin gelişim sürecine bakmak gerekmektedir.

ASKERİN ÇANKAYA'DAKİ AĞIRLIĞI

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonraki ilk üç cumhurbaşkanının seçimi rejimin doğal gelişimi içinde belirlenmişti. Cumhuriyetin kurucu kadrolarının bu makama gelişinin ardından 27 Mayıs ile birlikte siyasette ağırlığını ancak yoğun bir mücadeleyle hissettirebilen ordu, açıkca bu makama da elkoydu. Türkiye Cumhuriyeti'nin oluşumunda ve sisteminde ordunun belirleyiciliği açıktır fakat 27 Mayıs aynı zamanda bu hakimiyetin belli bir karşı koyuş ile de karşılaşması anlamına geliyor. Bu nedenle başta cumhurbaşkanlığı olmak üzere çeşitli görevlere geliş zaman içinde tartışmalara, mücadelelere yol açtı. Tabii ki bu mücadeleler düzeniçi, uzun devlet geleneğine uygun tarzlarda gerçekleşti. Daha çok da düzenin kendisini restore girişimlerinin bir parçası idi. Bu girişimlerin eksenini ise, ağırlıklı olarak ordunun siyasal hayattaki belirleyiciliği üzerine yapılan mücadeleler oluşturmaktadır. Bu temelde arka arkaya seçilen asker kökenli cumhurbaşkanları ile, Türk siyasal yaşamı ağırlıklı olarak parlamenter sisteme dayalı bir şekillenişi yaşadı. 60'dan sonraki siyasal yaşamda cumhurbaşkanlarının rolü, devletin sembolik temsili olmaktan öteye gitmedi. Fakat bu sivil parlamenter rejim tüm boyutları ile inşa edilmiş anlamına da gelmiyor.

Birincisi bugün de siyasal yaşama damgasını vuran Milli Güvenlik Kurulu 1961 Anayasası ile devreye girdi. İkincisi, gerek 60'ların gerekse 70'lerin başındaki siyasal belirsizlik ortamında ordunun siyasal yaşama doğrudan ve açık müdahaleler neredeyse normalleşti. 27 Mayıs'tan sonraki birkaç yıl içinde cumhurbaşkanlığı ve genel seçimlere ordunun doğrudan müdahalesinin yanı sıra Türk Silahlı Kuvvetlerin tarihinde görülmeyen hiyerarşı dışı darbe girişimleri yaşandı. Benzer şekilde 70'lerin başında da çeşitli düzeylerdeki cunta örgütlenmesiyle birlikte o dönemki sol-devrimci örgütler de yoğun bir subay katılımına tanık oluyorlardı. Nitekim ordunun siyasete yakından ilgisi 12 Mart darbesi sonrasında da sürdü. 1973 yılında görev süresi dolan asker kökenli Cevdet Sunay, yerini yine kendisinden önceki Cemal Gürsel gibi bir askere bırakmaya çalıştı. Emekli Orgeneral Faruk Gürler'in cumhurbaşkanlığı Demirel başta olmak üzere siyasilerin ustaca manevrası ile yine bir asker kökenli, bu kez de emekli oramiral Fahri Korutürk'ün seçilmesi ile engellendi. Korutürk sonrası cumhurbaşkanlığının 7 ay süreyle seçilmemesini de gerekçe göstererek yapılan darbeden sonra, cuntanın lideri Orgeneral Kenan Evren, kendisine yarı başkanlık sisteminin yetkilerini tanıyan 82 Anayasası ile birlikte cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturdu. Görülüyor ki, 1960'dan sonra Türk siyasal yaşamında rolü çok etkili olmasa da özellikle ordu-siyaset ilşkisinin kesiştiği noktalardan biri cumhurbaşkanlığı seçimi olmuştur. 12 Eylül Anayasasının cumhurbaşkanlarına verdiği yetkilerin rejimin parlamenter niteliğini değiştirecek kapsamda olması, bu makamın sembolik olmaktan çıkmasına yol açtı. Yeni sürecin ilk cumhurbaşkanının darbenin lideri olarak 2 yıldır devlet başkanlığının da yürüten Evren olması, bu değişimin açıkça görülmesini engelledi. Fakat 1989'da Özal'ın seçilişi, siyasette önemli çalkantılar yaratarak bu durumun net olarak anlaşılmasına yolaçtı.

ÖZAL VE DEMİREL İLE DEĞİŞEN DENGELER

Özal, Bayar'dan sonra yani yaklaşık 40 yıl arayla cumhurbaşkanlığına çıkan hem ilk siyasi parti lideri, hem de ilk sivildi. Yenilikçiliği, değişimciliği ve alışılmadık üslup ve davranışları ile Özal, oldukça bir farklılık yarattı. Özal, cumhurbaşkanı olduktan sonra kurucusu ve lideri olduğu Anavatan Partisi'ni kontrol etme çabasını sürdürmek başta olmak üzere en ayrıntılı iç politik gelişmelerden bile elini çekmedi. İstelik Cumhurbaşkanlığının yarı başkanlık sistemindekine benzer yetkilerini rahart kullanması ve klasik devlet yaklaşımlarını zorlayan politikalara yönelmesi Özal ile resmi yapılanma arasında ciddi bir açı yarattı. Bir de temel sorun olan Kürt sorununda klasik devlet yaklaşımı yerine, Körfez Savaşı'ndan beri geliştirilen Yeni Dünya Düzeni'nin bölge planları çerçevesinde yaklaşması bu açıyı giderek büyüttü. Bu temelde Türkiye Cumhuriyeti tarihinde belki de ilk kez bir cumhurbaşkanı tasfiyesi yaşandı. Turgut Özal, kendisinden gelen mesajlar sonunda Kürdistan'da yürütülen savaşta ilk kez ilan edilip uygulanan ateşkesin tekrar uzatılacağı, kendisinin de hem Kürt sorununda önemli açıklamalar yapıp hem de mevcut yapılanmayı tamamen değiştirecek tarzda yeniden aktif siyasal yaşama dönmeye hazırlandığı bir sırada hiç beklenmedik biçim ve zamanda öldü. Aynı yıl Uğur Mumcu ve Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'in tasfiyeleri ile başlayıp Özal ile devam eden saldırılar Kürt sorununda yeni bir stratejinin de devreye konulmasının habercisiydi. Sonuç, çatışmanın ve çözümsüzlüğün daha da derinleştiği bir noktaya daha büyük bedeller ödeyerek gelinmesi oldu.

Özal'ın ardından açtığı yolda ilerleyen Demirel cumhurbaşkanı oldu. Özal ile Demirel arasında yenilikçilik ve değişim başta olmak üzere temel konulardaki yaklaşım farklılıkları oldukça belirgindi. Özetle Özal'a göre çok daha statükocu olan Demirel'in döneminde Kürt sorunu başta olmak üzere temel hiçbir sorunda köklü bir çözüm yaşanmadı. Tersine uzun ve yoğun bir savaş, devletin çeteleşmesi ile yürütülmek istendi. Bunun Kürt halkına faturası büyük bir yıkım olurken, Türkiye de içten içe derinleşen bir çürüme ve tıkanmanın yarattığı çözümsüzlüğü her geçen gün daha çok yaşadı.

Bu noktada tam statükonun adamı olan Demirel, bu sınırlar içinde de olsa inisiyatifli ve yetkilerini kullanan bir cumhurbaşkanı portresi de çizdi. Özellikle 95 ile başlayan arda arda hükümet krizleri Demirel'in hareket alanını genişletti. İstikrarsız hükümetler ve siyasi parti liderleri, sistemin genel yönlendiricisi ordunun yanı sıra Demirel'in de etkin bir aktör olarak sahnede yer almasına imkan tanıdı. Demirel'in bu konumu özellikle 28 Şubat müdahalesinde görüldü. 12 Mart ve 12 Eylül'de müdahalelik olan Demirel, bu kez müdahalenin temel yürütücü gücü oldu. Bu yürütücülük basit bir aracı veya bürokratik denetim mekanizmasını aşmış durumda. Ordu ile islamcılar başta olmak üzere 'sivil' kesim arasında köprü rolüne soyunan Demirel, bu konumuyla giderek insiyatif de kazandı. Mevcut sistem ve daha çok da güç dengesi içinde Demirel'in kendisi bir denge unsuru oldu. Nitekim bu durumdan yararlanmak isteyen Demirel, kendisini sisteme dayatmak istedi. Bunu ise daha çok da, başkanlık sistemine geçişi öngören cumhurbaşkanını halkın seçmesini önererek yapmak istedi. Demirel'in cumhurbaşkanlığı ile gündemleşen bu tartışma hem bu makamın yetkilerinin artması, hem de gerek Özal'ın, gerekse de Demirel'in kişisellikleri ile bağlantılı.

Birincisi, yetkilerinin yarı başkanlık sistemi düzeyinde olması, bir de son yıllarda parlamenter yapının güçlü iktidarlar çıkaramaması, siyasi parti ve yaşamın giderek bozulması, toplumda güçlü ve etkili yönetici arayışını güçlendiriyor. Bu noktada da en çabuk öne çıkan makam cumhurbaşkanlığı oluyor. İstelik de yalnızca temsiliyet yönü ile değil, icra gücü ve yetkisiyle de. Açıktır ki 12 Eylül rejiminin Anayasası, cumhurbaşkanını sistemin merkezi olarak tasarlıyor. Sorumsuz ama yönetici yetkileri ile donatılmış bir cumhurbaşkanına dayanan yarı başkanlık sistemi öngörülmüş aslında.

İkincisi 40 yıllık asker kökenli ve şekli cumhurbaşkanlarından sonra Özal ve Demirel gibi halkın ve siyasetin içinden gelen, biri yenilikçiliğinden kaynaklı öteki de tecrübe ve sistemin yarattığı boşluklardan dolayı üst düzeyde inisiyatif sahibi olabilen ve kullanabilen iki cumhurbaşkanı, bu makamı sahip olduğu konumun da ötesine taşıdılar.

Demirel'in cumhurbaşkanlığının son bir yılında yaşanan ve ülkenin geleceğini belirleyecek nitelikteki gelişmeler de, bu konumu güçlendirdi. Daha somut belirtecek olursak; Başkan APO'nun esir edilmesine yol açan uluslararası komplo, esaret ve sonrası geliştirilen Demokratik Cumhuriyet Projesi hepsi Türkiye'nin hatta bölgenin kaderini belirleyecek niteliktedir. Bu gelişmeler son olarak bu yılın başında yapılan Başkan APO hakkındaki idam kararının yani devletin Kürt sorununa yaklaşımının belirlendiği liderler zirvesi ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de temel gündem maddesi olarak yerini aldı. Bu süreçte devletin klasik kanadı, çeteci kanadıyla bir uzlaşmaya girerek nihai çözüm olmasa da bir denge durumunu kendi aralarında yarattılar. Bu dengenin içinde hükümetin bozulmaması ve Demirel'in tekrar cumhurbaşkanlığı da vardı. Böylece cumhurbaşkanlığı seçiminin gündeme geldiği mart-nisan aylarında Türkiye, cumhurbaşkanını halkın seçmesinden Demirel'in tekrar seçilmesi için Anayasa değişikliğine kadar bir dizi tartışma içinde kendisini buldu. Tüm tartışmaların kilit noktası da istikrar idi. İstikrar yalnızca cumhurbaşkanlığına 4 turda birisini seçerek Meclisin feshini gündem dışı tutmakla değil, Çankaya'ya çok farklı birisini çıkma ihtimaline kadar bir dizi seçeneği içeriyordu.

İSTİKRAR ARAYIŞI

Bu noktada Demirel, konjonktürü ve yetkilerini iyi değerlendirmesinden doğan şansını temel bir istikrar zemini haline getirerek tekrar Çankaya'da kalmayı gündemleştirdi. Bunun için de Ecevit başta olmak üzere hükümetin görünüşte yoğun destek vermesiyle, Demirel'e tekrar seçilme şansı veren bir anayasa değişikliği paketi Meclis'e getirildi. Ancak yılların politikacısı Demirel'i de şaşırtan bir sonuçla bu öneri reddedildi. Böylece Demirel devre dışı kaldı. Bu durumda başta Ecevit olmak üzere bir kısım siyasetçileri oldukça heyecanlandırdı. İstikrarın tehlikeye girdiğini söyleyen Ecevit'in bu süreçte yaptığı bir açıklama dikkat çekiciydi. Ecevit bu açıklamasıyla cumhurbaşkanlığı seçimlerinin, istikrarın düzen için ne anlama geldiğini açıkca ortaya koyuyordu. Açıklama, düzenin istikrar sağlamada önceliklerinin sıralamasını gösteriyordu. Ecevit, 'Yeni cumhurbaşkanını seçmeye hazırlanırken, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu sorunlar, zorunluluklar ve olanaklar nedir? Anımsatmakta yarar var' diyordu. Buna göre ilk madde PKK, sonra islam, ardından sosyal ve siyasal reformlar ile Avrupa Birliği'ne adaylık süreci geliyor. Ecevit, 10 Nisan tarihli bu açıklamasında şöyle diyordu:

"Bölücü teröre karşı yıllardır verilen mücadele, başarıyla sona ermek üzeredir. Ancak bölücü akımın dış siyasal platformlardaki etkinliği belirgin biçimde artmaktadır. Buna karşı içeride ve dışarıda yeni önlemler alınması gerekir."

En kritik bir dönemde yapılan bu açıklama, bir belirsizlik durumunda devletin üzerinde istikrar sağlayacağı konuların sıralamasını gösteriyor. Açıktır ki, sistemdeki tıkanma Kürt sorunu *-tabii ki bu da Başkan APO'nun ve geliştirilen yeni stratejinin kaderi demektir-* üzerinde yaratılacak bir

Devamı 26'da

Serxwebûn'dan

PKK Başkanlık Konseyi değerlendiriyor

“Demokrasi hareketini yaratmak

Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan’da siyasal gelişmelerin giderek hareketleneceği anlaşılıyor. Son yüz elli yıllık modernleşme süreci, özellikle kırk yıllık demokratik devrim mücadelesiyle bunun yarattığı birikim, bugün Türkiye’de demokratik titreşimler ve hareketlenmelere yol açmıştır. Türkiye’deki değişim ve dönüşüm sancılarının, demokrasi isteyenlerle istemeyenler arasındaki mücadelenin bundan sonra daha da hızlanacağı söylenebilir. Yine Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne aday üye olması ve Ortadoğu’daki siyasal çekişmeler, Türkiye’yi çok yönlü siyasal ilişkilere ve değişime açık hale getirmiştir.

Türkiye’de daha önce tartışılmayan konular son bir yılda tartışılıyorsa, bunun nedeni PKK’nin savaşı durdurmasıdır. Bu durum, PKK’nin savaşı durdurmasıyla birlikte geçmiş savaş ortamına ve gerilimlere dayanan dengelerin aşılması ve bunun yerine yeni dengeleri oluşturma mücadelesiyle ilgilidir. Türkiye’de herkes yeni iç dengeler kurulmadan önce kendi konumunu avantajlı duruma getirmek istemektedir. Tabii değişim ve dönüşüme karşı direnen güçler de vardır. Ancak dünya ve bölge koşulları ile Türkiye’deki demokratik devrimin yarattığı birikim, gelişmenin yönünün olumlu olacağını ortaya koymuştur.

Geçmişte dünyadaki gelişmelere ayak uyduramadığı için Osmanlı İmparatorluğu büyük bir yıkımla karşılaşmış, çağdaş dünyaya ayak uyduramayan Türkiye ise iki yüzyıldır bir türlü çalkantılı bir ortamdan kendini kurtaramamıştır. Türkiye’de böyle bir tarih bilinci olduğu bilinmektedir. Bugün Türkiye’de dünyaya ve bölgedeki gelişmelere ayak uydurmak isteyen güçlerde, geçmişte yaşanan geride kalmışlığı yeni yüzyılda yaşamamak için en azından belli bir duyarlılık gelişmiştir. Ne var ki, emekçi kesimlerin ve bu kesimlerin temsilcisi olması gereken sol ve sosyalist güçlerde olması gereken sorumluluk ve duyarlılık görülmemektedir. Yine değişim ve dönüşüm inisiyatifini egemen sınıflara kaptırma durumuyla karşılaşma gerçeği yaşanmaktadır.

Yürüttüğü savaşım, ortaya çıkardığı siyasal bilinç ve kendi tarihinin ortaya koyduğu zengin deneyimle Kürt halkı bu süreci hem örgütlü ve hem de demokrasi güçleriyle ittifak biçiminde yürütme iradesini ortaya koymuştur. İmralı Savunmalarıyla Türk ve Kürt halkının demokratik temelde birleşmesini sağlayacak tarihsel zemini bilimsel düzeyde ortaya koyan Başkan Apo, ittifak güçlerinin nasıl olması gerektiğini de defalarca vurgulamıştır. Başkan Apo’nun, sorumluluğunun gereği olarak Türk, Kürt ve tüm Ortadoğu halklarına böyle bir yaklaşım gösterdiği açıktır. Ne var ki, Türkiye’deki sol, sosyalist ve demokratik güçlerin bu gerçeği hala yeterince anlayamadıkları, hala kalıplaşmış ve sabit fikirleriyle tutucu bir yaklaşım içinde oldukları görülmektedir. Bu güçler, kafalarında kurdukları kalıplarla yeni düşüncelere karşı soğuk bir tutum takınmayı klasik bir hastalık olarak dışa vuruyorlar. Belki de Türkiye halklarının en büyük talihsizliği, sol ve sosyalist güçlerin dogmatik, şematik ve şabloncu tutumlarını bir türlü bırakmamalarıdır.

Bilindiği gibi Türkiye’de demokratik devrimi çok güçlü bir biçimde gerçekleştirme imkanları ortaya çıkmış, fakat sol geçmişte bunu değerlendirememiştir. Aynı şekilde bugün Başkan Apo’nun ortaya koyduğu fırsatları da değerlendirememektedir. Halbuki PKK’nin yeni stratejisi en çok da Türkiye’deki sosyalistlere ve demokratlara politika yapma koşullarını sunmuştur. Bunu görememenin gerçekten izah edilecek bir yanı yoktur. PKK’nin programı, kamuoyuna açıkladığı Barış Projesi ve söylemi ortadadır. Bunlara hangi noktalarda itiraz edildiği bir türlü anlaşılmamaktadır. Bu kabul edilebilecek bir tutum değildir. Kaldı ki, PKK ortaya koyduğu Barış Projesi’nin değiştirilebileceğini ve bunun ortak bir projeye dönüştürülebileceğini de defalarca dillendirmiştir. Ne var ki söz konusu güçler bunun üzerinde durup ciddi bir değerlendirmeye tabii tutacaklarına, şu veya bu gerekçeyle sırtlarını dönmektedir. PKK’nin ortaya koyduğu stratejiyi, tutumu ve dayandığı tarihsel zemini bir bütün olarak değerlendiremeyen, olaylara kendi dünyasından bakan ve olayları parça parça değerlendiren yaklaşımlarıyla yanlış sonuçlara varan bir tutum göstermektedirler.

Bunu halka, demokrasiye ve devrime karşı sorumlulukla izah etmek mümkün değildir. PKK böyle bir stratejiyi ortaya atmışsa, en başta son kırk yıldır Türkiye halkının verdiği demokratik devrim mücadelesine değer biçtiği ve bunun önemli sonuçlar ortaya çıkardığı düşüncesinde olduğu içindir. Gerçekten bugün Türkiye’de demokratik hareketlenmeler ve titreşimlerin üst seviyede yüzeye vurması son kırk yıllık mücadeleyle yakından bağlantılıdır. En önemlisi de PKK’nin yürüttüğü ulusal kurtuluş mücadelesi, Türkiye’deki demokratik devrimin bir parçası olarak, Kürdistan’da demokratik devrime temel olacak önemli bir güç ortaya çıkarmış, aynı zamanda Kürt gerçeğini inkar edilmez bir biçimde herkesin önüne koyarak tarihi yanlışlıkları düzeltme rolünü oynamıştır. Türkiye açısından en fazla değerlendirilecek konu, Kürt halkının ulusal demokratik mücadelesinin Türkiye tarihini yerli yerine oturtmasıdır. Kürt halkı herkesin tarihteki rolü ve hakkının ne olduğunu bu mücadelesiyle netleştirmiştir. Bu netleştirme bile başlı başına Türkiye’deki demokratik güçler için çok önemli ideolojik ve siyasal ortam sunmuştur. Herhalde bundan daha değerli bir şey olamaz.

PKK bugün demokrasiden, demokratik cumhuriyetten ve iki halkın birliğinden söz ediyorsa, bunu bilimsel ve tarihsel temelleriyle açıklamaktadır. Başkan Apo’nun İmralı Savunmaları’nı geliştirdiği dönemde yanılgılı bir biçimde yapılan kolaycı değerlendirmelerde ileri sürüldüğü gibi, bu olay PKK Genel Başkanı’nın esaretiyle ilgili değildir. Kaldı ki, PKK bu stratejik yaklaşımlarını yıllardır dillendirmektedir. PKK bu yaklaşımlarını belki kapsamlı bir proje ve programa dönüştürmemiştir, ama böyle bir siyasal yaklaşımın sahibi olduğunu defalarca ortaya koymuştur. PKK’nin ortaya koyduğu bu stratejinin hem Türkiye ve Ortadoğu halkları, hem de dünyadaki barış ve demokrasi mücadelesi için en doğru yaklaşım olduğu ortaya çıkan gelişmelerle ispatlanmış durumdadır. Bugün

Türkiye’deki demokratikleşme ve insan haklarından daha rahat söz ediliyorsa, bu önemli bir gelişmedir.

Halbuki bir yıl önce bunları söylemek vatan hainliğiyle eşdeğer görülebiliyordu. Bugün Türkiye’de demokratik mücadele verme ve demokratik mücadele imkanlarını kullanmanın imkanları artmış, Türkiye’yi demokratikleştirmenin koşulları fazlasıyla elverişli hale gelmiştir. Ancak demokrasinin kendiliğinden geleceğini beklemek de ham hayalden başka bir şey değildir. Demokrasi örgütlü güç, geleceği okuyan program ve eylemsellikle gerçekleştirilecektir. Bugün yapılamayan şey işte budur. Ortama yeterince müdahale edilmemektedir. Devrimci demokratik güçlerin müdahalesi yetersizdir. PKK kendi imkanlarıyla müdahale etmeye çalışmaktadır, ancak tüm dünyada da görüldüğü gibi, demokrasi sadece bir ulusal ve sosyal topluluğun gerçekleştireceği bir olay değildir; bir ittifak, blok ve işbirliği sorunudur. Dünyadaki tüm demokratik devrimlere bakıldığında, bu gerçek çok iyi görülecektir. Rusya’daki Şubat Devrimi de sadece tek bir gücün yaptığı bir devrim olmamış, böyle bir ittifakla gerçekleşmiştir.

Bu gerçekler dikkate alındığında, Türkiye’de her şeyden önce bir demokrasi bloğuna ve demokrasi hareketine ihtiyaç vardır. Bundan kaçınmak mümkün değildir. Gerçekten Türkiye’ye demokrasinin gelmesi isteniyorsa, bir demokrasi hareketi bloğu kurulacaktır. Sol güçlerin 1970’lerde cımbızlama yöntemleriyle birbirine karşı mücadele ettiği ve sadece karşı olmak için çokça teorik ve pratik gerekçe ürettiği dikkate alındığında, bugünkü tutum geçmiş günleri hatırlatmaktadır. Geçmişin bu tutumunun kimseye fayda vermediği yaşama ait tecrübelerle sabittir.

Demokrasi bağışlanan bir şey değildir ve devlet tarafından da bağışlanmayacaktır. Ancak devlet veya egemen güçler kendi çıkarlarını esas aldıkları ve dünyaya ayak uydurmak istedikleri için sınırlı bir değişim ihtiyacı duyabilirler. Dünyada birçok devletin ve egemen sınıfın buna ihtiyaç duyduğu ve yaptığı bilinmektedir. Ancak bunun içeriğinin gerçekten demokratik olması ve emekçi halkın çıkarına bir sistemin kurulması için, demokrasiden çıkarı olan güçlerin harekete geçmesi gerekmektedir. Şu anki tutum, her şeyi devletten ve yukardan bekleme biçimini çağrıştırmaktadır. Böyle söylenmese ve radikal söylemler ortaya konulsa bile, pratik bundan başka bir şey değildir. Çünkü süreç eğer böyle devam eder ve biraz değişim olursa, herhalde bunu da devlet yapacaktır. Tabii devlet bunu yaparken, çok demokratik olduğu için değil, Türkiye halkının demokrasi birikimi ve mücadelesi bunu alttan zorladığı ve dünya ve bölge koşulları bunu gerektirdiği için yapacaktır.

Bu durum gerçekten büyük mücadeleler yürütmüş, büyük emekler vermiş, büyük çileler çekmiş ve birçok şehidi bulunan Türkiye demokratik devrim mücadelesine doğru bir cevap vermeme anlamına gelmektedir. Şunu bir daha belirtmek gerekir ki, PKK Türkiye’de demokratik devrim şehitlerinin anısına gerçekten bağlıdır; her zaman bağlı kalmıştır ve bundan sonra da bağlı kalacaktır. Denizlerin, Yusufların, Hüseyinlerin, İbrahimlerin şehit düştüğü Mayıs ayında, onların anısına bağlılığın gereği, PKK yaratılan birikimleri somut sonuçlara dönüştürmek için yeni stratejisinde kararlı yürüyecektir. Çünkü PKK’nin stratejisi tam da Türkiye’nin, Türkiye sosyalistleri ve solunun programıdır. Bu program Türkiye’yi demokratikleştirerek Kürt sorununu çözmeyi amaçlamaktadır. Bunun reddedilecek yanı olamaz. Bazılarının sandığı gibi PKK’nin devletle hiçbir anlaşması yoktur. Gerçekten demokratik ilkeler çerçevesinde devletle bir uzlaşma ve anlaşma olsaydı, bu kötü bir şey de olmayabilirdi. Ancak böyle bir şey yoktur.

Türkiye’deki egemen güçlerin ve devletin hala PKK’nin ortaya koyduğu demokrasiyi benimseyecek durumda olmadığı, aksine Türkiye’deki demokratik hareket ve gelişmeleri kendi kontrolünde tutarak sınırlı bir demokratik yaklaşım gösteren bir tutumun sahibi olduğu görülmektedir. PKK’nin egemen sınıflarda, devlette ve hatta çeşitli kesimlerdeki bu dönüşüm ihtiyacını daha da geliştirmek, hızlandırmak ve içeriğini doldurmak için bir demokrasi mücadelesi içine girmesi söz konusu edilebilir. Yoksa anlaşma durumunun olmadığı çok açıktır. Aslında herkes bunu çok iyi bilmektedir. Ancak şu da kesindir ki, PKK’nin ortaya koyduğu program gerçekleşirse, Türkiye’de herkes kazançlı çıkacaktır. Bu bir yönüyle Türkiye’nin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarına çözüm getiren programdır. Eğer Türkiye ile ilgili bağlantısı kurulacaksa böyle kurulabilir. Özce belirtmek gerekirse, Türkiye’deki sol ve sosyalistlerin yaklaşımları ipe un sermekten başka bir anlam taşımamaktadır ve gerçeklikle hiçbir bağlantısı yoktur. Bu, tamamen küçük düşünme ve büyük işlerin altına girmeme biçimindeki küçük burjuva ruh halinin dışavurumudur. Bunu böyle ifade etmek abartılı olmayacaktır.

On beş yıl boyunca süren savaşta şovenizmin güç kazandığı Türkiye’de, PKK ile ittifak yapılırsa töhmet altında kalacaklarını düşünen kesimler herhalde vardır. Kaldı ki, bu tür yaklaşımların eskiden beri var olduğunu biliyoruz. Yine Türkiye’deki şovenizm dalgasının ortaya çıkardığı Türk halkındaki milliyetçi ve şoven eğilimlere karşı mücadele etmek yerine, bunu gözeten ve dikkate alan, yine ona göre ilişkilerini düzenleyen bir yaklaşım içine girmek solcular ve sosyalistlerin yaklaşımı olamaz. Türk halkıyla Kürt halkının ilişkileri söz konusu olduğunda, şovenizmin ve iki halkın düşmanlığı gibi bir durumun çok fazla uzun vadeli olmayacağı tarihsel ilişkiler ve mevcut gerçek dikkate alındığında rahatlıkla söylenebilir. Birçok yerde ortaya çıkan çatışmalar, Türkler ve Kürtler arasında çıkmamıştır. Bunun herkes tarafından iyi değerlendirilmesi gerekir. Ortaya attığımız yeni stratejinin şovenizmi kırmada önemli bir rol oynadığı, bu süreç devam ederse Türkiye’de şovenizmin değil, demokratik ve kardeşlik duygusunun ağır basacağı, bunun sonucu olarak da bu yönlü politikaları izleyenlerin geleceğe sahip olacağı şimdiden görülmektedir. Bunun dışındaki tüm yaklaşımların yanılgılı ve kendini kandırma olduğu ilerde rahatlıkla görülecektir. Egemen kesimlerin geliştirdiği şovenizmi mutlak ve değiştirilemez bir olay olarak değerlendiren kimi güçlerin, PKK’ye mesafeli yaklaşmanın kendileri için yararlı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bunun sosyalist ahlakla ilgisi bulunmadığı gibi, bilimsel olmadığı da açıktır.

Böyle yanlış tutumların yanında sevindirici ve iyimser olmayı sağlayan yaklaşımlar da ortaya çıkmaktadır. Örneğin CHP, gelişmeleri iyi görerek doğru tutum almanın adımlarını atmış bulunmaktadır. Geçmişte çok fazla devletçi olan ve demokrasi mücadelesinde fazla rol oynayamayan CHP, gelişmeleri görerek söylemde ortaya koyduğu demokrasi düşüncesini yeni yaklaşımlarla pratiğe geçirme adımını atmaya başlamıştır. CHP geçmişte *“söyler ama yapmaz”* bir özelliğe sahipti. Nitekim bunun sonucu olarak parlamento dışı kaldı. Programı ve pratiği ile yaklaşımı bir ve tutarlı olmayınca, kitleler tercihlerini ister istemez başka partilere yaptılar. Altan Öymen yönetimindeki CHP’nin bu politikasızlığı gördüğü veya görmeye başladığı söylenebilir.

Türkiye’deki demokrasi güçleri açısından, bu önemli bir gelişme ve mutlaka değerlendirilmesi gereken bir konudur. Özellikle Kürt ve Türk halkının birliği söz konusu olduğunda, bu daha anlamlı hale gelmektedir. CHP Türkiye’nin kurucu partisidir. Yine CHP’yi kuran kadroların Türk meclisine öncülük ettikleri bilinmektedir. İlk mecliste Kürtler, Türkler, Çerkezler, Lazlar

“PKK Türkiye’de demokratik devrim şehitlerinin anısına gerçekten bağlıdır; her zaman bağlı kalmıştır ve bundan sonra da bağlı kalacaktır. Denizlerin, Yusufların, Hüseyinlerin, İbrahimlerin şehit düştüğü Mayıs ayında, onların anısına bağlılığın gereği, PKK yaratılan birikimleri somut sonuçlara dönüştürmek için yeni stratejisinde kararlı yürüyecektir. Çünkü PKK’nin stratejisi tam da Türkiye’nin, Türkiye sosyalistleri ve solunun programıdır. Bu program Türkiye’yi demokratikleştirerek Kürt sorununu çözmeyi amaçlamaktadır.”

ve tüm etnik ve ulusal topluluklar kendi adlarıyla yerlerini almışlardır. Cumhuriyet böyle bir ittifakla kurulmuştur. CHP'nin kuruluş sürecinde böyle bir gerçekliği bulunmaktadır. Ancak gerek Türkiye'nin çok sağlam bir temele oturmamış olması, yine Türkiye'nin kurucularına karşı içerden ve dışardan gelen tehditler bu kuruluştan sapmalara yol açmış, sonuç itibarıyla Türkiye'nin kuruluşundaki ilkeler ve halkların kader birliği, daha sonra yerini baskıcı ve otoriter bir rejime bırakmıştır.

Bir hareketi, bir kurumu, bir devleti kuruluş süreciyle değerlendirmek önemlidir. Her kurumun kimliğinde mutlaka doğuş koşullarının etkisi vardır. Bu açıdan CHP'nin şu andaki tutumu anlaşılırdır. Kuruluş koşullarındaki ilkelere ve gerçeklere uygundur. Bütün bunlar CHP'yi 1920'lerde Cumhuriyeti kurma gibi bir rol üstlenmeye götürürken, 21. yüzyılda ise demokratik cumhuriyeti gerçekleştirme gibi bir iradeye doğru ulaştırabilir. PKK Parti Meclisi'nin CHP Genel Başkanı'na gönderdiği mektubun açıklanması, CHP'nin Türkiye'nin ilk kuruluşundaki ilkelere uygun bir tutum çerçevesinde, demokratik cumhuriyetin kuruluşunda da rol almak istediğine işarettir. CHP'den beklenen tutum da budur.

Türklerle Kürtlerin birliğinin yeni Türkiye'nin kuruluşunun temel ittifakı olduğu açıktır. Kürtler Kuvay-ı Milliye gücü rolünü fazlasıyla oynamışlardır. Bugünün çağdaş ve modern Türkiye'sinde de Kürtler aynı rolü oynayabilir. Kürdistan'da büyük bir demokratik devrim gerçekleşmiş, ağalık, şeyhlik ve feodal güçlerin etkisi artık kalmamıştır. Kürt ve Türk halklarının ortak vatan olarak üzerinde yaşayacakları özgür ve demokratik Türkiye'nin kuruluşunu sağlayacak toplumsal ve siyasal gelişmenin ortaya çıkmasında, Kürt halkının önemli bir potansiyel güç haline geldiğini, tüm demokratik çevreler ve CHP de görmüş bulunmaktadır. CHP'nin, PKK Parti Meclisi'nin mektubuna olumlu cevap vermesi, kanımızca tarihsel, sosyal ve siyasal gerçeklerle bağlantılıdır. Bunu daha da geliştirmenin koşulları vardır. Kürt halkının demokratik gücüyle CHP'nin ve Türkiye'deki sosyalist demokratik güçlerin birliği gerçekleştirilirse, bu ilerdeki bir meclise fazlasıyla yansıyacak ve iktidara yükselecek bir güç olacaktır. Bunu şimdiden söylemek abartılı olmayacaktır.

Tabii bunun zemininin şimdiden döşenmesi gerekmektedir. Demokrasiye inanan ve demokrasi isteyen Kürt ve Türk halkının, böyle bir güç birliğine ve demokrasi ittifakına destek vererek bir araya gelmesi ve demokrasi mücadelesini birlikte yürütmesi önemlidir. Seçim anında yapılacak herhangi bir güç birliğinin fazla demokratik bir değeri olamaz. Bu güç birliği küçümsenemez, ama Türkiye'deki demokratikleşme bugünden yarına demokrasi hareketini ve güç birliğini gerektirmektedir. Tüm siyasal partiler, sivil toplum ve insan hakları kuruluşları ve çevreci kurumlar bir araya gelerek, demokratikleşme eğilimi ve potansiyeli içinde olan Türkiye'nin bu özlemini gerçek demokratik içeriğe kavuşturma imkanlarını doğru kullanabilirler. Eğer böyle bir demokratik irade ortaya çıkar ve CHP, HADEP ve diğer güçler iradelerini bu yönde ortaya koyarlarsa, irili ufaklı birçok demokratik çevre de bunun etrafında toplanacaktır. Bugün farklı partilere giden oylar ve farklı partiler etrafında örgütlenen kitleler büyük bir umutla böyle bir ittifakın etrafında toplanacaktır. Bu hayal değildir. Gerçekten Türkiye halkının verdiği mücadeleye inanıyor, böyle bir mücadele olduğunu söylüyor ve bunun boşa gitmediğini belirtiyorsak, böyle bir ittifakın söz konusu sonuçları ortaya çıkaracağı da kesindir.

PKK, mücadelesiyle ortaya çıkardığı Kürt halkına ve bunun Türkiye'deki etkilerine güvenmektedir. Bu yönüyle iyimserdir. İyimser olduğu için de herkesle ittifak yapma arzusunu ortaya koymuştur. Hatta düne kadar çatışma içinde olduğu güçlerle de ittifak yapabileceğini ve demokrasi için bir araya gelebileceğini belirtmiştir. Türkiye'deki sosyalistler, sosyal demokratlar, yeni Türkiye'nin kuruluş ilkelerine bağlı kemalist çevreler ve İslami kesimler böyle bir demokrasi mücadelesinde rahatlıkla yer alabilirler ve almalıdırlar.

Türkiye'nin demokrasiyi en fazla tartıştığı bu bir yıl içinde tartışılan en temel konulardan biri de cumhurbaşkanlığı seçimleriydi. Bu, Türkiye'nin uzun bir süre gündemini işgal etti. Bunun da anlaşılır bir yanı vardır. Eğer PKK savaşı durdurarak eski dengelerin yıkılmasının objektif koşullarını ve politikasını ortaya çıkarmasaydı, cumhurbaşkanlığı seçimleri bu kadar fazla gündeme gelmezdi. PKK'nin attığı adımlar, yeni dengelerin kurulmasını ve yeni yaklaşımların geliştirilmesini kaçınılmaz kılıyordu. Bu durum nedeniyle kurulacak yeni dengelerde herkes yer almak ve etkili olmak için ister istemez cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilgi gösterdi. Eğer savaş durdurulmasaydı, tartışmalar bu düzeyde olmazdı. Çünkü özel savaş devam ederdi. Bu yönüyle hemen savaşa uygun bir cumhurbaşkanı çıkarılır, ya da Demirel yeniden seçilebilirdi. Savaş sırasında Demirel özel savaşın ihtiyaçlarını karşılayan yaklaşımları en iyi biçimde sürdürüyordu. Demirel bu konuda özel savaşın ihtiyaçlarını karşılamayan bir kişilik değildi. Bu açıdan yeni bir isme ihtiyaç duymadan, Demirel göreve devam edebilirdi.

Ancak bütün tecrübesine, birikimine ve kendine göre bazı yetenekleri bulunmasına rağmen, Demirel'in yeniden cumhurbaşkanı seçilmesi için gereken Anayasa değişikliği kabul edilmedi ve Demirel'in görevi noktalandı. Demirel'in yeniden cumhurbaşkanı seçilmemesini PKK'nin yeni stratejisiyle bağlantılı görmek gerekir. Türkiye bir değişim ve dönüşüm istiyor ve bu kesin gereklidir. Demirel ise elli yıldır klasik siyaset ve devlet yapılanmasıyla ilişki içindeydi. Bu yönüyle bu değişim ve dönüşüm ihtiyacına cevap verebilecek bir özelliğe sahip değildi, statükocuydu. Fakat PKK'nin yeni stratejisi eski dengeleri alt üst etti. Türkiye'nin eski dengelerle devam etmesini olanaksız hale getirdi. Bu durum özellikle 1960'lardan 2000 yılına kadar çekişme ve çatışmanın ortaya çıkardığı dengelerle siyaset yapan Demirel'in cumhurbaşkanlığı görevine devam etmesini anlamsızlaştırdı. Kırk-elli yıldır siyaset içinde olmak, birçok kalıplaşmış siyasal ve ekonomik ilişki içine girmek demektir. Türkiye'nin değişim ihtiyacı Demirel'i de zorlasa ve Demirel bu ihtiyacı şu veya bu düzeyde görse bile, hem ilişkileri hem de kişiliği böyle bir değişimi karşılayacak özellikler taşımasına olanak vermezdi. Demirel'in görev süresinin uzatılmaması, Türkiye'nin değişim ve dönüşüm ihtiyacı nedeniyledir.

Şu andaki TBMM, ağırlıklı olarak sağ bir nitelik içinde olmasına rağmen, beş partinin demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünü isteyen bir kişi üzerinde ittifakla birliğe varmaları önemlidir. Türkiye'deki demokratik hareketlenme ve demokratik titreşimler herkesin zorunlu olarak bu yönde davranmasını beraberinde getirmiştir. Kimileri istemeyerek bu noktaya gelmişlerdir. Böyle bir demokrasi isteği karşısında durma, bütün siyasal güçleri gerileteceği, anlamsız hale getireceği ve kendilerinin siyasal sahnede rol almalarını zorlaştıracağı için, buna onay vermek zorunda kalmışlardır.

Yeni cumhurbaşkanı adayının durumu bir Özal ya da Demirel'in durumu gibi değildir ve çok fazla öne çıkmayacaktır. Zaten kendisi de cumhurbaşkanının yetkilerinin fazla olduğunu söylemektedir. Bu durum, TBMM'nin rolünü daha da arttıracaktır. Bu açıdan Ahmet Necdet Sezer'in cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte TBMM'nin etkinliğinin daha da artacağı söylenebilir. Demirel, karizması, tecrübesi ve deneyimi, siyasal ve ekonomik ilişkileri ve devlet içindeki uzantıları ile, kimi zaman TBMM kadar etkili olmaya çalışmış ve yetkilerinden daha fazlasını kullanmıştır. Şimdi bu durumunun aşılması söz konusudur. Bunun da demokratik gelişmeye hizmet edeceği söylenebilir.

Dolayısıyla önümüzdeki süreçte ister istemez ordunun rolünün biraz daha dengelenme durumu ortaya çıkacaktır. Yeni cumhurbaşkanı çatışmasız bir biçimde ordunun yerli yerine oturacağı bir süreci başlatabilir. Böyle bir gelişmenin olabileceğini söylemek doğru olacaktır. Böyle bir cumhurbaşkanı tercihinin de PKK'nin savaşı durdurmasının yarattığı ortamla ilgili olduğu tartışmasızdır. Savaşın sürdüğü bir ortamda demokrasi, insan hakları ve düşünce özgürlüğünden bahseden biri herhalde cumhurbaşkanı yapılamazdı. İnsan haklarından bahsedildiği zaman, *"Neden devletin haklarından bahsetmiyorsunuz, neden devlete karşı çıkanları aklıyorsunuz? Devlet de kayıp veriyor, asker ve polis de ölüyor. Neden onların da haklarını savunmuyorsunuz?"* diyerek demokrasi güçleri susturuluyor ve töhmet altında bırakılıyordu. Demokrasi ve insan hakları diyenler neredeyse vatan haini ilan ediliyordu. Bunlar daha kısa bir süre öncenin gerçekleriydi.

Bu nedenle Ahmet Necdet Sezer'in cumhurbaşkanlığına aday olması, bu koşulların değiştiği anlamına gelmektedir. İnsanları değerlendirme yeni ölçülere kavuşmuştur. Artık insan haklarından, demokrasiden ve düşünce özgürlüğünden söz etmek vatan hainliği ve teröre hizmet etmek sayılmamakta, teröre karşı mücadelede devletin zaafiyete düşürülmesi anlamına gelmemekte ya da böyle algılanmamaktadır. Bu da kuşkusuz demokrasi isteyen güçlerin etkili olabileceği ve seslerinin biraz daha duyurulabileceği bir durum olarak değerlendirilebilir.

Tabii Türkiye'de demokratikleşmeyi geliştirmede yeni cumhurbaşkanının çok fazla rol alacağını söylemek abartılı olur. Ama mevcut siyasal dengeler içinde cumhurbaşkanlığının iyi bundan daha ileri kişinin çıkması herhalde söz konusu olmazdı. Ancak bu kişinin Anayasa Mahkemesi Başkanı iken söylediği sözleri cumhurbaşkanı olduğunda ne kadar gerçekleştireceği ayrı bir konudur. Çünkü cumhurbaşkanlığı belli güçler dengesine dayanan siyasal bir makamdır. Anayasa Mahkemesi Başkanlığı ise farklı bir makamdır. Orada daha çok hukuksal değerlendirmeleri vardı ve evrensel siyasal ölçüler değerlendiriliyordu. Yapılan değerlendirmeler bir düşünce adamının değerlendirmeleriydi.

Fakat Türkiye hala demokratik gelişmeyi istemeyen güçlerin varlığını devam ettirdiği bir ülkedir. Bu açıdan böyle bir cumhurbaşkanı adayının çok şeyi değiştireceğini beklememek gerekir. Ancak demokrasi güçleri bir mücadele içine girer ve bunun çabası içinde olurlarsa, bu makam engelleyici olmayarak rolünü görebilir. O yönüyle olumlu değerlendirme yapılacaksa, yeni cumhurbaşkanı adayı bu demokratik gelişmeye engel olmayacak ve onu tıkamayacak bir kişilik olarak değerlendirilebilir. Tabii bu da bugünkü Türkiye açısından önemlidir.

Türkiye'de burjuvazi de belli oranda demokratik açılım istemini ortaya koymuştur. Yine sağın mevcut demokratik kesimleri de ekonomik ve siyasal çıkarları nedeniyle, demokratik gelişmenin kendileri açısından zorunlu olduğunu görmektedir. Bir ihtiyaçtan kaynaklansa da, böyle bir gelişmenin varlığı bir gerçektir. Bu açıdan böyle bir kişinin cumhurbaşkanı olması, demokrasi ve demokratikleşme isteyen güçler için bir avantaj sayılabilir. Vehbi Koç, Sabancı ve Eczacıbaşı gibi büyük burjuvaların geçmişte askeri cuntaları desteklediği iyi bilinmektedir. Bugün bunun böyle olmadığını görüyoruz. Bu durum cumhurbaşkanlığı makamını da etkilemektedir. Ahmet Necdet Sezer demokrasi ve insan haklarından söz ediyorsa, bu biraz da sırtını böyle bir gelişmeye dayadığındandır. Tabii halk hareketinin demokrasi isteminden mutlaka etkilenmektedir ve etkilenmiştir de. Kaldı ki, demokratik zemini ve koşulları ortaya çıkaran, dünyadaki gelişmeden çok, halkın ortaya çıkardığı birikimdir. Ancak bu birikim burjuvaziye, devletin içindeki bazı kesimlere, yine mevcut siyasal partilere yansımasaydı, Ahmet Necdet Sezer de bu tür konuşmaları rahatça yapmazdı.

Dünya, bölge ve Türkiye'deki gelişmelerin zorlamasıyla kimi zaman *"dünyaya ayak uydurmalıyız"* sözlerini etse bile, Demirel daha çok statükocu, adım atmaktan çekinen, esasen dengeleri kollayan, bu yönüyle değişim konusundaki gelişmeleri cesaretlendiren bir konumda değildi. Bir karşılaştırma yapılacaksa böyle yapmak gerekir.

Cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra bazı gelişmelerin beklenmesi gerekiyor. Türkiye Avrupa Birliği'ne aday oldu, Clinton TBMM'de yaptığı konuşmada demokrasiden söz etti ve Türkiye'ye *"ayak uydurursan etkili ve güçlü olursun"* mesajını verdi. Türkiye de eski sistem ve yaklaşımla ekonomik, siyasal ve diplomatik açılım yapamayacağını gördüğünden, bazı adımlar atacağına dair kimi sözler verdi. Tabii Türkiye bunu yaparken daha çok da kendisini zorlayan koşulları ortadan kaldırmak için yaptı.

Bu nedenle cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra anayasa değişikliği, af, demokratikleşme ve hukuk reformları tartışmaları daha fazla gündeme gelebilir. Bu durum demokrasi güçlerinin görevlerini de arttıracaktır. Bu güçlerin böyle bir gelişme ve tartışmada kendi etkilerini arttırmaları, taleplerini ve projelerini ortaya koymaları, etkili ve yönlendirici olmaları önemlidir. Bu yönüyle bugünden yarına gelişmeler karşısında hazırlıklı olmak önemli bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Bütün bunların bugünden görülmesi ve gereklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Yukarıda sıkça sözünü ettiğimiz demokrasi hareketinin önemi cumhurbaşkanı seçiminden sonra daha da gerekli hale gelmektedir.

Demokratik güçler dış koşulları da kendi çıkarlarına göre değerlendirmelidir. Dış güçler şu veya bu niyetle Türkiye'nin demokratikleşmesini isteyebilirler. ABD'nin bunu istemesindeki niyet başka, Avrupa'nın ki başkadır. Ancak demokratik güçler de bu dış koşulların yarattığı olumlu ortamı değerlendirmelidir. Sorun kimin ne söylediği değil, demokrasi için bu söylemlerin değerlendirilip değerlendirilmediğidir. Olaya böyle yaklaşmak daha doğrudur. Dogmatiklik ve şablonculuk günümüzde çok büyük zararlar vermektedir. Bu yaklaşımlardan mutlaka kaçınmak gerekir.

Bu durumun bilincinde olan PKK, en geniş ve esnek ittifak yaklaşımını göstermiştir ve göstermeye devam ediyor. Bunun bir parçası da Avrupa'daki Kürt ve Türkleri birleştirme girişimleridir. Bunu gerçekleştirmenin koşulları vardır. Avrupa'da şovenizme dayalı bir sağ örgütlenme olsa bile, burada yaşayan Türk ve Kürt toplumu belli ölçüde aldığı demokrasi kültürü ile bunu aşacak güçtedir. Yine Avrupa'da yaşayan Kürtlerin ve Türklerin ortak demokratik güç olarak ortaya çıkmaları, Avrupa'da daha etkili olmalarını ve yabancı düşmanlığı gibi akımları geriletmelerini de sağlayacaktır. Önümüzdeki dönemde Avrupa'da da Türk-Kürt birliği ve demokrasi konusunda ittifaklar gelişebilir. Türk ve Kürt halkının birliği bir demokratik model olarak Türkiye'ye yansıyabilir, yansıtılabilir. Avrupa'daki Türklerin ve Kürtlerin buna ihtiyacı da vardır.

Türkiye demokratikleştiğinde, Avrupa'daki Türkler demokratikleşmemiş, baskıcı ve şovenist bir toplumun üyeleri olarak değil, demokratik, modern ve çağdaş bir toplumun üyeleri olarak görülecektir. Bu da oradaki topluluğun Avrupa'daki toplumla daha fazla bütünleşmesini ve sıkı bir ilişki içine girmesini beraberinde getirecektir.

Şimdiye kadar Avrupa'daki Türk halkı Türkiye'deki baskının, şovenizmin ve Kürt halkına karşı yürütülen özel savaşın sonuçlarından olumsuz etkileniyordu. Avrupa'daki Türk halkı ve Türk örgütleri bunu görerek PKK'nin ve Kürt halkının birleşme çağrısına mutlaka cevap verebilmelidir. İyi anlatılması ve ortaya konulması halinde bunun gerçekleşeceğini düşünüyoruz.

Avrupa'nın ve Amerika'nın Türkiye'de demokrasi istemesi önemlidir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, bunlar kendi çıkarları doğrultusunda böyle bir demokratikleşmeyi istiyorlar. Geçmişte emekçi halkın demokrasi mücadelesini önemli oranda zorluyorlardı. Ama şimdi bunun da önemli oranda aşıldığı görülüyor. Emekçiler bunu

"Avrupa'da şovenizme dayalı bir sağ örgütlenme olsa bile, burada yaşayan Türk ve Kürt toplumu belli ölçüde aldığı demokrasi kültürü ile bunu aşacak güçtedir. Yine Avrupa'da yaşayan Kürtlerin ve Türklerin ortak demokratik güç olarak ortaya çıkmaları, Avrupa'da daha etkili olmalarını ve yabancı düşmanlığı gibi akımları geriletmelerini de sağlayacaktır. Önümüzdeki dönemde Avrupa'da da Türk-Kürt birliği ve demokrasi konusunda ittifaklar gelişebilir. Türk ve Kürt halkının birliği bir demokratik model olarak Türkiye'ye yansıyabilir, yansıtılabilir."

kendi demokrasileri için değerlendirebilirler. Kaldı ki Avrupa'da demokrasi isteyen çevreler bulunmaktadır. Bunlarla ittifak geliştirmek Türkiye'deki demokratikleşme üzerinde olumlu etki yapacaktır. Bu da dönemin somut görevlerinden biri olarak önümüzde durmaktadır.

Demokrasi Türkiye'de Türk ve Kürt halkının ortak mücadelesi ile gerçekleşecektir. Ancak Kürt örgütlerinin de ortak bir tutum içine girerek birliklerini sağlaması ve demokrasi mücadelesinde daha etkili hale gelmesi bir gerekliliktir. Bunların Kürt halkının dil, kültür ve kimlik özgürlüğünü sağlamada güçlerini ortaya koymaları önemlidir. Bu kadar olumlu gelişmeye ve yaşanan duruma rağmen, bu güçlerin halen ortak tutum içine girememeleri ve ortak bir demokrasi programı çıkaramamaları bir zaaftır. Kürt halkı tabanda demokrasi isteği ve tutumuyla birleşmiştir. Bunu üstte de gerçekleştirmek artık bir görev ve sorumluluktur.

PKK etkili bir güçtür ve Kürt halkının çoğunluğunu temsil etmektedir. Ama demokrasi mücadelesi söz konusu olduğunda, bir tek kişinin bile bu cepheye çekilmesi demokrat olmanın ve demokrasiyi gerçekten istemenin ölçüsüdür. PKK, bu açıdan geçmişteki sorunları ve ilişkileri ne olursa olsun, bugün Kürt halkına karşı sorumluluğunun bir gereği olarak herkesle birleşmeye ve bir arada olmaya hazırdır. Ama bazı çevrelerde halen Türk solundaki o kalıpçı, dar ve mezhepçi yaklaşımlar görülmektedir. Bunun da artık aşılmasının zamanı gelmiştir.

PKK'nin sunduğu Barış Projesi ve program da reddedilecek bir proje ve program değildir. Türk ve Kürt örgütlerinin itirazları varsa ortaya koymalı, *"şu yanlıştır, şu doğrudur ve doğru olanı yapmalıyız"* demelidir. PKK buna açıktır ve bunun gereklerini yerine getirmeye de hazırdır. Bu konuda hiç kimse birleşememenin gerekçelerini PKK'ye bağlayamaz. PKK bu tür ilişkilerin ve ilişkisizliğin önündeki bütün engelleri ortadan kaldırmıştır. Bunun da bütün demokratik ve yurtsever çevreler tarafından görülmesi ve gereklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Eğer Kürt örgütleri bu birliği iyi yaratırlarsa, Avrupa ve dünya diplomasisinde daha etkili ve güçlü hale gelebilirler. Bu tarihi fırsat kaçırılırsa, bazı güçler ileride bugünkü politika yapma imkanlarını bile bulamayabilirler. Bunun altını da çizmek gerekiyor.

Öte yandan herkes kendi güçlerini Türkiye'ye taşırmalıdır. Demokrasi gerçekleşecekse, Türkiye ve Kürdistan topraklarında gerçekleşecektir. Böyle bir yaklaşımın esas alınması gerektiği açıktır. Herkes PKK'nin yeni stratejisinin Kürt halkının özgürlük mücadelesini geriletmediğini görmelidir. Hiç kimse bu mücadelenin Türkiye'deki demokrasi ve özgürlük mücadelesini gerilettiğini söyleyemez. O halde mevcut tutumların farklı olması ve değişmesi gerekir. Türk solunun da, Kürt örgütlerinin de tutumlarının değişmesi şarttır. Bu konuda Alman Anayasayı Koruma Örgütü'nün ortaya koyduğu somut bilgiler ve değerlendirmeler dikkate değerdir. Bu örgüt, PKK'nin yeni stratejisi ile Almanya'da güç kaybetmediğini, tersine güç kazandığını belirtmiştir. PKK bu stratejisi ile Kürtleri daha fazla güç yapmak istemektedir. Kürtlerin şimdiye kadar verdikleri savaşlar ve döktükleri kan, acıları anlamlı hale getirmekte ve güce dönüştürmektedir. Bunun böyle bilinmesinde fayda vardır. Bunu yalnız Alman Anayasayı Koruma Örgütü değil, birçok bilimsel değerlendirme yapanlar da söylemektedir.

Yeni stratejinin ortaya ilk konduğu, savaşın durdurulduğu ve Genel Başkanımız Başkan Apo'nun yakalandığı dönemlerde birçok çevre, PKK'nin dağılmasını bekliyor, *"PKK bu işi götüremez, tümden tıkanır"* diyorlardı. Bu yönüyle ya PKK'ye soğuk yaklaşarak uzak durmaya çalışıyorlar ya da siyasal anlamda ortaya çıkacak boşluğu değerlendirmek istiyorlardı. PKK'nin yeni stratejisini desteklemek ve başarıya ulaşması için çaba vermek yerine, baltalama, sabote etme, eleştirme ve karalama kampanyası içerisine girdiler. Bunu anlamıyor değiliz. Oldukça net anlaşılan bu durum gerçekleşmemiştir.

Orta yerde kimsenin üzerine oturacağı bir miras yoktur. PKK, örgütleri ve ilişkileriyle dimdik ayaktadır. PKK'nin dağılmayacağı, aksine daha da güçlendiği ortaya çıkmıştır. Bu açıdan ilk etapta takınılan tutumların terk edilmesi gerekiyor. Bazı güçler, siyasal olarak çıkarcı ve fırsatçı yaklaşımlarla PKK'nin yarattığı birikimlerin üzerine yatmak istediler. Bunu demokratik ve yurtsever bir yaklaşım olarak değerlendirmiyoruz. Ancak böyle yaklaşıldı diye yerine getirilmesi gereken görevlerden kaçınmayı da doğru görmüyoruz. Bu nedenle bireylerle olsun, örgütlerle olsun demokratik ittifak istiyoruz ve olmayı arzuluyoruz. PKK'den kaynaklanan engeller varsa ortaya konulsun, PKK bu engelleri ortadan kaldırmaya hazırdır. Hiç kimse PKK'yi bahane yapmamalıdır. Türk solu ve Kürt örgütleri PKK'yi ittifak ve birlikteliğin oluşmaması konusunda engel olarak görürse, biz bunu samimiyetsizlik olarak değerlendiririz.

Yapılması gereken, ortak program ve ortak hareket planlarıdır. Bunların yapılması da zor değildir. Hatta PKK oluşacak ittifaklarda illa da benim dediğim olsun düşüncesinde değildir ve olmayacaktır. PKK, bütün Türkiye'yi kapsayan bir Demokratik Cumhuriyetçiler Birliğini, demokrasi hareketini ve bir demokratik parti yaratmayı önemli görmektedir. Başta da belirtildiği gibi demokrasiyi yalnızca bir ulusal ve sosyal topluluk yaratamaz. Demokrasinin mantığı ittifakı gerektirir. PKK bundan hareketle gerekli yaklaşımları ortaya koymuştur. Türkiye'de demokrasi hareketinin geliştirilmesine destek vermektedir. Hatta bunun merkezinde kendi dışındaki demokratların, sosyalistlerin, demokrasi güçlerinin önemli düzeyde ağırlıklı olabileceğini de kabul etmektedir. *"İlla benim ağırlığım olsun, çoğunluk bende olsun"* gibi bir yaklaşımı da yoktur ve olmayacaktır.

Bu gerçekler dikkate alındığında, herkesin PKK'nin ortaya koyduğu ve sunduğu bu fırsatı kitleselleşme ve siyasal güç olma noktasında iyi değerlendirmesi gerekir. PKK bunu zayıf veya muhtaç olduğundan ortaya koymuyor. Kürt ve Türk halkına karşı duyduğu sorumluluğun gereği olarak, şimdiye kadar çekilen acıların, fedakarlıkların ve emeklerin boşa gitmemesi için yapıyor. Bu da bütün siyasal güçler tarafından doğru değerlendirilmelidir. PKK, ilişkileri, gücü ve tabanıyla kendi etkisini bundan sonra da sürdürebilir. Ancak PKK için asıl olan sadece büyük ve etkili olmak değil, sonuca varmak ve Türkiye'yi demokratikleştirmektir. Barış ortamı içinde Kürt halkının dil ve kültür özgürlüğünü, demokrasi ve ifade özgürlüğünü ve iki halkın kardeşliğini geliştirmektir.

Diğer bir husus da ABD'de 18-19 Nisan tarihleri arasında gerçekleşen Kürt Kültür Konferansı'ydı. Kürtlerin ulusal, kültürel ve kimlik haklarını savunan konferansları olumsuzlamıyor ve önemli görüyoruz. Ancak şu gerçeği de görmek gerekiyor. Kuzey Kürtlerinin verdiği mücadele, sosyal ve siyasal gelişkinlik düzeyi, kitle tabanı ve coğrafya itibarıyla bütün parçalardaki Kürt sorununun da çözümündeki anahtardır. Yine Ortadoğu'da Kürt sorununun çözümünde olduğu gibi, Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun demokratikleşmesinde de anahtar bir konumdadır. Bu nedenle Ortadoğu'daki demokratikleşmenin Kuzey Kürtleri'ni görmezlikten gelerek gerçekleşeceğini sanmak yanlıştır. Bu, Kürt halkının demokrasi stratejisini yanlış değerlendirmek, anahtarı yanlış çevirmek ve dikkatin yoğunlaşma noktasını yanlış saptamaktır.

Böylesi toplantıları olumlu görmekle birlikte Türkiye'nin demokratikleşmesini ve en başta da Kuzey'de Kürt sorununun çözülmesini temel sorun olarak görmek gerektiği düşüncesindeyiz. Bu, PKK'nin Kuzey'de çok daha güçlü olması ile ilintili değil, Kürt ve Türkiye gerçeği ile ilgilidir ve Türkiye'nin sadece kendi sınırları içindeki değil, bütün parçalardaki Kürt sorununun çözümü önünde engel olduğunu herkes bilmektedir. Bu gerçek mutlak dikkate alınmalıdır.

Öte yandan PKK'nin ve Kuzey Kürtlerinin gerçeğini görmemek, bunun bütün Kürt halkı için demokratik öncülüğünü anlamamak yanılgılı bir yaklaşımdır. Bir an için PKK ismini ve düşüncesini kafamızdan silerek Kuzey Kürtlerinin gerçeğini objektif değerlendirirsek, o zaman gerçekten de Kuzey Kürtlerinin tüm parçalardaki öncülüğünü, orada yaşanan gelişmelerin diğer parçalarda yaratacağı etkiyi ve sonuçlarını daha gerçekçi değerlendirebiliriz. Bu açıdan Kürt sorununu gerçekten çözmek isteyen güçler bu gerçeği mutlaka görmelidirler. Bunlar gerçekten demokrasi ve Kürt sorununun çözümünü istiyorlarsa, o zaman doğru sonucun nereden alınacağını da görmek zorundadırlar.

Kuzey Kürtlerinin Türkiye ve Ortadoğu'yu demokratikleştirmede belirleyici bir öncülüğü olduğu açıktır ve bugüne kadarki mücadeleleriyle bunu ispatlamışlardır. Bu yönüyle PKK'nin yarattığı imkanları ve koşulları görmemek, savaşı durdurmasıyla ortaya çıkardığı siyasal süreci anlamamak, ulusal politikayı ve ortaya çıkan tarihi fırsatları yeterince doğru sonuçlara götürmemek anlamına gelir. Bu da Kürtlerin tarihte yaşadığı politikasızlığın, yanlış ve yerel politikaların bir daha tekrarlanmasını beraberinde getirir. Bu, Kürt halkının kaldıramayacağı bir lükstür ve bundan da mutlaka kaçınılması gerekir.

Biz Amerika'daki toplantıyı böyle değerlendiriyoruz. Bu toplantı ABD'nin öncülük ettiği ve KDP'nin de etkili olmak istediği bir toplantıdır. Aslında geçmişteki yanlış politikaların devamıdır. KDP'nin yerelcilik anlayışıyla ABD'nin PKK'yi dışlatama politikasının dışavurumu olarak ortaya çıkmıştır. Bölgeye ve Kürt sorununa yaklaşımda yanlış politikada ısrarın devamı anlamına gelmektedir. Bunları söylerken, Güney Kürtlerinin sorunları tartışılmasın ya da bu parça için düşünce üretilmesin biçiminde bir yaklaşım içinde değiliz. Bütün parçalardaki sorunlar kuşkusuz değerlendirilmelidir. Kürt sorununun çözülmesi için herkes üzerine düşen görevi yerine getirmelidir. Ama bunu yaparken doğru bir stratejik yaklaşıma sahip olmak, işe nereden başlanacağını ve sonuç alınacağını bilmek de önemlidir.

Bu toplantının diğer bir yönü de Irak'la ilgilidir. ABD'nin Irak'taki rejimi değiştirme politikasının bir parçası olarak da görülebilir. Bunu da doğru bulmuyoruz. Kürtlerin herhangi bir stratejinin parçası olarak değerlendirilmesi ve kullanılması kabul edilecek bir durum değildir. Kürtlerin bu konuda duyarlı olması gerekir. Güney Kürtleri Türkiye dahil ABD ve Avrupa ile de ilişki geliştirebilir, ama tüm bu ilişkiler Kürtlerin özgürlüğüne hizmet ediyorsa doğrudur. Başka politikaların uzantısı haline getiriliyorsa yanlıştır. Bu toplantı böylesi yanlış yaklaşımları da akla getirmektedir. Kaldı ki, ABD'nin Irak politikası sonuç vermemiş, Irak üzerinde eski politikalarla sonuç almanın artık çok gerçekçi olmadığı görülmüştür. Bu yönüyle yapılması gereken, Kürtleri ABD'nin politikası doğrultusunda kullanmak değil, bulunduğu ülkeler içinde demokratik bir ilişki ve düzene kavuşması için yardımcı olmaktır. Bu yönüyle de Irak'ın demokratikleşmesi gerekmektedir.

Irak'ın da demokratikleşme sorunları vardır. Irak'ın mevcut anti-demokratik yaklaşımlarını biz de kabul etmiyoruz ve etmemiz mümkün değildir. Ancak yapılması gereken, Irak rejimini düşürme gibi bir saplantı içinde olmadan dönüştürmektir. Böyle bir yaklaşım, gelinen noktada daha gerçekçi ve sonuç alıcıdır. Bu açıdan Irak'ta demokratik dönüşümü sağlayacak ve Kürt gerçeğini kabul edebilecek demokratik mücadeleye ağırlık vermenin daha doğru olacağı düşüncesindeyiz. Sorunun asıl çözüm yeri Ortadoğu olduğuna göre, siyasal ilişkileri ve ittifakları buna göre ayarlamak çok daha gerçekçidir. Dolayısıyla Güney Kürtlerinin birliği oldukça önemlidir.

> "Demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümünün sağlıklı bir noktaya gelmesinde, doğru politikaların ve stratejilerin izlenmesinde Kürt halkının ulusal önderliğinin varlığı yatmaktadır. Bunun herkes tarafından artık görülmesi gerekir. Bu dikkate alındığında, Başkan Apo'nun halen esaret altında bulunması ve sağlık koşullarını olumsuz etkileyen İmralı Adası'nda tutulması önemli bir sorun teşkil etmektedir. PKK Genel Başkanı'nın sağlığı ve özgürlüğü, demokratikleşme ve Kürt sorununun çözülmesinde belirleyicidir."

Yine bütün Kürtlerin ortak bir politika içinde hareket ederek yaşadıkları ülkelerin demokratikleşmesini sağlamaları gerekir. Eğer Kürtler, ABD'nin Irak'ı düşürme poltikasının bir parçası oluyorsa; bu, geçmişte sonuç vermediği gibi bugün de vermeyecektir. Kaldı ki ABD, Irak üzerinde politikalarını uygulamada ittifak ettiği eski ilişkilerinden de fazla destek görmemektedir. Fransa, Almanya, Rusya, Arap ülkeleri, Çin vb. Uzakdoğu ülkeleri ve bölge devletleri de ABD'nin Irak rejimini düşürme politikasına artık sıcak bakmıyor. Dolayısıyla sonuç alamayacağı bu kadar belli olan bir politikada ısrar etmek veya buna alet olmak çok politik bir yaklaşım olmasa gerek. Bu açıdan biz ortaya çıkacak bu tür konferansların daha gerçekçi ve doğru bir ulusal politika çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Kürt sorununun uluslararası konferanslarda dile getirilmesi olumludur. Ancak Kürt sorunu söz konusu olduğunda daha bütünlüklü bir yaklaşım da önemlidir.

Sonuç itibariyle Türkiye'nin ve bölgenin demokratikleşmesi için Kürt sorununun çözüm imkanları doğmuştur. Kürtlerin geldiği siyasal örgütlenme düzeyi bunu kolaylaştıracak veya sonuca götürecek bir potansiyel ortaya çıkarmıştır. Özellikle Türkiye'de demokrasiyi geliştirmenin ve Kürt sorununu bu temelde çözerek diğer parçalarda çözümü kolaylaştırmanın koşulları artmıştır. Fakat Türkiye'deki birikim küçümsenemeyecek oranda olmasına ve gelişmenin demokratik yönde olacağı görülmesine rağmen, bunun pratikleşmesinde ve ittifaklar politikasında yetersizlik vardır. Demokratik ve sol güçlerin, yurtsever ve ulusal örgütlerin duyarsızlığı söz konusudur. Bunlar aşılmak durumundadır ve aşıldığı taktirde önemli sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Demokrasi hiçbir yerde bahşedilmemiş, halkın ve demokratik güçlerin mücadelesiyle gerçekleştirilmiştir. Değişim ihtiyacı siyasal güçlerde veya devlette de ortaya çıksa, bunu sonuca götürecek olan, yine demokratik güçlerin hareketlenmesi, dayatması ve belli bir programla ortaya çıkmasıdır. Bu, acil bir görev olarak önümüzde durmaktadır. Genel siyasal gelişmelerin olumlu olduğu söylenebilir. Dünyadaki siyasal durum da demokratikleşme eğilimi göstermektedir. Kürt sorununun çözülmesi ve Ortadoğu'daki devletlerin demokratikleşmesinin koşulları eskisinden daha fazla artmıştır. Şu anda sorunun çözülmesi için bütün koşullar Kürdistan'ın ve bölge ülkelerinin tarihi bir dönemece girdiğinin kanıtıdır.

Diğer bir önemli husus ise, bu gelişmeleri ortaya çıkaran önderlik gerçeğidir. Demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümünün sağlıklı bir noktaya gelmesinde, doğru politikaların ve stratejilerin izlenmesinde Kürt halkının ulusal önderliğinin varlığı yatmaktadır. Bunun herkes tarafından artık görülmesi gerekir. Bu dikkate alındığında, Başkan Apo'nun halen esaret altında bulunması ve sağlık koşullarını olumsuz etkileyen İmralı Adası'nda tutulması önemli bir sorun teşkil etmektedir. PKK Genel Başkanı'nın sağlığı ve özgürlüğü, demokratikleşme ve Kürt sorununun çözülmesinde belirleyicidir. Bunu dikkate almayan herhangi bir demokratikleşme anlayışı, demokrasi mücadelesi ve Kürt sorununu çözme çabaları hayal kırıklığına uğramaya mahkumdur.

PKK Önderliği'nin işlevselliği, demokrasinin ve özgürlüğün gelişmesi anlamına gelmektedir. PKK Önderliği'nin yaşamının tehlikede ya da tehdit altında olması, demokrasinin ve Kürt halkının özgürlüğünün tehdit altında bulunmasıdır. Bu gerçeklik mutlaka görülmelidir. Başkan Apo'yu yalnızca bir birey olarak değerlendirmek doğru değildir. Bugün eğer bazı gelişmeler ortaya çıkmışsa, bu, Başkan Apo'nun sağduyulu ve çözümleyici yaklaşımlarının sonucudur. Başkan Apo koşulları iyi değerlendiren, üslubu ve dilinden ittifakına kadar gerçekçi ve dar olmayan tarihi bir yaklaşım içinde işleri bu noktaya getirerek tıkayıcı değil geliştirici bir konumun sahibi olmuştur. Ancak tüm bunların daha iyi gerçekleşmesi için de Başkan Apo'nun daha etkili olabileceği bir konum kazanması gerekir. Bu yönüyle cezaevi koşullarının değiştirilmesi ve daha sağlıklı katılım sağlayabileceği koşullara ulaştırılması, demokrasi ve özgürlük mücadelesinin bir parçasıdır.

Bundan dolayı bütün demokratik ve yurtsever güçlerin İmralı Cezaevi'nin durumunu yeniden gözden geçirmesi gerekir. Ada ortasında sürekli rutubet içinde uzun süre kalması, Başkan Apo'nun sağlığını kesinlikle bozacak ve yaşamını tehlikeye sokacaktır. Nitekim son zamanlarda Başkan Apo'nun sağlık sorunları baş göstermiştir. Adanın iklim koşulları solunum yollarında önemli sorunlar ortaya çıkarmış ve bu da astım tehlikesini doğurmuştur. Bu durum dikkate alındığında, Başkan Apo'nun cezaevi değiştirerek sağlığına uygun ve kuru bir havanın olduğu koşullara kavuşturulması gerekmektedir. Önümüzdeki dönem yapılması gereken siyasal mücadelenin bir parçası olarak bu cezaevi koşullarının hem düzeltilmesi hem de cezaevinin değiştirilmesi olmalıdır.

Başkan Apo'nun verdiği mesajlarda, Ada koşullarının yaşanacak durumda olmadığı, sağlığını etkilediği ve bununla ilgilenmeleri gerektiği yönündedir. Bu ilgilenmeyi belirtmesi tüm halka mesajdır. Tüm halkın sağlık sorunu ve cezaevi koşullarıyla ilgilenmesini istemektedir. Kaldı ki, Başkan Apo'nun sağlık koşulları tüm halkı ilgilendirmektedir. Başkan Apo böyle bir şey iletmeden de harekete geçmek, Kürt halkını ayağa kaldıran, Kürt halkındaki özgürlük düşüncesini geliştiren ve demokrasi mücadelesini önemli boyutlara götüren Başkan Apo'ya karşı tüm Kürt halkının, yurtseverlerin ve demokratların zorunlu bir görevi olduğu da açıktır.

Başkan Apo'nun yargılandığı günlerin yıldönümü yaklaşmaktadır. Başkan Apo'nun yargılanmasını Kürt halkının yargılanması olarak değerlendirmek yerindedir. Bu süreçte İmralı Savunmaları'nı demokrasi ve Kürt sorununun çözümü için tekrar ele almanın gereği vardır. Özellikle savunmalarda ortaya konulan yeni stratejinin, Kürt sorununun çözümü ve demokratikleşme programının halen yeterince anlaşılmadığı, kavranılmadığı düşünülürse, yargılama sürecinin yıldönümünü düşünme, algılama ve pratikleştirme vesilesi yapmak gerekiyor.

PKK Genel Başkanı, İmralı Savunmaları'yla sorunun bir yargılama sorunu değil, demokrasi ve özgürlük sorunu olduğunu bilimsel olarak değerlendirmiş ve ortaya koymuştur. Demokrasi ve özgürlük stratejisini herkesin önüne sermiştir. Önderliğin İmralı yargılamalarının başlayacağı bu ayda bunları yeniden değerlendirerek siyasal gelişmelere doğru cevap vermek, herkesin sorumluluğudur. Sadece anlamak ve kavramak değil, pratikleştirmek en başta yapılması gerekendir.

İmralı Savunmaları'nın yıldönümüyle birlikte, demokrasi ve özgürlük mücadelesinin kazanılması için demokrasi güçlerinin harekete geçeceği, halkın bu konudaki gücünü ortaya koyacağı ve Başkan Apo'nun esaretinin ikinci yılının demokrasi ve özgürleşme yılı olarak önemli gelişmeleri ortaya çıkaracağını söylemek doğru olacaktır.

PKK Başkanlık Konseyi Üyesi Murat Karayılan yoldaş değerlendiriyor

PKK'nin yeni siyasal döneme ilişkin perspektifleri -2-

PKK bir gençlik hareketidir

Kürdistan gerçekliğinde gençlik, geleceği temsil eder. Devrim içerisinde sürekli en önde saf tutan bir kesimdir. PKK de bir gençlik hareketidir ve düşünmeyi gençlik halkasından başlatıp sonuç almak istemektedir. Bizde gençliğin Kürdistan özgülünde böylesine bir hedefi vardır ve içinde bulunduğumuz süreçte oynayacağı rol her şeyden daha önemlidir.

Haklar olgusu en çok adım atılması gereken konudur. Türkiye için geçen süreçte kendisini dayatan gerçeklerden dolayı, bazı demokratikleşme adımlarının atılması bir zorunluluktur. Kürt halkına yönelik bazı açılımların yapılması da bir zorunluluktur. Ancak burada öne çıkaracakları, kollektif haklar değil de bireysel haklar olacaktır. Bu bireysel haklar herkes tarafından kullanılabilir; yani her isteyenin Kürtçe konuşabileceği, televizyon açabileceği haklardır bunlar. Örneğin şahsi bir eğilim olarak insanların, üzerinde yoğunlaşacağı bir dil ve kültür hakkı; toplum içerisinde yer edinmelerinde herhangi bir rolü olamayacağı için, sosyalleşmede, siyasallaşmada, toplumsal kategoride yer edinmede bile herhangi bir anlam ifade etmeyeceği, bir rağbet görmeyeceği için, bu yönlü fazla bir ilgi, bir toplumsal istek gelişmez, zayıflar. Neden? Çünkü son tahlilde insanlar bir şeye yönelirken, mutlaka ulusal-sınıfsal çıkarların ifadesi olarak buna yönelirler. Türkiye ile birlikte ortak yaşarken, Kürt dilini, Kürt kültürünü kollektif tarzda, bir irade oluşturma temelinde ifade etmezse, örgütleyemezse, giderek bu dile ve kültüre ilgi azalır. Aslında bu politika şu oluyor: Bu hakları serbest bırakma, ama hiçbir yerde de yer vermeme, esas olarak da küçümseme temelinde yaklaşma; yani bizim bildiğimiz anlamda eşit-özgür temelde bir gelişme ortamı yaratma değil de, sadece toplumun kendi içinde zaten kullanageldiği bazı hakları vermedir. Yani bu haklar bir yandan verilirken, bunlar temelinde de içeriğini, anlamını boşaltma, ilgi odağı haline gelemeyecek bir biçimde ve düzeyde hak verme ve esasta asimile politikasını bu anlamda doğallaştırma olmaktadır.

Bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin uyguladığı asimile yöntemi zorla olmuştur. Kürtçe konuşmak-yazmak yasaktır. Bu artık çağdaş değildir. Şimdi geldiğimiz aşamada mevcut devlet bir yerde böyle bir esneklik yaratacak, ama öte yandan da kendi dilini, kültürünü eğitim sistemini vermeye, yaygınlaştırmaya devam edecektir. Sonuçta diğer dil ve kültürlerin de böyle desteksiz, toplum içinde bir kariyer edinmede işlevsiz bir şekilde, güçlü diğer dil ve kültür karşısında kendisini koruması çok zor olacaktır. Yani asimilasyonu doğallaştırma siyaseti vardır. Mevcut devletin düşüncesinde, Kürt sorununun çözümünde böyle bir plan vardır. Bu konuda Fransa örneğinden bahsedilmektedir. Fransa'nın da benzer bir durumu vardır. Yani Fransa'da, birkaç yüzyıl önce şimdiki Fransızca sadece Paris ve çevresinde konuşulan bir dildir. Fransızca şimdiki Fransa'nın yüzde yirmi beşinde konuşulan bir dil iken, daha sonra bir devlet dili haline gelmiştir. Türkiye devletinin de bu konuda düşündüğü bu yönlü politikalardır.

Biz bu politikalara karşı tabii ki ulusal, sosyal tedbirler almalıyız. Ancak önümüzdeki yeni dönemde bu türden bir açılım olursa reddetmeyeceğiz. Ancak bu bizim için bir hak değildir; tatmin edici zaten hiç değildir. Fakat bizim mücadele esprimiz gereğince değerlendiririz. Karşı taraf istediği kadar *"bireysel haklar"* desin, biz bunu ulusallaştırır, toplumsallaştırır, kollektifleştiririz. Yani bir açıdan karşı tarafın gerçekle bağdaşmayan, gerçekliği ifade etmeyen yasalarının işlevsizliğini hep gösteren, esas gerçeği fiili olarak sürekli dayatan bir çalışma ve çaba içerisinde olacağız. Böylelikle bu onun bu yasal düzeyde almış olduğu birtakım asimile tutumları pratikte işlevsiz kılınacaktır.

İşte bu konudaki esas tedbir, gençliğin yaygınca devrimci-demokratik kültürle donatılması, ulusal geleceğin güvence altına alınmasıdır. Bunun için de gençlik halkası önemli bir halkadır. Bu nedenle yeni dönemde sadece siyasal faaliyet alanında çalışmaya duyarlı olan, sadece siyasallaşmak isteyen, siyasal bir rol oynamak isteyen gençlikle çalışmalar sınırlanmamalıdır. Şimdiki durumda hem yurt dışındaki, hem de yurt içindeki gençlik faaliyeti, daha çok siyasallaşmak durumunda olan gençliğe aittir. Yeni dönemde bu kesinlikle aşılmalıdır. Bunu aşmak için tüm gençliği kapsayacak projelerle döneme yaklaşılmalı, çalışma perspektifi böyle olmalıdır.

Örneğin gençlik çalışması ve örgütlenmesi, bundan böyle sadece siyasal eğilimi olan, siyasallaşmak isteyen ya da siyasal süreçlere duyarlı olan gençliğe hitab eden, gençliği örgütleyen değil, tüm gençliği kucaklayan örgütsel bir çalışma olmalıdır. Bunun için sosyal, siyasal, kültürel, sporsal vb. yönleriyle gençliği yoğunlaştırmak hedeflenmelidir. Esas olarak da gençliği bilinçli, onurlu, kişilikli kılan, kolay kolay düşmeyecek hale getiren; geleceğe, topluma ve gerçeğe bakış açısını sağlam kılan bir gençliğin yetiştirilmesini hedefleyen bir çalışma gerekmektedir. Kürdistan gençliği daha kişilikli, daha düşmeyen, yanılmayan bir gençlik olmalı ve bunun için de bilinçlendirilmelidir.

Gençliğe yönelik böylesi bir çalışma genel bilinçlenmeyi, genel kültürleşmeyi geliştirmelidir. Her genç siyaset yapmaz, duyarlı olan kesimler siyaset yapar. Sadece siyasi duyarlılığı olanlarla yetinilirse, bunların içinde ancak sınırlı bir kesim örgütlenebilir. Halbuki birçok genç normal toplumsal yaşamda normal biçimde yer almak istemektedir. İşte gençliğe de bu temelde uzanılmalı, o da en azından kişilikli kılınmalıdır. Bugün gençliğe karşı sınıf sömürgesi ve hele hele şimdiki dönemde daha fazla emperyalistleşme hevesleriyle, globalleşme süreciyle birlikte, çok aşırı bir biçimde emperyalist kültürün aşırı bireycileştirmesi, egoistleştirmesi faaliyeti ve yaşam tarzı yaygınca geliştiriliyor. Bütün bu yönelimlere karşı gençliği korumak ve gençliğin geleceğin bir garantisi olmasını, yine geleceği pekiştiren bir düzeye ulaşmasını sağlamak, bu temelde örgütlemek ve eğitmek için mutlaka tüm gençliğe ulaşabilen bir siyasal bakış açısıyla ve geniş bir yelpazede yaklaşmalı, bütün gençliği kucaklayan bir çalışma amacıyla yeni dönemde bu kesime yönelmeliyiz.

Bugünkü gibi, her el attığı kişi sadece gerillaya katılmak zorundaymış gibi bir espri, yine daraltan bir yaklaşım olmamalıdır. Yani gençlik çalışması (tabi ki katılım da olabilir; kadrolaşma yüce bir şeydir, bunu elbette ki hedeflemek doğrudur) öncelikle gençliğin niteliğini geliştirici, gençliğe kişilik kazandıran, gençliği her yönden eğiten, kültürleştiren, sağlam bir kültüre dayandıran bir çalışma olmak zorundadır. Bunun için sporda, kültürde, bütün çalışmalarda bu kesimi yoğunlaştıran bir felsefeye sahip olan bir gençlik çalışması gereklidir. Daha kazanımcı ve sadece hemen partiye alma değil de, esasta onu bir üst aşamaya hazırlayan, niteliğini, kişiliğini güçlendiren bir çalışma esprisiyle gençlik faaliyetini daha kapsamlı ele almak gerekmektedir.

Gençlik ve kad›n

Kitlesel çalışmaları çok genelleştirmek gerekir; dar, sadece işçi sendikalarıyla sınırlama doğru değildir. Bu tarzda toplumsal mücadeleyi daraltma bugünkü sonucu yaratmıştır. Tabii ki toplumun bütün kesimlerine seslenilecektir, ama bu toplumun önemli halkaları vardır. En önemli halkalar ya da sosyal tabakalar gençlik ve kadındır. Bu iki kesime ağırlık vermek, yönelmek doğrudur ve yerindedir. Nitekim bundan sonra, mutlaka genellemeci değil, daha özgün olarak bu iki halkadan sonuç almayı hedeflemek gerekiyor. Bu kapsamda özellikle kadın ve gençlik faaliyetinin toplumsal düzeyde geniş tutulması, toplumsal geleceğin de pekiştirilmesi açısından önemli bir çalışma olacaktır. Aslında her iki kesim de çok fazla sınıf eğilimi taşımamaktadır. "Yoktur" denilmese de, fazla bulunmamaktadır. Mesela Kürdistan'daki kadın daha ileridir. Yani köydeki bir kadın çok fazla aşırı çıkarlara bulaşmamıştır. Yani hem sosyal, siyasal eğilimler itibarıyla ve hem de içinde bulundukları konum itibarıyla olaylarla çok haşır neşir olma durumu yoktur. Örneğin; kadının daha fazla ezilmişlik konumu, yine gençliğin geleceğinin net olmama gerçeği, bütün bu kesimlerin daha fazla sosyal bir arayışa girme veya böyle bir mücadeleye daha fazla ilgi duyup, mücadeleye sıcak bakan kesimler olma durumunu beraberinde getiriyor. Bu nedenle siyasal-örgütsel faaliyetlerde bu iki kesime yeni dönemde daha fazla önem vermek gerekmektedir.

Diğer bir önemli çalışma ise gençliğin toparlanmasıdır. Tabii sadece siyasal toplantıları gerçekleştiren değil, biraz daha esnek, daha cephesel, bu temelde projeleri ve programı olan, bütün gençliğe gidebilen, siyasal olmasıyla beraber siyasal yönü çok önde olmayan bir çalışma önemlidir. Bu çalışma sosyal yönü olan, örneğin gençliği eğiten, Kürt gençliğini spora çeken, sanata çeken bir çalışmadır. Belki bunun içinde siyasal öncülüğü geliştirmek durumunda olan çekirdekler de olabilir. Bu çekirdek yapılanmaya yönelik daha özgün bir kadrolaştırma faaliyeti olabilir. Ama şimdiki gibi varolan ilişkilerin hepsini siyasallaştırma ve savaşa çekme tutumu döneme uymamaktadır. Örneğin binlerce insanla ilişki kurulur, bunların içerisinde bir grupla birlikte özgün çalışma yürütülür, kadrolaştırılır.

Genç saflara gelmesiyle birlikte, aynı zamanda da kendi ulusal, sosyal gerçeğiyle, ulusal gerçeğine bağlı, kişiliği biraz daha sağlamlaşan, bu anlamda biraz karakter kazanan, duruş biçimi kazanan, bakış açısı kazanan bir düzeyi hedeflemektir. Bu gençlik çalışması böyle sürdürülmelidir. Çalışmanın yapıldığı grup içinde başka bir çekirdek grup vardır, ki onların da partileştirilmesi, siyasallaştırılması hedeflenir. Bu özgün bir çalışmadır. Genel çalışmalara ise aynı şey dayatılmaz. "Herkes böyle olacaktır" tarzında bir dayatma yapılamaz. Bu, daha çok bir kazanma faaliyetidir.

Bu çalışma, ayrı bir gençlik partisi gibi, daha esnek, kültür faaliyeti, spor faaliyeti olan, çeşitli kursları olan, yani bu tür akademik, demokratik çalışmaları önde olan bir aktivite sahasıdır. Son tahlilde gençliğe yönelmenin amacı bu kesimi kültürleştirmek, nitelik kazandırmaktır. Esasta böyle bir çalışmayla karakterli, yurtsever, demokrat gençler yetiştirilmiş oluyor.

Kültür

Her iki çalışma (gençlik ve kadın faaliyeti) dışında daha bir önem kazanan ve esasen bunlarla iç içe sürdürülecek olan yeni dönem çalışmalarından biri de demokratik bir kültür hareketidir. Kültür hareketi önem sırasına göre bakıldığında siyasal parti çalışmasından hemen sonra gelir.

Bir toplumu belirleyen onun kültürel düzeyidir. Aslında Kürt toplumunun kültür düzeyinde bugün bir gelişme söz konusuysa bu, Parti Önderliğimizin yaptığı yoğun eleştiri ve çözümlemeleri temelinde olmaktadır. Kürt toplumunda eğer bugün kendini yeniden bulma, yeniden bir arayış gelişmişse, bu tespitler temelinde yapılan çalışmalarla bu mümkün olabilmiştir. Kürt toplumu neden bu şekilde çarpıtılmış, düşürülmüş veya öyle onursuz bir konuma itilmiştir? Kürt toplumunun kültürel faaliyeti daraltılmış, zayıflatılmış dar bir toplum haline getirilmiştir. Dar bir kültürel duruş ortaya çıkmış, sonuçta sömürgeci yönelim, yine hem askeri şiddet yönelimi, hem de kültürel yönelim karşısında düşürülmüştür. Buradaki "düşürülme" aslında kültürel bir olaydır.

Güçlü ve zengin bir kültüre dayalı bir toplumsal kişilik, toplumsal gerçeklik öyle kolay kolay düşmez. Bu açıdan toplumların karakterlerini, sosyal psikolojik gerçekliklerini belirleyen esas faktör onun kültürel düzeyidir. İnsanlar kökeninden geldikleri, tarihsel olarak dayandıkları kültürden koparıldılar mı gelişmezler. Bu, deneylerle ispatlanmıştır. Yani insanların doğal gelişmeleri ve büyümeyi, yine uygarlaşmayı yaşamaları için, mutlaka kendi toplumsal, tarihsel, kültürel kökenlerine dayalı olarak yaşamaları gerekir. Mesela *"Kürt toplumu şimdi milliyetçilik yapıyor, ne gerek var buna, yani madem kültür bu kadar geri ve zayıflamış, o zaman bu kültürü mevcut varolan kültürlerle kaynaştıralım ve sürdürelim"* denilebilir. Ama toplumsal gerçeklik bunu kabul etmemektedir.

Bu gerçeklik, köksüz bir ağaç olmaya benziyor. Nasıl sen köksüz bir ağacı dikmek istersin ve "bu burada yetişsin" dersin, fakat o kurur, yetişmez. İşte kendi kültürel kökünden kopartılan bir toplumsal gerçeklik de bu biçimde kurutulmuş bir ağaca benzer. Şimdi bu durumu geçmişte sosyalizm çok tartışmıştır. Örneğin "enternasyonalizm" ile "milliyetçilik" kavramları birbiriyle tezatlık teşkil ediyor gibi görünür. Fakat özünde doğru ele alınıp tartışıldığında tezat değil, tam tersine bütünleyen bir yaklaşım olduğu sonucuna varılır. Nasıl? Örneğin kişi insanlığı geliştirmek, insanlığı normal rayında, sağlıklı temellere dayalı olarak geliştirmek istiyor. Burada bunu sağlıklı yapmak için kişiyi kendi geldiği tarihsel, toplumsal, kültürel gerçekliğine dayalı olarak geliştirmek esastır. Başka bir kültürel gerçeklik dayatılırsa o insan gelişmez, silik, kişiliksiz, düşkün olur.

Bazı toplumlar vardır ki fazla karakterli değildirler. Genellikle bu toplumlar başkalaşıma uğratılmış, kendi tarihsel, toplumsal, kültürel değerlerinden kopartılmışlardır. Bu noktada karşımıza çıkan sosyalizm, insanlığı normal rayında, ileri bir düzeyde yetiştirmek istediği için her ulusun kendi dil ve kültürüyle gelişmesini öngörür. Hatta sözü edilen reel sosyalizmin (daha sonra mekanikleşerek kendi kendini manüpüle etti) başlangıç yıllarında, bugün dahi varolan halkların çoğu dil ve kültürlerini unutmuşlardı. Fakat bu sistem içinde kurulan üniversiteler, yine araştırmacıların hepsi bu halkların dilini, kültürünü yeniden açığa çıkarmışlar, yeniden kendilerine öğretmişlerdir. Örneğin bugünkü Rusya'da bile bu ayrılan cumhuriyetler dışında bile elli ayrı dil vardır. Ki hepsi araştırılıp açığa çıkarıldı. Çünkü bu toplumların sağlıklı gelişmeleri için bütün bunların yapılması gerekiyordu. Örneğin Rus dili ve kültürü çok gelişkindir. O zaman "herkes onu öğrensin, Rus kültürüyle gelişsin" demek doğru değildir. Toplum ve insan cinsi böyle gelişmiyor. Kökenlerine dayandırılması gerekiyor. Toplumsal gelişim kültürel ve tarihsel gelişmeyle de çok sıkı bağlantılıdır. Bütünlüklü olmak zorundadır. Bunlar birbirinden kopartılırsa olmaz. İşte bundan dolayı sosyalizmde de o zaman böyle arayışlara gidildi.

Kürt dinami¤i demokratik güçtür

Kürdistan'da Kürt dilini, kültürünü bu denli önemsememizle, Türkiye ile bütünleşme, Türkiye partisi olma veya ge-

nelde enternasyonal bir yaklaşım geliştirme gerçeğimiz çelişmiyor, tam tersine birbirini bütünlüyor. Bu somut pratikte de öyledir. Eğer Kürt gerçekliği, Kürt dinamizmi, tarihsel gerçekliği içerisine oturtulup yeşertilerek geliştirilirse, bugün çok iyi açığa çıkmıştır ki, mevcut Kürt dinamiği demokratik bir güçtür. Demokrasinin motoru durumundadır. Kürt gerçekliğini açığa çıkardığımız oranda Türkiye'de demokrasi mücadelesini de daha güçlendirmiş oluruz.

Bugün Türkiye'de demokrasi mücadelesini, sosyalizm mücadelesini yürütmenin en büyük dayanağı Kürt dinamiğidir. Bu dinamiğin derinleştirilmesi, yine daha fazla demokratik duygularla, mücadeleci, sosyalist anlayışlarla kendi sosyal gerçekliğine sahip çıkması Türkiye'deki demokratik mücadeleyi ve sosyalizmi daha da derinleştirecektir. Bu açıdan ilericidir. Yani öyle dar milliyetçi bir tutum, bir tutku değil, aslında demokrasi mücadelesinin bir parçası oluyor. Sonuçta genelde Türkiye'de enternasyonalizm ve bu temelde halkların kardeşliği esprisiyle bütünlüklü bir yaşam (eşit, özgür, bütünlüklü bir yaşam) olurken, özelde ise Kürdistan'da daha fazla Kürt dilini, Kürt kültürünü açığa çıkartıcı, onu kendi tarihsel kökleri üzerine dayandıran, yoğun bir kültürel faaliyet ortaya çıkmaktadır. İkisi birbirini bütünlemektedir ve ikisi de demokratik mücadelenin birer parçasıdır. İşte bütün bunları topluma indirgemek, böylelikle bu değerlerle toplumu yoğurmak, toplumu sağlam bir demokrasi gücü haline getirmek, sağlam yurtseverlik temellerine dayandırmak için kültürel mücadele, kültürel faaliyet büyük bir önem taşıyor. O nedenle kültür çalışmaları, siyasal çalışmalardan hemen sonra gelir.

Bu nedenle kültür faaliyetlerini kapsamlı ele almak zorundayız. Parti Önderliği, "köy odaları oluşturulmalı, okul geliştirilmeli" yönünde belirlemelerde bulunmuştur. Şimdiye kadar daha çok savaş, savaş kültürü öndeydi. Toplumsal kültür, toplumun tarihsel gerçeklik temelinde gelişen kültürü çok fazla önemsenmiyordu. Bu ikinci plandaydı. Şimdi ise, bütün yönleriyle bu birinci plana geçerek, tüm genel ulusal, yurtsever çalışmalarda yerini almalıdır. Bu faaliyet belirtilen çerçeveyi kapsayan demokratik bir kültür hareketidir. Bu demokratik kültür hareketi, bugün varolsa da daha çok siyasi yönü ön planda olan bir çalışmadır. Önümüzdeki dönemde kültürel çalışmalar öyle bir yaygınlık kazanmalıdır ki, Kürdistan'ın her ilinde, her kazasında, hatta, belki çok küçük birkaç evlik değil ama, durumu ona uymutlaka çalışması olmalıdır. Yani kültür faaliyeti toplumun tüm kesimlerine mutlaka yayılmalıdır. Yani sağ görüşlü olan kişi de, dinci olan da kültür çalışması üzerine yoğunlaşmalıdır. Kürt kültürü, derin Mezopotamya kültürüne dayalı bir kültür gerçekliğidir, çok fazla siyasileştirmeye gerek yoktur. Tabii kültür çalışması derken, dil, edebiyat, çeşitli sanatları, sinemadan tiyatroya kadar bütün dallarda, bir de tarih, tarihin araştırılması, tarihin yeniden açığa çıkarılması vb konularda yoğunlaşan bir çalışma anlaşılmalıdır. Mücadeleyi bütün edebiyata, sanata dökmek, topluma indirgemek, topluma mal etmek gerekmektedir. Bunlar yapılırsa o toplum tabii ki direnişçi olur, yurtsever olur. Ama çok slogancı olmaya da gerek yoktur. Tüm bunları işleyen ve topluma maleden bir faaliyet zaten yurtsever bir faaliyettir. Bu bir kültür çalışmasıdır ve öyle çok da aşırı milliyetçi, önyargıları besleyen yaklaşımlara da gerek yoktur.

Bu kültür çalışmalarını Mezopotamya ve Anadolu kültürü biçiminde ele alıyoruz. Yani bu anlatımlar sadece Kürt kültür çalışmasını içermemektedir. Biz, halkların ve kültürlerin kardeşliğini esas alan bir siyasi bakış açısından yola çıkan bir hareketiz. Bu açıdan Anadolu kültürüdür, aynı zamanda Mezopotamya kültürüdür. Mezopotamya kültürü de sadece Kürt kültürü değildir. Örneğin; Kürtler'den daha fazla yok olmayla karşı karşıya olan, daha fazla asimilasyona tabii olan, zorlanma içinde olan Mezopotamya kültürünün önemli bir bölümü Asuri-Süryani kültürüdür.

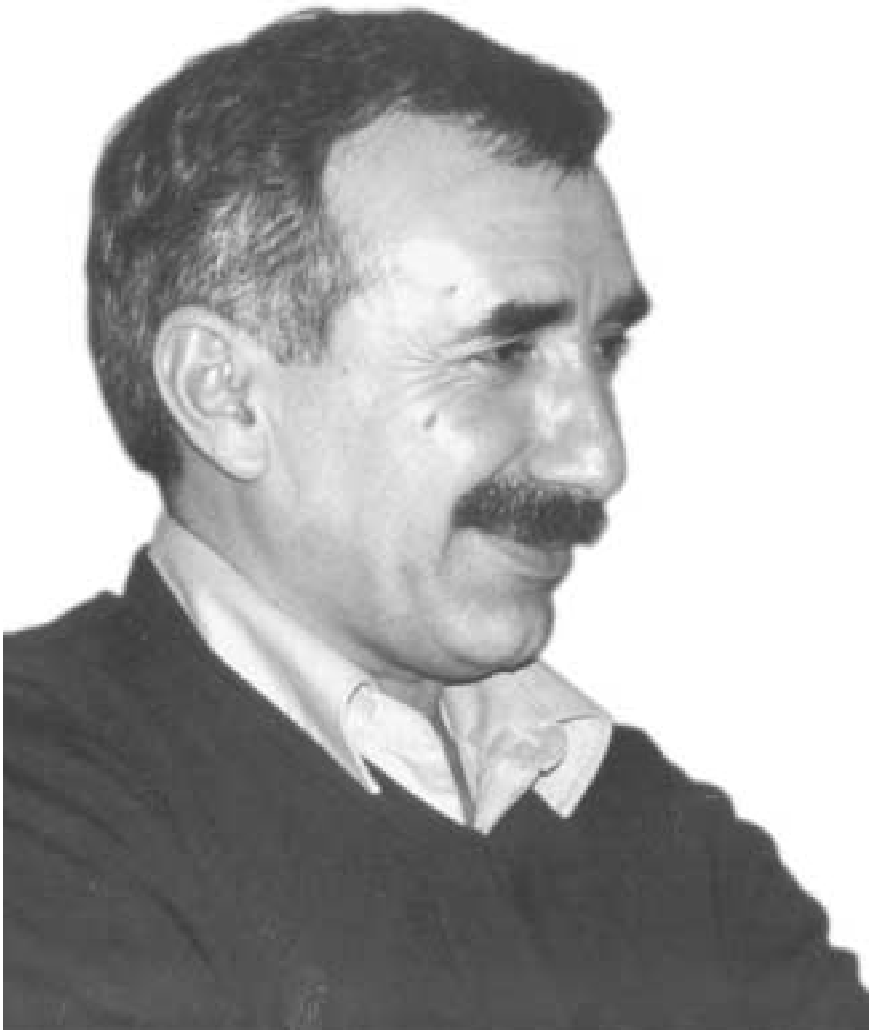
İşte bunu da açığa çıkarmakla birlikte, bu çalışmada dar ilkel milliyetçi bir kültür yaklaşımı değil, daha çok tarihin derinliklerine gömülü olan tüm kültürel belgeleri, kültürel eserleri açığa çıkaran, bu yönlü çaba içinde olan bir kültür faaliyeti yaklaşımı esastır. Anadolu kültürünü ve esas olarak da Mezopotamya kültürünü, Mezopotamya zemininde daha derinlikli yoğunlaşan, onu açığa çıkaran ve topluma bunu mal eden bir faaliyettir.

Bu temelde özellikle mücadelenin önemli bir olgusu haline gelen dil sorunu bir ayrıcalık taşımaktadır. Siyasal planda tartışılan bir konudur. Herkese yaygın bir biçimde dil öğretim yerlerini açmak gerekmektedir. Yani artık dil öğrenimi yaygınca geliştirilmelidir. Herkes öğrenmelidir. İsveç Dışişleri Bakanı, Türkiye'ye gittiğinde bile bu konuda açıklama yaptı ve "Kürtçe radyo, televizyon verilsin" dedi. Verilsin mi, verilmesin mi, tartışmaları yapılıyor. Kimi "verilirse Türkiye'nin mozaiği bozulur" diyor. Kimi daha farklı şeyler söylüyor. Şimdi tabi artık Türkişardan gelen yabancı ideolojileri yorumlayıp topluma uyarlamanın kurumlaşması ve merkezi olmadığı için Kürdistan'da dini mezhepler veya dinler, toplumsal yapıyı parçalamada önemli bir rol oynamışlardır. Örneğin mezhepler Ortadoğu'nun hemen her yerinde vardır ve birçok ülkede çok önemli ve temel bir kurum olan mezhepler içinde ulusal ülkü, ulusal tema muhafaza edilmiştir. Aşırı bir uçurum yoktur. Bütünleşmeye yakın olmakla birlikte inançları ayrıdır. Diyelim biri Alevidir, biri Sünnidir. Fakat birlikte yaşama geleneğine sahiptirler. Çatışma ortamı yoktur. Niye? Onu yorumlayan bu biçimde biraz törpüleyerek veya olduğu gibi yorumluyor. Örneğin Alevilik-Sünnilik; aslında ikisi de İslamiyetin birer parçasıdır. Ama Kürdistan'da öyle değildir. Örneğin Şex Sait direnirken "Sünni önderliğidir" diye Aleviler "aman ne zaman yenilecek? Çünkü bunlar hakim olursa biz yok olduk demektir" diyebilmişlerdir. Aynı şekilde daha sonra Dersim'de direniş olduğunda Sünni Kürtler de aynı şeyi yaparak "Alevi önderliğidir" diyerek sahiplenmezler. Neden Ortadoğu'nun başka bir ulusunda bu kadar mezhepler olmasına rağmen bu biçimde bir parçalanmaya yol açılmamıştır? Neden Kürt toplumunda tam tersi olmuştur? Kürt insanının düşmanları bu durumu kullanarak, dolayısıyla çelişkileri derinleştirmişlerdir.

Bugün eğer toplumsal bütünlüğü, birliği gerçekçi anlamda muhafaza etmek istiyorsak o zaman bu boşluğu doldurmalıyız. İnanç birliklerini, tabi ulusal çıkarlar doğrultusunda, motive ederek daha doğru bir espriyle insanların inançlarını kabul etme, ona bağlı kalma, ama aynı zamanda ulusal bütünlüklerini, birliklerini de sağlama ve yine demokratik, çağdaş bir bakış açısıyla laik-demokratik harekete katılımlarını güçlendirmeyi esas alan yaklaşımlar haline getirmek gerekiyor. Böyle olmadığı için bir taraftan Alevilik ülküsü daha çok Türkiyeli Alevilere de dayanarak, bunlar aracılığıyla kendine çekme, adeta Türkleştirme sürecine tabii tutma yaşanırken, Kürdistan'daki Sünnilik ise adeta gericiliğin merkezi, gericiliğin odağı haline getirildi. İşte en son Hizbullah oyunu sahnedeydi.

Din, siyasetin elinde bir silah olmamalıdır. İnançlara karşı saygı, sonuna kadar geçerli olması gereken bir kuraldır. Ancak mevcut devlet yöneticilerinin din olgusunu, haklı mücadelemize karşı, yine masum insanlara karşı kullanmalarına, dolayısıyla siyasete her anlamda alet etmelerine izin vermemek gereklidir. Sonuçta din silahını onların ellerinden alarak, olması gereken yere oturtmak en doğrusudur. Bu tavır inançların kullanılması anlamına gelmez, çünkü İslamiyet her zaman Ortadoğu'da en büyük siyaset olmuştur. Önemli olan din olgusunu, siyasetten büyük oranda uzakta bir yerlere oturtmaktır. Tabii bunun için de öncelikle din olgusunu toplumsal hafızada yeterince sorgulamak ve sadeleştirmek gerekiyor.

Kürdistan İslami Hareketi, Kürdistan Aleviler Birliği, Kürdistan Ezidiler Birliği gibi örgütlenmeler halkımızın belleğinde önemli yer tutar hale gelmiştir. Ancak bunun daha da sağlamlaştırılması gerekmektedir. Bütün dinlerin geniş bir hoşgörüyle birarada yaşamasını istemek, bunu geliştirmek, renklere saygı duymanın bir işaretidir. Partimiz bu fikirden yola çıkarak bu örgütlenmelere gitti. Her rengin kendi güzelliğinde, kendi tonlarında yaşam bulması kadar güzel bir şey olamaz. Demokrasi de bundan başka bir şey değildir.

"Gençlik çalışması (tabii ki katılım da olabilir; kadrolaşma yüce bir şeydir, bunu elbette ki hedeflemek doğrudur) öncelikle gençliğin niteliğini geliştirici, gençliğe kişilik kazandıran, gençliği her yönden eğiten, kültürleştiren, sağlam bir kültüre dayandıran bir çalışma olmak zorundadır. Bunun için sporda, kültürde, bütün çalışmalarda bu kesimi yoğunlaştıran bir felsefeye sahip olan bir gençlik çalışması gereklidir. "

Devlet anlayışı

Birey hakları, toplum haklarını oluşturmaktadır. Sağlanan bireysel özgürlükler, toplumsal özgürlük ve toplumsal haklardır. Devletin görevi ise buna hizmettir. Türkiye'deki devlet mantığı veya varolan egemen anlayış; "devlet her şeyin üstündedir", "devlet kutsaldır ve varolan her şey ona hizmet etmek zorundadır" biçimindedir. Biz böyle yaklaşmıyoruz. Devlet, insana hizmet içindir, yine topluma ve bireye hizmet içindir. Devlet böyle bir konumda olmalıdır. Ama eski anlayışa göre devlet, insanlar üzerinde, sınıflar üzerinde, toplumlar üzerinde bir egemenlik aracıdır ve öyledir de. Fakat esas burjuva görüş son süreçlerde kendisini yenileme durumundadır. Yenilemek zorundadır. Devleti biraz ortaya bir yere koymak istemektedir. Şimdi devlet topluma hizmet eden bir araçtır demiyorlar tabii ama orta bir yere koyuyorlar.

Türkiye'de devletin kutsallığı, hatta babalığı artık bir kenara bırakılmalı ve gerçek hizmet anlayışına kavuşulmalıdır. Herkesin zaten bir ana-babası vardır, bir de devlet babaya hiç gerek yoktur. Toplumun bütün bireylerinde bir zihniyet değişikliğine ihtiyaç olduğu gibi, devlet içerisinde de köklü bir zihniyet değişikliğine fazlasıyla ihtiyaç vardır. Örneğin tüm Avrupa ülkelerinde sivil toplum kuruluşları çok büyük yere sahiptirler. Hatta devlet birçok karar veya proje aşamasında bu kuruluşlarla ortak hareket etmektedir. Türkiye'de ise bu kurum-kuruluşlar, sayı olarak çok az olmaları bir yana, en ufak bir fikir beyanında dahi, ezilmesi gerekenler olarak algılanıyor. Örneğin diğer ülkelerden ziyaretçilerin bu kurumları ziyareti rahatsızlık yaratıyor. Oysa ki bütün gelişmiş ülkelerde bu kurumlar büyük önem arzeder. Türk yönetimi bu kurumları da kendi bünyesinde bir yere oturtacak olursa, yer ayıracak olursa, bu kurumlar da gerçek rollerini oynarlar. Başka bir role de bürünmezler.

Basın-yayın faaliyeti

On beş yıllık savaşı, mücadeleyi yansıtan basın-yayınımız bugün önemli bir seviyeye gelmiştir. Ancak var olan seviyenin bu on beş yıllık mücadele mirasını henüz yeterince ve yaratıcı bir şekilde yansıtamadığı ortadadır. Gazete, televizyon gibi medya araçları, geldiğimiz noktada silahlı mücadeleyle eş değerde bir gelişme ortaya çıkarabilecek güçtedir. Ve zaten paralel bir biçimde silahlı mücadelenin gittikçe propagandasal açıdan önemi azalırken, basın-yayınınki artıyor. Yani biri diğerine zemin açıyor. Günümüzde artık silahlı mücadele propagandasal-örgütsel faaliyetlere yönelik rolünü tamamlamışken, bu rol tamamen basın-yayına bırakılmıştır. Gelişen, milyonlaşan hareketin kitlesel tabanının, sempatizan tabanının eğitilmesi, bilinçlendirilmesi için, bütün dallarda; siyasal partilerde, kadın ve gençlik hareketinde, kültürel faaliyetlerde, yine sivil toplum kuruluşları vb. bütün kollarda gerçekten bütün toplumu sarabilecek, dal budak salabilecek bir çalışmanın yoğun bir biçimde toplumun sinesine oturtulması için çok ciddi profesyonel düzeyde bir ideolojik-politik basın-yayın faaliyetinin gerekliliği çok açıktır. O açıdan basın-yayına yeni bir bakış açısı geliştirmeliyiz.

Her ideolojik-felsefik hareket, ilk oluşum süreçlerinde daha çok ilkesel vurguyu öne çıkarır. Burada amaç ilkelerini oturtmadır. O ilkeler de çok katı olur ve hep onlar işlenir. Yani ideolojik yön ön plandadır. İdeolojisi genel hatlarıyla, yani felsefik kapsamıyla artık kamuoyuna, kitleye malolduktan, bu netleştikten sonra politik dönem daha fazla ağırlık kazanır, daha fazla öne çıkar. Yine ideolojik, ilkesel yaklaşım kuşkusuz ki önemlidir. Her dönemde bu önemini korur, ancak giderek politik-siyasal yanı daha fazla öne çıkar. Çünkü ideolojik kavramları, ideolojik esasları artık hazmedilmiştir. İdeolojik katılık yerine geçen, giderek politikleşme, kitleselleşme sürecinin gelişmesiyle birlikte, ona paralel bir biçimde esas öne çıkan vurgular, daha ağırlık kazanan tema politik yan olur.

İşte günümüzde özünde politik yanımızın çok daha öne çıkmış olması gerekiyor, ancak çoğu zaman hala ideolojik yanı da hep devrede tutup, ya da kapsamlı ideolojik çerçeve çizip her bir organı o ideolojik kalıba sığdırıyoruz ki, bu bizim politik çerçevemizi daraltıyor. Artık PKK ideolojisini herkes tanıyor, bugün buna o kadar ihtiyacımız yoktur. Onu özümseme kadroların işidir. Kadrolar ideolojik-politik faaliyeti yürütür, buna ilişkin organlar olur. Örneğin Serxwebun. Bunlar ideolojik organlardır. Kadrolara seslenir. Eğitime yöneliktir; perspektif verir, çerçeve verir, kadroyu eğitir. Bu organların işlevi budur. Ama diğer organlar, yine daha değişik yayın organları kadroyu eğitmekten ziyade, geniş kitlelere hitab eden, politikayı alabildiğine geniş bir yelpazede yürütmek isteyen organlar oluyor ki, bunlarda da ideoloji esas temel olur, fakat çerçevesini sınırlamaz, oldukça geniş olur

Medya alanındaki amatörlüğü ve darlığı aşmalıyız. Yani basın-yayın faaliyetinde, bu anlamda gerçek politika yapan, siyaset yapan, dolayısıyla kitlenin arz ve talebini dikkate alan, kitle neredeyse oraya giden, yani kitle hangi konulara ilgi duyuyorsa o konulara yer veren, benimsemiyorsa bile benimsemediğini de söyleyen bir anlayış gelişmelidir.

Bizim ideolojik perspektifimiz vardır. Hangisi doğru, hangisi yanlış, bunu ayırdetmek zor değildir. Yayın politikamız böyle olmak zorundadır. Daha gerçekçi, daha somut, daha güncel, daha fazla kavratıcı, daha fazla ikna edici, daha fazla perspektif sunucu, daha fazla eğitici olmalı, karakteri bu biçimde somut olarak gelişmelidir. Çok fazla teori yapıp ortalığı karıştırmaya gerek yoktur. Daha kısa ama çarpıcı, daha kısa ama doğruyu gösterici, yanlışı yine açığa çıkarıcı olmalı; onun için de iyi bir araştırma, iyi bir deneme, takip etme şarttır. Bu çerçevede yenilenme şarttır. Yani hep ideolojik temalarla kendisini sınırlamaması gerekiyor.

Türkiye sistemi içinde yer edinmiş bir Kürt sosyalitesi olmalıdır. Aynı biçimde bir Kürt kültür çevresi, olgunlaşması olmalıdır. Kürt ekonomik çevreleri olmalıdır. Yani bu toplum demokratik mücadelenin bir ögesi ise ve bu ülkede, hatta Ortadoğu'nun biçimlendirilmesinde bir işlev görecekse, ilk önce sisteme kavuşmalıdır. Örgüt dar temeller üzerinde oturtulmamalı, en geniş temele dayandırılmış, gelenekleri olan, prosedürleri olan organlara dönüşmelidir. Bunlar kamuoyu organlarıdır, yürütme organlarıdır. Sistemleşme, örgütleşme, daha bütünlük içerecek şekilde, ulusal çıkarları esas alan bir konsensüsle, birbirini tamamlayan, bütünleyen organlar biçiminde gelişmelidir. Ulusal bir rota zaten olur; her

> **"Toplumların karakterlerini, sosyal psikolojik gerçekliklerini belirleyen esas faktör onun kültürel düzeyidir. İnsanlar kökeninden geldikleri, tarihsel olarak dayandıkları kültürden koparıldılar mı gelişmezler. Bu, deneylerle ispatlanmıştır. Yani insanların doğal gelişmeleri ve büyümeyi, yine uygarlaşmayı yaşamaları için, mutlaka kendi toplumsal, tarihsel, kültürel kökenlerine dayalı olarak yaşamaları gerekir."**

bir kurum kendini bilir, birbirinin önüne geçmez; ortak bir anlayış, yaklaşım, çizgi olur. Her biri kendi kendini yoğunlaştırabilmelidir, sisteme kavuşturabilmelidir. Demokrasi böyle gelişir. Tabandan üste doğru, üstten tabana doğru. Gerçek demokratik toplum bu biçimde yoğunlaştırılarak ortaya çıkarılır.

Bu belirttiklerimiz sadece teori değildir, pratik bir görev olarak önümüzdedir. Şimdiye kadar pratikleştirilememesinin nedeni yaratıcılığın olmamasıdır. O mekanizma içerisinde şekillenen kadro yaratıcı olmuyor, gelişmiyor; bu engeldir. Bir de zaten kadro yetersizliği vardır. Aslında kadro adayı çoktur, fakat kimse eğitemiyor. İnsanların birbirlerinden etkilenerek eğitilmesi olayı gelişmiyor. Oysa kadro biraz eğitici olmalıdır. Senin görevin memur gibi sadece kendi işini yapmak değildir, aynı zamanda çevrendekileri de eğiteceksin. Her kişinin doğal devrimcilik görevinin bir parçası olarak, doğal bir eğitme görevi vardır. Ancak bu unutulmuştur.

Yazılı ve görsel alan diğer basın-yayın kurumlarından farklı işlemek zorundadır. Çünkü bazı ekonomik argümanlara dayalı olarak çalışmıyor, ona dayalı olarak şeflik taslanamaz. Bireysel çıkarları, güdüleri, kariyeri de sadece maddi tarafa yöneltemeyiz. O zaman insanlardaki dinamizmi nasıl harekete geçireceğiz? Ortamın moralli olması, yoldaşlık sevgisi, herkesin rahat olduğu, kendisini rahatça kattığı, dayanışmanın olduğu, başarıdan zevk duyduğu bir ortam oluşturmak şarttır. Bunun için de yöneticinin sorunların içinde olması gerekir. Emir-talimat düzeni de olacak, ama alabildiğine demokrat bir biçimde, işlevsel olmak zorundadır. Eleştiri de olur, ama ön açmak içindir bu. Böyle bir yönetim tarzı oluşturulamadığı için o tür kurumlardaki arkadaş yapısı donduruluyor. Hem öyle bireysel bir kariyer eğilimi yok yapıda, ekonomik amaç da yok, öncü de önünü açıp devrimci görev hedefi koymuyor. Görev yarışı, devrimci-sosyalist yarış gelişmiyor. Böyle olunca dondurma oluyor. Yeteneklerin dondurulması bu biçimde gelişiyor. Reel sosyalizm böyle yıkıldı aslında. Bu konuda eğer gerekli değişimi yapmazsak, reel sosyalizmin tekrarına düşeriz. Bunun çözümü yönetimin parti tarzında olmasıdır. Yani ağalık taslamaması, şeflik taslamaması, demokratik otoriteyi yaşama doğru geçirmesidir. Yönetim her bir yoldaş için ön açıcı olur, güven verici olur. Yönetimlerimiz bunları uygulamadığı için bürokratizme düşüyor, dolayısıyla bir bütünen kurumlarda mekanikçilik, dogmatizm gelişiyor. İşte bu alanda en çok aşmamız gereken bir sorun da budur. Yani doğru işleyen bir yönetim ve kadrolaşma.

En değerli yaşam, amaç uğrunda yaşamaktır, devrim için yaşamaktır, kutsal dava için yaşamaktır, saatini onun için harcamaktır. Bundan daha değerli bir şey olamaz. Durum bu iken, basın-yayınımızda durum ne oluyor? Bizim arkadaşlarımız, para ile çalışan kişilere özeniyorlar. Bu kadar çarpıklaşma olabilir mi? Ama bizim yönetimlerimizin orada yarattığı tarz arkadaş yapısını sıkmış, daraltmış, dondurmuş. Diğerleri daha çekici geliyor, daha özgür geliyor. Oysa onların düzenle birçok bağı var. Kadronun onlara özenmesi, çok fazla işletilmediğini, yoldaşlık değerleriyle donatılmadığını gösteriyor. Oysa ki o kadro orada olmasa, o kurum da olmaz, o kadro olmasa devrim de olmaz. Ama kendini küçültme, daraltma var. Yaşamda da bir çekicilik olmadığı için, orada da daralıyor; günlük çalıştığı teknik işlerle mekanikleşiyor, bakış açısı daralarak kendini adeta baskı altında hissediyor ve böyle bir düşünce saplantısına giriyor. Halbuki kadro olmadan bu çalışma yürümez. Oysa ki bir kurumda on kadro herkesi çalıştırır. Şevkiyle, coşkusuyla, fedakarlığıyla, ön açıcılığıyla, insanseverliğiyle ve bir de ciddi, tutarlı, disiplinli yaklaşımıyla. Öncü kadro budur. Bulunduğu yerde binleri çalıştırır, harekete geçirir. Kadronun işlevi zaten budur. Bu işlevi görmüyor ve sıradan çalışanları kendinden daha üstün görüyor. Bir devlet gibi işleyen bu çarkı görmüyor. Bu çarkı işleten gücü görmüyor. Doğru bir kadro politikası yok, doğru bir yaşam ve çalışma tarzı yok, çekiciliği yoktur. Bu anlamda basın-yayın çalışmasının en önemli sorunlarından biri de kadronun kendisini doğru işletmediğir, yönetimlerin doğru yönetim yapmasıdır. Ciddi bir sorundur. Demokratik sosyalist bir anlayışla bu aşılmazsa kesinlikle reel sosyalizme döner ve bütün kadroyu tıkatır, mekanikleştirir, yaratıcılıktan uzaklaştırır. Onun için daha işlevsel bir kadrosal ilişkilenme kesinlikle bu kurumsal alanlarda gereklidir.

Örgütsel kaygı esastır

Siyasal çalışma sonuçta bir ulusal çalışmadır. Hepsinin toplamı zaferin yakınlaştırılmasıdır. Zafer için en güçlü mevzilerin ele geçirilmesidir. Yani bu toplumsal örgütlenme düzeyini yakaladığımızda kurtulmuşuz demektir. Bizim toplumumuz böyle bir rotaya girmeye müsaittir, ilgilidir, yeterlidir ve ayrıca bu bir şanstır. Bu süreçte böyle bir doğrultuya girdi; girmezse yürümesi daha zorlaşır.

Kaygı her zaman olacaktır. Fakat birçok arkadaşın hiç kaygısı yok. Hayır, her devrimci güvenle çalışır ama aynı zamanda kaygısı da vardır. Örgütsel kaygısı olmalıdır. Gaflete açık, sanki hiçbir şey olmaz diye düşünen, rahat, her zaman böyle olacakmış gibi bir yaklaşımla yaklaşılırsa, açık ki gaflet olur. Parti Önderliğimizin en çok eleştirdiği bir durumun da gaflet olduğunu biliyoruz. Özellikle bu hassas dönemde her an her şey olacakmış gibi hazır ve dakik olmamız gerekir.

Mevcut siyasal koşullarda biz bu ulusal siyasal çalışmaları yoğunlaştırabilecek bir zemin bulabiliyoruz. Karşı tarafın çeşitli yönelimleri de olacaktır tabii. Ama en azından belli bir doğrultuda bir zemini yakalama durumu da söz konusudur. Bunu sonuna kadar değerlendirmeliyiz. Eğer değerlendirmezsek, yarın zaman aşımına uğradıktan sonra sorunlar daha fazla güçleşebilir, ağırlaşabilir.

Biz toplumsal uzlaşma derken, toplumun bütün kesimlerinin birbirleriyle uzlaşmasını, Kürt toplumunun Türk devletiyle uzlaşmasını, dolayısıyla bir mücadelesizliği, bir uzlaşmanın gelişmesini kastetmiyoruz. Toplumsal uzlaşma ile kastedilen şey şudur: Somut pratikte var olan bir sıcak savaş, bir çatışma durumu vardır. Bu sıcak savaşın durdurulup, belirli eksenlerde, noktalarda uzlaşarak çatışmalı durumu sona erdirmeyi kastediyoruz. Silahlı savaşım karşılıklı tarafların birbirini ezmesi, birbirinin iradesini kırması, iradenin kırılması temelinde birbirine hakimiyet sağlaması savaşımıdır. Karşı tarafı egemenlik altına almadır. Biz bunun durdurulmasını istiyoruz. Bu temelde bir barış planı sunuyoruz.

Bu arada barış planı temelinde çeşitli güçlerle temas faaliyeti başlayacaktır. Ama biz bu barış planı temelinde silahlı savaşımın durdurulmasını hedefliyoruz. Bu anlamda belirli noktalarda uzlaşalım diyoruz. Uzlaşmanın ana halkaları sözkonusudur. Bu daha çok Kürt halkının varlığının kabulüdür, bu temelde mücadeleci güçlerin suçlu sayılmamasıdır. Bu biçimde bir toplumsal sözleşmenin anayasal çerçevesinin oturtulmasıdır. Herkesin demokratik cumhuriyet çatısı altında, demokratik bir ortamda ortakça yaşamasıdır. Bu uzlaşmadan kasıt, böylesi bir anlaşmanın gerçekleşmesi, silahlı çatışmanın sona erdirilmesidir. Ancak kitlelerin demokrasiyi daha ileriye götürme yönündeki hak mücadelesi meşrudur ve olacaktır. Ama bu mücadele şiddet yöntemiyle değil, siyasal yöntemlerle olacaktır.

Bu anlamda siyasal mücadelenin taktiksel sorunu vardır. Yasal çerçevede her topluluk, her kesim kendi haklarını arar. Bunu yaparken yasal ve meşru yöntemlerle direnişini, mücadeleciliğini geliştirir. Bu, haksız bir uygulamayı protesto etmek, yürüyüş, grev, boykot, açlık grevi siyasi serhildanlar vb tarzında olur. İşte yeni dönemde kitlesel mücadelenin temel taktikleri bunlardır. Yani kitlenin kendi örgütlülüğü temelinde yasal ve meşru hakkını, demokratik hakkını kullanmasıdır. Bir topluluk (işçiler, memurlar ya da Kürt halkı olabilir) demokratik istemler için yürüyüşe geçer, bir direniş yapar. Ama bu silahlı değil, siyasi direniştir. Yani meşru hakkını, yasal ve meşru olarak kullanmadır. Çünkü yasaların çoğunda bazı kesimlerin hakları ifadelendirilmiyor.

Bu anlamda yeni dönemde, eskiden bizim serhıldan dediğimiz taktiğin daha yumuşatılmış biçimi olarak siyasi içerikli serhıldanlar, silahsız, kamuoyu oluşturmaya, herhangi bir haksızlığı protesto etmeye yönelik ve kitleleri bu anlamda mücadeleye çağırmaya yönelik çeşitli biçimlerde pasif denilecek direnişlerin geliştirilmesi esastır. Demokratik toplumlarda sessiz toplumlar değil, sesli, düşünen, eylemci bir toplum yaratma; demokratik sistemin temel bir ögesidir. Yani herkesin her şeyi kabul ettiği, haksızlığa göz yuman, sessiz bir toplum değil; düşünen bir toplum, haksızlığa karşı çıkan, haklarını aramak için kendisini ortaya koyan, ağırlığını koyan toplumsal gerçeklik demokratik sistemin vazgeçilmez bir ögesidir. Zaten bizim bahsettiğimiz demokratik cumhuriyet de bunu içerecek bir şekildedir. Yani her sosyal-sınıfsal tabakanın, kendi haklarını korumak için mücadele hakkı vardır. Önemli olan burada anlayışın doğru oturtulmasıdır. Herkesin kendi hak mücadelesine, karşı tarafın saygı göstermesidir veya bir biçimde -eğer hakları verilmesi gereken bir kesimse- onların da kendi yasal savunmalarını yapmalarıdır.

Kısaca yeni dönem, kitlelerin mücadelesi, siyasal tutumu, tavrı -gösteri, yürüyüş olur- vb. biçimlerdeki eylemlerle gösterme ve bunları geliştirme dönemidir. Önümüzdeki süreçte, öğrenci gençliktir, köylülüktür, işçi sınıfıdır, emekçi sınıflardır vb değişik toplumsal kesimler bu doğrultuda mücadele etmelidir.

Mücadele nihai hedefe kadardır

Biz silahlı savaşımı durdurduk, mücadeleyi durdurmadık, bu bilinmelidir. Mücadele nihai hedefe kadar var olacaktır. Sosyalist demokratik, özgür bir toplum yaratılana kadar mücadele her zaman var olacaktır. Biz mücadelede silahlı yöntemin artık gerekli olmadığı, halkın daha değişik biçimlerde mücadele edebileceği gerçeğinden hareketle silahlı mücadele biçimini kaldırmak istiyoruz. Ama bunun için bir uzlaşma, bir anlaşma, bir barış gerekiyor. Bu barış sürecinden sonra halk -şimdi de tabii- kitlelerinin veya çeşitli sınıf ve tabakaların, kendi haklarını arama, bu doğrultuda mücadele etme, direniş geliştirme, eylem koyma yöntemi, mücadelenin temel bir taktik tarzı olacaktır.

İşte bundan sonra Kürdistan'da bu anlamda yeni bir mücadele süreci başlıyor. Bu, halk kitlelerinin tümünü kapsayacak bir mücadeledir. Artık halkın her şeyi sadece gerillaya havale etmesi değil, yükü biraz kendisinin omuzlaması, mücadeleyi herkesin yürütmesi gerekiyor. İşte Kürtlerde şu yaklaşım çok yaygındır; "Agitler var, onlar yapar." Bu yaklaşımı terk etmek gerekiyor. Her toplumsal kesimin bir siyasal gücü, mücadele olanağı vardır. Öncelikle kendine ve bu mücadelesine, bu gücüne güvenmesi gerekiyor. Ve bu güvene dayalı olarak çeşitli mücadele yöntemleriyle kitleler, kendi yasal ve meşru mücadelelerini sürdürmelidirler.

Temel taktik bu biçimde somutluk kazanmalıdır. Yeni dönemde değişik mücadele biçimleri, biraz daha değişik yürüyüş, miting vb. ses getiren eylemler olabilir. Yani halkın mücadeledeki taktikleri mücadele içerisinde kendisini yoğunlaştırarak yeni taktikler bulması mümkün ve olasıdır. Önemli olan halkın önünün açık tutulmasıdır. Kendiliğindenciliğe çok fazla meydan verilmemesi gibi, çok fazla halk eylemliliğini de sıkı bir denetim, bir merkezileşmeye tabii tutmak doğru değildir. Yani kısmen örgütlü olur, kısmen kendiliğinden olur. Kısmen yaygın ve örgütsüz de olabilir. Halk mücadelesi öyledir. Halk mücadelesi ordu mücadelesi değildir. Halk mücadelesinde her şey çok örgütlü, denetimli, planlı olsun, talimata dayalı olsun demek olmaz. Genel bir perspektif konulur, gerisini oradaki halk öncülerinin kendileri taktik çıkışla, bir çerçeveyle yönelir. Kendileri yapar. Yani illahi mücadele biçimlerinin hepsini merkezi bir örgüt belirlemez. Merkezi örgüt çerçeve koyar, bu çerçeve temelinde herkes kendi gücüne göre bir eylem biçimi geliştirir. Yani biraz esnek olur. Halk mücadeleleri öyle çok merkezileştirilmiş organlarca planlanmış bir biçimde geliştirilemez. Biraz karmaşık olur, değişik olur. Yani bir yerde bir durum olur halk birdenbire ayağa kalkar, hiçbir örgütün haberi de olmadan düzenler. Önemli olan öyle halkın inisiyatifli kılınmasıdır.

Şimdi bu konuda örgütümüz ciddi yanlış yaklaşımlar içerisindedir. Her şeyin kendi denetiminde sürdürülmesini istiyor. Oysa halk mücadelesinde öyle her şey denetim altına alınamaz. Halkın doğal tepkileri, doğal çıkışları, kendi içinde doğal bir biçimde sergileyeceği bazı eylem biçimleri vardır. Bunları yapabilir, halkın bu anlamda inisiyatifi vardır. Her şeyi talimatla yap, öyle olmaz. O orduda olur, kadrolar için olur. Ama halk bu konularda biraz daha inisiyatifli kılınır. Yani bu, kitlesel eylemliliğin bir doğalitesidir. Sen onu çok sıkı bir merkezileşmeye tabii tuttun mu o zaman kısır kalır. Öyle ki, bazı durumlarda anında tepki göstermek gerekiyor. Örgüte danışana kadar, talimat gelene kadar vakit geçer ve zaman aşımına uğrayarak anlamsızlaşır. O açıdan halk kitlelerinin mücadelesi, bu biçimdeki genel perspektiflere dayalı olarak zenginleştirilebilecek bir mücadele biçimidir. Yeni dönemin temel taktiğini bu biçimde ortaya koymak mümkündür.

Örgütlülük

Büyük bir önem taşıyan, temel taktiğin diğer bir ögesi ve parçası da örgütlülük durumu, örgütlenme sanatıdır. Örgütü doğru biçimlendirme, doğru çalışma tarzına kavuşturmak önemlidir. Örgüt, kollektif bir oluşumdur. Bunun klasik adı komitedir, komiteler sistemidir. Örgütlenmede kollektif bir organ olur. Bu organ bir eyalet yönetimi de olabilir. Bu eyalet yönetiminin bütün yönetim ve üyeleri o eyalet dahilindeki çalışmalardan sorumludur. Herkes kendisini sorumlu hisseder. Tabii bir tüzüğü, toplantı sistematiği vardır. O çerçevede toplanır, karar verir, tartışır, planlamasını ortaya koyar ve neyin nasıl yapılacağını kararlaştırarak pratiğe dağılır. Koordinesi ya da yürütmesi olur. Koordine iki toplantı arasında olabilecek ani durumlara karşı komite adına cevap verir, karar verir. Temel hususlara ilişkin ise karar veremez, çünkü komite karar vermiştir, değiştiremez. Eğer iki toplantı arasındaki zaman diliminde temel konulara ilişkin bir durum doğmuşsa, koordine komiteyi olağanüstü toplantıya çağırmak zorundadır. Bunun mümkünatı yoksa -çünkü bazı şeyler çok acil oluyor- kendi sorumluluğu altında komite adına karar verir, ama kendisi sorumlu olur. Toplantı günü geldiğinde komiteye hesap verir, yanlış yapmışsa komite hesabını sorar, sürekli yanlış yapıyorsa koordineden atılır.

İşleyiş böyle olması gerekirken, Avrupa'da karar organı sadece Koordine olmuş, her şeye karar veren bir konumdadır. Karar verip geçiyor, kimseye de hesap vermiyor. Böyle olunca komite anlamsızlaşıyor, yönetimde fazla bir işlevi olmayan kişilere dönüşüyor. İşte bu tekleşme diyoruz. Tek kişi doğru bir karar veremez. Dünyanın hiçbir yerinde tek kişi doğru karar vermemiştir. Örneğin ABD'de Başkanlık sistemi var ama en azından 10 tane de danışmanı, hesap verdiği bir senato, yine bakanları vardır. Başkan, onlara danışarak inisiyatifini kullanır. Hiçbir başkanın tek başına karar verdiği görülmemiştir. Fakat bizde komite koordineleri, başkanı geçmiş, her şeyi tek başına yapıyor. Hiç kimseye danışma gereğini duymadan karar veriyor.

Şimdi bizde böyle bir sistem işlemediği, tek kişi genellikle belirleyici olduğu ve karar sahibi olduğu için, kararların çoğu yanlış çıkıyor, çalışmaya cevap olamıyor, denetim doğru sağlanamıyor, birçok sorun alt alta kalıyor. İşte böylesine verimli olmayan bir çalışma tarzını tüm bu geniş kitle faaliyetine egemen kıldırdığımızda bu kitle faaliyeti, geniş toplumsal faaliyet kısırlaşır, daralır, mekanikleşir. Her bir yerde bir kişi olur, o kişi her şeyin sahibi, yani karar organıdır. Halbuki kişi karar organı değil, kişi karar organının koordinesidir ve bunlar arasında koordineyi sağlar. Eğer ciddi bir karar vermesi, ani bir karar vermek gerekiyorsa, o zaman onlar adına karar alır, toplantılarında "sizin adınıza böyle bir kararı aldım, sevabı da günahı da benden sorulur", der; komite de bunun üzerine tartışılır.

Komitenin kollektif karar organı olması, demokratik olması gerekiyor. Şimdi bizde tekleşme olduğu için, ne kollektif, ne de demokratik olunuyor. Bir kişi bastırıyor, dayatıyor, bir yerde diktatöryal bir yönetim kuruyor, tek kişi, ağalık kuruyor, sonuçta ya ağa oluyor, ya da şef oluyor. Birkaç tane kendine yakın ahbap-çavuş da buluyor, onlarla birlikte her şeyi dayatıyor. Komite üyeleri ise çoğunlukla bunalıma giriyor, yakınmacılık gelişiyor. Örgüt, profesyonel bir örgüt olamıyor. İşte bu örgütlenmede, bu önemli bir halkadır.

Örgütleme sanatını ilk önce bu önemli halkadan başlatmak gerekiyor. Bir örgütleyici kişi, örgütleme ustası bir kere kendini öyle her şeye dayatmaz; ikincisi, o tek dayatıyorsa ve eğer iyi bir örgütleyiciyse, o da çok bireycidir, egoisttir, sevdalıdır. Aydınsal sevdalılık vardır; "her şeyi ben iyi düşünürüm, her şeyi ben iyi bilirim, her şeye ben daha iyi karar veririm, başkalarından daha iyiyim" yaklaşımından hareketle, bireyciliğini beslemektedir ve bu da kollektivizme gelmeyen, kollektivizmi parçalayan, dolayısıyla örgüte gelmeyen bir küçük-burjuva bireyciliğidir. Oysa bunu mutlaka mahkum etmek, aşmak ve örgütsel kollektivizmi, yine demokrasiyi örgüt işleyişinde hakim kıldırmak bu çalışmanın

işleyişinde hakim kıldırmak bu çalışmanın esasıdır. Bir yerde örgütlenme başarmak isteniliyorsa, ilk önce yönetim kollektifleştirilmeli, yönetim içinde demokratik bir sistem oturtulmalıdır.

Bütün yönetim mensupları kendilerini sorumlu gördüğünde, yine çalışmaya daha kapsamlı, daha randımanlı bir biçimde yönelim olduğunda herkes sorumlu olduğu bölgede ve alanda hem yerel, hem de genel karşısında sorumluk duyarak, varolan bütün soruları cevaplama arayışı içerisine girer. Örgüt çalışmaları böylelikle sağlıklı bir biçimde yürür. Ama tek kişi olduğunda onlar böyle randımanlı çalışmaz. Kimisi yakınır, kimisi küser, kimisi sadece kendisine verileni yapar. İşte bu memurluk tarzı; 'bana bu görev verildi, ben yaptım, başka bir şeye karışmam' tutumu böyle ortaya çıkıyor, bu tutum devrimci bir tutum değildir tabii. Devrimci sorumluluğu olan bir kişi böyle düşünemez. Devrimci sorumluluğu olan bir kişinin somut bir görevi vardır, ama bir de partiye karşı genelden, bütün çalışmalardan, bulunduğu yerdeki bütün faaliyetlerden fiilen ve devrimci sorumluluk gereği sorumludur. Bu bir yetki sorunu değildir. Doğal olarak kişi, partili olmaya karar verdiğinde o yetkiyi almıştır. Bir militan sorumluluğudur ve bu anlamda doğal yetkilidir zaten. Ayrıca somut olarak belirlenmiş bir yetkisi, bir görevi de olabilir. Önemli olan burada o doğal yetkisinin, sorumluğunun tümünü devredışı bırakmayıp, kendi esas sorumlu olduğu çalışma üzerinde yoğunlaşırken, diğerleri hakkında da kendisini sorumlu hissetmesidir.

Bunun böyle gelişmesi için; doğru bir komiteleşme ve yönetim sistemi esastır. Çalışma tarzı bu biçimde olmalıdır. Örneğin Avrupa sahasında bütün alttan üste doğru yönetim işleyişi böyle olmalıdır. Hesap sorma, hesap verme, bir örgüt elemanı için bir görevdir. Yani bir örgüt elemanından kimse hesap sormuyorsa, o bir eksikliktir, örgüt elemanı bunu kendisi için bir eksiklik olarak görmelidir. Çünkü sorumlu olan hesap verir, sorumsuz bir insandan hesap sorulamaz, çünkü zaten sorumsuz bir kişidir. Orta yerde dolaşan bir adamın yakasını tutup hesap sorulmaz. Sorumlu bir kişiye *"senin sorumluğun buydu, sen bu sorumluluğu ne kadar yerine getirdin"* diye sorulur. Kişiden hesap sorulmuyorsa, kişi rahatlayamaz, *'arkadaşlar bana bir şey demiyor, hiç hesap sormuyor, o zaman ben kendi bildiğim gibi yaparım, bildiğim gibi yaşarım, bildiğim gibi çalışırım'* diyemez. Hesap sorulmuyorsa, bu işin içinde, bir üst'ün görevini yapmaması, sonuçta bir alt'ıyla uzlaşma durumu vardır. Kişi uzlaşma mesajıyla karşısındakini etkisizleştiriyor, belki başka biçimde kendini konuşturuyor, istiyor ki kimse ona karışmasın. Burada örgüt ölür, örgüt kalmaz, birey kalır.

İşte örgütün örgüt olması bunların aşılması biçiminde olur, yani hesap alma-verme, bunu kollektif bir sentezlemeyle gözden geçirme, birbirini denetleme, birbirini bu anlamda destekleme; bu biçimde olur. İşte komitelerin böyle bir çalışma tarzına kavuşturulması önemlidir; özellikle bu süreçte, kitlesel çalışmaların gelişeceği bu süreçte bu tarz bir çalışma çok daha önemlidir.

"Bir kişi her şeyi yapmalı" anlayışı dayatılıyor; *"biz her şeyi yapabiliriz, çalışabiliriz"* deniliyor, evet ama önemli olan örgütün işlemesidir. Örgüt işleyişi olmalıdır. Bunu herkes sağlatmalı, yani örgüt elemanının gittiği yerde bir komite doğru işlemelidir. Komitenin sorumlusu olanın, sorumluluğunu doğru yerine getirmesi gerekir. Sorumluluğu doğru yerine getirmek, her şeye el atıp herkesi inisiyatifsizleştirmek değil, herkesle beraber çalışmaktır. Çevredekilerine morali, perspektifi vermektir. Uzlaşmak değil eleştirmek, kendine yönelik eleştirinin de kapısını açık tutmaktır. Eleştiriden korkmamaktır. Bu işin gizlisi saklısı yoksa, kişi partiye, devrime sadıksa, hiçbir şeyden korkmasına gerek yok; herkes onu eleştirsin, eleştiriler incitmesin. Kişi bundan kaybetmez, tersine sonuç çıkarır, güç alabilir. Ama hangi kelime ağzımızdan çıkıyorsa, hemen onu izah etmek, gerekçelendirmek zorunda kalıyoruz. Niye, çünkü eleştiri ve özeleştiri çığrından çıkarılmış, karalamaya dönüştürülmüştür. Eleştiri derken açık, yüz yüze, bire bir yapılan eleştirileri, resmi platformlarda yapılan eleştirileri kastediyoruz. Yoksa birbirinin arkasından dedikodu yapmayı veya ikide bir gündemleştirip, karşıdakini sürekli bastırmanın aracı haline getirmeyi de eleştiri olarak görmüyoruz. Bazıları bir arkadaşının yetersizliği olduğunda, ikide bir yüzüne vuruyor. Resmi platformda bir kere söylenir, yeterlidir. İzlemek, sonra yetersizlik tekrar etmişse, bir daha daha uygun bir üslupla hatırlatmak gerekir. Olmazsa, o zaman görev durdurulur. Niye rencide edip ikide bir kişinin yüzüne vuruyor? Kişi daralır, yeteneksizleşir ve ürkekleşir.

Halbuki kadro çalıştırılabilmeli, güç verilebilmeli, önü açılabilmelidir. Onun için kadro çok ürkek olamaz, cesaretli, inisiyatifli, bir karar organı olmalı, yetkin olmalıdır. Hatalara göz yummamalı, gerekirse üzerine gitmelidir. Bu anlamda, herhangi bir bireysel kaygısı olmamalıdır. Çoğu 'ben eleştirsem o da bana bu eleştiriyi yapar, ya da ben eleştirsem beni göze alır, sonra benden nasıl intikamını alır' diye düşünüyor. Yine, bu örgütte kendisine eleştiri gelmiştir diye, eleştiriden ötürü karşısındakine herhangi bir yaptırım yapan bir sorumlu kabul edilemez. Çünkü o tarz bir yaklaşım, örgüt düşmanlığıdır. Bu, devrimcilikten çıkmadır. PKK'nin ahlakıyla ve kültürüyle hiçbir biçimde bir alakası yoktur. Biz eleştiriyi çok samimice yaparız, yani yoldaşımızın yetersizliğini ortaya koyarız ki, yoldaşımız kendisini görsün, bir daha aynı hataları tekrar etmesin. Bu biçimde eleştirilerimiz sert de olabilir, ama açıkça platformda ortaya koyarız. Böyle her yerde gündemleştirme, her gün öne çıkarma, ya da onu komik bir şeye dönüştürme, teşhire dönüştürme olmaz; bütün bunlar tabii örgütü tahrip eden, örgütü örgüt olmaktan çıkaran, laçkalaştıran tutumlar oluyor.

Bu kadar geniş kapsamlı bir örgütsel faaliyet içinde en çok dikkat etmemiz gereken, örgütün bu anlamda doğru bir örgütsel işleyişe sahip olması, demokratik, kollektif, sistemli, tüzüksel çalışan bir örgütün oluşturulmasıdır. Bu konuda, haksızlık, adalet duygusu önemli, kişi bir örgüt yöneticisiyse, ona bağlı o kadar kadro, kitle var; parti adaleti var. Sorumlu kişi kendini parti adaletiyle donatacaktır, bu çok önemlidir. Kişiler değerlendirilirken hata yapmamaya çalışılmalıdır. Hemen kırmızı kalem çeker gibi bir kişi hakkında yargıya varmak olmaz; ölçülüp, ondan sonra yargılama olur.

Yöneticide bir yoldaşlık hukuku olmalıdır. Bu yoksa, o yönetici neye ne zaman nasıl karar verir kimse bilemez. Yöneticiliğin en önemli bir ögesi de yoldaşlık hukukunun olması, her şeyi yerli yerine koymasıdır. Böyle yapılırsa güven kazanılır, güven verilir, itibar görülür. Bunu zamanla insanlar, halk, yoldaşlar, parti görür; sonuçta kararlılık gelişir, ciddiyet gelişir. Bu kişilik bu biçimde, devrimde, devrimci örgütlenmede önemli bir yer tutar, önemli bir köşe taşı olur. Böyle olmayan kişilikler ciddi örgütlenmelerde, ciddi sorumluluklarla görev yapamazlar. Çünkü kaygandırlar, etkilenmeye girmektedirler. Kendilerine yakın gördükleriyle uzlaşırlar, diğerlerini karşıya alırlar, hatta en azından diğerlerini görmezlikten gelirler. Halbuki bir örgütleyici herkesi görmelidir. Bu anlamda kendi hisleriyle değil, örgütün hisleriyle kendisini donatmalıdır. Onun hassasiyetiyle yaklaşmalıdır. Böylelikle hisleriyle, bütün davranışlarıyla, böylelikle kendisini örgütle bütünleştirecektir. Bu biraz yıllar veya ciddi bir eğitim işidir. Her şey zaten partininkiyle aynıdır. Yani örgüt elemanı ile parti genellikle aynı çizgide hep çakışır. Tabii ki bir militanın görevi de böyle bir örgütsel çalışma düzeyini yakalamaktır.

Böyle elemanlar örgütümüzde yetiştikçe kitleselleşir, büyür, güven kazanırız. Örgütlerimiz güven kaynağı olur. Böyleleri yetişmedikçe hep güdük kalınır. Belki halkın sempatisi büyük olur, ama örgüte gelmez, kendini örgüte dahil etmez. Burada hak, hukuk, ölçü önemlidir. Örneğin; değerli yurtseverler vardır, ne söylersen yok demez. Neden partiye güven duyup da her şeyini açmıştır? Çünkü o biliyor ki parti ona çok yüklenmez. Parti ölçülü, adaletli yaklaşır. Onun için hiçbir sınırlılık yoktur. Örneğin arabasını aldı, iki gün kullandı, bozuldu, onu tamir eder ve öyle geri verir. Parti böyledir. O yurtsever böyle öğrenmiştir. Onun için partiye açıktır, sınır yoktur.

Örgüt elemanı her zaman önceden ölçülü davranmalıdır. Her şey dengeli, her şey ölçülü olmalıdır. Böyle yapılırsa, örgüt ne derse halk ona gelecektir. Ama böyle değil de, birçoğunu güçten düşürdün, çökerttinse; öyle ayağa kalkma olmaz. İnsanlara güven verilmelidir. Karşılıklı güven kazanıldı mı orada bir güç olunur, bir örgüt ortaya çıkar. Kitlesel güç özellikle böyle ortaya çıkarılır.

Örneğin bu savaşta çok önemlidir. Savaşta bazı komutanlar "filan savaşmıyor, düşmanın üzerine gitmiyor, filankes savaşta oportünist, filankes gitmedi, biz git dedik saldırıya gitmedi" böyle demişlerdir. Bugüne kadar biz en çetin veya en zor, en büyük olabilecek birçok eylem ve pratikle karşılaştık. Ancak hiçbir saldırıda, bir arkadaşın "gidemiyorum" ya da "gitmem" dediğine şahit olmamışızdır. Çünkü ona "hemen git, ne olursa olsun git" dememişizdir. O savaşçı biliyor ki, onu tehlikeye göndermeyiz. Eğer gerekiyorsa "git" deriz ve o da gider. Örneğin bazı durumlarda, savaşçı "giderim" demiştir ancak biz kabul etmemişizdir. Gitse büyük bir başarı olur; fakat tehlikesini görmüşüz, yok olmaz demişizdir. İkincisi; savaşçı hedefe gittiğinde diyelim tıkandı, kuşatıldı mesela. O biliyor ki, komutanı ya ölür ya onu kurtarır; bunu kesin bildiğinden, güveni tamdır. Onun için o bir intihar eylemcisi gibi gider, arkası güçlüdür. Bilir ki, gitti tıkandığında, mutlak surette bütün güç ortaya konulur, kurtarılmasına çalışılır. Savaşçı bu güveni duyduğundan, hissettiğinden, savaşçı için geri dönmek yoktur. Eğer yoldaşça talimat varsa bu gerçekleşir. Bu güven olayıdır ve savaşta da böyledir, örgütte de böyledir.

Eğer bunun tersi bir yaklaşım komutan tarafından sergilendiğinde, 'git' denildiğinde savaşçı güç bakar, eğer gidilmesi mümkünse gider, gidilmesi mümkün değilse itiraz eder ve 'hayır ben gitmiyorum' der. Örgüt sorumlusu bunun olmaması için ölçü koymalıdır. Ölçü ve bir de güven burada çok önemlidir. İşte bir kadronun en önemli görevi, karşıdaki insana güven vermesidir. Çünkü kadronun görevi insanlarla ilgilenmedir. Yani bir kadro insanlarla uğraşır. Belki bazı özel teknik görevleri olabilir, o istisnadır, ama genel olarak kadrolar insanlarla iç içedir, insanlarla uğraşırlar. O anlamda, insanlarla örgütlenmek, karşılıklı güven vermek, samimiyetle, dürüstlükle olur, çıkarcılıkla olmaz. Kendi çıkarını düşündüğün kadar onun çıkarını da düşünmelisin. Böyle olduğunda karşılıklı güven doğar ve örgüt daha sağlıklı ve randımanlı çalıştırılır.

Örgütsel faaliyetlerde bu halkaların yakalanması önemlidir. Bunun için, her örgütün yürüttüğü tüzüksel çalışma, onun kurallarına uyma (çok fazla öyle kalıpçı değil de, ama özünü yakalama), örgütün örgüt olmasında çok önemli bir yere ve role sahiptir. Nasıl ki örgütün doğru çalıştırılması, üstten alta doğru; kollektivizm, demokratizm, samimi ortam, yoldaşlık ortamı, samimi eleştiri, açık eleştiri vb. iken, bir de kitlelere yaklaşım çizgisi, anlayışı da önem taşır. Yani kitlelere çok yük yüklemeyeceksin. Ya da kitlelerin nasıl kazanılabileceği üzerine çok düşünmelisin; hangi biçimde kazanabilirsin, hangi yaklaşımla kazanabilirsin, onları iyi tespit etmelisin ki kazanabilesin. Kitleler de bilmeli ki sen bir kitle adamısın. Senin içtenliğin, samimiyetin burada çok önemlidir. Çok konuşman değil, samimiyetin, içten konuşman önemlidir. İki kelime konuş, ama içten konuş. Hem bu yönüyle ve hem de halka doğru yaklaşım; değer verme, özellikle bu kitlesel faaliyetin biraz yaygınlık kazanacağı bu dönemde, bu çalışma önemlidir. Yani kitleye doğru yaklaşmayan bir hareket ne kadar doğruları temsil ederse etsin, kitleselleşemez. Doğru yaklaşmak lazım. Değer verme anlamında, önünü açma anlamında, onun sosyal, sınıfsal eğilimlerini tespit edip ona göre yaklaşım anlamında. Bütün bu konularda doğru bir kitle politikası gereklidir. Bu anlamda Avrupa'da varolan kitlesel faaliyetlerde, egemen olan politikayı tümden devre dışı bırakmak lazım.

Aslında burada hemen her şeyi, önceden nasıl yapılmışsa, onun tersini yapmak daha doğrudur. Belki bazı durumlarda olmasa da, ama birçok şeyde, örneğin örgütsel işleyiş bakımından, değerlere, kadroya ve halka yaklaşım bakımından bu böyledir. Çünkü bu konularda doğru bir yaklaşım, değer verme yerine dayatma vardır. Kadrolarımız halkı kadro zannediyor; ama halk kadro değildir, halk halktır. Kendi evinde, işinde gücünde yurtseverdir. Kadrolar bütün varlığını-yokluğunu devrim için feda ederler. Yani kadro kendini ayrı bir yere koymalı, kendini bu davanın bir sahibi, yük omuzlayıcısı görmelidir. Yükünü kaldırmışsın, yük senindir. Senin yükünü halktan birisi kaldırdı mı, teşekkür etmen lazım. Yaklaşımın bu olacak, teşekkür edeceksin. Yani halka, 'sizin yükünüzdür, biz de gelmişiz sizin için her şeyimizi bırakmış çalışıyoruz, siz niye hizmet etmiyorsunuz' demeyeceksin. Yine kendini halka dayatma, değer vermeme, halkın içinde bulunmadan sıkılma veya daha çok yakın bazı evlerde kalmayı tercih etme biçimindeki tarzlar yanlıştır. Bu, dolayısıyla geniş kitlelerden uzaklaşmadır. O nedenle de, Avrupa'daki kitle, çoğunlukla kadrodan soğumuştur. Bu örgütsel bir tespittir. Kitle partiye bağlı, fakat kadroya bağlı değildir. Neden? Çünkü kadro doğru yaklaşmamıştır. Belki halkın içinde de bazıları var ki, fırsatçıdır, özellikle kadroyu boşa çıkartıyor; ama esasta bu, kadronun kitlelere yanlış yaklaşımından kaynaklanıyor. Şimdi bu noktada kadroların kitleye yaklaşımını düzeltmek, daha halkçı, daha demokratik ve daha otoriter kılmak gerekir. Kadro halk içinde bir saygınlık geliştirirse, ölçülü yaklaşımı, hukuki yaklaşımı, yani devrimci hukuksal temelde bir yaklaşımı esas alırsa, zaten otorite gelişir. Halk onu dinler.

Şimdi bu dönemde, bizim, bu stratejiyi yaşama geçirirken, pratikleştirirken, kadronun bu tarzına, yine örgütlemenin bu işleyişine, kadronun çalışma tarzına, doğru kitle politikasına çok büyük önem vermemiz gerekir ve mutlaka bu konudaki yanlış anlayışları aşmamız, düzeltmemiz şarttır. Bu yapılmadan, istediğimiz kadar burada iyi perspektifler sunulursa sunulsun, bunlar hepsi kağıt üzerine kalır. Ama eğer kadro bu biçimde bir değişimi yaşar ve bunu uygulayabilecek bir düzeyde bir performansa gelirse, bu çalışma kesinlikle başarı kazanabilecek bir çalışma perspektifidir.

Avrupa özgülüne ilişkin bir iki şey daha söylemek gerekiyor. İki nokta burada özgünlük teşkil eder. Birincisi dernekleşme faaliyeti, diğeri de dış ilişkidir, diplomasi faaliyetidir. Şimdi kitle konusunu işlerken, doğru kitle politikasının nasıl olması gerektiğini izah ettik. Avrupa'da tüm Kürdistanlıları kapsayacak bir çalışma esprisini esas almalıyız. O anlamda Avrupa ülkelerinin koşullarında yasal ve meşru bir statüyle çalışmaları, doğru bir kitle politikası geliştirilirken, var olan esas olarak her ülkenin, kendi özgülünde federasyonlaşma çok şekilci kalmıştır. Federasyonlar gerçek yönetimsel kişilere kavuşmalıdır. Dernek yönetimleri de öyledir. Bir nevi yönetim üyeleri biraz daha aktif çalışan insanlardan oluşmalıdır.

Dernekler işlevsel olmalıdır. Dernek sadece bir siyasi büro değil, aynı zamanda sosyal, kültürel çalışma yeridir. Siyasi temsilcilik değil. Kitlenin siyasi, sosyal, kültürel çalışma yeridir, yoğunlaşma yeridir. Bu açıdan bu derneklerin sosyal faaliyeti, kültürel faaliyeti mutlak surette olmalı ve kitleler için bir çekim merkezi olmalıdır. Eğer bir dernek böyle olamıyorsa; hem zarar ediyor, hem de kitle için çekici olmuyor demektir. Esas olarak dernekler işlevsel kılınırsa, her bir dernek bulunduğu yerde, oradaki kitlenin de arz talebine göre, ihtiyacına göre biçim alabilir. Kimisi dil eğitimi yapar, kimisi folklor kültürü yapar, kimisi işte kurs geliştirebilir, bilgisayar kursunu geliştirebilir, Kürtçe dil eğitimi, yabancı dil eğitimi geliştirebilir. Çeşitli biçimlerde aktivitesi olmalıdır. Gerçek anlamda kitlenin de ihtiyaç hissettiği faaliyetleri yapmalıdır. Dolayısıyla kitle, oraya uğramayı, oraya gelmeyi bir ihtiyaç görmeli kendisi için. Bir görev değil. Şimdi görevdir, "derneğimizdir, gidelim, kimse gitmiyor biz de gidip biraz oturalım; dernek işlesin." İçinden geliyor. Hayır, doğal ihtiyaç görmeli. Dolayısıyla illahi partiye çok yakın, mücadeleye çok yakın, ileri düzeyde politize olmuş kişiler değil, sıradan kişiler de çok gelmelidir. Halk derneğidir, halkın hepsi gelmelidir. Tabii bazı insanlar var toplum içerisinde, yüz kızartıcı faaliyetlerde bulunuyor, onlar değil elbette. Sıradan halkın, normal halkın çekilmesini hedefleyen programlarla dernekler çalışmalıdır.

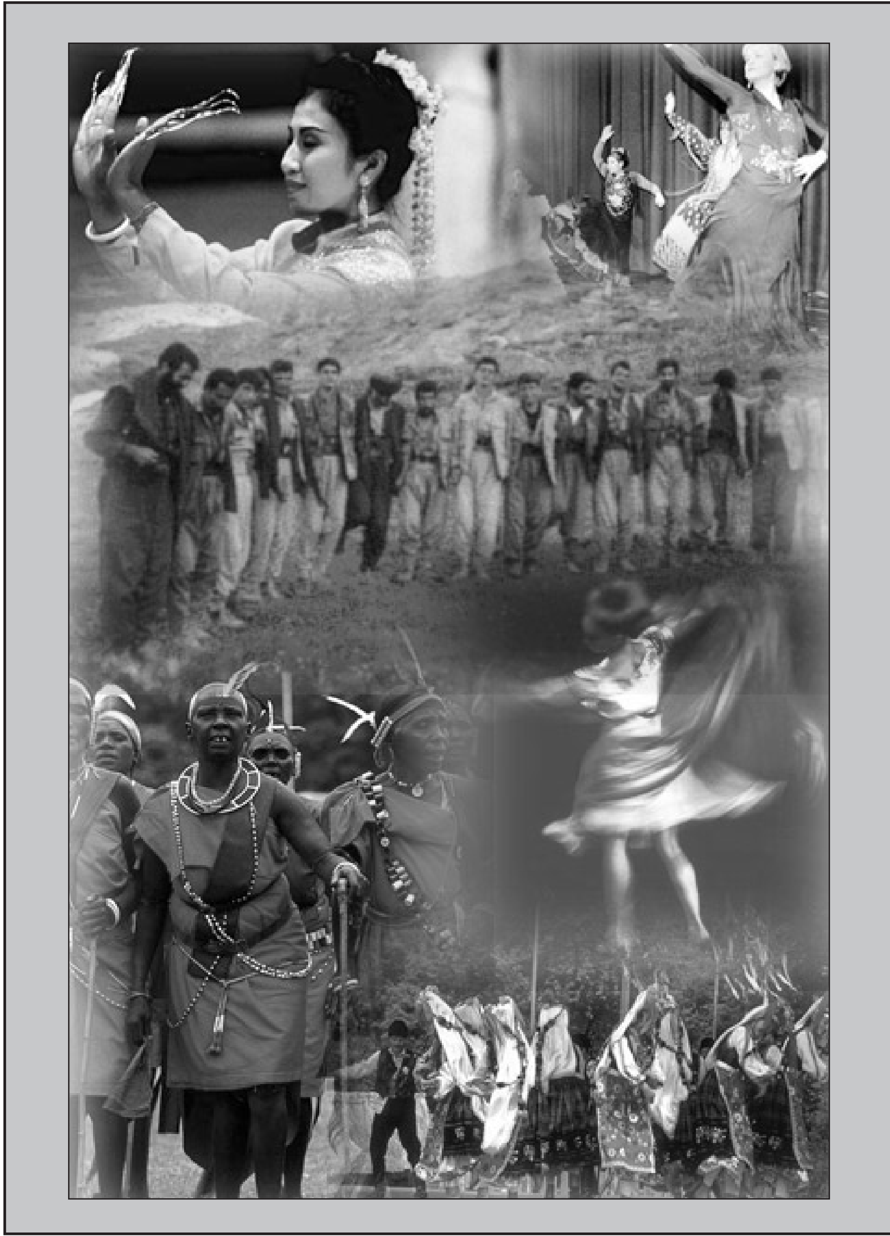
Bir de, her ülkedeki federasyon artık sadece kitle örgütlenmesiyle değil, aynı zamanda diplomasiyle de ilgilenmelidir. Çünkü yasal Kürt dernekleri herkesle daha fazla ilişkiye girebilir. Hükümetle, sivil toplum kuruluşlarıyla, ki kendisi de sivil toplu kuruluşudur, bütün kurumlarla ilişkiye girebilir. Herkesle yerel düzeyde, merkezi düzeyde ilişkiye girebilir.

Kısaca, yani kitlesel faaliyette, çekiciliği olan derneksel çalışma, yasal çalışma esas alınmalıdır. Avrupa'nın yasaları vardır, bu tür sosyal faaliyet yürüten kurumlara, derneklere destek sunarlar. Hepsinden destek almak gerekiyor.

Genelde tüm saha çalışmalarında yeniden bir düzeltme, düzenleme yapılmaktadır. Yeni dönem stratejisini hayata

Bitti

> "Siyasal çalışma sonuçta bir ulusal çalışmadır. Hepsinin toplamı zaferin yakınlaştırılmasıdır. Zafer için en güçlü mevzilerin ele geçirilmesidir. Yani bu toplumsal örgütlenme düzeyini yakaladığımızda kurtulmuşuz demektir. Bizim toplumumuz böyle bir rotaya girmeye müsaittir, ilgilidir, yeterlidir ve ayrıca bu bir şanstır. Bu süreçte böyle bir doğrultuya girdi; girmezse yürümesi daha zorlaşır."

Dünyadaki yeniden yapılanma ulusallık ve çokkültürlülük

Sinan TÜRKMEN

21. yüzyıla girdiğimiz bir dönemde, dünya nereye gidiyor? sorusu çoğu siyaset bilimcisinin, akademisyenin, sosyoloğun ve ekonomistin gündemine hem de cevap ne olursa olsun en belirleyici gündem olarak baş yere oturmuştur. Kuşkusuz ki gelinen aşamada bu sorunun cevabını tek bir olgudan hareketle vermek olanaksızdır.

Zira dünya artık gittikçe küçülmekte, mesafeler kısalarak etkileşimler inanılmaz bir çabuklukla gelişmektedir. Bu açıdan da en dolaylı gibi görünen konular bile, artık yansımalarını dolaysız bir biçimde göstermekte ve ister iradi, ister gayri iradi olsun herkes, topluluk ya da gruplar bu etkileşim dairesinin çekim merkezi içinde yer almaktadırlar.

İnsanlar artık dünyaya daha genel bakıyorlar. Hatta evrensel bir kültürün hakimiyetinden bile söz edilmekte, yerel ulusal kültürler daha bir alt basamakta kalarak, genel ve soyut kimlikler fazlasıyla rağbet görmektedir. Çizilen sınırlara dayalı üniter devlet yapılanmaları ile üstten dayatmacı, otoriter devlet aygıtları rafa kaldırılıyor. *"benmerkezci"*, teşebbüs gücünü sınırlayan ve kilit noktalarda yer alan elit bir tabakanın elinde olan ve bu azınlığın çıkarlarına göre örgütlenmiş olan otokratik devlet geleneği bir bir yıkılıyor. Devlet gittikçe küçülüyor, elini toplumsal yaşamın içinden çekerek, daha çok denetleyici bir mekanizma olarak yeniden biçimlendiriliyor. Gevşek, federatif ve buna dayalı olarak "Yerinden Yönetim" adı verilen bir yeniden inşaa sürecine giriyor.

Bu örgütlenmeler kültürel farklılık, ekonomik kalkınmışlık, eğitim ve etnik sorunlar da dikkate alınarak yapılmakta, her kültür ve bölge kendi yağıyla kavrulmaktadır.

Dünyanın ekonomik düzenlenişi de değişiyor. Klasik sömürgelerin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerini yeni sömürge ilişkilerine bırakmasıyla birlikte, kapitalizm yaklaşık olarak otuz yıl boyunca rahatlamış, ancak gelinen 21. yüzyılda yeni sömürge ilişkileri de tıkanarak kapitalizmin en zayıf halkası konumuna gelmiş durumdadır. Bir avuç gelişmiş ekonominin sömürdüğü bu üçüncü dünya ülkeleri bırakalım kalkınmaya dayalı ekonomik modelleri işletmeye, aldıkları kredilerin iç ve dış borçlarından kaynaklanan faizleri bile ödeyemememektedirler. İMF'nin kemer sıkma politikaları ve buna dayalı ücretleri düşürme, kamu giderlerinde kesintiye gitme, devalüasyon yaptırma, ihracata yönelerek iç tüketimi düşürme ve yıllık enflasyonu yüksek tutma biçimindeki tedbirler sosyal yaşamın felç olmasına neden olduğu gibi, kaos ve şiddet ortamının objektif koşulları da yaratılmış oluyor.

Bu nedenlerden dolayı ekonomik paktlar kurularak, küresel planda bir üretim ve tüketim planlamasıyla dünyaya topyekün yön verme yaklaşımı egemen olmaktadır.

Dünyadaki bu ekonomik gelişmeler sınırları aştığından, etkileri de uluslararasılaşarak hem siyasal mekanizmalara ve hem de sosyal alana yansımalarını göstermiştir. Dikkat edilirse, artık ulusal egemenlik kavramı fazla bir anlam taşımadığı gibi, evrensel, hukuksal normlar ulusal otoriteleri aşarak sınırların ötesindeki kimi sorunlara da müdahale hakkını kendinde görebilmektedir. Bunun bir sonucu olarak koskoca kıtalar birleşmekte ve bu birleşme hem siyasi hem ekonomik ve hem de güvenlik noktalarında ete kemiğe bürünmektedir. Basit olanından tutun da en karmaşığına kadar en ufak bir kriz tüm dünyayı ilgilendirdiğinden tavır da genel olmaktadır. Çünkü, ekonomi genelleşmiş, siyaset genelleşmiş, kültür evrenselleşmiş ve dünyadaki coğrafyalar arasındaki mesafe kısalmıştır.

Dünyadaki yeniden yapılanma sorununun nedenlerine fazla girmeden, bu şekilde bir izahat getirmek mümkün. Ancak biz konumuzu somutta ulusal devletteki radikal dönüşümde çözümleyecek ve akabinde gelişen yeni yaklaşım ve nedenlerini koymaya çalışacağız. Bu konumuzu açımlarken de iki temel noktadan yaklaşacağız. Ulusal örgütlenmenin yapısından kaynaklanan çözümsüzlük ve çok kültürlülük. Nedenine gelince: Kanımızca dünyadaki değişimi en iyi izah edecek olan husus kuşkusuz ki değişimde en radikal dönüşümü yaşayan bu alanlar olmasındandır. Bir anda *"benmerkezci"* otokratik devlet anlayışı yerini ciddi bir değişimle federatif yapılara terk ederken, tek tek ülkeler bünyelerine uygun siyasal rejimleri bir bir inşaa etmeye başlamışlardır bile. Yani otoriter devlet gitmiş, katılıma ve çoğulculuğa dayalı, bireysel ve kültürel hakları temel değer olarak gören, esnek devlet yapılanması egemen olmuştur.

Üniter devlet anlayışına inen bu kesin darbeyle, etnik sorunlardan kaynağını alan şiddet ortamı da rafa kaldırılmıştır. Bunun yerine kültürel özerklik, yerinden yönetim kavramıyla, sorunlara karşılıklı uzlaşma ve evrimsel siyasal süreçlerle çözüm aranmaktadır. İşte bu noktada çok kültürlülük ve bunun zenginlik olarak kabulü gündeme oturmaktadır. Bu da yüzyılımızın en çatışmalı ve istikrarsız olan alanlarına çözüm anlamına gelmektedir.

Her iki konu dikkatle irdelendiğinde görülecektir ki, küresel politikanın stratejisi de bu iki olguda düğümlenmektedir. Bu açıdan da bu iki konu temel belirleyici öğedir.

Ulusal devlette varılan nokta ve çözümde neden federasyon

Globalizmin egemen olduğu bu yeniden yapılanma sürecinde ulusal devletler çözümsüzlüğün en temel nedenidir. Bu hem yapısal olarak öyledir, hem de aşılmış olması gerçeğine dayalı olarak öyledir.

Ulusal devletlerin tarihçesi 18. yüzyılda gerçekleşen Fransız burjuva devrimine kadar gider. Feodalizmin kesin yenilgiye uğradığı ve mutlakiyetçi rejimlerin miadını tamamladığı bu tarihlerde, yeni gelişen burjuvazinin geliştirdiği ve özünde iktisadi birliği hedefleyen bir örgütlenme biçimi olarak ulusal devletler yaratıldı. Ulusal devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte yaratılan iktisadi birlik, doğaldır ki bir toprak bütünlüğünü ve bunun üzerinde ortak dil, ortak kültür ile tarihsel birliği de koşullayacaktı, koşulladı.

Her şeyden önce ortak bir dil gerekliydi. Çünkü: Pazardaki mübadelelerde bu daha bir kolaylık sağlayacak ve yaratılan ortak dil aracılığıyla ekonomik faaliyetler rahatlamaya kavuşacaktı. Ticarette kolaylık olacak, olası anlaşmazlıklar daha kolay çözüme kavuşturulacaktı. Ekonomik alanda bunlar olurken, devletin diğer üst yapı kurumlarında da karışıklığın önüne geçilmesi sağlanmış olacaktı. Dilin yanında kültür de önemli bir faktördü ve dolaysız bir bağla iktisadi yaşamla ilişki içindedir. Kültür, yaşam tarzının kendisidir. Ekonomik faaliyet yaşama yön vereceğine göre, bundan kaynaklanan ve ekonomik yaşamla uyum içinde olan bir kültür de zorunlu olmuştur. Böylelikle yaşam alışkanlıkları denetim altına alınmış olacak, yaşam tarzına istenildiğinde bu yolla müdahalelerde gündeme gelebilecekti.

Tüm bu faktörlerin çimentosu da, yeniden egemenler eliyle yazılmış olan yeni tarih anlayışı oluyor. Tarih bazı yerlerde yeniden yaratılırken, bazı yerlerde de yeniden yorumlanarak bu amaca uygun biçimde şekillendirilmiştir. Bu yolla ulusal devletler potasında dil, kültür, iktisadi yaşam birliği, tarihsel bilinç ve nihayetinde bir toprak parçası üzerinde ulusal devlet ortaya çıkmış oluyordu.

Burada yaratılmış olan ulusal devletlerin gelişen ve ilerici olan burjuvaziye iktisadi kalkınma açısından önemli avantajlar sağladığını gözardı edecek değiliz. Her şeyden önce merkezileşmiş bir ekonomide üretimin ve dağıtımın planlamasında oldukça avantajlı durumları getirmiştir. Üretim için gerekli olan hammadde kolayca sağlanmış, pazar tümüyle denetim altında olduğundan önemli karları da beraberinde getirmiştir. Teşebbüsçülerin manevra alanları geniş, tüm yurt sathı olduğundan avantajlı ve daha kârlı yatırımlara yönelebilmiştir. Devletin gelir ve giderlerini kolayca denetlenmiş ve harcamalarda etkin bir kontrol getirmiştir. Kurumlar arası eş güdüm kolay oluşmuş, kararlar daha hızlı alınabilmiştir. Buna benzer bir dizi kolaylık ilk anda yaratılarak burjuvaziyi bugüne kadar getirmiştir.

O günün koşulları açısından sağlanmış olan bu avantajları anlamak mümkün. Ancak günümüz dünyası ve onun üzerinde şekillendiği ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal ve ulusal bilinçlenme düzeyi dikkate alındığında ulusal devletin artık dar geldiği ve ulusallığın da fazla bir anlam ifade etmediği rahatlıkla görülecektir. Kaldı ki, ulusal devletler yaratılırken kendisiyle birlikte birçok değeri ve zenginliği de yıkmış, onların varlığını kabul etme bir yana ortadan kaldırmak için her türlü yola başvurmuştur. Neden?

Ulusal devletler doğası gereği her şeyde tekçiliği esas alıyor. Aşırı merkeziyetçi yapısından dolayı ulusal devletler tek seslidir ve çoğulculuk onların panzehiridir. Ondan dolayı en nefret ettikleri şey çok sesliliktir. Çünkü ulusal devletlerin her taşında aynı elin izi vardır. Aynı elle örülmüş bir kadere mahkumdurlar. Bu el birçok halktan yepyeni bir halk, daha doğrusu bir ulus yaratmak için tüm kültürel, tarihsel ve de etnik unsurları öldürüyor, görmezden geliyor. Yani her ulusal devletin varlığı; tıpkı Mısır piramitleri gibi başka halkların köleliği üzerinde yükselmiştir. Köle halkların varlığına dayalı olarak kendilerini devam ettirmişlerdir. Farklı kültürleri, farklı dilleri ve etnik unsurları aynı ulusun parçaları olarak görüp farklılıkları kabul etmiyor. Bunlardan bir tekinin kabul edilmesi durumunun devletin ve yaratılmış olan ulusun parçalanması olduğunu savunarak, üniter devlet yapısını koruma adına şiddetle karşı koyuyor. 18. yüzyıldaki esaslara göre inşaa olunan ulusal devletler açısından gerçekten de durum öyledir. Bunlardan bir tekinin kabulü, zorla oluşturulmuş olan adaletsiz evliliğin de sonu olacaktır.

Çünkü yaratılmış olan ulusların hiçbiri homojen bir yapıda değildir. En kötü tahminle bile denilebilir ki her ulusun, midesinde henüz ölmemiş, sindirim yoluyla parçalanmamış onlarca farklı kültür, dil ve tarihsel olgu vardır. Hepsi de yol gösterici bir örnek ortaya çıktığında, bunu örnek almaya hazırdırlar. Bu anlamda da üniter devletin yaygarası anlaşılırdır.

Ama öte taraftan bir de gelişmenin sınır tanımazlığı ve bunun ortaya çıkardığı yeni gelişmelerin gözardı edilmezliği vardır. Her şeyden önce bazı tespitlerde bulunacak olur isek,

1- 21. yüzyıla girdiğimiz bu tarihsel dönüm noktasında ulusal bir pazardan bahsetmek olanaksızdır. Çünkü: Üretimin devasa boyutlara ulaşmasıyla birlikte arz sınırların dışındaki alanlara da kaymış, karşılıklı mal sürümleri gündeme gelmektedir. Bu da sınırları ekonomik anlamda ortadan kaldırmıştır.

2- Aynı biçimde sermaye artık transnasyonal, yani çok uluslu olmuştur. Kurulan çok uluslu şirketler dünyadaki tüm üretime yön verir olmuştur.

3- Bu durum ortak dil kavramını, yine ortak kültür ve tarih bilinci faktörlerini anlamsızlaştırmıştır. Nedenine gelince, çünkü artık insanlar daha evrensel düşünüyor ve kendi sınırlarının dışına taşmış durumdadırlar. Dünyanın bir ucundaki insan ile öbür ucundaki insan arasındaki mesafe kısalmıştır. Gelişen bilim teknik ve enformasyon çağı aracılığıyla her türlü denetim dışına çıkabiliyorlar. Kaldı ki geçmişte olduğu gibi, bugün daha yakıcı bir biçimde dil ve kültürlerin önüne sınırlarla, tanklar ve tel örgülerle geçmenin mümkün olmadığı iyiden iyiye anlaşılmıştır. Bu da ulusal devletin en temel şartı olan iki ana unsuru yerle bir etmiştir.

4- Nufusun hızla arttığı ve devlet mekanizmasının aşırı büyüdüğü dikkate alınır ise, merkezileşmiş bir devlet aygıtının ne oranda hantal olacağını tahmin etmek fazla güç olmasa gerek. Bu da eşittir büyük bir bürokrasi, işlerin yavaşlaması, müsrifliğin ve rüşvetin ister istemez geliştirilmesi oluyor. Akıllı bir burjuvazinin en son isteyeceği şey bu olsa gerek.

5- Günümüzde bir deli gömleği gibi topluma giydirilmeye çalışılan ulusal devletlerin artık şurasından burasından yıkım dalgasıyla yüz yüze bıraktığı gerçeğini görmemek kuşkusuz ki gerçekleri aşırı bir zorlama ve kaosun devamından başka bir şey olmayacaktır. Uyanan kültürler ve halksal değerler ulusal devletlerin bu kabuğunu er ya da geç çatlatarak tedavisi mümkün olamayan yaralar açacaktır, açmaktadır da. İşte Türkiye, Cezayir, Yugoslavya ve birçok örnek bu bağlamda ele alınabilir.

6- Tüm bu olumsuzluklar doğal olarak toplumsal hoşnutsuzluğu yaratacak ve

ulusal devlet ile onun aşırı merkeziyetçi, otorite yapısı toplumsal muhalefetin temel nedeni olacaktır. Nitekim küremizin her tarafındaki etnik çatışmalar ve tek tek ulus devletlerin yıkılması bu durumlarla direkt ilişkilidir.

Tabii ulusal devletlerin bünyesindeki hastalıkları daha fazla sıralamak mümkün. Ancak bu altı ana madde bile ulusal devletlerin günümüzde aşılmış olduğu gerçeğine ışık tutması bakımından bizce yeterlidir. Bu açıdan da tereddütsüz şöyle diyebiliriz. Ulusal devletler 21. yüzyılda artık yerini yeni bir örgütlenmeye veya inşaa sürecinde olan yeni demokratik yapılanmalara terk etmek zorundadır. Konumuzu bu noktadan itibaren, daha çok yeniden yapılanma sürecindeki bu demokratik yapılanma üzerinde yoğunlaştıracak, örneklerle açıklamaya çalışacağız.

İspanya

En çarpıcı örneklerin başında kuşkusuz ki İspanya Krallığı gelmektedir. İspanya Krallığı 1978 tarihine kadar aşırı merkeziyetçi bir devlet olarak varlığını devam ettirmiş, bu vesileyle kendi ulusal örgütlenmesini Galiçya'lıların, Katalanlılar'ın ve Basklılar'ın varlığını kulak ardı ederek sürdürmüşlerdir. 1978 anayasası ile İspanya Krallığı yeni bir sayfa açmış, ulus devlet modelinden vazgeçerek, federatif bir yapıya kendini kavuşturmuştur. Tabi 1978 anayasası öyle kolayca ortaya çıkmış bir anayasa olmanın ötesinde, uzun erimli bir mücadelenin ortaya çıkardığı gerçeklerin zorlamasıyla imkan dahiline girmiştir. Bu tarihi olayları burada açmak uzun sürebilir. Biz sadece 1978 anayasası sonrasında İspanya devlet modelindeki değişimleri inceleyerek, bunun yarattığı yeniden inşaa sürecine ışık tutmaya çalışacağız.

1978 anayasası iki önemli faktörü öne çıkartmıştır. Bunlardan birincisi: "Bütün İspanyollar için ortak ve bölünmez bir vatan ile İspanyol ulusu. Yani, "yasa önünde bütün İspanyollar eşittir. *(Anayasanın 14. maddesi ve 'nerede bulunursa bulunsunlar hak ve ödevleri aynıdır.' 139. madde.)"* şeklindedir. İkinci kısımda ise: İspanya'daki bütün halkların, milliyetlerin özerklik hakkı yer almaktadır. Burada anayasada belirtildiği üzere, özerkliğe geçebilmek için kimi koşulların oluşması gerekliliği belirtilmiştir. Ancak, eğer İspanya parlamentosunun (meclis ve senato) uygun görüp, onaylaması durumunda bu şartlar aranmaksızın da özerklik verilebilmektedir.

İşte 1978 İspanya Krallığı, anayasasına dayalı olarak devlet yeniden inşaa edilmiş, bugün bunların sayısı da onyediye yükselmiş durumdadır. '78 anayasası ile resmen, farklı tabiyetler kabul edilmiş, buna bağlı olarak varlıkları anayasal güvence altına alınmış özerk bölgeler kurulmuş, bunların yetkileri yine anayasada açık seçik belirtilerek, merkezi devletle ilişkileri yasa ile konulmuştur. Nitekim anayasanın 148. maddesinde özerk toplulukların vergi toplama, polis teşkilatı kurma, televizyon kanalları açma, kendi dilinde eğitim-öğretim ve basın-yayın konularında tam bir iç egemenlik inisiyatifine kavuşturulmuşlardır. Bu durum, 1982'de benimsenen bir yasayla, özerk toplulukların yetkilerini kısmen sınırlamış olsa da, mevcut durumu değiştirmeye gücü yetmemiştir. Aynı zamanda merkezi devletle olan ilişkileri de düzenleyen anayasa, merkezi devletin inisiyatif alanını şöyle koymuştur. Madde 145: Merkezi devlet dışişleri, savunma ve silahlı kuvvetler ile genel adalet ve hukukta söz sahibidir.

Bu özerk toplulukların iç yapılanmasına gelince: Her özerk bölge seçimlerle bir parlamento oluşturmaktadırlar. Sonra bu meclisin içinde bir yürütme organı, yani hükümet seçilmekte, başına da bir başkan ya da Başbakan geçerek, yürütmenin görevini icra etmektedir. Yaklaşık elli vilayet belirtilen biçimiyle özerk topluluklar arasında paylaşılmış olup, kimi özerk bölgeler bir, kimileri de birden fazla vilayeti içeriyorlar. Örneğin Madrid veya Murcia tek vilayetten oluşurken, Adulucin sekiz vilayetten, Castila'ye ön dokuz vilayetten oluşmaktadır. Ayrıca bu kadar çok olan özerk topluluklar arasındaki eş gödümü sağlamak amacıyla da, merkezi devlet bünyesinde, *"Özerk Topluluklar Bakanlığı"* adı altında bir yapı da oluşturmuştur.

İspanya krallığı devletindeki bu değişimin temelinde özgürlüğüne düşkün Bask'lı'ları, Galiçya'lıları ve Katalonları görmek gerekir. Çünkü bunlar daha özerklikleri tanınmadan önce de, yürüttükleri mücadeleyle önemli değerler yaratmış ve kendilerini örgütlendirmişlerdir. Bu açıdan da İspanya Krallığı dar gelen bu elbiseyi çıkarıp atmaktan başka bir çare bulamamıştır. Bugün bu özerk toplulukların parlamentolarında bağımsızlığı savunan kesimler de yer alırken siyasal mekanizmalarla ve demokratik yasal çerçevede kendilerini ifade ederek şiddeti tümüyle anlamsızlaştırma yolunda önemli mesafeler almış durumdadırlar.

Fransa

Tarihte en sert ulusal devletlerin ilk örneği olarak Fransa Cumhuriyeti gelmektedir. Fransa Cumhuriyeti yeni bir ulus yaratmak için dil'e önemli bir yer vermiş ve bu açıdan da 16. yüzyılın başından bu yana kadar, birçok dilin konuşulmasından tutun da, günlük yaşamdaki kullanımına kadar bir dizi yasaklarla farklı dilleri engellemeye çalışmıştır. 1539'da I. François döneminde, Willers-cotterets "Edit"si (buyurtusu) ile adli işlerde Fransızca kullanımını zorunlu kılmıştır. Tabi ki, aynı süre içinde Fransız olmadığı halde Fransız olmak zorunda bırakılan birçok halkın diline de kilit vurulmuştur. Fransa, gittikçe ulus yaratma adına sertleşen politikalar sonucu, onlarca yasak getirmiş, ancak yine de diğer dillerin önüne geçememiştir. Farklı dillerde yazıp çizmek, türkü söylemek, yayın yapmak yasaktır. Ama tüm bu yasakların hiçbiri fayda etmediği gibi, dillerin gelişmesine de engel olamamıştır. Kendi dillerini konuşmak için yanıp tutuşan halklar yasaklara rağmen yazıp çizmiş, kasetler doldurmuş, konuşmuş ve kültürlerini dilleriyle canlandırarak daha bir sarılır olmuşlardır. Yani kısacası yasaklar antipati yaratarak, insanların kendi dillerine ve kültürlerine yakınlaşmalarını getirmiştir.

Fransa Cumhuriyeti yasaklarla işi götüremeyeceğini anlayınca 1951'de bir yasa çıkartarak, Ositanca, Katalanca, Baskça ve Berüteonca dilleri etkisi altındaki bölgelerde, onlara özgü yerel diyalekt ve dillerin ilkokul ve üniversitelerde öğretilmesi yollarını açmıştır. Bu yasayla Fransa Cumhuriyeti aşırı merkeziyetçi devletin gölgesinde ilk kez bir delik açmış ve üniter devleti sorgulamaya başlamıştır. Bu dillere getirilen serbestliğe kavuşabilmek için Korsikalıların 1974'ten, 1981'e kadar beklemeleri gerekmiştir. Süreçle kaldırılan bu baskıların yarattığı olumlu havadan yararlanan Fransa Cumhuriyeti dil özgürlüğünün çerçevesini genişleterek ortaokul ve liselerde eğitim-öğretim ön görmüştür. Ve pratik uygulamada ana okulundan itibaren iki dilli sınıflar oluşturmuştur. Bu özgürlükler salt dil üstündeki baskıların kaldırılmasıyla sınırlı kalmamıştır. Fransa özellikle merkezi devletin çağın gereklerine cevap veremediğine ikna olunca, devletin yapısında da önemli değişimleri gerçekleştirmişlerdir. Buna paralel olarak, son yıllarda Fransa Cumhuriyeti "yerinden yönetim" adı altında bir yasa çıkararak merkezi devletin elindeki birçok yetkiyi yerel yönetimlere aktarmıştır. Fransa siyasi olarak 26 bölgeye ayrılmış, her bölgeye inisiyatif alanı geniş yetkiler devredilmiştir. Bu yasaya dayalı olarak, bu bölgelerin başına seçimle bir başkan getirilmiş ve bölge kurullarına eğitim, inşaat vb. konularda karar alıp hayata geçirme hakkı tanınmıştır. Bununla yetinmeyen Fransa, adım adım merkezi devletin yükünü hafifletip, hızlı karar alabilme yeteneğine ulaşmak için önlemler geliştirmeye devam etmiştir. Çünkü, hızlı ve esnek bir dünya da siyasal rejimlerinde buna ayak uydurması zorunluluğunu görmüş ve kaybedilen zamanın aleyhlerine işlediğini iyi anlamışlardır. Bu nedenle Fransa Cumhuriyeti, ikinci adımda "yerinden etme" yasasını çıkarmış, Başkent Paris'teki fakülte, yüksekokul, KİT ve ulusal nitelikli kurumları veya birimlerini taşraya (yani yerel bölgelere) taşımaya başlamışlardır. Denildiği gibi, amaç: *"Merkezi yapıyı alabildiğine azaltmak, ağırlığını hafifletmektir."*

Fransa bununla yetinmiş midir? Kuşkusuz ki hayır. Tepeden inme Jakoben kültürün etkisini olabildiğince silmeye çalışan Fransız Cumhuriyeti en son olarak da Şubat 1992'de *"yerel demokrasi"* yasasını çıkararak demokraside yeni bir uygulamaya imza atmıştır. Kısa bir süre sonra da bu yasanın ilk uygulaması pratikte hayata geçirilerek, demokratik sürecin karar alma mekanizması belirlenmiştir. Bu ilk yerel demokrasi örneği gerçekten çarpıcıdır.

Yasa ilk uygulamasını Paris'in 20. Arodisemend'ındaki Belevile mahallesinde bulmuştur. Bu mahallede bulunan boş ama, büyük bir arazinin kullanımına ilişkin yapılan referandumdur. Bu referandumda, orada yaşayan insanlar, arazinin kullanımı ve değerlendirilmesi üzerinde direkt söz sahibi oluyor ve karar alımında demokratik sürece oyunu kullanarak direkt katılıyor. Mahalle sakinleri, yanlarındaki bir kimlik ve ikametgah belgesini göstererek oyunu kullanıyor ve arazinin nasıl kullanılması gerektiği konusunda tercihini sandığa atıyor. Daha sonra yine tüm sandıklar aynı bahçede, tüm halkın gözü önünde açılarak oy sayımı yapılıyor ve sonuçta arazi bir parka çevriliyor. Tabii halkın direkt katıldığı özgür seçim şansıyla.

Bu noktada dünyanın yeniden inşaa sürecinde demokrasinin çerçevesi de anlaşılır oluyor. Demokrasi kuşkusuz ki, alınan bir kararda, o karardan direkt etkilenen bireyin kendi kaderi üzerinde söz sahibi olması gerçeği oluyor.

Belçika

Yakın tarihimizin en güzel örneklerinden birisini de Belçika oluşturmaktadır. 6 Şubat 1993'te Brüksel'de meclis tarihi bir karar alarak, anayasanın birinci maddesini değiştirerek, merkezi devlet yapısına son vermiştir. Bu anayasanın birinci maddesinde; *"Belçika topluluklar ve bölgelerden oluşan federal bir devlettir"* ibaresi aynen yer almış ve çok kültürlülüğün zaferi burada da pekişmiştir. Uzun yıllardan beri Kuzeyde oturan Flamanlar, (Felemengler) ile Güneydeki, Valonlar arasındaki tartışma, bu yeniden yapılanmayla sonuçlanmış ve merkezi devlet üç ayrı federe devlet biçiminde örgütlenmiştir. Belçika Kuzeyde Flamanya (Felendrie), Güneyde Valonya (Walanie) ve Flamanya'nın ortasında şimdiki başkent ve banliyölerinden oluşan Brüksel bölgesi biçiminde olmuştur.

Bununla yetinmeyen Belçika çok kültürlülüğü ve farklı etnisitelere karşı hoşgörüsünü biraz daha ileri götürerek, çağdaş demokratik normların gereği olarak Almanca konuşan azınlığın da hak ve çıkarlarını özel olarak koruma altına almış, dil, kültür ve eğitim öğretim gibi konularda tam bir serbestlik getirmiştir. Belçika şu anda merkezi devletten daha güçlü ve sağlam bağlarla bir arada olmanın zevkini yaşıyor. Onlar güçlerini çoğunluktan ve çok kültürlülüğü, zenginlik belleyen çağdaş demokratik düşüncelerden almaktadırlar.

Nijerya

Nijerya en az on değişik halkın ve ikiyüzden fazla dilin bir arada yaşadığı, uzun yıllar sömürge olmuş, değişik bir örnek olarak karşımızda duruyor. Nijerya, gerçek anlamda halklar mozaiği olup kültürel çoğulculuğun yaşandığı bir Afrika ülkesi oluyor. Nijerya'da resmi dil İngilizce olmasına karşın, Kuran-ı Kerim arapçası da yoğun olarak kullanılmaktadır. Nüfusun önemli bir bölümünün müslüman olmasına karşın, Güneyde de ağırlıklı olarak Hıristiyanlar bulunmaktadır. Bu iki dinin dışında, bir de azımsanmayacak ölçüde Animistlerden de bahsetmek gerekir. Yani, Nijerya dinsel farklılıklar açısından da birbirinden farklı inanç sistemlerinin bir arada yaşadığı ender ülkelerden biri oluyor.

Nijerya tüm bu farklılıkları (dil, din kültür ve etnik federal sistemle bir arada tutmaktadır. Ülke önce Doğu, Batı ve Kuzey devletleri adı altında üçlü bir yapıya kavuşturulmuştur. 1960'larda bu farklılıkları tehlike gören ve merkeziyetçi devletten yana olanların iktidara gelmesiyle federal sistem tehlikeye girmiş, ancak çok geçmeden merkezi devletin bu farklılıkları bir arada tutamayacağı anlaşılmış ve devletin yapısına dokunulamamıştır. Daha sonra Nijerya ABD benzeri bir yapıyı benimsemiş, önce devlet dört ayrı federe devlet biçiminde örgütlenmiş, ancak sonradan sayı önce (1967-'70 arasında) 12'ye çıkmış, ardından da etnik farklılıklara dayalı çatışmaları kesinlikle sona erdirmek için sayı 19'a çıkarılmıştır.

Bu örneklerimize ek olarak Federal Almanya Cumhuriyeti'ni, ABD'yi, Avusturya Federal Cumhuriyeti'ni, İsviçre Konfederasyonu'nu, İngiltere Birleşik Krallığı'nı, Hindistan, Kanada, Meksika vb. birçok örneği daha sıralayabiliriz. Ancak bu dört örneğin konumuzun açılımı açısından yeterli olduğu kanısındayız. Tabii bu arada Avrupa'daki birçok merkezi devletin de, kendi yapılarını sorguladıklarını ve federal sistemin onların da gündeminde olduğunu unutmamak gerekir. Örneğin İtalya, yine Afrika ülkesi olan Cezayir gibi. Tüm bu örneklerden hareketle neden federal yapı? diye sorulabilir. Bu sorunun cevabının ise dünyadaki yeniden yapılanma rüzgarında yattığını koymak gerekir.

21. yüzyılda insanlar artık zoraki birliktelikleri kabul etmediği gibi, aşırı merkeziyetçi ulusal devlet arayışı içinde olan ve bunun doğal sonucu olarak ayrılmayı savunan fikirlere de sıcak bakmıyorlar. Bu her iki fikir akımı da insanlarda ve topluluklar arasında kaldırılan sınırları farklı uçlardan tekrar çizmek isteyen eğilimler olarak algılanıyor. Zoraki birlikleri insan haklarına inen bir darbe olarak algılayan 21. yüzyıl demokrasisi, bağımsızlık adına savunulan ayrılmaları da şiddeti körüklediği gerekçesiyle bir tehdit unsuru olarak görüyor. 21. yüzyılda ulusal örgütlenmeler yıkılıyor, bastırılmaz olan ulusal kültürler, yasaklanan diller, inanç sistemleri ve zorla asimile edilen topluluklar yeniden canlanıyor. İletişimdeki inanılmaz gelişme ve dünyanın giderek küçülmesi etkileşimleri hızlandırdığından, dünyadaki yeniden yapılanmalar farklılıklar üzerinde kuruluyor. Farklılıkların ortak çıkarlarda birleşmesini imkan haline sokan, ancak farklılıklarını koruyan ve bunu da evrensel insan haklarının gereği olarak gören yeni bir çoğulculuk anlayışı gelişiyor. İşte federal sistemler bu noktadan itibaren yeni yüzyılın en vazgeçilmez devlet yapılanması olarak sahneye çıkıyor. Burada bir noktaya dikkat çekmekte yarar vardır. Federal yapılarda etnik faktörü en az etkili olan husustur. Çoğumuzun anladığı biçimiyle salt etnik farklılığa bağlı olarak oluşmuyor bu yapılar. Bu yapılarda etnik sorunlardan kaynağını alan sorunlar kuşkusuz ki rol oluyor. Ancak bunlar en fazla demokratikleşmede sağlanması gereken verimliliği ve ekonomik üretkenliği, yine aşırı müsrif devletin tutumlu olmasını ve en önemlisi de teşebbüs ve girişimci ruhu kamçılamak için şekilleniyor. Artık bu sistem sayesinde her bölge ya da federal devlet kendi yağında kavrulacak, kendi sorumluluğunu kendisi taşıyacaktır. Yani "zengin fakirin derdini çekmeyecek" fakir de zenginle yarışır hali gelmek için daha üretken ve hızlı bir yapılanmaya kavuşmak için rekabetini geliştirmek zorundadır. İnsanlar yeniden demokrasi ile kendilerini etkileyen kararlar konusunda direkt karar alabilme ya da daha fazla yönetime katılma şansına sahip olmuş olacaklardır. Kısa vadede olmasa da, uzun vadede de bölgeler arası kalkınmışlık farkları ile gelir dağılımındaki adaletsizlik bir nebze de olsa giderilmiş olacaktır. Daha sayabileceğimiz onlarca değişik konuda avantajlı kurumları sağlamak mümkün.

Bu kadar örnek sonrasında bizce ulusal devlete, yani tepeden inmeci merkezi devlete bir darbe de son süreçte Abdullah Öcalan'ın ortaya atmış olduğu "Demokratik Cumhuriyet" biçimindeki formüldür. Demokratik Cumhuriyet bir federal yapıyı mı öneriyor? Cevap hem evet, hem de hayırdır.

Evet, çünkü farklılıkları içeriyor ve çoğulculuğun kabulü esasına dayanıyor. Yani federal yapının olşumuna neden gösterilen etkenler bu formülde de vardır. Hayır, çünkü Demokratik Cumhuriyet devlet yapılanmasında salt bölgelerde ve alanlarda yeni yerel yönetimlerin oluşturulmasıyla sınırlı bir yaklaşımı içermiyor. Kapsamı oldukça geniş, hedef ve amacı uzun zaman sonrası da dikkate alınarak formüle edilmiştir. Demokratik Cumhuriyet'te federal yapı da yer alan sınırları da kabul etmiyor. Bu cumhuriyet tanımında yerinden demokrasi tam işletilecek ve yönetime katılım oldukça şeffaf olacaktır. Burada iç içe gelişme, birbirini etkileme, birbiri içinde kaynama ve hatta en üstte kendini insan kimliği ile ifadelendirme gibi son derece evrensel bir değer etrafında kenetlenme esası vardır. Yani bu Kürdüyle, Türküyle, Lazı, Çerkezi, Abhazı, Arabı, Süryanisi ve Ermenisiyle oluşmuş ortak bir insanlık cumhuriyeti olacaktır. Merkeziyetçi bir ekonomik planlama yerine, yerel inisiyatifi güçlendirecek, sivil toplum kuruluşlarınca denetlenme olanağını sağlayacak bir siyasal rejim hedefleyecek ve en önemlisi de bireylerin ya da tek tek grupların yönetimde aşırı söz sahibi olmasının önüne geçecek bir kolektif yönetme anlayışını imkan dahiline sokan bir siyasal rejimi içeriyor. Demokratik Cumhuriyet projesi demokrasi çıtası yükseltilmiş bir ülke, farklılıkları zenginlik kabul eden bir anlayış, insanı her şeyin üzerinde gören en insancıl ve insan doğasına en yakın yapılanmayı ifade ediyor. Federasyonda son tahlilde bireycilik vardır. Demokratik Cumhuriyet'te ise en önde insana saygı, insan olmanın büyük onurunu koruma gayesi vardır. Tabii bunun pratik düzenlenişi nasıl olur bu farklı bir konu olup, kendi objektif koşulları içinde ancak ele alınabilir. Burada buna vurgu yapmak ne mümkündür, ne de gerçekçi olacaktır. Ancak felsefik, siyasal, ahlaki açıdan çözümlemek açısından önemli farklılıkları ortaya koymak açısından önemli bir ayrım noktası olduğunu belirtmek gerekir.

Sonuç olarak 21. yüzyıl farlılıkları ve çoğulcu demokratik anlayış rotasında yeniden örgütlenmekte ve tüm ekonomik, siyasal, hukuki normlar da buna dayalı olarak şekil almaktadır. Gelişen ve Globalleşen dünya karşısında, bağımsızlık ve özgürlük kavramlarında kuşkusuz kendini yeniden çağa cevap verecek biçimde bir tanıma kavuşturması zorunluluğu vardır. Klasik ve dar anlamda bir bağımsızlık ve özgürlük fikri bütünleşmiş kapitalist değerler karşısında duramayacağı gibi, onunla mücadelede de başarı sağlaması düşünülemez. Bu açıdan da Demokratik Cumhuriyet tezi, 21. yüzyılın en kapsamlı ekonomik, siyasal, demokratik ve kültürel çözümlerini bağrında taşıyan bir toplumsal mücadele rehberidir. Doğmatizmin ve şablonculuğun etkisi altındaki düşünce silsileleri bu tezi kolayca red ederek bunu küresel politikaya teslimiyet gibi algılayacaktır. Nedenine gelince; bu yaklaşımlar sözde, somut koşulların somut tahlilini yapan dogmatizmin savunucularıdırlar. Gerçekçi olanlar ise dünyayı tersine çevirmekten ziyade, dünyaya yön vermekle uğraşırlar. Bu da önce tespit, sonra teşhis ve tedavi uygulamaktır. Yani bilimsel yaklaşım içeren cesur projeler ve önderlikler ister.

PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan yoldaş değerlendiriyor

Kadın Kurtulmadan Yaşam Kurtulamaz

Kadın kurtuluş ideolojisi nedir, neden gereklidir?

Kadın kurtuluş ideolojisinin birinci ilkesi doğduğu topraklarda yaşamaktır. Yani güncel deyimi ile yurtseverlik, ikincisi özgür düşünce, özgür irade. Üçüncüsü; özgürlüğe dayalı bir yaşam paylaşımı için örgütlülük. Dördüncüsü; örgütlülükle birlikte mücadele ve beşincisi; yaşamın estetikle, güzellikle olan ilişkisidir.

Bütün dünya kadınlarının özgürlük mücadelesini selamlıyorum ve inanıyorum ki böyle bir sorun ciddi olarak sosyal mücadeleler gündemine girmiştir. Partimizin, sosyalizmin güncelleşmesiyle birlikte bu sorunlara çok ciddi eğilmesi temelinde, salt Kürdistan'daki kurtuluşla sınırlı kalmayıp; başta Ortadoğu olmak üzere dünyadaki yeni sosyal mücadelelere de, kadın boyutunda oldukça hem iddialı, hem yaratıcılığı içeren bir yaklaşımı büyük önem taşımaktadır. Ve her şeyden önce, bir kadın kurtuluş ideolojisinden bahsetmek gerekiyor. Biz bu ideolojiyi yaratma peşindeyiz. Çok yoğun bir biçimde kadın kurtuluş ideolojisinin gelişimi sağlanmadan, her şey kendini kandırmaktan öteye gidemez.

İnanıyorum ki, çok ciddi bir kadın kurtuluş ideolojisine ihtiyaç vardır. Bu, salt cins kurtuluşu anlamında bir ideoloji değildir. Sosyalist öğretinin ve hatta toplumun bilimsel analizinin bizi getireceği bir noktadır. Kadın eksenli bir kurtuluş ideolojisinin büyük önem taşıyacağını önümüzdeki süreçler ortaya koyacaktır. Benim şahsen daha çok üzerinde yoğunlaştığım hususlardan biri de budur. Bu şüphesiz feminist bir yaklaşım değildir. Ben bir kadın değilim ama kadın boyutlu, kadın eksenli bir düşünme, giderek bir ideolojiyi ve buna dayalı bir örgütlenmeyi geliştirmeyi oldukça önemli bulmaktayım. Savaş sorunlarına çözüm getirmekten tutalım özgürlüğe dayalı bir barışı mümkün kılmaya kadar, böylesine bir ideolojik gelişmeye ihtiyaç vardır. Şimdiye kadar olan tüm ideolojiler erkek damgalı, erkek ağırlıklı ideolojilerdir. Şüphesiz sınıf boyutu ve yine emperyalist sömürgeci boyutu vardır. Ama çok çarpıcı bir biçimde erkek egemenlikli boyutu da vardır. Bunu hiç kimse inkar edemez. Her ne kadar topluma hakim olan erkek egemenlikli yaklaşım, bunu yüzyıllardan beri sürekli gizlemişse de biraz bilime saygı, biraz da kadının kurtuluşuna çok sıkı bir temelde, halka, bir halkın kurtuluşuna yüksek ilgi duyan birisinin, bunu görmemesi mümkün değildir. Dolayısıyla düşüncede de kadın eksenli bir ideolojinin yaratılması gereği önemlidir.

Diğer komünist ve sosyalist önderlikler de bu konuyu az-çok işlemişlerdir ama oldukça sınırlıdır ve erkek egemenlikli anlayışları aşmamıştır. Kendi yaşamlarında da, esas itibarıyla mevcut aile içindeki egemenlik anlayışının çok ötesine gidememişlerdir. Bu, sosyalizmin de bir eksikliği olarak düşünülebilir. Bizim burada dile getirmek istediğimiz şey daha kapsamlıdır. Aslında bu zorlamadır ve bir ideoloji değildir. Tarihin ilk toplumsal örgütleniş aşamasında ideoloji, esas itibarıyla kadın eksenlidir. Büyük İştar tanrıçası vardır. Değişik dillerde star, sterk, yani yıldız anlamına geliyor ve ilk tanrıçadır. İlk tanrı, aslında bir tanrıçadır. Erkek tanrılar daha sonra ortaya çıkmış veya tanrılar daha sonra erkek tanrıları biçiminde kendilerini ortaya koymuşlardır. Tabii bu da, kadının üreticiliği ile oldukça bağlantılıdır. Kısaca kadın ideolojisi cins ideolojisi değil, sosyal bir ideolojidir. Eğer bu sorunlara bu çerçevede yaklaşılarak, (ilkesel, ideolojik boyutlu) sanırım şimdiye kadar ki bütün yaklaşımları, bütün ideolojileri, dolayısıyla onlara dayalı örgütlenmeleri (ekonomik, kültürel, siyasi, askeri örgütlenmeleri) gözden geçirmek gerekecek. Neden? Çünkü erkek egemenliklidir ve dolayısıyla içinde savaşı içerir, eşitsizliği içerir, baskıyı içerir. Bu da cinsin düşüşünü beraberinde getirir. Tabi, cinsin düşüşü de yaşamın düşüşü demektir. Yaşamda düştükten sonra cinsin tutsaklığının, bütün toplumu tutsaklığa doğru götürmesi çok çarpıcıdır ve genelde toplum da kaybeder. Azgın savaşların yolu baştan sona kadar açılmış olur. Nitekim Türkiye'de, bugünkü savaşın çok azgın bir karakterde gelişmesinin sınıfsal özü vardır, yine emperyalizmle bağlantısı vardır, ama çok şoven, hakim bir erkek anlayışıyla da bağlantısı somuttur.

Bu nedenle diyorum ki, zamanı değildir, daha sonra olabilir biçimindeki bir yaklaşım son derece hatalıdır. Herhangi bir devrimci akım ve ciddi bir sosyal faaliyete girişmek istiyorsak; giderek kadınlık boyutunu esas alan bir ideolojik faaliyete şiddetle ihtiyaç vardır.

İkinci bir husus; şüphesiz bununla bağlantılı, bütün erkek ağırlıklı örgütlenmeleri; tabii ki, yoğun bir eleştiriye tabi tutmak gerekecektir. Sadece eleştiriye tabi tutmak değil, bunları giderek aşmak da gerekecektir. Başka türlü savaşın sonu gelmez, barış da olmaz. Bütün militarist örgütlenmelere bakılırsa yüzde yüz erkeğin damgasını taşıdığı görülür. Orada tek bir kadının bile yeri, dili ve yüreği yoktur. Ve bunlar tepeden tırnağa zorba örgütlerdir, şiddet örgütleridir. Dikkat edilirse kadının en az olduğu veya hiç olmadığı bu yerlerdeki mekanizma, şiddetin korkunç düzeyde geliştirildiği bir sistemdir. Bu da görüşümüzü doğruluyor. Erkek egemenliğinin en fazla girişken olduğu kurumlar, başta militarist kuruluşlardır. Demek ki, müthiş savaş araçlarıdır. Yani barışın, yaşamın karşıtıdırlar.

Eğer kadının kurtuluşunu istiyorsak, erkek egemenlikli ideolojilere dayalı kurumları şiddetle eleştirmek gerekecek. Bunun önemli bir parçası da ailedir. Aile de erkek egemenlikli bir kuruluştur. Özellikle Kürt toplumu açısından, aile mutlaka gözden geçirilmesi gereken bir kurumdur. Bana göre aile, esas itibarı ile erkeğin ve kadının düşüşünün en tehlikeli bir biçimde gerçekleştirildiği dipsiz bir kuyudur. Ne kadar düştüklerini, ne kadar derine ve karanlığa daldıklarını bilmezler.

Bütün emperyalist-sömürgeci sistemlerin kendisini gerçekleştirdiği zemin ailedir. Bunu şiddetle gözden geçirmek ve eleştirmek gerekiyor. Bu demek değildir ki; kavram olarak aileyi tamamen inkar ediyoruz. Hayır, gerçekleşmiş olan aileyi inkar ediyoruz. Veya aşmak gereğinden bahsediyoruz. Böyle bir kavram önem taşıyor. Aile içinde diktatörlük ve mülkiyet vardır, kadının her türlü haktan yoksunluğu ve acıları vardır, oldukça hor görülmesi vardır. Fiziki olarak bitirilmesi vardır. Herhangi bir ciddi talebi yoktur. Bunun için kadın duygusallığından bahsedilir. Koşullar böyle olursa, tabii ki kadın bağlanacak bir varlık olur. Sadece duyguları ile yaşayan bir varlık olur ve bu da insan haklarına karşı en büyük saygısızlık ve en büyük saldırıdır. Bu nedenle kadının kurtuluşundan bahsetmek istiyorsak, onu boğan bir kurumu, aile kurumunu çok ciddi bir eleştiriden geçirmenin gereği var. Bu eleştiriyle birlikte geliştirilecek diğer bir kavram, kopuş kavramıdır. Bazılarımızı zorlamaktadır ama özgürlük ideolojisi açısından bunu açıklamamız gerekiyor.

Erkek kendini yeniden yaratmak zorunda. Bir; bilinçli, iki; özgürlükçü, üç; zaferli.

Bütün ailelerin savaşa katılması mümkün değildir. Kavram düzeyinde belirtiyorum. Herkes bu kurumu aşamaz, siz bile aşamazsınız. Gücünüz olsaydı şimdi büyük bir lider olurdunuz. Büyük bir kurtuluş savaşçısı olurdunuz. Ben bile aşamıyorum. Yani çılgın bir savaşçıyım ama günlük olarak kendimle uğraşmazsam, beni bile yutabilir. Bu kara delikler meselesi var, onun gibi her şeyi yutan bir olaydır. Bin yıllardan beri gelişmiş bir kurumdur. Biz Kürt meselesini çözmeye çalışıyoruz. Tabii Kürt meselesini çözmeye çalıştığımda, benim karşımda TC ve emperyalist güçten daha tehlikeli ve adı konulmamış olan, günlük olarak uğraştığım savaşçılarımız var. En değme yiğit delikanlılarımızla uğraşıyorum. Çok savaşıyorlar, bir ananın da dile getirdiği gibi, ama kolay şehit düşüyorlar, bunu önlemek istiyorum. Ana, zor bela konuşuyor fakat çare ağlamak değil. Neden bu duruma düşüldü, neden bu gençler, erkekler ve kızlar, beklenmedik bir biçimde şehadete gidiyorlar? Şimdi bunu çözmem gerekir. İşte bunu çözmek istediğim zaman, maalesef yetiştirilme tarzına değinmek zorunluluğunu duyuyorum. Yetiştirilme, yedi yaşından beri tam bir felakettir.

Ailedeki yetiştirilme tarzı, bu kişilikleri bir çırpıda imhaya götürüyor. Bu büyük bir acıdır. Bir ana, bir oğlu için acı çekiyor, benim binlerce dağ gibi yoldaşlarım var, sadece yürekte bunları yaşatmak da yetmiyor. Bunları beyinde çözmek gerekiyor. Bunların ömrünü uzatmak gerekiyor. Bu çok büyük bir sorun. Bunun için de erkeği bu kadar bitik kılan nedir, bu kadar zayıf kılan nedir? Düşünemiyor. Burnunun önündeki tehlikeyi göremiyor. Bunu, biraz aile ile bağlantılı kılıyorum. Bir savaş ihtiyacını çözebilmek için bunu yapıyorum. Benim derdim; şüphesiz tüm aileleri kurtarmak veya hepiniz gelin ailelerinizle birlikte savaşa katılın demek değildir. Bu mümkün de değil. Ama kavramı geliştireceğiz, öncüyü geliştireceğiz. Öncü kadını ve erkeği ortaya çıkaracağız.

Bu, büyük bir kopuşu gerektiriyor. Şimdi birçok yazar, çizer çok zordur diyor bize. Delikanlılar, kızlar on sekiz yaşına geldiği zaman, korkunç bir karasevdaya dalarlar. Ve dalmak zorundalar (ben de öyleydim, yani bunu söylemek ayıp değildir) ama bu da düşüş oluyor. Böylesine bir karasevda anlayışı, kesinlikle ikinci büyük darbe yeme anlamına geliyor. Karasevdanın kendisi düşünceden kopukluğu ve gözü kara, her tür köleliğe kapıyı açmayı gerekli kılıyor. Büyük duygusal düşüş, büyük beyinsel düşüş ve güçten düşüş anlamına geliyor. Çift olduktan sonra, ekonomik sorunlar, yaşam seviyesindeki düşüş, tabii ki böyle olunca kültür-sanatı, yaşam kalitesini ve fiziği aramama gibi, korkunç bir durum ortaya çıkıyor. Bir delikanlı veya bir kız yirmisine geldiğinde, toplumsal üretkenlik içindeki konumları bitmiştir ve artık bunlar büyük bir problemdir. Nitekim bunlar saflarda, bize en çok sorun çıkaran insanlar olarak karşımıza çıkıyorlar. Bir savaşçı yaratmak için, gerçekten akla hayale gelmedik biçimde eğitme, yüreğini yeniden yaratma, beynini, hatta fiziğini çok yönlü geliştirme gibi bir çalışma içine girmemizin zorunluluğu ortaya çıkıyor. Buna bulduğumuz bir çare;kopuş olayıdır. Ancak zordur.

İşte biz bu konuda, büyük kadın şehitlerimizi kendimize esas alıyoruz. Ben her zaman söylüyorum: Bir Zilan gerçeği, Zeynep Kınacı'lar gerçeği bizim için aslında bir vasiyettir.

Ben istemedim öyle bir eylem yapsın, bireysel kararı ile böyle bir eyleme giriyor. Üç tane vasiyet niteliğinde mektubu vardır. Bizim için onlar hep dikkate alınmak zorundadır. Bir manifestodur. Nasıl yaşanması gerektiği, nasıl savaşılması gerektiği, düşüncesiyle, ideolojisiyle, örgüt anlayışıyla ve hatta eylem anlayışıyla biz buna saygısızlık edemeyiz. Bu kadın da evliydi. Fakat aile kurumuna, kendi şahsında vurduğu darbe var. Yine istediği büyük bir yaşam tutkusu var. Bunu hangi düşmana, hangi tarzla yapmıştır? Bunu, bizzat kendi bedeninde yapmıştır. Bizim açımızdan bu, büyük bir yücelme olayıdır. Bunlar gözardı ederek konuşulamaz. Biz, bunları aslında en kutsal kişilikler olarak görüyoruz. Dikkat edilirse, insanlık tarihinde de, böyle eylem sahipleri çok sınırlıdır. Belki de bir elin parmak sayısını geçmez. Dolayısıyla bütün dünya kadınları içinde yerini çok iyi ortaya koyarak, gereken bağlılığı göstermek zorundayız. Çünkü bunlar kutsal değerlerdir. Tarihte var, azizeler, melekler denilir, bunlar bu düzeyde ele alınması gereken kişiliklerdir ve burada artık büyük kopuş vardır. Sadece erkekten değil, bütün düzenden kopuş, bütün çirkinliklerden, bütün zincirlerden korkunç bir kopuş vardır. Bize düşen; bunu yorumlamak, bunu teorileştirmek, bunu bir emir olarak görmektir. Gerçekleşmiş bir olay olarak, eğer değer vereceksek, bu olayın bize vereceği dersler vardır. Belki vasiyet, yani mektup tamamen dile getirmemiş olabilir. Cümle cümle, kelime kelime yorumlayarak bu dürüstlüğü gösterip, kendimizde gerçekleştireceğiz. Aksi halde Zilanlardan bahsetmek ikiyüzlülük olur ki, bana göre en sakıncalı hususlardan birisi de, bu konuda ikiyüzlü olmaktır.

Bu anlamda biz erkeği öldürmekten söz ettik. Kimseyi suçlamamak, töhmet altında bırakmamak için, kendimde gerçekleştirdiğim erkeği anlatmak istiyorum. Bu anlamda, önce kendimi öldürdüm diyorum. İster kadınlar üzülsün, ister erkekler üzülsün, hiç önemli değil, dikkate de almam. Bu, benim için bir felsefedir, ideolojidir. Ona göre yaşamaktan vazgeçmem. Kimisi büyük bir ahlaksızlık da diyebilir, kimisi sapıklıktır da diyebilir. Onların görüşüdür. Benim onların görüşlerine de saygım var ve onların da benim görüşüme saygısı olması gerekir. Mevcut düzeydeki erkek gibi olmayı büyük bir aşağılık durum, bir düşkünlük, bir çirkinlik kaynağı olarak değerlendiriyorum. Öyle bir erkeklik adı altında bir kadınla olmak benim için işkenceden daha beterdir. Benim böyle bir yaşantı içine girmem mümkün değil. Büyük baskı; bütün yalanların birbiriyle buluşması, bütün zayıflatan duyguların birbiriyle buluşması, bütün çirkinleştiren tavırların iç içe geçmesidir diyorum.

Tabii bu konuda benim sık sık işlemeye çalıştığım diğer bir husus, geneli de ilgilendirebilir. Daha çok bu, Kürtler için somutlaştırmaya çalıştığım bir husustur; yeni bir aşk teorisidir. Kürtler için bir savaşı geliştirirken bu aşk da nereden çıktı, diyebilirsiniz ama Kürdün sevgiden çok yoksun bırakılmış bir halk olması bunun gerçek nedenidir.

Evlilik, aile diyorsunuz. Ben de size aşksız yaşam olur mu veya sevgisiz yaşam olur mu, diyorum. Olmayacağına göre, biz bunu nasıl yaratacağız? Erkeklerimiz nasıl düşünüyor? Kadınlarımız nasıl düşünüyor? Ben acı duyuyorum, hatta iğreniyorum. Ben en başta kendi ailemi eleştirdim. Bu temelde, annemle de, babamla da kavga ettim. Nasıl bir aile, dedim. Sonra baktım ki bu, toplumun hikayesidir. Ama buna boyun mu eğelim, yoksa yaşamdan mı vazgeçelim? Yaşam tutkusundan, aşktan vazgeçelim mi? O zaman nasıl olacak? Tarihe bakıyorsun; her şey tümüyle elinden alınmış. Günümüzde yaşamak istiyorsun ama ben, bir hayli tutkulu, güzelliği yoğunca arayan bir kişiyim. Büyük bir güzellik arayıcılığım var. Fakat bunu nasıl elde edeceğim? Nasıl yaşayacağım? Buradaki *"nasıl"* kaba anlamda, maddi anlamda değildir. Başlı başına ideolojik bir meseledir.

Yeni bir birey yaratma gereği doğuyor. Binlerce genç kız dağlara çıkmış, aslında onlar da aşkı arıyor. Ama nasıl ele geçireceklerini bilemiyorlar. En yanı başındaki erkek komutan, çok özel tedbirlerimiz olmazsa eminim ki dağdaki eşkıyadan daha fazla o kadını ezecektir. Bu şimdi önemli bir sorundur. Çünkü ülkeye gideceğiz, özgür yaşayacağız, dağlara çıkacağız, özgür savaşacağız deniliyor ama en can yoldaşı bildiği birisi, belki de piyasadaki bir kadın kadar gerilladaki kadına değer de vermez; çünkü erkek bilinçsiz, çünkü erkek duygusuz, çünkü anlayamıyor. Anlayamadığı için de; git, öl, hatta başımıza belasın, sırtımıza ağırlıksın, kambursun deniliyor. Şunu açıkça dile getirmek gerekiyor ki Zilanlar öyle kendiliğinden ortaya çıkmadı. Böyle şiddetli bir savaş var ve erkeğin yaratılması çok zordur.

Biz YAJK'ı niçin kurduk? Herhalde kadını, kaba anlamda savaştırmak için değil. Bu, yanlış anlaşılmasın. Daha çok içimizdeki erkeği hizaya getirmek için kurduk. Hizaya getirmek için derken; onu biraz değiştirmek, dönüştürmek içindi. Şimdi zırnık kadar yaklaşımını değiştirmek istemiyor. Aşktan, duygudan bahsettim; en özgür kadın karşısında saygılı olmasını bile bilmiyor. Ben bu erkeği ne yapacağım? Kızlarımıza bu erkekleri layık göremiyorum. Neden? Çünkü kaba cinsellik desem, o da karşımızda fazla yok ve kendi başına bela olmuş. Serseri mayın gibi kadının başına patlamak istiyor. Türk ordusuna gücü yetmiyor. Ciddi bir eylem planı, örgüt geliştiremiyor, yanı başındaki kadına suç yüklüyor. Savaşın önünde sen engel oldun diyor, yaşamı çözemiyor. Duyguları fazla gelişmemiş, güdüleriyle birden bire fırsat bulduğunda yetkilerine dayanarak hıncını kadından çıkartmak istiyor.

Bu erkeği dönüştürmemiz gerekiyor. Aldığımız en kaba tedbirlerden birisi; YAJK'ı örgütlemekti. Son zamanlarda (ben de dahil olmak üzere) bize karşı kendinizi iyi örgütleyin dedim. Çünkü tehlikeli görüyorum. Kendi gerçekliğimizde henüz erkek değişmiş, dönüşmüş değildir. Eşit, özgür, saygılı ve biraz da sevgiyle yaklaşabilecek bir konumda değildir. Yani ben çeyrek bir erkeğim dedim. Açıkça bunu her zaman söylüyorum. Ne yapayım ben kendimi bu kadar geliştirebiliyorum, eşit ve özgür yaşaması gereken bir kadın için kendimi çeyrek adam durumunda görüyorum. Sizler Önder, Başkan diyorsunuz ama benim gerçekliğim budur. Siz kızların hayallerini, umutlarını, dünyalarını fazla süsleyememem, bu kadar savaşmama rağmen, kadınlar için bu kadar büyük çaba harcamama rağmen, ancak bu kadar yapabilirim. Onun için duygularınıza hükmedin, dedim. Mümkünse örgütlenin, bu erkeği değiştirmek için gücünüze biraz güç katın. Yoksa zalimler ve çaresizler size hiçbir şey vermezler.

YAJK biraz örgütlenince erkek eskisi gibi saldıramadı. İçimizde gücüne dayanarak şu kıza şöyle, şu güçle yaklaşayım diyemiyor. Bu durumu kırdık ve bu önemli bir gelişmedir. Aileyi nasıl çözdünüz, deniliyor. Biz böyle çözdük, bana göre artık erkek dayanmak zorunda. Ucuz karı bulacağıma veya ucuz karılar peşinde koşacağıma, işte ortada bir Zilan gerçeği var. Kadın değerli bir kadın. Büyük baş kaldırmış, büyük eylemini koymuş ve yazısını da yazmış, yeminini etmiş ve uygulamış, şimdi bu kadına her gün saygılı olacağım diyorum. Sizler belki unutuyorsunuz. Ama bir vasiyeti var. Bu anlamda şehitlerimizin vasiyetine sadık kalma gereğinden vazgeçemem.

Yeniden katılım veya yeniden paylaşım olacak mı? Olacaksa, erkek kendini yeniden yaratmak zorunda. Bir; bilinçli, iki; özgürlükçü, üç; zaferli. Şu örneği her zaman veriyorum; bir kuş yuvasına dikkat ederseniz, eğer insan eli o yuvaya veya içindeki yumurtaya değerse, kuş o yuvayı terk eder. Şimdi bizim işgal edilmemiş tek bir yerimiz kalmamış, bir karış toprağımız bile kalmamış. Herhalde bu yuvada böyle namuslu aile kurulamayacağını bilmeniz gerekir. Kuş doğal bir varlıktır. Yabancı bir el yuvasına değerse, terk eder. Çünkü tehlike vardır. Bu yuvaya haram eli değdi, der. Bizim yüzyıllardan beri düşman gerçeği karşısında işgal edilmedik tek bir yerimiz, tek bir noktamız yok. Şimdi bu gerçeği söylersem, yaşamayalım mı diyeceksiniz. Yaşayalım ama bu gerçeği de görelim, çözelim. Çözmezsek ne oluruz? İşte Kürt toprağında duramıyor. İşte herkes ağlıyor. Kürdistan tümden boşaldı. Kürdistan'da ben Kürdüm, ben özgür yaşamak istiyorum, ben onurluyum diyen tek bir kişi neredeyse kalmamış. O zaman özgür yaşayalım ama gerçekler karşımızda. Buna çözüm gücümüz olmazsa, ülkemizde kalmakta ısrar etmezseniz, eşit ve özgür ilişkilerde bilincinizle, iradenizle ısrar edemezseniz, siz kızları biz nasıl yaşatacağız?

Kadın nasıl bir erkek istediğini söyleyebilmelidir

Peki hiç yaşamayalım mı? deniliyor. Bu noktada çok zorunlu olan bir aşk teorisi, bir sevgi teorisine de ihtiyaç vardır. Yüreği buna hazırlamak gerekiyor. Mümkünse kızlarımızın da kendilerini tanımaları, kimlik sahibi olmaları gerekiyor. Mesela ben de dahil diğer erkeklerimiz daralmasınlar ama nasıl bir erkek istediklerini açık söyleyebilmeliler. Bu hem hakkınız, hem görevinizdir. Adam, zırzop, düzenden kalma, ağa, bey kalıntısı. Bizde her erkek feodal ideolojiye göre kendini hep ağa, reis yerine koyar. Kadına istediği gibi sövmeyi, kadını dövmeyi kendi hak ve yetkisinde görür. Bu çok açıktır. Bunu tek başına aşabilir miyim? Değil! Siz kızlar kendinizi örgütleyeceksiniz. Madem ki eşitliğe ve özgürlüğe dayalı bir yaşam istiyorsunuz, bunun bedelini ödemelisizin. Hemen gidip ölmek değil, elde silah kendini kanıtlamak değil. Bu yaklaşım eksiktir. Duygularınızı örgütleyeceksiniz. Örgütlülüğünüzün düşünce gücünü oluşturacaksınız. Nasıl bir erkek veya erkekle ne tür bir yaşam istediğinize dair kendi projenizi geliştireceksiniz. Ama dikkat edin; erkek egemenlikli topluluğumuz kadının dilini bile kesmiştir. Baban ya da anan sana koca veya karı buldum der. Bu, burjuvalarda da böyledir. Onlarda tarz biraz daha değişiktir. Kız zaten bakar, parası, maaşı yerindeyse zaten kendisi bir köylü kızından daha beter bir şekilde gider, ona koşar. Burada bir kadın özgürlük projesine dayalı yaşam olayı yoktur.

En iyi erkeği görüyorum, ağzı kokuyor. Güdülerinden öteye hiçbir şey yok. Ben kadında gerçekten bazı olumlu yönleri görüyorum. Yaşama karşı kadın biraz daha anlayışlı, biraz daha vicdanlıdır. Erkekte bu, çok kötü kurumuştur. Bu erkekle siz biri birinize ne yapacaksınız? Nitekim, eğer köle değilse, ailesinden şikayetçi olmayan tek bir kadın yoktur aslında. Bu da, mücadeleyle olur diye düşünüyorum. Ben aşk teorisi diye boşuna konuşmuyorum. Bu sözcükleri biraz daha anlamak gerekir. Aşk teorisi savaş teorisidir, yani şu demek; Ahmede Xane'nin kitabını biraz yorumlarsak; büyük bir bey oğludur, ama çaresizlik içerisinde veremden ölüp gider. Bu, aslında yabana atılmaması gereken bir görüştür. Çünkü ne kadının, ne erkeğin sevgiyle yaşayabilecek güçleri yoktur. Üç yüz yıldan beri elde varolan da gitti. Geriye kalan karınca tarzı bir yaşam, cücelerin yaşamıdır. Ben bunlara yaşam diyemem, benim yaşama saygım var. Zaten yitirmediğimiz özelliklerden biri, yaşama olan saygıdır. Yapabileceğim tek şey gerçekçi bir tarzda kadını güçlendirmek, bir yandan ordusunu kur, bir yandan ideolojisini geliştir, özgün örgütünü geliştir, bütün bunlar yetmiyor. Bunun estetiğini, fiziğini geliştirelim diyorum. İşte erkeği nasıl geliştirelim? Bu da ikinci bir belayı başımıza açma anlamına geliyor. Bütün bunlar kapsamlı savaşlardır, aşk dediğim olay da bu. Başka türlü Kürdü yaratamayız, Kürt zavallı. En ağa olanı işbirlikçidir, maşadır. En iyi erkek en fazla bir bürokrattır. Her şeyini beş paraya satıyor. Gerisi bizim gibi adamlardır. Bizden ancak bu kadar çıkabiliyor.

Ben özellikle acılar içerisinde kıvranan ve büyük zorluklar içerisinde boğuşan, kadınlarımız başta olmak üzere, hepsine verebileceğimiz en değerli armağan bir yaşam umududur. Özgür bir yaşamın umudu. Kaybettikleri özgürlük gücünü verebilecek bir yaşamın kapısını aralamak. Bu konuda aceleci olmaya da gerek yok. Nasıl ki hayatınızı adıyorsunuz, o zaman özgürlüğü mümkün kılan, bir yaşam uğruna direnme gücünü gösterirsiniz. Direnme gücü derken; her gün erkekle savaşın demiyorum. Bunun bir dili var. Sanat dili var, örgüt dili var, çirkinlikleri yenme dili var. Kendi kadınlığını, kadının kendi güzelliğini yaratma dili var. Bir kadın kendini çok güzel, örgütlü ve planlı kılsın, hizaya getiremeyeceği tek bir erkek yoktur. Yani büyük bir silahtır ve bunu YAJK boyutunda geliştirmek istiyoruz. Binlerce kişilik bir YAJK gücü diyorum. Bu güç başta bütün PKK erkekleri olmak üzere tüm erkekleri hizaya getirecekler.

Şimdi ben buna güveniyorum. Kadına inanıyorum ve bunları geliştiriyorum. Bazıları harem diyorlar, çatlasınlar. Kadınlarımız dağlarda, en sevdiğimiz kadınlarımız dağlarda ve çoğu da Zilan gibi şehadeti yaşamışlar. Bunlar bizim kadınlarımızdır ve gerçekten yiğit kadınlardır. Biz kadınlarla yaşayacağız, başka kimseyle yaşamayacağız.

Şunu belirtmekten açıkça gurur duyuyorum; bir kadının değil, böyle kadınların erkeği olmak bana gurur veriyor. Kadınlarımız, kızlarımız, analarımız bizi böyle kabul ediyorlar. Bu, çok değerli bir durumdur. Keşke birçok erkek böyle olabilseydi. Gerçekten bugün ve yaşam bütünüyle kadınların olabilirdi. Buna şiddetle ihtiyaç vardır. Anaların yüreğini biliyorum. Kızlarımızın tutkularını, umutlarını çok iyi biliyorum. Bildiğim için kendimi bu yaşa kadar getirdim. Büyük yürek hareketi derken anlaşılması gereken budur.

Erkeklerimizin de bunu anlaması gerekir. Yani biraz güç, yetki eline geçti, kadın da zayıftır diye onların güzel duygularını, hatta fiziklerini bozmamaları gerekir. Aksine geliştirmeleri gerekir. Yüzde yüz malımdır, ister döverim, ister söverim demek yanlıştır. Senin yapabileceğin en iyi şey, senin kadının da olsa, ne kadar geliştirebiliyorsun? Ben her zaman benim işim karı yetiştirmek değil, özgür kadını yaratmaktır ve bu bir ibadettir diyorum. Bizim bütün kızlarımız görüldüğü gibi en amansız savaşçı kızlardır. Yani bu anlamda erkek elinin bile değmesini kabul etmiyor. Yani zorbaca, çirkince, özgürlüğe açık değilse, hiç bir taviz vermeyen kızlardır. PKK'de ahlak gerçekliği budur.

Bu, bizi nereye götürür? Herkesi yeni yaşama götürür. Kabul edilebilir eşitliğe, özgürlüğe dayalı yeni aile kurumuna daha doğrusu ilişki tarzına, ortak bir dünya anlayışına götürür. Bütün bir toplumun yeniden kuruluşuna götürür ve çok gereklidir. Yaşam projesi budur.

Her erkek bir yolla yaşar, ben de böyle yaşıyorum. Kadın bu kadar iyi olmazsa ben yaşayamam. Daha iyi anlayabilmeniz için belirtiyorum. Bir erkek bir karım olsun da yüzde yüz benim olsun, ben ancak onunla yaşarım diyebilir ama ben de, özgür kadın ordum olmazsa ben yaşayamam diyorum. Bu bir tutku, bir aşk, güçlü kadın, yiğit kadın, örgütlü, güzel kadın, dili olan, iradesi olan, savaşı olan. Sanırım zaten bir yiğitlik ancak böyle bir yaklaşım içinde olabilir. Bir erkek, kadın yüzde yüz batsın, benim olsun, vurayım, kırayım, söveyim, benim malım olsun diyebilir ama bu bana göre en büyük ahlaksızlıktır ve insan haklarına da en büyük haksızlıktır. Neden bu kadar senin oluyor? Neden sen onun olmuyorsun? Yüzde yüz o senindir ama sen yüzde bir bile onun değilsin. Dilini kesmişsin, iradesini kesmişsin, ekonomik olarak o sana bağlı. Burada zorbalık var. Burada açıkça diktatörlük var. Ben bu erkeği ne yapayım? Bu erkeğe tekmeyi sallayın diyorum. Başka türlü kadını güçlendirmek mümkün değil.

Kadın güçlenmeden, kadın kurtulmadan yaşam kurtulamaz. Hep söyleniyor; "ben şu duyguların sahibiyim". Duyguların sahibi olmak gerekiyor da; kime karşı, nasıl duygular, kim bunları paylaşacak? Bunun ötesini bilemiyorsunuz. Burnunuzun önünü göremiyorsunuz. Ben de dahil, erkek gerçekliğimizi açıkça söyleyin. Sandığınız gibi değiliz. Eşit, özgür kimliğe henüz biz de ulaşmış değiliz. Bu nedenle olabilir. Tartışma olmalı, sonuna kadar kendi dilinizi konuşmalısınız. İradenizi pekiştirmelisiniz. İdeolojinizi oluşturmalısınız. Bu hakkınızdır. Kadın ideolojisi ilkel komünal toplumda egemendir ve güçlüdür. Aslında üretime dayanır. Şimdi de denemek gerekir. Bazıları; kadın güçlenirse çok korkarız diyorlar. Hayır güçlü kadından korkulmaz. Aslında zayıf kadından korkulur.

Bugün biraz konuşuyorsak, Kürdistan'dan ana topraklardan bahsediyorsak, o topraklarda yaşamak en güzelidir diyorsak; bu, her şeyden önce kadın ideolojisi topraksız olmaz anlamına gelmektedir. Toprağın üretime açılması biraz da kadın sanatıyla bağlantılıdır. Demek ki kadın ideolojisinin birinci ilkesi; doğduğu topraklarda yaşamaktır. Yani güncel deyimiyle yurtseverlik.

İkinci husus; kadın eğer yaşamda yer bulacaksa, sadece konuşmayla değil, özgür düşünce ve iradeyle yaşama katılması gerekiyor. Eğer bu ideoloji gerçekleşecekse, en somut bir ifadesi olarak kadın istediği gibi yaşar, kendini kararlaştırır. Onun düşüncesine güveneceğiz, iradesine saygılı olacağız. Bu ideolojinin vazgeçilmez bir ilkesi de budur. Bana bile şu söylenecektir; "ben seninle şu temelde yaşayabilirim, irademle, düşüncemle birlikte çok ilkeli, çok projeli, planlı olacak". Öyle lafla "ben kadını kandıracağım, o beni kadınlığıyla kandıracak, ucuz cinselliği ile o beni, ya da ben bazı avantajlarımla onu kandıracağım" gibi düşüncelerin ilkelerimizde yeri yoktur.

Üç ve dört; tabii bunun olabilmesi için özgürlüğe dayalı bir yaşam paylaşımı ve örgütlülük gerekir. Örgütsüz insan bir hiçtir. İlk örgütlenme kadınla başlamıştır. En çok örgütlenmeyi esas alması gereken güç; kadındır. Erkek belki örgütsüz olabilir veya erkeğin örgütü çokça vardır, kadının kendi özgün örgütünün, ki bugün YAJK diyoruz. YAJK'ın genelleştirilmesi gerekir. Bütün toplumsal alanlara duyargalarını yayması gerekir. Kadının örgütlü olması gerekiyor. Bunu kulağınıza küpe etmelisiniz. Örgütlülükle birlikte bütün yaşamınızı mücadeleden ibaret görmeniz gerekir. Çünkü kadın kimliği, mücadelesizlikten ötürü dört duvar arasına alınmıştır. Kendisine hamur işleri verilmiştir. Basit işlerle oyalanmıştır. Yani boş işlerin kişiliği gibi bir dayatmada bulunulmuştur. Dolayısıyla ideolojik, politik esaslar başta olmak üzere örgütselliğe ilişkin, kültüre ilişkin, kısaca kendisini güçlendirebilecek her alana ilişkin tam bir mücadeleci olması gerekiyor. Çocuk bakma, hamur işlerine kendini ömür boyu mahkum etmek için değil, ben örgütçü olacağım, işim gücüm mücadele etmek demesi gerekir.

Beşinci olarak, bana göre kadınla yaşamanın estetik güzellikle de ilişkisi vardır. Şimdi yaşamın çirkinlik düzeyinin baskıyla ilişkisi olduğu için, sömürüyle ilişkisi çok çarpıcı olduğu için yaşamak isteyen kadının, sanatı, estetiği, kültürü kesinlikle gözardı etmemesi gerekir. Fiziğinden tutalım düşünce güzelliğine, hitabından tutalım ruhsal aydınlığına kadar bir estetik kurma, ilkeye bağlı olması gerekir.

Bu beş adet ve bunun daha da ayrıntılarına girilebilecek maddeler halinde, ilkeler halinde bir yaşamı kendinize esas alırsanız, bana göre en büyük kurtuluş silahını elinize geçirmişsinizdir. Bu silahlarla bugün en iddialı, dize getiremeyeceğiniz hiçbir erkek, ağırlıklı kurum yoktur ve bana göre yaşamın en değerlisi de budur. İlkeler temelinde, bizde YAJK daha da boyutlandırılacak, bir kadın örgütlenmesi ve onun bu ilkeler temelinde mücadelesiyle; herhalde insanlığa, kirli savaşa, kölece yaşama karşı da en büyük yanıtı vermiş olacağız.

Not: *Bu yazı PKK Genel Başkanı A. Öcalan'ın 1999 yılında PJKK 2. Kongresi'ne sunduğu Politik Rapordan alınmıştır.*

"İnanıyorum ki, çok ciddi bir kadın kurtuluş ideolojisine ihtiyaç vardır. Bu, salt cins kurtuluşu anlamında bir ideoloji değildir. Sosyalist öğretinin ve hatta toplumun bilimsel analizinin bizi getireceği bir noktadır. Kadın eksenli bir kurtuluş ideolojisinin büyük önem taşıyacağını önümüzdeki süreçler ortaya koyacaktır."

PKK Programı

Giriş

Parti Hareketimiz köklü bir değişim ve dönüşüm sürecini yaşıyor. Yaşanan değişim ve dönüşüm stratejik düzeyde ve yeniden kuruluş biçiminde oluyor. Bu, partimizin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreçte yaşadığı en kapsamlı değişimdir. Kuşkusuz yaşanan değişiklik yirmi beş yıllık parti mücadelemizin ortaya çıkardığı gelişmeler üzerinde gerçekleşmekte, yine dünya ve bölgede ortaya çıkan değişikliklerle bağlantılı olmaktadır.

Partimizin kurucusu ve Genel Başkanı Abdullah Öcalan yoldaş, değişim ihtiyacını İmralı Savunması'nda şu sözlerle özlü bir biçimde ifade etmektedir:

"*PKK, Cumhuriyetin elli yıllık alt ve üst yapısının ortaya çıkardığı objektif temel üzerinde, dünyadaki fırtınalı devrim ve karşı devrimin teorik ve pratik incelemesini yapan ütopik ve teorik bir grubun, öncelikle 1970-80 arasında ideolojik isyan hareketi, 1980-90 arasında da siyasi ve eylemsel hareket olarak doğup gelişmiş son büyük Kürt isyanıdır. Siyaset ve savaş sanatını birleştirmede ileri adımlar atmış, benzeri olmayan, şeklen Kürt olsa da, özde bölgesel bir özgürlük hareketidir.*

"*Kürt sorununu klasik yaklaşımı aşarak ortaya koymuş, toplumsal taban, amaç ve taktikleri itibarıyla da modern, demokratik yanı ağır basan bir Kürt hareketi, yani sorunu olgunlaştırmak kadar, çözümde de ilk defa emekçi-işçi kesimlerinin demokratik tarzını yaratmış ve mücadelesini egemen kılmış bir harekettir. Sorunu olgunlaştırma ve çözümü ileri düzeyde imkan dahiline sokmada, klasik hanedan önderliklerinin ya tam dış güçlere dayalı ya da bu olmazsa hemen teslim olan tarzını aşarak boşa çıkarmış, özgüce ve kalıcılığa sahip, esasta özgür birey ve topluma dayanan, bu yönüyle hem oldukça modern, hem de gerçekte bir toplumsal çözüm gücü olarak tarih sahnesinde yerini bulmuştur.*

"*Rolü, 1990'lara kadar sorunu Türkiye ve dünyaya kanıtlama ve çözüm isteme, '90'lı yıllarda da çözümü gündeme sokmada olumlu ve ilerletme temelindedir. 1990 başında çözümü yakalayamaması, hazırlık yetersizliği, hata ve tecrübe yoksunluğundan ileri gelirken, '93 sonrası zorlanma ve sancılı yıllardır. Aslında kendisini dönüştürmesi gereken yıllar da bu '90'lı yıllardır. Özellikle '93'-ten sonra dönüşememesi ve dünya çapındaki gelişmeleri görerek çözüm konusunda yaratıcılığını gösterememesi bir noksanlık olarak görülebilir.*"

İnsanların yaşamında ve toplumlar tarihinde dönüşümlerin zamanında yapılıp yapılmaması önemli sonuçlar doğurmuştur. Tarihin siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel akışına uygun yürüyen toplumlar gelişirken, bunu yapamayanlar ya silinmişler ya da dönüşümü gerçekleştirebilen toplumların egemenliği altına girmişlerdir. Kürt halk tarihi, kendini dönüştüremeyen toplumların akıbetine çarpıcı bir örnektir. Daha çok da dış baskıların yoğunluğu nedeniyle içe kapanan Kürt toplumu, kendini dönüştürüp geliştiremediği için acılı tarihini değiştirememiştir. 21. yüzyıla girerken, Kürt halkının hala özgürlük sorununa çözüm getirememiş olmasında, toplumsal koşullara ve gelişmelere uygun politikaları zamanında yaşama geçirememesinin de rolü vardır.

21. yüzyıla girerken, dünyanın her tarafında köklü değişiklikler yaşanmaktadır. Siyasal ve sosyal sorunların çözümünde diyalog ve demokratik çözüm yöntemleri esas alınmakta; İrlanda, Doğu Timor ve Filistin sorunu başta olmak üzere birçok siyasal ve sosyal sorun bu yöntemle çözüme kavuşturulmaktadır. İki yüz yıldan beri baskı ve isyanları iç içe yaşayarak 21. yüzyıla çözümsüz giren Kürt sorunu için de demokratik mücadele yöntemleriyle çözüm bulma imkanları ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Yürüttüğü mücadele ile Kürt sorununu dünyanın gündemine sokan PKK, elverişli iç ve dış koşulları doğru değerlendirerek, ortaya çıkardığı büyük değerleri demokratik bir çözümle taçlandırmak için kendini dönüştürmeyi zorunlu görmüştür.

PKK, bu dönüşümle kendini somut koşullara uyarlayarak yeni mücadele sürecine girip yarattığı değerlere yeni değerler katacak, bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de demokrasi ve özgürlüğü geliştirmede rolünü sürdürme imkanına kavuşmuş olacaktır.

A- PKK'nin Kuruluş Koşulları ve Diriliş Dönemi

PKK, ABD'nin başını çektiği emperyalist-kapitalist kamp ile Sovyetler Birliği'nin önderlik ettiği reel sosyalist kamp arasında süren soğuk savaşta tıkanmanın derinleştiği bir dönemde tarih sahnesine çıktı. Her iki düşman kampın kıyasıya üstünlük mücadelesi ile geçen soğuk savaş döneminde gerilimler ve kuşkular ileri düzeydeydi. Bir yandan reel sosyalist kamp kazanımlarını korumayı esas alır ve buna karşılık kapitalist ülke merkezlerinde sınırlı bir demokrasi pratiği yaşanırken, öte yandan bu iki kamptan her biri diğerinin lehine gördüğü her gelişmeyi tasfiye etmeyi ya da etkisizleştirmeyi temel amaç edinmişti. Reel sosyalizm, her türlü muhalefeti ve rahatsızlığı karşıdevrim tehlikesi olarak görüyor ve baskı altına alıyordu. Aynı şekilde kapitalist kamp da her türlü emekçi ve sol muhalefeti dünyadaki etkinliğine karşı tehlike sayıyor, ya eritmeye ya da faşist iktidarlara destek vererek tasfiye etmeye çalışıyordu. Soğuk savaş döneminin katı ideolojik kamplaşma ve düşmanlıkları, bunun yarattığı kültür ve düşünme biçimi, her iki kampta sanattan siyasete kadar gelişmeyi önleyen dogmatizm ve önyargılar yığınının ortaya çıkmasına yol açmıştı.

PKK, daha başından itibaren Başkan APO'nun öngörüsüyle bu tür yetmezlikleri ve eksiklikleri tespit etmiş ve bunlardan kaçınmak istemiştir. O yıllarda dogmatik ve şematik yaklaşımlardan en az etkilenen hareket PKK olmasına rağmen, kendisinin de bunlardan şu ya da bu düzeyde etkilendiğini söylemek mümkündür. Buna rağmen daha başından itibaren dünya, Türkiye ve Kürdistan'ın durumunu doğru çözümleyerek sonuç alıcı bir pratiği ortaya çıkarması, Başkan APO'nun sosyalizmi yaratıcı olarak uyguladığının kanıtıdır.

İki kampın çatışma ve geriliminin üst boyutta yaşandığı bu yıllar, aynı zamanda dünyada ulusal kurtuluş mücadelelerinin büyük başarılar kazandığı, devrimci dalganın yükseldiği ve yüzyılın parlak yıldız ideolojisi sosyalizmin saygınlığını çarpıcı bir tarzda sürdürdüğü yıllardır. Bu yıllarda Asya, Afrika ve Latin Amerika'da gelişen birçok ulusal kurtuluş mücadelesi ve demokratik devrim zaferle sonuçlanmıştır. 1970'lerde Türkiye'de önemli bir düzey kazanan toplumsal muhalefet ve radikal bir çizgide gelişen devrimci gençlik hareketi, Türk halkını olduğu kadar Kürt halkını da derinden etkilemiştir.

Bu yıllar aynı zamanda Kürdistan'daki geleneksel egemen feodal önderliğin nihai olarak yenildiği yıllardır. Bu önderliğin işbirlikçilik, teslimiyet ya da yenilgiyle sonuçlanan politikalarının Kürt halkına bir şey veremediği, hatta sorunu daha da içinden çıkılamaz hale getirdiği bu dönemde tüm netliğiyle açığa çıkmış; onun temsilcisi olan KDP'nin izlediği politikalar bu gerçeği çarpıcı bir biçimde herkese göstermiştir. Bütün bu gelişmeler, Kuzey-Batı Kürdistan'da feodalizmin çözüldüğü ve modern sınıfları ortaya çıkaracak objektif koşulların geliştiği bir sürece denk düşmektedir.

Kürt halkının çoğunluğunun yaşadığı Türkiye ise demokrasisini geliştirememiş, oligarşik yönetim tarzıyla Sovyetler Birliği'nin güneyinde NATO'nun önemli bir üyesi olarak emperyalist-kapitalist kamp içinde yerini almıştır. İki yüz yıldır dış güçlerin birbirleriyle çatışması koşullarında jeopolitik konumunu kullanarak aldığı desteklerle kendini yaşatan Türk Devleti, bu konumuna dayanarak Kürt sorununu yok saymış ve bu temelde çözmek istemiştir. Bu yıllarda maddi olduğu kadar ideolojik ve kültürel baskılarla tam bir beyaz katliam politikası uygulanarak Kürt halkı yok oluşun eşiğine getirilmiş, Kürt insanına yaşamak için Türk ulusal gerçekliği içinde erime kten başka bir yol bırakılmamıştır. Kürt halkının ayrı bir halk ve insan olmaktan doğan hakları yok sayıldığı gibi, bu haklardan söz etmek Türkiye'de işlenebilecek en ağır suçlardan kabul edilmiştir. Kürt halkı bu koşullarda varlığını korumak ve doğal hakları kabul ettirmek için silahlı kurtuluş mücadelesine yönelmek zorunda kalmıştır.

Halbuki Türkler ve Kürtlerin 1920'lerde Türkiye'yi birlikte kurdukları inkar edilmez bir gerçektir. İstanbul ve Batı Anadolu'nun işgal altında olduğu bu yıllarda, her iki halk arasında tarihten gelen ilişkilerin varlığını ortak mücadele için elverişli zemin olarak değerlendiren Mustafa Kemal, bu işgale karşı mücadeleyi başlatacağı yer olarak Kürdistan'ı görmüştür. Çeşitli bölgesel ve dinsel rahatsızlıklarını iyi bilen Mustafa Kemal, Kürtlerin meşru ulusal haklarını dile getirerek kendilerini ortak vatan için mücadeleye çağırmış, Kürtler de tereddüt etmeden bu çağrıya uymuşlardır. Bunun sonucunda Anadolu ve Kürdistan'daki işgalin ortadan kaldırılmasında, Kürt halkı temel bir milli kurtuluş gücü olarak rol oynamıştır.

Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasının jeopolitik konumu iki halkın tarihteki birliğini ortaya çıkarmıştır Kürtler ile birlik olmadığında Türk halkının güçsüz ve topal kalacağı, tarihin öğrettiği bir derstir. Aynı şekilde Kürt halkı komşu halklarla kardeşlik ve iyi ilişkiler içinde olmadığında, coğrafyasının özellikleri nedeniyle Kürdistan farklı dış güçlerin tehdidine açık hale gelmiştir. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında gerçekleşen iki halkın birliği bu tarihsel zorunluluğa dayanmaktadır.

Bu zorunluluk nedeniyle, Türkiye'nin kuruluş yıllarındaki temel siyasi oluşum ve kararlarda asli kurucu üye olarak Kürtlerin de yeri vardır. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında Kürtlerin inkar edilmesi ve haklarının yok sayılması söz konusu değildir. Kürtlerin de bu yıllarda ayrı bir devlet kurma fikirleri yoktur. Bütün bunlara rağmen, daha sonra cumhuriyetin kuruluşunda asli kurucu üye olarak yer alan Kürtlerin doğal hakları kısa sürede unutulmuş ve inkar edilmiştir.

Cumhuriyetin yeni kurulmuş olması ve zayıf bir temele dayanması, başından itibaren her türlü muhalefete kuşkucu yaklaşmasına ve bastırma yöntemlerini esas almasına yol açmıştır. Saltanat ve hilafetin yeni kaldırılmış olması ve geleneksel İslamcı güç odaklarının etkinliği, Cumhuriyetin dikkatlerini bu güç odaklarına ve onlarla ilişkili güçlere yöneltmiştir. Bu dönemde Kürt hakim sınıfları ideolojik yaklaşımlarıyla da Cumhuriyetin kurucularından çok, hilafetçi ve geleneksel İslam'a yakındır. Bu durum ve Cumhuriyetin zayıflığının yarattığı kuşkuculuk, temel muhalif güç olan İslamcı kesimlere yaklaşımın bir benzerinin de Kürtler üzerine yönelmesi sonucunu doğurmuştur.

Cumhuriyet, asli kurucu üye olan Kürtlerin doğal haklarını tanımak ve bu konuda adımlar atmak yerine inkarcı ve bastırmacı bir yaklaşım içerisine girince, sorun karmaşık bir hal almıştır. Kürtlerin rahatsızlığını gören İngiltere bu durumu daha çok da objektif olarak Türkiye'ye karşı kullanmak istemiş, Cumhuriyetin İngiltere'ye karşı duyduğu kuşku da buna eklenince, Kürt sorunu çözümsüzlüğün çıkmazına sürüklenmiştir.

Cumhuriyet yönetimi Türk-Kürt kardeşliğini güçlendirme ve doğal haklarını tanıyarak Kürt halkının gücünü Cumhuriyetin gücüne katma becerisini gösteremeyince, aralıklarla patlak veren Kürt isyanları dönemi başlamıştır. Bu isyanlarla birlikte yeni kurulmuş olan Cumhuriyetin tenkil ve tecir hareketleri de acımasız bir düzeye çıkmıştır. İsyanlar ve bunları bastırmadaki acımasızlık, Cumhuriyetin başlangıcındaki birlik ruhu yerine yabancılaşmanın, giderek inkar ve ayrımcılığın gelişmesine yol açmıştır.

Cumhuriyetin isyanları bastırması Kürtlerin inkar edilmesi teorileriyle birleşince, Kürt halkı için karanlık bir dönem başlamıştır. Bu dönemde Türk halkı açısından uluslaşma ve modernleşmede bazı ilerlemeler olsa da, demokrasi alanında gelişmeden söz etmek mümkün değildir. Bu yıllarda dünyada da demokrasinin gelişmesi yönünde ciddi bir eğilim yoktur. Emperyalizmin saldırıları karşısında kendisini korumak isteyen reel sosyalizm demokrasiyi geri plana itmiş, kapitalist ülkelerin önemli bir bölümünde faşizm iktidara gelmiş, sosyal ve siyasal alanlarda şiddet unsuru öne çıkmıştır. Kürt isyanları böylesi bir dünya ortamında şiddetle bastırılmış, hem Batı dünyasının hem de reel sosyalizmin desteğini alan Türkiye bu isyanları bastırmada zorlanmamıştır.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra faşizmin yenilgiye uğraması dünya genelinde demokratik gelişme eğilimini güçlendirmiştir. Reel sosyalizmin demokrasi konusundaki eksikliklerini gören kapitalist dünyanın sosyalizm karşısında demokrasi değerleriyle etkinliğini artırmak istemesi de bunda etkili olmuştur. İki dünya savaşının yarattığı sıkıntılar ve halkın üzerindeki yoğun baskıların yanısıra, dünyadaki bu demokratik gelişme havasının etkisi de Türkiye'de demokrasi isteğini artırmıştır.

1950 yılında bu koşullarda iktidara gelen Demokrat Parti, Cumhuriyetin genel iktidar yapısına yeni palazlanan toprak burjuvazisini, tüccar kesiminin üst tabakasını, komprador burjuvaziyi ve sindirilmiş Kürt feodalitesini de katarak oligarşik bir yönetime geçiş yapmıştır.

1950'lerden sonra çok cılız bir burjuva feodal Kürtçülüğü ortaya çıkmıştır. Pratikten ve politikadan uzak olan bu Kürtçülüğün düşünsel faaliyetleri kapsamlı olmadığı gibi bilimsellikten de yoksundur. Bu Kürtçülük Güney Kürdistan'daki işbirlikçi feodal önderlikten ve Türk solundan etkilenip yararlanmaya çalışsa da, kişilikli bir yapı ortaya çıkaramamış ve feodal dönemin ayaklanma güçlerinin de gerisine düşerek, işbirlikçilik yanında dar ayrılıkçılık biçimindeki hakim sınıf tarzını aşamamıştır. Bu dönemde devam eden baskılar da buna eklenince, sağlıklı bir Kürt burjuva ulusal hareketi ortaya çıkamamıştır. Çünkü asgari demokratik bir talep bile bölücülük ve vatan ihaneti olarak damgalanıp cezalandırılmıştır. Her iki taraf Kürt sorununa doğru çözüm politikaları geliştiremeyince, şovenizm ve faşizmin beslendiği bir ortam oluşmuştur.

Bu şovenizm Türk solu üzerinde de etkisini göstermiştir. Böyle bir sol dogmatik, eklektik ve şabloncu olduğundan, doğal olarak Kürt sorununu ve toplumsal sorunları aydınlatan ve çözen bir güç olmamış, genellemeci ve üstünkörü tutumuyla sorunları daha da kördüğüm haline getirmiştir.

1970'lerde Kürtçülük adına siyaset yapanlar ise ideolojik ve siyasi felçliliği yaşamaktan kendilerini kurtaramamışlardır. Ortaya koydukları programların onda birini dahi gerçekleştiremeyecek kadar güçten düşmüş ve iradeleri kırılmış bu ilkel milliyetçi siyasal oluşumlar, ne Türkiye ne de Kürdistan gerçeğini görerek çözüm getirebilecek kapasiteye sahip olmuşlardır.

Türkiye'deki oligarşik yönetim Kürt halkı için en sıradan bir hakkı bile kabul edebilecek düzeyde olmadığı gibi, "*tek dil-tek kültür*" politikası ile Kürt halkına dünyada görülmemiş bir sömürgeci tarzı, inkarı ve imhayı dayatmıştır. Ağrı isyanından sonra "*muhayyel Kürdistan*"ın mezara gömüldüğü düşüncesi, oligarşik yönetimin Kürt politikası olmuştur. Bu koşullarda Kürt ulusal varlığı ve haklarından söz etmek on yıldan fazla hapisle, herhangi bir eylem ise idamla cezalandırılmaktadır.

Bütün bu gelişmelerin damgasını vurduğu 1970'ler Türkiye'si, ağır sosyal ve ekonomik sorunlarla birlikte ciddi siyasal ve ideolojik çekişme ve çatışmaları yaşamaktaydı.

PKK, bu hareketli yılların anaforuna kapılmanın bir ürünü olarak doğdu ve dünya çapında çözüme giden ulusal sorunların çarpıcı etkisi altında, Türkiye'nin kanayan yarası olan Kürt sorununu yakalamada ve doğruya daha yakın bir çözüm getirmede fazla zorlanmadı. Dolayısıyla gelişmesi de hızlı oldu. Bu gelişme bazılarının iddia ettiği gibi şiddet kullanılarak ortaya çıkarılmadı; tersine bu, kendisinin de ürünü olduğu toplumsal çelişkinin düzeyiyle bağlantılıydı. Burada öncünün inancı ve bazı temel doğruların gereğini yapması başlangıç için yeterliydi. Hele mevcut grupları, resmi ve gayrı resim ideolojik barajları aşmak ve ilk eylemleriyle sarcısı olmak işten bile değildi. Bu gelişmeleri yaratmak için amatör bir yaklaşım bile yeterliydi. Reformist Kürt gruplarını, sosyal-şoven solu, düzen ideolojilerini ve feodal engelleri aşmak için bir on yıl bile fazlaydı. Aslında '80'lere gelindiğinde düzen hem feodal olarak yerel düzeyde, hem de resmi olarak genel düzeyde aşılmış; ideolojik ve siyasal sistem ve engellerin etkili olamayacağı açığa çıkmıştı. Bu, sosyalizmin derinliğine özümsenmemiş ideolojik gücüyle birlikte, iyi incelenmemiş Kürt tarih ve yüzeysel toplum bilinci-

ne dayanıyordu.

12 Eylül askeri darbesiyle bu gelişme durdurulup mücadelemiz tasfiye edilmek istendi. Ama Ortadoğu'da bulunan zeminle buna cevap verildi ve ordunun müdahalesi aşıldı.

27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice İlçesi Fis Köyü'nde kurularak politik mücadeleyi yükselten PKK, 1980 sonrasında Ortadoğu alanında silahlı mücadeleyi geliştirme hazırlıklarına başladı. 1981 yılında gerçekleştirdiği I. Konferansıyla geçmiş süreci kapsamlı bir biçimde irdeleyerek geleceğin doğrultusunu tespit eden PKK, 1982'deki II. Kongresi ile ülkeye dönüş ve savaşı başlatma kararı aldı.

Yurtdışında eğittiği üç yüze yakın militanını Güney ve Kuzey Kürdistan'a ulaştıran PKK, cezaevlerindeki direnişlerin de güçlü etkisiyle 15 Ağustos silahlı direniş ve diriliş mücadelesini başlattı. Bu mücadele Kürt toplumunda kısa sürede bir alt üst oluşa yol açtı. Bu alt üst oluş 1990'larda yüzyıllara sığabilecek değişimleri yaratan serhıldanları ortaya çıkardı. Serhıldanlarla birlikte çok köklü bir ulusal demokratik ve toplumsal devrim yaşandı. İşçi, köylü, kadın, gençlik ve öteki tüm toplumsal kesimlerde muazzam bir bilinçlenme düzeyi ortaya çıktı. Kürt toplumunun yaşadığı bu dinamizm Kuzey-Batı Kürdistan'ın sınırlarını aşarak, Ortadoğu ve dünyadaki tüm Kürtleri etkisi altına aldı. Kürt halk mücadelesi cephesel düzeyde büyük bir genişleme gösterdi. Bu temelde gelişen yoğun katılımlarla büyük bir gerilla ordusu kuruldu.

1990'lı yıllarda yükselen serhıldan dalgası, tamamlanmamış da olsa, demokratik ve ulusal devrimi yaparak dirilişi gerçekleştirmiş, PKK'nin çıkışında programına koyduğu hedeflerin çoğuna ulaşmasını sağlamıştır.

PKK, bu yıllarda Kürt gerçekliğini güçlü bir biçimde ortaya çıkarmış, Kürt sorununu Türkiye ve dünyanın gündemine sokarak çözümünü dayatmıştır. Bu dönemde hem mücadelesi hem de ortaya koyduğu demokratik çözüm önerileri sonucunda, Türkiye'deki yetkililer Kürt gerçekliğini tanıma ve hatta federasyonu tartışma noktasına gelmişlerdir. Kürt sorununda klasik inkar ve imha politikasının aşılabileceğini gösteren bu gelişmeler, daha o dönemde çözüm kapısının aralandığı anlamına gelmektedir.

PKK'nin, bu gelişmeleri dikkatle değerlendirerek, sorunu özgür birlik çerçevesinde ve demokratik yollarla çözmek üzere zamanında bir program ve strateji değişikliğine gitmesi en doğru ve çözümleyici tutum olacaktı. Çünkü dünya, bölge, Türkiye ve Kürdistan'daki gelişmeler, PKK için böyle bir dönüşümü zorunlu kılmaktaydı. Başkan APO'nun bu konudki çabalarına rağmen bu değişim ve dönüşümün zamanında yapılmaması, mücadele tarihimizin en önemli eksiklerinden biri olarak görülebilir.

B-Dönüşüm ve Kurtuluş Dönemi

1- Dünya Durumu

PKK'nin kuruluş sürecinde dünyada katı ideolojik, siyasi ve askeri kutuplaşmaya dayalı iki kamp vardı. '90'lara gelindiğinde, kendini yenileyemeyen sosyalist sistem kapitalist kamp karşısında dayanamayarak çözüldü. Sosyalist sistemin kapitalist sistem kadar bile demokrasisini geliştirememesi ve bilimde, ekonomide, sosyal ve siyasal yaşamda dinamizmini yitirerek yaratıcılık gösterememesi yıkılmasını kaçınılmaz hale getirmişti.

Yüzyılın başında demokratik ilerlemenin en ileri, eşitlikçi ve özgürlükçü biçimi olarak, başta Rusya olmak üzere birçok ülkede büyük alt üst oluşlara yol açıp bir sisteme kadar ulaşan ve kapitalizmi alabildiğine zorlayıp sıkıştıran sosyalizm, yüzyılın sonlarında kurulduğu ülkelerde adeta solunum yetersizliğinden veda etmek zorunda kaldı. Bu sosyalizm birçok sistemin kuruluşunda görüldüğü gibi katılığı, özündeki özgürlüğe ve eşitliğe gereken kanalları sistem içinde açamaması, hem ekonomide hem de siyasette kapitalizmin bile yaşadığı ve kısmen bireye yansıttığı olumlu gelişmeleri yansıtamaması nedeniyle bir çıkmazı yaşadı ve bu da kendi çözülüşünü beraberinde getirdi. Dinlerde de görülen bir nevi mezhepleşmeyi yaşaması da bu durumda etkili oldu.

Kuşkusuz tüm bunlar geriye hiçbir olumlu mirasın kalmadığı anlamına gelmemektedir. Çağımıza en temel biçimini veren sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin zafere giderek, daha özgür ve eşit sınıf ve ulusların ortaya çıkmasında sosyalizmin tarihi rolü tartışmasızdır. Kapitalizmin birkaç yüzyılda ve sınırlı ölçüde başarabildiklerini sosyalizm yarım yüzyılda gerçekleştirmiştir. Temelinde kapitalizmin rol oynadığı dünyadaki ağır bunalımlara yanıt olmaması, salt sosyalizmin kendi kusuru değildir. Ama yine de çözümden sorumlu tutulduğundan, ya çözecekti ya da çözülecekti. Çözemediği için çözülmek zorunda kaldı. Bu, tarihte örneği çokça görülen bir gelişmedir.

Sosyalizmin kendi kökenleri üzerinde yeniden tarih sahnesine çıkıp toplumu özgürleştirmede büyük rol oynayacağına kuşku yoktur. Yine temel insanlık problemlerine cevap vermesi ve bilimin sosyal gerçekliği çözmesinin bir ifadesi olması temelinde, bilimsel sosyalizmin olgunluk aşamasında yeşermesi kaçınılmazdır. Aşırı eşitsizlik yaratan ve özellikle tarih, doğa ve birçok toplumsal sorunla baş edemeyen günümüz kapitalizmine karşı sosyalizm anti-tez oluşturacaktır. Büyük bir deneyimi arkasında bırakan sosyalizm, kazandırdıklarıyla kazandırmak zorunda oldukları birleştirerek ve teorik yenilenme ile birlikte doğru pratikçiliği iç içe geliştirerek, özellikle doğa ve çevre tahribatına, kadın sorununa, dengesiz nüfus artışına, tarihsel ve kültürel değerlerin yok edilmesine ve etnik, dini ve ulusal problemlere sosyal dengesizliklere cevap olacaktır.

Sosyalizm, olgunluk dönemiyle birlikte, eksikliği nedeniyel çözülüşüne yol açan kendi demokrasisini toplumun sözü edilen tüm sosyal gruplarına yansıtarak, en gelişkin sistemle yenilenme gücünü gösterecektir. Kapitalizm nasıl sosyalizmin özelliklerini ve kazanımlarını kendi içine alarak, demokratik açılımlar yaparak ve insan haklarına daha fazla sahip çıkarak bütün bunları zamanında sağlayamayan reel sosyalizmi aştıysa, yeni dönemin sosyalizmi de insanlığın tarihte ortaya çıkardığı bütün değerlere sahip çıkarak, özellikle insanlığı tehdit eden tehlikeleri göğüsleyerek ve temel insan haklarını yücelterek büyük çözüm gücüne ulaşabilecektir. Sosyalizmin yarattığı değerler ve sosyalizm düşüncesi bundan sonra da insanlık için sürükleyici olacaktır.

20. yüzyılda sosyalizmin etkisiyle ulusal kurtuluş mücadeleleri ve demokartik devrim hareketlerinin gelişmesi ve zaferi, demokrasinin gelişeceği objektif koşulları daha olgun hale getirmiştir. Gerçekleşen sosyalizm kendi yarattığı demokrasi ve özgürlük fırtınasına uygun olarak kendisini dönüştüremeyip yıkılırken, kapitalist dünya ise sosyalizmin yarattığı bu fırtına tarafından hem dönüştürülmüş, hem de bu fırtına karşısında kendini dönüştürmek zorunda kalmıştır. Bütün bunların sonucunda kapitalist ülkeler tarafından da benimsenen bazı demokratik ilkeler ve mekanizmalar, 20. yüzyıl sonlarına doğru insanlığın temel kazanımları olarak etkili olmuşlardır.

Reel sosyalizmin yıkılmasıyla birlikte eski dengeler ve statükolar yerle bir olmuş; bu dengelerin temel güçlerinden birinin devre dışı kalması, egemenlik alanlarında boşluklar ortaya çıkarmıştır. 1990'larla birlikte dünya bir dengeden yeni bir dengeye geçiş sürecine girmiş, 1990 sonrasının on yılı geçiş sürecinin karakteristik siyasal mücadelelerine sahne olmuştur.

ABD emperyalizmi kendi öncülüğünde dünyada yeni dengeler oluşturmak isterken, irili ufaklı birçok güç yeni statüko kurulmadan önce kendi konumunu güçlendirmek için kıyasıya bir mücadeleye girişmiş; Balkanlar'da, Kafkaslar'da, Ortadoğu'da, Asya ve Afrika'da yoğun çekişme ve çatışmalar yaşanmıştır. Görülmeyen çekişme ve çatışmaların görülenlerden daha çok olduğu bu süreçte, Almanya ve Fransa başta olmak üzere birçok ülke dünyadaki etkinliğini artırma çabasına yönelmiştir. Yine dünyanın birçok alanında bölgesel güçler etkinlik mücadelesi içinde olmuşlardır. Dünyanın yeni dengesi ve statükosu, bu çatışmalar sonucunda ortaya çıkacak ağırlık merkezlerine göre kurulacaktır.

ABD, bu geçiş süreci boyunca gücünü ve etkinliğini artırarak, statüko ve dengenin kendi öncülüğünde kurulmasına çalışmış; ekonomik gücünün yanı sıra etkili silahlı gücünü de kullanarak, geçiş sürecinde dünyanın en büyük gücü olma konumunu pekiştirmiştir. ABD günümüzde dünyanın tek hakim gücü olmasa da, en güçlü devleti olarak dünya siyasetine ağırlığını koymaktadır. 21. yüzyıla girerken, ABD'nin en etkili güç olmasına karşılık, Avrupa Birliği (AB), Çin, Rusya ve Japonya gibi devletlerin de kendi güçlerine göre dünya ve bölgelerdeki dengelerde yer alacakları bir statüko oluşmak üzeredir.

ABD öncülüğünde kurulmak istenen yeni dünya düzeni küresel bir hakimiyeti esasa almaktadır. Bilimsel-teknik devrimin yarattığı hızlı ekonomik büyüme ve sermayenin güvenlikli, serbest ve hızlı dolaşım ihtiyacı, yeni dünya düzeninin ekonomik altyapısını ve gerekçesini oluşturmaktadır. Sermayeyi güvenlikli yatırım ve dolaşım ortamına kavuşturmak isteyen bu düzen, çatışma konularını hafifletmek ve bu çıkarları doğrultusunda savaşları tasfiye etmek istemektedir. Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu politikaları buna örnektir.

Sermayenin serbest dolaşım ihtiyacı ve bilimsel-teknik devrim dar ulusal yaklaşımları zorlamakta ve anlamsız hale getirmektedir. Nitekim kendi içine kapanan rejimler, başta ekonomik ve siyasal alanlar olmak üzere birçok konuda zorlandıklarından, dışa açılarak durumlarını aşma ihtiyacı duymaktadır. Dünyadaki ekonomik ve siyasi gelişmelere ayak uyduramayan bürokratik ve merkeziyetçi devlet yapılanmaları ya sarsılmakta, ya da yerlerini daha az merkezci ve daha demokratik yapılanmalara bırakmaktadır. Yeni dünya düzeninin neo-liberal ekonomik politikası ve bu çerçevede sınırlı bir demokratik gelişime ihtiyaç duymaktadır.

Kendi ihtiyaçları nedeniyle demokrasiden söz etse de, kurulmak istenen bu yeni düzen siyasi, ekonomik ve askeri gücü belirli ülkeler ve tekellerde toplayarak, dünyanın diğer halkları için ciddi olumsuzluklar ve tehlikeler ortaya çıkarmaktadır. Yeni dünya düzeni sadece ekonomiyi tekeline almamakta, aynı zamanda ideolojik ve kültürel hakimiyet yaratarak toplumların iradesini kırmaktadır. Bu düzeyde bir ideolojik ve siyasi hakimiyet, kültürel yozlaşmayla birlikte toplumsal çürüme yaratmaktadır.

Yeni dünya düzeninin ekonomik, siyasi ve askeri gücü belirli merkezlerde toplayarak halkların iradesini kırması ve yarattığı olumsuz sosyal sonuçları nedeniyle, bu sisteme karşı kapsamlı bir mücadele yürütmek zorunlu hale gelmiştir. Eşitsizlikleri giderip demokrasiyi ve özgürlükleri gerçek anlamda gerçekleştirmek ancak böyle bir mücadeleyle mümkündür.

Öte yandan bilimsel-teknik devrimin sadece ekonomik alanda değil, sosyal ve kültürel alanlarda da yeni gelişme imkanlarına yol açtığına kuşku yoktur. Bilimsel-teknik devrim sonucunda demokrasi ve özgürlük ilkeleri de yaygın ve kabul edilebilir ölçüler düzeyine yükselme olanağına kavuşmuştur. Geçmiş dünya tarihinde de görüldüğü gibi, bilimsel gelişmeler en az ekonomik gelişmeler kadar düşünce ve ideolojilerde dönüşüm ve gelişme ortaya çıkarmaktadır. 20. yüzyılın sonunda demokrasi düşüncesinin zafer kazanmasında, siyasal ve sosyal mücadelenin yanı sıra bilimsel-teknik devrimin de rolü vardır.

21. yüzyıla girerken siyasal ve sosyal sorunların çözümünde çatışma ve savaş yöntemi değil, demokratik siyasal mücadele yöntemi ağırlık kazanmıştır. 20. yüzyılda yaşanan iki büyük savaşın ağır tahribatları da, insanlığı demokratik çözüm ve mücadele yöntemlerini kullanmaya zorlamaktadır.

Demokratik siyasal mücadelenin 21. yüzyılın ağırlıklı mücadele yöntemi haline gelmesi, sorunların ve çelişkilerin bittiği anlamına gelmemektedir. Hatta eski çelişkileri çözmek için verilen mücadelelerin yanı sıra, daha evrensel konularda tüm dünya halklarını içine çekecek enternasyonal düzeyde mücadelelerin gelişeceği yeni bir yüzyıla girilmektedir.

Bilimsel-teknik devrimin gelişmesi ve giderek sınırların anlamını yitirmesi, emekçi halklar, ezilen topluluklar ve diğer toplumsal kesimler açısından dayanışmalarını artırma ve daha etkili mücadele verme imkanlarını ortaya çıkarmıştır. Sermaye ve kapitalizm kadar, yarattığı sorunlar ve bu sorunların çözümleri de önemli oranda sınırlara bağımlı olmaktan çıkmıştır.

Dünyamız 20. yüzyılda büyük sınıfsal ve ulusal çatışmalara sahne olmuş; yüzyılın sonlarına gelirken, emekçi sınıflar ve ezilen halkların mücadeleleri sonucunda bazı çelişkiler önemli oranda çözülmüş ve yerini yeni çelişkiler ve sorunlara bırakmıştır. Örneğin Kürdistan gibi birkaç ülke dışında ulusal sorunlar önemli oranda çözülmüştür. Çözülmeyen ulusal, dinsel ve etnik sorunlar daha çok demokratik barışçıl yöntemlerle çözülmeye çalışılmaktadır.

21. yüzyılda geçmiş ulusal ve etnik çelişkilerin yerini zengin-yoksul, Kuzey-Güney çelişkisinin alacağı anlaşılmaktadır.

20. yüzyılda büyük devletler arasındaki çelişkiler şiddetli savaşlarla çözülmek istendi. Savaşların daha çok yerel ve bölgesel düzeyle sınırlı kalacağı 21. yüzyılda, bu çelişkiler ekonomik ve siyasi çekişmeler biçiminde sürse de, bu devletlerin birçok sorunu daha çok kendi içlerinde kurdukları mekanizmalarla çözebilecekleri görülmektedir.

Sınıfsız ve sömürüsüz düzen olan sosyalizm insanlığın sosyal ve ekonomik yaşam biçimi haline gelinceye kadar sömürünün devam edeceği ve sınıf çelişkilerinin ortadan kalkmayacağı açıktır. Bu nedenle 21. yüzyılda da sömürücü sınıflarla emekçi sınıflar arasındaki temel çelişki ve mücadele devam edecektir. Bu mücadeleyi yalnız işçi sınıfı değil, kafa emeği ve hizmetleri sömürülen tüm emekçi sınıflar verecektir. Ancak bu mücadele 19. ve 20. yüzyıldaki mücadeleler düzeyinde şiddet araçlarıyla yürütülmeyecek, şiddet kimi alanlarda kullanılsa bile daha çok demokratik siyasal mücadele yöntemleri öne çıkacaktır.

21. yüzyılda en etkili demokrasi ve özgürlük mücadelesi verecek toplumsal güçlerin başında kadınlar yer alacaktır. İnsanlığın ilk sömürü ve baskı konularından biri olan ve bugüne kadar çözülmeyen cins çelişkisi de dikkate alınırsa, özgürlük ve demokrasi mücadelesinde kadınların etkili yer alacakları ve bundan güçlenerek çıkacakları açıktır. Cins çelişkisi 21. yüzyılda çözümünü dayatacak, kadın özgürlük hareketi kazandığı dinamizmle demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin öncü güç ve güvencelerinden biri olacaktır.

Kapitalizmin günümüzde yarattığı sorunların başında doğa tahribatı ve çevre kirliliği gelmektedir. 21. yüzyılda dünyamızı bu tahribat ve kirlenmeden korumak ve yaşanacak bir çevre oluşturmak için verilecek olan mücadele de demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bileşeni olarak daha fazla öne çıkacaktır.

İçine girdiğimiz 21. yüzyıl, bu çerçevede iki kutuplu soğuk savaş dünyasının aşıldığı, bilimsel-teknik devrimin bunda önemli rol oynadığı, üretim güç ve ilişkilerinde önemli gelişme ve farklılıkların ortaya çıktığı, nükleer enerji ve tekniğin bir dehşet dengesi ile birlikte bolluk için imkan yarattığı, klasik organizasyonların ve devletin bu gelişmeler karşısında yetmediği, bu değişimlerle birlikte derinden demokratikleşmenin daha da hızlandığı, dünyamıza ve yeni yüzyıla demokratik değer yargılarının ve ölçülerin hakim olduğu, sorunların karmaşıklığı kadar çözüm yollarının da barış ağırlıklı demokratikleşme ve insan haklarına dayalı olarak geliştiği bir özgürlük ve demokrasi çağı olacaktır.

2- Bölge durumu

İlk çağlardan beri dünya siyasetinin en önemli merkezlerinden biri olan Ortadoğu, eski büyük uygarlıkların kurulduğu bir alan olduğu gibi, büyük temel dinler de burada ortaya çıkmıştır. Emperyalist-kapitalist sistem, bölgenin stratejik konumu ve petrolün çok önemli bir ekonomik değer kazanmasından sonra, doğal sınırlarını parçalayarak bölgeyi çatışma ve çekişmeler içinde güçsüz bırakıp yönetmeyi amaçlamıştır. Arapların bölünmüşlüğü ve Kürtlerin parçalanmışlığı, Ortadoğu'nun istikrara kavuşarak sosyal ve ekonomik gelişimini engellemiş ve sorunların süreklileşmesini beraberinde getirmiştir. Dinsel ve mezhepsel çelişkilerin yarattığı gerilimler de önemli sorunları ortaya çıkarınca, Ortadoğu bir türlü istikrara kavuşmadığı gibi bölgesel ve dış güçlerin müdahalelerine açık hale gelmiştir. Sorunların çözümsüz kalması Ortadoğu'yu büyük tarihiyle çelişki arz eden cücelik konumunda bırakmıştır.

Sürekli ulusal, etnik ve dinsel çelişkilerle boğuşması, bölgenin doğal gelişimini ve bunun sonucu olarak demokratik dönüşümünü engellemekte, bu durum da sorunlara çözüm bulunmasını zorlaştırmaktadır. Ağırlıklı olarak son elli yıldan bu yana ulusal, etnik ve dinsel çatışmaların yaşandığı Ortadoğu'da, bu süre içinde ulusal, etnik ve dinsel özgürlük mücadeleleri de ortaya çıkmıştır. Bu çatışmalar ve mücadeleler halkları ve toplumları yorduğu gibi, bir bilinçlenme ve demokratik birikim de yaratmıştır.

Bölgenin mevcut karmaşık durumu içinde, uluslararası ve bölgesel her güç çekişme ve çatışmaların yarattığı boşluklar ve imkanlardan kendi politikaları doğrultusunda yararlanmaktadır. Ortadoğu'nun bu gerçeği pek çok güce politika yapma ve kendini yaşatma imkanı verse de, aynı zamanda sorunların köklü çözümünü de engellemektedir.

Günümüzde Ortadoğu halkları da sorunlarını barışçıl ve demokratik yollarla çözmenin daha doğru olacağı düşüncesine yaklaşmıştır. Öte yandan 21. yüzyıla girerken, Ortadoğu'yu en çok karıştıran emperyalist güçler, ekonomik ve siyasal gerçeklikler nedeniyle bölgesel çekişme ve çatışmaları artık kendi çıkarına görmemektedir. Bu durum, bölge için ilk defa sorunların demokratik-barışçıl yöntemlerle çözme şansını artırmıştır. Ancak bölgenin söz konusu gerçeğinden güç alan ortaçağ kalıntıları, bürokratik devlet kapitalizmi, gaspçı ve gelişmemiş burjuvazi, klasik milliyetçilik ve dinsel bağnazlık demokratikleşmeyi kendi çıkarlarına görmemekte, dolayısıyla mevcut çelişki ve çatışmaların son bulmasını istememektedir.

Kürt sorunu, Arap-İsrail çatışması ve mezhepsel sorunlar bölgenin çözüm bekleyen temel sorunlarıdır. Bu sorunların çözümü demokratikleşmeyi getirece-

ği gibi, demokratik gelişme de çözümü kolaylaştıracaktır. Sorunları çözmek yerine daha da alevlendiren dinsel ve klasik milliyetçi yaklaşımları aşmak ve sorunlara köklü çözüm bulmak için tek yol, demokratikleşmek ve demokratik çözümü yaşama geçirmektir. Bölge halklarının ekonomik ve sosyal olarak gelişip tarihlerine yakışır bir düzeye yükselmeleri için, sorunlarını barışçıl-demokratik yöntemlerle çözerek Demokratik Ortadoğu Birliğini temel amaç edinmeleri, tarihi ve güncel gerçeklerin karşı konulamaz bir emri haline gelmiştir.

Böyle bir birliğin temel harcı ve köprüsü, yakaladığı demokratikleşme düzeyiyle Kürt halkıdır. Kürt halkı yaptığı demokratik devrimle, sınırları değiştirmeden tüm Ortadoğu'yu demokratikleştirecek öncü ve motor güç konumuna kavuşmuştur. Bu özelliğiyle Kürt halkının tüm egemen ülkelerle sorunlarını çözmüş olarak dört ayrı devlet içinde yaşaması, kendisi için olduğu kadar tüm Ortadoğu hakları için de bir şans ve avantajdır.

Kürt halkının egemen ülkelerle sorunlarını demokratik temelde ve özgürlük ilkesi çerçevesinde çözmesi durumunda, Ortadoğu'daki çatışma ve gerilim konuları azalacak ve tüm Ortadoğu sorunları çözüm yoluna daha kolay girecektir. Arap-İsrail sorununun da bir çözüm yoluna girdiği düşünülürse, demokratikleşen Ortadoğu'nun yeniden uygarlık güneşi olarak doğması 21. yüzyılın temel gerçeklerinden biri olacaktır.

3- Türkiye'nin Durumu

Türkiye, padişahın yetkilerini ayan lehine kısıtlayan Sened-i İttifak'tan bu yana demokratikleşme ve çağdaşlaşma mücadelesi ve çabası içinde bulunmaktadır.

1908 Jön Türk devrimi ve 1923'te kurulan Cumhuriyet, üst yapıda gerçekleşen bir burjuva devrimci hareketi olsa da, süreç içinde alt yapı ve tabanda da bir ilerleme ortaya çıkarmıştır.

Cumhuriyet, 1950'lere kadar merkeziyetçi ve devletçi politikalarla bir sermaye birikimi yarattı. Yine devletin yönlendirmesi ve planlaması çerçevesinde bir aydınlanmayı geliştirdi ve modern bir sosyal yapı ortaya çıkardı. Bunları yaparken, tüm toplumsal tabakalar üzerinde baskıyı da gevşetmedi.

1950'lerde işbaşına gelen DP hükümeti, dış gelişmelerin de etkisiyle başta ABD olmak üzere Batı dünyası ile ilişkilerini geliştirdi. Bunun sonucunda başta gıda ve tekstil olmak üzere montaja dayanan bir kapitalist gelişme sürecine girildi. Emperyalizmin ve Türkiye'de gelişen kapitalizmin ihtiyacına paralel olarak Kürdistan da kapitalizme açıldı.

1950'den sonra iktidara gelen ve kendini hakim kılmaya çalışan bu oligarşik yönetim, geleneksel iktidar güçlerinin tepkisi, gelişen sanayi burjuvazisinin bir kesiminin ve küçük-burjuvazinin rahatsızlığı sonucu oluşan ittifak tarafından 27 Mayıs 1960'ta bir askeri darbeyle iktidardan düşürüldü.

1960 darbesi sonucu ortaya çıkan Anayasa, rahat sömürüye ve kolay yönetime alışmış çevrelerin daha sonra iddia ettikleri gibi Türkiye'nin gerçekliğine bol gelen bir anayasa değil, Türk halkının yüz yıldan uzun bir süredir yürüttüğü modernleşme çabası, demokrasi birikimi ve özleminin bir sonucuydu.

Türkiye halkı 1961 Anayasasının yarattığı nispi demokratik ortamda ilk defa her alanda örgütlenmeye ve bunun sonucunda örgütlenmiş toplum gerçeğine yönelmeye başladı. Başta işçiler ve gençler olmak üzere toplumun her kesiminde örgütlenme düzeyi yükseldi. Ekonomik ve demokratik mücadele Türkiye tarihinde ilk defa bu düzeyde gelişme imkanı buldu. 1968 gençlik hareketinin ve itibarı oldukça yüksek olan sosyalizmin de etkisiyle Türkiye'de sosyalist fikirler gittikçe yaygınlaştı. Sosyal muhalefet ile sosyalist düşüncenin buluşması gerçekleşince, hem işçi ve hem de gençlik hareketi radikal bir mücadele yoluna girdi. İşçi grevleri, köylülerin toprak işgalleri ve gençlerin yaygın demokratik mücadeleleri 60'ların sonu ve 70'lerin başında Türkiye gündeminin temel konusu haline geldi. Demokratik devrim Türkiye'de önemli bir mesafe kat etti. Kürt milliyetçiliği, Güney Kürdistan'daki aşiretçi-feodal önderlikten ve Türkiye'deki sol muhalefetten etkilenerek, TİP ve DDKO içinde örgütlenmeye çalıştı. Ancak ideolojik yaklaşımı, örgütlenmesi ve pratiği, Türk halkı ve gençliğinin oldukça gerisinde kaldı.

1970'lerin başında siyasal, sosyal ve ekonomik alanda kriz içinde bulunan Türkiye'de, bir yanda işçiler, gençler, köylüler, aydınlar, küçük-burjuvazi ve ordu içindeki kimi kesimler siyasi iktidar için mücadele ederken, diğer yandan gelişen işbirlikçi-tekelci burjuvazi ile ticaret burjuvazisi kendi gücüyle orantılı olarak iktidara tamamen hakim olmak için harekete geçti ve 1961 Anayasasını sınırlayarak sömürüsünü daha rahat yapacağı bir sistem yaratmak istedi. Bu çekişmeden başarılı çıkan oligarşi, 12 Mart darbesiyle devrimci-demokratik güçlere karşı savaş ilen ederek kısa sürede ezdi. Buna rağmen, devrimci-demokratik gençlik hareketinin direnişi Kürt ve Türk halkı üzerinde derin bir etki bıraktı. Bu direnişin Türkiye açısından duyguda, düşüncede, siyasal ve sosyal yaşamda etkisi o kadar fazladır ki, "*yenenler yenildiler*" deyimi bu dönemin gerçeği olmuştur.

Nitekim 1973'ten sonra toplumdaki demokratik özlemlerin sonucu olarak ortaya çıkan sol muhalefet ve bununla birlikte gelişen devrimci gençlik hareketi bütün yanlışlıklarına, eksikliklerine ve olumsuzluklarına rağmen çığ gibi büyüdü. İşçi ve gençlik hareketi başta olmak üzere tüm toplumsal kesimlerin demokrasi mücadelesi ülkenin her tarafına yayılarak, demokratik devrim sürecini yaygınlaştırıp derinleştirdi. Sol hareket programı, stratejisi ve taktiği ile doğru ve çözümleyici bir çizgi tutturamayınca, devrim ile karşı-devrim çatışması bir kör dövüşüne dönüştü. Demokratik güçler çok hazırlıksız olduğu, olgulara dogmatik yaklaştığı ve parçalanmış bir durumu yaşadığı için, bu büyük birikimi değerlendiremeyerek demokratik devrimi tamamlama fırsatını kaçırdı. Bunun sonucunda oligarşi ve NATO askeri yönetimi iktidara getirerek, toplumsal muhalefeti ezip oligarşinin iktidarını pekiştirdi.

12 Eylül 1980'de iktidara gelen askeri cunta, tüm demokratik güçleri sindirerek oligarşinin rahatlıkla yöneteceği bir Türkiye yaratmak istedi. Bu temelde diğer güçleri etkisizleştirse de, devrimci-demokratik güçlerin önemli bir parçası olan PKK'yi saf dışı bırakmayı başaramadığı için bu amacına ulaşamadı. 1984 yılında başlatıp sürdürdüğü savaşla Kürdistan'da demokratik devrimi büyük ölçüde gerçekleştiren PKK, yalnızca Kürt sorununun çözümünü değil, aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşmesi zorunluluğunu dayatarak, Kürt sorununun çözümüyle Türkiye'nin demokratikleşmesinin birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğu gerçeğini yalın bir biçimde herkese gösterdi.

Daha başından itibaren Türk halkı ile birlikte yaşama istediğini ortaya koyan PKK, özellikle 1990'lı yıllarda Türklerle Kürtlerin Cumhuriyetin kuruluşunu birlikte gerçekleştirdiklerini ve etle tırnak gibi birbirlerine bağlı olduklarını defalarca dile getirerek, Türkiye'nin siyasi sınırları içinde ve demokratik çerçevede Kürt sorununa çözüm bulmanın her iki halkın da çıkarına olduğunu birçok kez ortaya kuydu. Bunun somut ifadesi olarak 1993'te ateşkes ilan etti.

Dünyadaki gelişmeler ve mücadelemizin ortaya çıkardığı sorunlar, bu dönemde Türkiye cephesinde de ekonomik, sosyal ve siyasal alanda değişim ihtiyacını gündeme getirdi. Bu çerçevede ithal ikame politikası yerine dışa açılım ve ihracatı hedef alan ekonomik politakaya geçilmesi, birçok alanda değişiklikleri zorunlu hale getirdi. Ne var ki, Kürt sorununu çözemeyen ve demokratikleşemeyen Türkiye'nin başta komşuları olmak üzere dış dünya ile kavgalı olması, yeni tercih ettiği ekonomik politikalarla çelişki arz etmekteydi. Bu gerçeği fark eden devlet yetkilileri, Kürt realitesinden söz ederek çözüm konusunda düşünce belirtmeye başladılar. Bu durum, Türk ve Kürt halkının asli kurucu üyeleri oldukları Cumhuriyeti bu defa bir demokratik kuruluşla demokratik cumhuriyet haline getirme fırsatını yakalamaları anlamına geliyordu. Bu noktaya gelme, Kürt halkını inkarcı ve imhacı politakalara karşı verdiği büyük mücadelenin yanı sıra, Türk halkının yüz elli yıldan beri ve özellikle son kırk yıldan bu yana sürdürdüğü demokratik devrim mücadelesinin ürünüydü.

Kürt sorununun çözümü için koşulların belirli ölçüde geliştiği bu yıllarda, Cumhuriyeti birlikte kuran ve ortak vatanı birlikte kurtaran iki halkın demokratik cumhuriyet yurttaşlığına dayanan birlikteliği gerçekleşebilirdi. Ancak hem devletin hem de PKK'nin hazırlıksızlığı, bu fırsatın değerlendirilememesine yol açtı.

Savaş koşullarında daha fazla palazlanma imkanı bulan devlet içindeki savaş rantçıları, bir demokratik-barışçıl çözüm ortamını sabote ettiler. PKK içinde savaşı yozlaştırma biçiminde uç veren çetecilik de tersinden aynı rolü oynadı. Böylece bütün imkanları kendi çıkarları için kullanan ve ekonomiyi, siyaseti ve diplomasiyi PKK'nin yok edilmesi için sürdürülen kirli savaşa endeksleyen savaş rantçıları, ülke kaynaklarını önlerine çıkan herkese pazarlayarak, Türkiye'yi içten çürütüp yıkılışın eşiğine getirdiler.

PKK'nin 1999 yılı Ağustos'unda savaşı durdurup güçlerini sınır dışına çektiği döneme gelindiğinde, ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlar iyice derinleşen Türkiye, bir çözümsüzlük girdabında adeta boğulma durumunu yaşamaktaydı. Bu koşullarda işçiler ve memurların rahatsızlığı alabildiğine artmıştı. Türkiye'nin kaynakları savaşa aktığı ve savaş harcamaları bütçeyi ve milli geliri erittiği için, eskinin imtiyazlı konumundaki memurluğu bile Türkiye'nin en düşük gelirli toplumsal kesimi haline gelmişti.

1980 sonrası Türkiye'deki bu yoksullaşma ve örgütsüzleştirme süreci, 1984 sonrasında Kürt halkına karşı sürdürülen özel savaşla daha da boyutlandırıldı. Türkiye'deki savaş harcamalarının ve ekonomik bunalımın tüm faturası emekçi halkın sırtına yüklendi. Emekçi kesimlerin her eylemi, toplumsal huzuru bozmak ve terör ortamına hizmet etmekle eşdeğerde görülüp suçlanarak engellendi. Her türlü eleştiri ve düşünce açıklama, vatana ihanet olarak değerlendirilip susturuldu ya da cezalandırıldı. Sosyal harcamaların da kısıtlanmasıyla, emekçi halkın milli gelirden aldığı pay eskisinin de gerisine düştü. Ekonomik kriz ve savaşın bu krizi süreklileştirmesi, Türkiye'de işsizlik oranını artırarak büyük bir sosyal sorun haline getirdi.

Kirli savaşla birlikte tırmanan ekonomik, sosyal ve siyasal krizin gerçek kurbanı gençlik oldu. Bir yandan işsizliğin, diğer yanda kirli savaşın ağır sorunlarını yaşayan gençlik, örgütlenemediği için ve sorunların çözümünde söz sahibi olamaması nedeniyle amaçsız bir biçimde her türlü yoz yaşamın içine savruldu.

1980'den beri toplumun tam bir cendereye alınmasından kadınlar da kuşkusuz fazlasıyla zarar gördüler. Toplumun dikkatini Kürt halkına karşı sürdürülen kirli savaştan uzak tutmak için, kadın cinsel meta olarak fazlasıyla kullanıldı. Cinsel sömürü, geleneksel erkek egemenlik anlayışı, toplumsal baskı ve sömürüyü sürdürmede araç olarak kullanılma ve ülkenin temel sorunları kadının gündemine girmedi. Kadın, beyni ve yüreği çarpıtılıp, sanal amaçlar peşinde koşturularak özel savaşın hizmetine sokuldu. En kötüsü de kadının şovenizmin körüklenmesinde araç olarak kullanılması ve toplumsal barışın değil savaşın hizmetine koşulmasıydı.

Bu süreçte düşünce özgürlüğü üzerindeki baskı sanat, edebiyat ve kültürde gelişmeye olanak tanımadığı gibi, aydınların düşünce üretmelerini de önledi. Mevcut resmi ideoloji ve politikayı onaylama, dönemin düşünce adamlığı oldu. Türkiye'nin kültürel birikimiyle çelişki arz eden bu durum sorunlara çözüm üretmeyi engelledi ve kendi çıkarlarına sahip çıkamayan bir toplum gerçeği ortaya çıkardı. Özel savaşın kontrol ettiği ve yönlendirdiği basının körüklediği şovenizmle gözler kör edildi. Sorunlar karşısında çözümsüzlüğe giren Türk toplumu da Türkiye gibi bunalımın girdabına atıldı.

Kürt halkına karşı sürdürülen bu haksız ve kirli savaşın Türkiye'nin ekonomik ve sosyal dengelerini alabildiğine sarsması karşısında, 1971 ve 1980'de askeri yönetimleri destekleyen zenginler kulübü TÜSİAD bile, Kürt sorununun Türkiye'nin demokratikleşmesi içinde çözümünü istemek zorunda kaldı. Savaşın devleti ve toplumu çökerttiğini gören kimi devlet odakları dahi, bu kötü gidişi durdurmak için bazı reformlar yapılması ihtiyacını dile getirdiler.

On beş yıllık savaş boyunca Türkiye'nin ekonomisi, siyaseti, diplomasisi, sosyal yaşamı ve kültürü tümden Kürtlere yönelik savaşa endekslenince, bu durumu iyi değerlendiren siyasal İslam Türkiye'de güç kazandı. Kürt halkının mücadelesi Türkiye'de resmi görüşün dayandığı zemini yıpratmış ve baskı ve sömürünün çıplak yüzünü halka göstermişti. Ancak halka öncülük etmesi gereken sol örgütsüz olduğu ve PKK de her alanı örgütleyemediği için, bu muhalif halk potansiyelinin önemli bir kesiminin üstüne oturan siyasal İslam, başta Kürt sorunu olmak üzere temel sorunlara doğru bir çözüm getirerek tüm demokrasi güçleriyle ittifak yapmak ve Türkiye gerçeklerine sorumlu yaklaşıp çözüm üretmek yerine, sorumsuz yaklaşımlar içine girdi ve böylece demokratikleşme sürecini daha da sancılı hale getirdi. Bunun nedeni, siyasal İslam'ın demokratik bir mücadele yürütecek değil, sol sloganları demagojik bir biçimde kullanıp PKK ile devlet arasında süren kapsamlı savaşın yarattığı ortamdan fırsatçı bir biçimde yararlanarak güç olma yolunu seçmesiydi.

Bu süreçte sosyalist ve sosyal demokrat güçlerle sivil toplum örgütleri de dahil, tüm demokratik güçler yaratıcı olamadıklarından özel savaşı aşamadılar ve etkili siyasi bir güç haline gelemediler.

Bu koşullarda 1998'deki ateşkesle ülkenin ağırlaşan sorunlarına çözüm imkanı yaratmak isteyen PKK'nin sunduğu bu şans Türkiye cephesinde doğru değerlendirilmedi.

PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, İmralı Savunmalarında savaşın durdurulması ve gerilla güçlerinin geri çekilmesi temelinde demokratik çözüm politakasını daha da geliştirerek, Türkiye'nin tüm sorunlarının demokratik yollarla çözülebileceği yeni bir dönem başlattı. Nitekim bu adımın hemen ardından Türkiye'de yetersiz de olsa bir demokratik hareketlenme ortaya çıktı. PKK'nin sorunları demokratik yollardan çözme isteği ile Türkiye'deki demokratikleşme eğilimi bir araya gelince, savaşın toplumda yarattığı gerilim azalmaya yüz tuttu. Kendi çıkarları doğrultusunda hareket eden dış güçlerin demokratikleşme ve Kürt sorununu çözme temelinde Türkiye'ye rol biçimleri ve Türkiye'nin AB'ye aday üye olarak kabul edilmesi de bu gelişmeye eklenince, sorunların barışçıl-demokratik biçimde çözülmesi imkanı daha da arttı.

Yüz elli yıldır dış güçler arasındaki çelişki ve çatışmalardan doğan dengelere dayanarak kendini yaşatan Türkiye, bu süreçte karşısına çıkan en temel sorun olan Kürt sorununu da bu jeostratejik konumuna dayanarak inkarcı temelde çözmeye çalıştı. Ne var ki, gelinen aşamada ABD ve Batı Avrupa Türkiye'nin kendini böyle yaşatmasını ve mevcut durumunu artık kendi çıkarlarına görmemekte, bunun yerine Ortadoğu'da kendileri için etkili rol oynayacak istikrarlı ve sorunlarını çözmüş bir Türkiye'yi tercih etmekte ve bu durum da Türkiye'yi dönüşüme zorlamaktadır. Dolayısıyla Türkiye'nin geleceği ve güç olması, dış çelişkiler ve dengelere göre kurulmuş bir sistem yerine, sorunlarını demokratik temelde çözerek, iç dengeler ve güçlere dayanan bir sistem ve bu temelde dünya ile bütünleşme politikasından geçmektedir.

Türkiye 2000'li yıllara girerken bir yol ayrımına gelmiştir. Ya iki yüz yıldır devam eden ve özellikle son kırk yıl içinde daha şiddetlenen çatışmalı ve çalkantılı tarihine son vererek demokratikleşecek, ya da şimdiye kadar kullandığı yöntemlerde ısrar ederek bir süre daha kendini yaşatsa da, sonuçta demokrasi ve özgürlük çağı olacak 21. yüzyılın gerçekleri altında kalmaktan kurtulamayacaktır.

Türkiye'nin en temel sorunu Kürt sorunudur. Türkiye bu anahtar sorunu çözerse, önündeki büyük dünyanın kapısını açmış olacaktır. 1923'te Cumhuriyeti birlikte kuran Türk ve Kürt halkının, 21. yüzyıla girerken kendilerini baskı altında tutup ezen oligarşik yapılanmayı aşarak demokratik cumhuriyeti yaratmaları imkan dahiline girmiştir. Türkiye'nin demokratik birikimi ve mevcut demokratik hareketlenme de bu kuruluşa uygun hale gelmiştir.

4- Kürt Halkının Geldiği Düzey

Kürt halkı, PKK'nin grup olarak ortaya çıktığı 1973 baharından bu yana destansı bir özgürlük mücadelesi vermiştir. Bu mücadele başından beri Kürt halkının siyasal, sosyal ve kültürel dönüşümü ve gelişiminin motoru olmuş, Kürt halkının tüm yaşamının yönlendiren bir hareket olarak tarihteki yerini almıştır. Bu mücadele en az yirmi yıldır yalnızca Kürt halkının değil, Türkiye'nin de tüm yaşamına damgasını vurmaktadır. 15 Ağustos 1984 tarihinden itibaren geliştirilen silahlı mücadele İran, Irak ve Suriye'deki Kürdistan parçalarını derinden etkileyerek, bu parçalardaki halkımızın siyasal, sosyal ve kültürel yaşamını da belirlemiştir. Ortadoğu'daki siyaset ve dengeler on yıldan uzun bir süredir PKK'nin yürüttüğü savaş tarafından biçimlendirilmektedir. Bu savaş bu kadar kapsamlı ve derin bir etkiyi yıllardır sürdürmüş ve birçok şeyi eskiye dönülmeyecek ölçüde değiştirmiştir.

Gelişen savaşla birlikte ülkemizdeki ekonominin karakteri önemli bir değişime uğramıştır. Sömürü ve talan Kürdistan'ın bazı yerlerinde azalırken, olanak bulduğu bazı yerlerde ise artarak sürmüştür. Her şeye rağmen, Kürt halkının sürdürdüğü silahlı savaş eski ekonomik düzeni ve sömürüyü önemli oranda sınırlandırmıştır. Bunun yerine özel savaşa hizmet eden bir ekonomik sistem kurulmuş, bu temelde savaş rantçısı bazı ekonomik çevreler türetilmiştir.

Kürt halkını topraklarından süren özel savaş, özellikle kırsal alanda ekonomiyi çökertmiştir. Bu durum şehir ekonomisi ile kırsal alandaki ekonomi arasında kurulan dengeyi yıkarak, şehirlerdeki birçok ekonomik faaliyetin de iflasına ve çökmesine yol açmıştır. Savaş nedeniyle sınır ticareti de birçok alanda sona ermiştir. Bu ekonomik faaliyet alanlarının çökmesi yoksulluğu fazlasıyla artırmıştır.

Kurtuluş mücadelesi en çok da sosyal yapı üzerinde etkide bulunmuştur. Bir yandan Kürt halkının gerçekleştirdiği büyük demokratik ve sosyal devrim, diğer yandan yıllardır süren özel savaşın neden olduğu ekonomik çöküntü, top-

lumsal yapıda köklü değişimler ortaya çıkarmıştır.

Demokratik devrim, Kürdistan'da aşiretçi-feodal sosyal yapıyı kalıntılar ve geleneksel alışkanlıklar dışında tasfiye etmiştir. Bu temelde Kürt halkının ulusal kimlik düzeyinde birliği büyük oranda gerçekleşmiştir. Türkiye'deki işbirlikçi tekelci sermaye ile oligarşik iktidar içinde yer alan komprador burjuvazi ve tekelci sermayenin uzantıları ve taşeronları dışında, Kürt halkının işçi sınıfından orta sınıfın belli bir kesimine kadar demokratik birliği ve cephesi yaratılmıştır.

İşçi sınıfı ve köylülük, mücadele içinde gelişen sınıfsal ve siyasal bilinçleriyle kendi ulusal kimlikleri temelinde kendileri için bir sınıf ve tabaka haline gelmişlerdir. Çeteleştirilerek korucu başı haline getirilen ağalar ve aşiret reislerinden bağlılıklarını koparamayan sınırlı bir kesim dışında, köylülerin feodal ilişkilere bağlılıkları yok denecek düzeye inmiştir.

Özel savaş Kürt halkının silahlı direnişini kırmak için binlerce köyü boşaltıp milyonlarca insanı Kürdistan'ın ve Türkiye'nin büyük şehirlerine zorla göç ettirmiş, yüz binlercesi Avrupa metropollerine göç etmek zorunda bırakılmıştır. Bunun sonucunda büyük Kürt şehirlerinde yoğun bir işçi ve işsiz kitlesi birikmiştir. Yine Türkiye metropolleri en ağır ve tortu işlerde karın tokluğuna çalışan yoğun bir işçi ve işsiz kitlesiyle dolup taşmıştır. Çoğunluğunu genç nüfusun oluşturduğu Kürt halkının en bilinçli ve örgütlü kesimi olan işçi sınıfı, işsizlerle birlikte toplumun en büyük kesimini meydana getirmektedir.

Kürdistan ve Türkiye metropollerinde okuyan yoğun bir aydın-gençlik potansiyeli vardır. Bunların çoğunluğu yurtsever-demokrat düşüncelerle özgürlük ve demokrasi mücadelesinde etkin olarak yerlerini almıştır ve almaya devam etmektedir. Ulusal kimliğini ve kültürünü geliştirememenin yanı sıra, yoğun ekonomik ve sosyal sorunları yaşayan işçi ve işsiz gençlik, demokrasi ve özgürlük mücadelesinin en önemli bileşenlerinden biri durumundadır.

Türkiye ve Kürdistan'da nicelik olarak her geçen gün çoğalan Kürt küçükburjuvazisinin önemli bir kesimi özgürlük ve demokrasi mücadelesine katılım göstermiştir. Eskiden kimliğinden uzak duran ve asimilasyona en yatkın olan bu kesim, PKK'nin yürüttüğü özgürlük ve demokrasi mücadelesi sonucunda asimilasyonu ve inkarcılığı aşarak, Kürt kimliği ile özgürlük mücadelesindeki yerini almaktadır.

Orta burjuva sınıf kategorisine giren çevrelerin çoğunluğu eskiden egemen güçlerle işbirliği içinde ve inkarcı tutumla özgürlük ve demokrasi mücadelesinden kaçarken, ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesine bağlı olarak Kürt kimliği ve kültürünün kendini kabul ettirmesiyle birlikte, önemli sayılabilecek bir kesimi özgürlük ve demokrasi mücadelesine yakın bir duruş içine girmiştir.

Kürt halkının geliştirdiği ulusal demokratik ve kültürel devrim en çok da kadını etkilemiş ve tarih sahnesine çıkarmıştır. Kadınlar demokratik devrimin en temel mücadele biçimi olan serhildanlara öncülük yapmış; bu demokratik devrimden en fazla güç alan bir kesim olarak, ayağa kalkışıyla halkımızın bünyesini güçlendirip devrimimizin dayanıklılığını arttırmıştır. Demokrasi ve özgürlük mücadelemizde önemli rol oynayan kadın, oligarşik iktidara karşı demokratik kurtuluş mücadelesinde de en etkin rollerden birini oynayarak, toplumda sosyalist düşünce ve yaşamın yerleşmesinde ve erkek egemen toplumsal yapının sona erdirilmesinde sürükleyici ve öncü kesimlerden birisi olacaktır.

Türkiye'deki oligarşik yönetim içinde yer alan tekelci burjuvazinin Kürdistan'daki uzantıları ve komprador burjuvazi, demokratik kurtuluşun mücadele edeceği güçlerin başında gelmektedir. Ayrıca Kürdistan'daki savaş örgütlenmesinin ekonomik rantıyla yaşayan bir kesim de oligarşik yönetimlerin işbirlikçisi ve demokratik gelişmenin en büyük düşmanıdır. Bu savaş rantçılarının belli bir kesimini de korucular oluşturmaktadır.

Savaş kültürel yapıda devrimsel değişim yaptığı gibi, toplumdaki eğitim ve bilinç düzeyini de yeni bir öze ve biçime kavuşturmuştur. Mücadele öncesinde Kürt kültürü yok oluşa giderken hakim olan yan asimilasyondu. Demokratik devrimle asimilasyon dil düzeyinde tam durdurulamamış olsa da, duygu ve kültür düzeyinde önemli oranda geriletilmiştir.

Gerçekleştirilen devrimle Kürt kültürü yeni bir rönesansını yaşamaktadır. Demokratik ve ulusal devrim sanat, edebiyat ve kültürün gelişmesi için oldukça elverişli bir zemin ve büyük imkanlar yaratmıştır. Buna karşılık şimdiye kadar devrimin büyüklüğüne denk düşen bir kültür faaliyeti ortaya çıkarılamamıştır. Egemen ülkelerin baskıcı ve kısıtlayıcı politikalarının da etkisiyle, Kürt halk devriminin en eksik kalan çalışmalarının başında kültür ve sanat alanı gelmektedir.

Kültür ve sanat faaliyeti, bir devrimin kalıcılaştırılması, derinleştirilmesi ve yenilmez kılınması demektir. Öte yandan her türlü asimilasyona, kozmopolit kültüre ve hiçleştirmeye karşı panzehir, demokratik Kürt kültürünün geliştirilmesidir. Bir ulusun ve toplumun gerçek savunma mekanizması ve devrimle yaratılan değerlerin güvencesi kültürdür.

Devrimimizin değiştirici ve dönüştürücü etkisiyle eğitim ve bilinçlenme Kürt toplumunda yüksek bir düzeye ulaşmış, toplumun ölçüleri ve değer yargıları oldukça değişmiştir. Yurtsever düşünce ve tutumlar toplumda büyük değer görürken, halk gerçeği ile demokrasi ve sosyalizm mücadelesinden uzak her tutum ve düşünce toplum tarafından dışlanmaktadır.

Ulusal demokratik devrim en büyük değişimi ölçüler ve duygularda gerçekleştirmiştir. PKK'nin yürüttüğü savaşın büyüklüğü eylem sayısı ve sonuçlarında değil, toplumda yarattığı yükselen değerlerde aranmalıdır. Gerilla savaşının her şeyden önce bir bilinçlendirme savaşı olduğu göz önüne getirildiğinde, bu yönüyle büyük bir zafer kazandığı tartışılamaz bir gerçektir. Kürt halkının ezici çoğunluğu, özgürlük ve demokrasi konularıyla ilgilenmenin ötesinde mücadelenin içindedir. Hem toplum hem de bireyler mücadelenin ortaya çıkardığı özgürlük ve demokrasi için gerekli olan ölçülere önemli oranda kavuşmuş, bu temelde özgür birey ve toplumu yaratmada önemli gelişmeler sağlanmıştır.

21. yüzyıla girerken Kürt dili ve kültürünü öğrenme istemi fazlasıyla artmıştır. Buna karşılık kültürel gelişme üzerindeki baskının hala devam etmesi ve anadilde eğitim olmaması, bu konuda mücadele etmeyi zorunlu kılmaktadır.

Geçmişte şiddetli bir baskı ve kültürel asimilasyonla yok edilmek istenen Kürt toplumunda Kürt insanı kendi gerçeğinden kaçar hale gelmişti. Kürdün kendi kimliğine sahip çıkmasını ve onu kabul etmesini bir yana bırakalım, aile duvarları için hapsedilerek ve dünyası daraltılıp sosyalleşmesi öldürülerek hayvanlaşmanın eşiğine getirilmiş, ulusal kimliği hakkında idam fermanı çıkarılmıştı.

PKK'nin öncülük ettiği mücadeleyle bu ulusal yok oluş süreci durdurularak Kürdün dirilişi yeniden gerçekleştirildi. Dört duvar arasında çürümeye terk edilen Kürt insanı, ulusal demokratik devrimle ayağa kaldırıldı. Umutları ve özlemleri tüm insanlığın tarih boyunca yarattığı değerlerle donanan, aileciliğin, aşiretçiliğin ve bölgeciliğin sınırlarını kırarak ulusal çerçevede düşünen, büyük amaçları olan ve zengin duygulara sahip bir halk ortaya çıkarıldı. Özgürlüğü için her türlü fadakarlığı göze alan fedai bir Kürt halk gerçeği yaratıldı. Dünyanın her yerinde ve Ortadoğu'da yaşayan Kürtlerin özgürlük, ulusal birlik ve demokratik toplum duyguları ileri düzeyde canlandı. Kürtlük artık kendisinden kaçılan değil, özgürlüğe, demokrasiye ve insanlığa yaptığı katkıyla gurur duyulan bir kimlik haline geldi.

Kürt halkının kimlik ve özgürlük mücadelesi, aynı zamanda Türkiye ve Kürdistan'daki tüm ulusal ve dinsel azınlıkların özgür gelişimini amaçlayan bir mücadele olmuştur. Bu mücadele ile Asuri-Süryani halkı yeniden tarih sahnesine çıkarılmış, yok oluşun eşiğinden alınıp kendi kültürünü sapihlenen bir toplum düzeyine ulaştırılmıştır. Aleviler üzerindeki dinsel baskı PKK ile birlikte azaltılmış, Alevilerin kendilerine özgüvenleri artarak serbest ibadet ve kültürlerini yayma imkanı artmıştır. Aynı şekilde baskı altında tutulan Ezidilik kendini özgürce ifade etme imkanı bularak karanlık günleri geride bırakmıştır. PKK'nin ulusal ve dinsel azınlıkları canlandıran politikası, Türkiye'de var olan tüm ulusal ve dinsel azınlıkları etkilemiş ve kendi kültürlerini sahiplenmeye yöneltmiştir.

1970'lerde Türkiye siyasetinde yok sayılan Kürt gerçeğini kabul eden partilerin kurulması da yasaktı. Türkiye'de siyaset yapmanın birinci koşulu Kürdü inkar etmekten geçmekteydi. Kürdistan'daki siyasal partiler Türkiye'deki sermayenin uzantısı olan komprador burjuvalar gibi Türk partilerinin şubeleriydi. Kürt halkı üzerinde dünyanın hiçbir sömürgesinde görülmeyen bir egemenlik sistemi uygulanmaktaydı. Tüm demokratik mücadele olanaklarının önü kapatılmış, silahlı mücadele dışında siyaset yapma olanağı bırakılmamıştı. PKK, Kürtlük adına siyaset yapma imkanının olmadığı, Kürt dili ve kimliğinin inkar edildiği bu koşullarda tarih sahnesine çıktı.

PKK böyle bir sömürgecilik türüne karşı sürdürdüğü mücadeleyle bu egemenliği parçalamış ve işlemez hale getirmiştir. Demokratik siyasi bilinci yükselen Kürt halkı üzerinde 1984 öncesinin sömürgeciliğini uygulamak artık mümkün değildir. Kürt halkı kendi çıkarlarının nerede yattığını çok iyi görmekte ve ona göre tutum belirlemektedir. Bunun sonucunda Türk halkı üzerinde şiddetli bir baskı ve sömürüyü sürdüren ve Kürdü inkar eden partilerin gücü en aza indirilmiş; Kürt gerçeğini kabul eden ve Kürt halkının sözcüsü durumunda görünen partiler tamamen etkili hale gelmiştir. Kısaca Kürdün kendini ifade ettiği, kendi kimliği ve çıkarlarını kardeş halklarla uyumlu hale getirerek demokratik siyaset yapma gücüne ulaştığı açıktır.

Kürt halkı yaratılan bu değerler üzerinde demokratik devrimini daha da derinleştirerek, kültürel devrimini beyinlere ve yüreklere nakşedip, bir halk olarak köklerini daha derinlere salacak ve Ortadoğu'nun saygın halklarından biri olarak uygarlığa katkısını güçlü biçimde yapacaktır.

C- Kürt Sorununun Çözümü ve Demokratikleşme

Dünya, bölge, Türkiye ve Kürdistan'ın bu gerçekliği Kürt sorununun çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi için gerekli koşulların aynı anda ve bir arada bulunduğunu ortaya koymaktadır. Kürt problemi gibi karmaşık bir problemde çözüm momentini yakalamak oldukça önemlidir. Kürdistan'ın dört parçaya bölünmüş olması nedeniyle sorunun tarafları çok fazladır. Suni sınırları, dinsel ve etnik çelişkiler ve uluslararası güçlerin çıkar çatışmaları Ortadoğu'da sorunların çözümünü her zaman zorlaştırmış, bölgesel ve uluslararası çelişkiler ve bu çelişkilerin çözümü konusundaki farklı görüşler sorunu içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Bir güç çözüm istediğinde diğeri istememiş, farklı çıkarları bir noktada buluşturmak mümkün olmamıştır. 21. yüzyıla girerken, tıkanıklık yaratan bu uyumsuzluk zemini yerine, iç ve dış koşulların aynı anda ve bir arada bulunması gibi bir uyum ve çözüm momentinin yakalandığı görülmektedir.

Uluslararası güçler Kürt sorununun çözümsüzlüğünün çatışmaya neden olduğunu, çatışmaların istikrarsızlığa yol açtığını, istikrarsızlığın da risk ve tehlike doğurduğunu bugün daha iyi görmekte; dünyadaki ekonomik ve siyasal yaşam açısından bunun olumsuz bir durum olduğunu bilerek, Ortadoğu'nun istikrara kavuşması için asgari düzeyde de olsa Kürt sorununun çözümünden yana bir tutum sergilemektedir. Bu nedenle Kürt sorununun çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi konusunda uluslararası durum ilk defa bu düzeyde elverişli hale gelmiş bulunmaktadır.

Bunun yanında Ortadoğu'da da Kürt sorunu konusunda önemli bir bilinçlenme yaratılmış, tüm egemen ülkeler Kürt gerçeğini kabul etme ve çözme noktasına getirilmiştir. Bunu ortaya çıkaran, PKK'nin doğru politik bir yaklaşımla Kürt sorununu bölge devletlerinin birbirine karşı kullandığı bir konumdan çıkarması, özgüce ve özgürlüğüne dayanan Kürdü yaratarak kardeşlik çözümünü öne sürmesidir. Başka bir deyişle bunu yaratan, Kürt halkının gerçekleştirip derinleştirdiği ulusal demokratik devrimdir. Kürt sorununun bu yaklaşımla bölgede olumsuz değil olumlu rol oynayan bir çizgiye getirilmesi, tüm parçalarda Kürt sorununun çözümü için uygun bir zemin yaratmıştır.

Türkiye iki yüzyıl boyunca büyük çekişme, çatışma ve çalkantıları yaşamıştır. Bu çatışmaların en kapsamlısı, devlet yetkililerinin de kabul ettiği gibi PKK öncülüğünde gerçekleştirilmiş olanıdır. Bu çekişme ve çatışmalar, halklara çok büyük acılar çektirdiği gibi, Cumhuriyeti de çözümsüzlük ve sıkıntılar içinde topluma yabancılaşmaya ve potansiyellerini eritmeye götürmüştür. Türkiye artık sorunlarını eskisi gibi şiddetle çözme imkanlarına ve potansiyellerini bu yolda tüketme lüksüne sahip değildir.

Türkiye'nin 21. yüzyılın büyük ve öncü toplumlarından biri olmasının yolu Kürt sorununun çözümünden geçmektedir. Tüm ekonomik, siyasi, diplomatik, sosyal, kültürel ve moral sorunların çözümünde sihirli anahtar Kürt sorununun çözümüdür. Önüne koyduğu siyasal ve ekonomik ufuklara ulaşmak isteyen Türkiye için tek seçenek, Kürt sorununu çözme temelinde demokratikleşerek oligarşik yapıyı aşıp demokratik cumhuriyete ulaşmasıdır.

Kürt sorununu şiddetle bastırma çözüm olmadığı gibi, demokratik çözüm yöntemlerinin imkan dahiline girdiği bugünkü koşullarda silahlı savaşımı devam ettirmenin de gerekli olmadığı açıktır. Şimdiye kadar yürütülen silahlı mücadele sorunun varlığını Türkiye ve diğer egemen ülkelere dayatmış, silahlı bastırma hareketinin çözüm olmadığını kendilerine göstermiştir. Bu yönüyle silahlı kurtuluş mücadelesi tarihsel önemde bir rol oynamıştır. Dolayısıyla zorunlu meşru savunma dışında silahlı mücadele gerekli olmaktan çıktığı gibi, inkar ve imha politikası da yeni silahlı mücadelelere yol açmaktan başka bir sonuç vermeyecektir.

Öte yandan silahlı mücadele, demokratik siyasi çözümün özgür Kürt ayağını ve demokratik cumhuriyetin temeli olan özgür Kürt bireyini ortaya çıkarmış, Kürt halkı kendini her bakımdan yeniden yaratarak kendi cephesinde Kürt sorununu çözmüştür. Dolayısıyla ortaya çıkan bu Kürt gerçeğini egemen cumhuriyete kabul ettirip, iki asli kurucu üyenin ortak vatanını ve demokratik cumhuriyetini yeniden kurmak yeni dönemin temel çalışmasıdır. Bunun için cumhuriyeti oligarşik öz ve biçimden kurtarıp demokratik öz ve biçime kavuşturmak, Türk ve Kürt halkının ortak mücadele amacı haline gelmiştir.

Baskıcı ve sömürücü oligarşik düzeni aşmak, ancak iki halkın emekçi sınıflarının demokratik kurtuluş mücadelesiyle mümkün olabilir. Bu mücadele meşru demokratik yollardan başarıya gidecek koşullara ve imkanlara sahiptir.

Tam bir özgür siyasal çalışma ortamı sunan ve ulusal kimlik, dil ve kültürün özgürlük içinde geliştirebileceği bir demokratik cumhuriyetin her bakımdan Kürt halkının çıkarına olduğunu düşünerek, ayrı devlet kurmanın 21. yüzyıl dünyasında fazla gerekli ve gerçekçi olmadığı sonucuna varmak ve buna bağlı olarak siyasal strateji ve mücadele yöntemlerinden değişikliğe gitmek sonuç alıcı bir politikanın ön koşulu haline gelmiştir.

PKK 21. yüzyıla sosyalist ideolojiyle girerken, Türkiye emekçi sınıflarıyla birlikte ve dünya emekçileriyle dayanışma içinde demokratik ve özgür toplum amacına ulaşacaktır.

D- Diğer Devletlerdeki Kürt Sorununun Çözümü ve Demokratik Ortadoğu Birliği

Kürdistan Kasr-ı Şirin antlaşmasıyla iki, Lozan antlaşmasıyla da dört parçaya bölünmüştür. Böylece Kürt sorunu tüm Ortadoğu ülkelerini ve dünyayı ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir.

Kürt nüfusunun çoğunluğu Türkiye sınırları içinde geniş bir coğrafyada yaşamaktadır. Bu nedenle sorunun en kapsamlı yaşandığı ülke Türkiye'dir. Bunula birlikte İran, Irak ve Suriye de ciddi bir Kürt problemiyle karşı karşıyadır. Ancak Kürt sorununun Türkiye'de çözülmeden Kürdistan'ın diğer parçalarında çözüme kavuşamayacağı, tarihin öğrettiği bir gerçektir.

Kürdistan'ın bölünmüşlüğü ve çözümsüzlüğü kötülük tanrılarının Ortadoğu ülkelerine verdiği bir ceza gibidir. Bu sorun çözülmediği için Kürt halkı sürekli baskı altında acılar ve çaresizlik içinde kıvranmakta; Kürt sorununu yaşayan ülkeler ise iflah olmaz bir hastalığa kapılmış gibi ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlardan kurtulamamaktadır. Egemen ülkeler Kürtlerin gücünü kendi güçlerine katarak gelişme ve büyümeyi yaratmak yerine, Kürtleri karşılarına alarak imkanlarını çatışmalar içinde tüketmek durumuna düşmüşlerdir. Dolayısıyla ne baskı ne de isyan soruna çözüm getirememiştir. Geriye kalan, sınırları değiştirmeden tüm ülkelerde demokratikleşme ve bu temelde demokratik çözümü denemektir. Bugüne kadar denenmeyen, ama asıl çözüm gücü olacak yöntem, halkların kardeşliği temelinde bir arada yaşamayı sağlayacak demokratik çözümdür.

Kürt sorunu çözümsüz kaldıkça, Ortadoğu'da her türlü gericilik ve bağnazlık yaşam şansı bulmaya devam edecektir. Klasik dar milliyetçilik ve dinsel bağnazlığın hala gelişmeler önünde engel olması, Kürt sorunundaki çözümsüzlüğün yarattığı ortamdan aldığı güç nedeniyledir. Yine çatışmaların sürekliliği ana ülkelerde şovenizmi, Kürtlerde ise ilkel milliyetçiliği körüklemektedir. Bu iki tutum da Kürt sorununu çözecek durumda olmadığı gibi, bu sorunun çıkmaza girmesinden sorumludur. Kısacası demokratik çözümü engelleyen temel anlayışlar olarak şovenizm ve ilkel milliyetçilik, çözümsüzlüğün hem nedeni hem de sonucudur.

Kürt halk tarihinin bilinci olan PKK, çözümü daha başından itibaren bölge halkları ile kardeşlik içinde yaşamada görmüştür. Halkımızın özgürlük mücadelesini tüm Ortadoğu halklarının özgürlük mücadelesi olarak değerlendirmiş, Ortadoğu halklarının özgür birliğinin en iyi çözüm yolu olduğunu daha ilk manifestosunda ortaya koymuştur.

PKK, demokratik bir toplum yaratarak, tüm egemen ülkelerde demokratikleşmenin dayanağı haline gelen güçlü bir toplumsal zemin ortaya çıkarmıştır. Yine dış güçlere dayanan ilkel milliyetçi ve işbirlikçi güçlerin yol açtığı kuşkucu-

luğu kırarak, halklar arasında kardeşliğin mayasını güçlü biçimde atmıştır.

Olumlu ve olumsuz yanlarıyla tarihteki Kürt direnişleri ve çatışmaları Kürt sorununun bölgedeki çözümünü olgun hale getirmiştir. Özellikle Türkiye'de çözüm olanaklarının ortaya çıkması, tüm bölgede sorunun çözümünü kolaylaştıracaktır. Türkiye karşı karşıya olduğu Kürt sorununu çözemediği için diğer parçalardaki çözüme de engel olmuş; sorun büyük ve ana parçada çözüm bulamayınca, uygun zemin ortaya çıksa bile küçük parçalarda da çözüme kavuşamamıştır. Kısaca kalıcı bir çözüm için Türkiye'de Kürt sorununun çözümü zorunluluk arz etmektedir. Şimdi bu kilit parçada çözüm kapısı aralanmak üzeredir.

Güney Kürdistan'da da çözüm için fazlasıyla imkanlar vardır. Ancak işbirlikçi feodal güçler Kürt toplumunun demokratikleşmesini ve birliğini engelledikleri gibi, demokratik kardeşlik çözümleri önünde de engel konumundadır. Bunlar demokratik bir karaktere sahip olmadıkları için halka dayanarak güç haline gelememekte, bunun sonucunda bölgesel ya da uluslararası güçlere dayanarak kendi zayıflıklarını gidermek istemekte ve bu konumlarıyla çözümsüzlüğü daha da derinleştirmektedir.

Kürt halkının siyasal stratejisi Kürdistan'ın tüm parçalarında egemen ülkelerin halklarıyla özgür demokratik kardeşlik çözümünü gerçekleştirmek olmalıdır. PKK'nin yürüttüğü mücadele ile tüm parçalarda demokratik ve özgür Kürt ayağı gelişmiştir. Kürt sorunu demokratik mücadele ve özgür birlik çözümleri ile çözüldüğünde tüm Ortadoğu halkları demokrasiye ulaşacaklardır. Bunun sonucunda Kürt gerçeği, ana ülkeleri zayıflatan değil güçlendiren bir rol oynayarak tüm Ortadoğu ülkelerini geliştirecek ve güçlendirecektir. Kürt sorunu kaygı ve istikrarsızlık kaynağı değil istikrar ve güvenin kaynağı haline gelecektir. Kürtler demokratikleşen Ortadoğu ülkeleri arasında ilişkinin köprüsü ve çimentosu olacak ve bu temelde Demokratik Ortadoğu Birliğinin yolu açılacaktır.

Irak parçasındaki Kürtler ulusal demokratik bir partiyle tüm yurtsever güçleri bir araya getirip, demokratik bir Irak'ın Kürt ayağı olarak çözümü hızlandırabilirler. İşbirlikçi feodal güçlere karşı demokratikleşme ve özgürleşmenin güvencesi olarak Güney'de böyle bir demokratik devrim gücüne ihtiyaç vardır. Güney'deki kilitlenme ve çözümsüzlük böyle bir parti ve güçlü bir ulusal demokratik cepheyle aşılabilir.

Demokratik ve özgürlükçü bilinçleri yüksek olan Suriye'deki Kürtlerin, kardeş Arap halkıyla mevcut çalışma ve ilişkilerini güçlendirerek demokratik bir cumhuriyette özgür yaşamlarını sağlama koşulları artmıştır. Bir yasal demokratik partileşme ile sorunlarını çözen Kürtler, Arap ve Kürt kardeşliğini daha da güçlendirerek Suriye'nin önemli bir güç kaynağı olacaklardır.

Kürt kimliğinin sınırlı da olsa kabul edildiği İran'daki Kürt halkının sorunlarının da demokratik yollardan çözümü için koşullar olgunlaşmıştır. İran'da Kürt nüfusunun ancak yarısını içine alan birkaç şehir Kürdistan eyaleti olarak adlandırılmaktadır. Kürt sorununda çok sınırlı bazı açılımların görüldüğü bu parçada, yerel yönetimlerde Kürt halkının ekonomik, sosyal ve kültürel örgütlenmesinin gelişmesi ve giderek kendi kimliğiyle hakları yasal güvenceye alınmış olarak ortak cumhuriyette yerini alması, Kürt-Fars-Azeri kardeşliğini daha da pekiştirecektir. İran toplumu da Kürt halkının mevcut konumundan memnun olmadığını görmekte, bu durum da Kürt sorununun çözümünde yeni adımlar atılması ihtiyacını ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Bu parçada yaşayan halkımız siyasal alanda kapsamlı bir örgütlülüğe sahip olmasa da, tutumuyla taleplerini yansıtacak bir bilinç düzeyinde bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Kürt halkının özgürlüğünü isteme düzeyi tüm parçalarda yükseldiği gibi, parçalar arasındaki ilişkiler de sınırları anlamsız kılacak kadar yoğun ve kapsamlı hale gelmiştir. Kürt halkının kaşılıklı dayanışmasını arttıran bu durum, bütün egemen ülkelerde Kürt sorununun çözümünde rol oynayacak ve Demokratik Ortadoğu Birliğini gerçekleştirmede siyasi köprü görevini yerine getirecek bir Ulusal Kongrenin önemini fazlasıyla artırmıştır. Böyle bir kongre demokratikleşmenin motoru olan Kürt halkının gücünü pozitif biçimde Ortadoğu'nun diğer sorunlarını çözmede de kullandığında, bölgenin en etkili ve itibarlı siyasi kuruluşu haline gelecektir.

Sonuç olarak, Kürt sorunu Ortadoğu'da mevcut siyasal sınırlar içinde demokratik barışçıl yollardan çözülecek noktaya gelmiştir. 2000'li yıllar Ortadoğu'da Kürt sorununun çözüldüğü yıllar olacaktır. Kürt sorununun çözümüyle birlikte Ortadoğu'da halklar büyük bir gelişme yaşayacak, bu temelde ülkeler arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler gelişecek, bu durum siyasi ilişkilere de yansıyacak Demokratik Ortadoğu Birliğinin altyapısını oluşturacaktır.

E- Demokratik Dönüşümün Özellikleri

Partimizin yürüttüğü demokratik kurtuluş mücadelesi özünde bir demokratik dönüşüm ve yapılanma hareketi olup, başlıca özellikleri şunlardır:

a) Demokratik dönüşüm iki temel yanı vardır: Birincisi, Türkiye'de devletin ve toplumun demokratikleştirilmesi; ikincisi, Kürt ulusal sorununun çözümüdür. Birinci yan, oligarşik diktatörlüğün aşılıp Cumhuriyetin yeniden demokratik kuruluşunu, oligarşik yapının ve uzantılarının Türk ve Kürt toplumları üzerindeki baskı ve tahakkümüne son verilmesini, toplumsal yaşamın her alanda demokratik özgürlükçü temelde örgütlendirilip geliştirilmesini içerir. Oligarşi ile halklar arasındaki çelişkinin çözümü temel toplumsal gelişme dinamiğidir. Cumhuriyetin demokratikleşmesi gerçekleştikçe toplumsal özgürlük gelişir, toplumun demokratik örgütlenmesi ve özgürlükçü yaşamı geliştikçe de devletin demokratik yapılanması gerçekleşir.

İkinci yan, oligarşik diktatörlüğün Kürt ulusal kimliğini yasaklayan ve ulusal gelişmenin önünde engel oluşturan hakimiyetinin aşılmasını, dil ve kültür başta olmak üzere Kürt ulusal örgütlülüğünün ve yaşamının geliştirilmesini içerir. Bu temelde yürütülen çok yönlü mücadele önemli bir birikim ortaya çıkarmıştır.

Demokratik dönüşümün bu iki yanı iç içe geçmiştir. Devletin ve toplumun demokratik değişimi ve yapılanması geliştikçe, Kürt ulusal sorunu çözüm yoluna girer. Ulusal sorunun çözümünde adımlar atılıp Kürt ulusal örgütlülüğü geliştikçe, cumhuriyetin ve toplumun demokratikleşmesi gerçekleşir. Şimdiye kadar ulusal sorun temelinde geliştirilen mücadele demokratik dönüşümü gerçekleşebilir hale getirirken, önümüzdeki süreçte devletin ve toplumun demokratik değişimi temelinde atılacak adımlar Kürt ulusal sorununun çözümünü ve ulusal yaşamının gelişmesini gerçekleştirecektir. Bu da kendisini demokratik cumhuriyet ve toplumsal özgürlükte ifade edecektir.

b) Demokratik dönüşümün ikinci özelliği, uzun yıllar süren çok yönlü mücadelenin ortaya çıkardığı büyük birikime ve dinamik toplumsal güçlere dayanmasıdır. Bunun tememlinde Türkiye'de yaşanan iki yüz yıllık mücadeleyle Kürt sorununda devam edip gelen bastırma ve isyan çatışması vardır. Özellikle son otuz yıldır Türkiye'de emekçi halkın ve gençliğin yürüttüğü çok yönlü mücadele ile Kürt halkının PKK öncülüğünde verdiği büyük ulusal demokratik mücadele hem demokratik dönüşümü gündemleştirip halklarımızın vargeçilmez arzusu haline getirmiş, hem de demokratikleşme için gereken büyük birikimi ortaya çıkarmıştır.

Bu temelde demokratik dönüşüm en başta uzun mücadele sürecinde yaratılan Kürt ulusal demokratik hareketine, onun örgütlülüğüne ve öncülüğüne dayanmaktadır. Bu hareket ki, dünyanın her tarafındaki Kürt toplumunu çok büyük ölçüde kendi içinde birleştirmiş, örgütlemiş ve günümüz dünyasının en dinamik gücü olarak hareket geçirmiştir. Yine demokratik dönüşümün temel bir dayanağı olarak, başta işçiler ve memurlar olmak üzere Türkiye'nin geniş halk kesimleri vardır. Ayrıca uluslararası konjonktür de Türkiye'de demokratik dönüşümü istemekte ve gerekli görmektedir.

Denebilir ki, Türkiye ortamı demokratikleşme açısından ilk kez bu düzeyde büyük bir birikime, iç ve dış koşulların uygunluğuna ve bu denli dinamik demokrasi gücüne sahip olmuştur. Ulus, sınıf, cins, etnik vb. çelişkiler temelinde demokratik dönüşümü bir tutku düzeyinde isteyen başta işçiler, gençler, kadınlar ve Kürt halkı olmak üzere en geniş halk kesimleri bir demokrasi bloğu yaratarak dönüşümü sağlamayı bilecektir.

c) Demokratik dönüşümün diğer bir özelliği de çok yönlü ve zengin mücadele yönetimleriyle gerçekleşecek olmasıdır. Uzun yıllar süren silahlı şiddet, demokratikleşme önünde engel oluşturan gerici anlayış ve ilişkileri büyük ölçüde parçaladığı gibi, mücadele yöntem ve amaçları bakımından da zengin bir birikimi ortaya çıkarmıştır. Bir yandan düzenin kendini demokratik reforma tabi tutma zorunluluğu yaşanırken, diğer yandan geniş demokrasi güçlerinin bu zengin örgüt ve mücadele biçimleriyle dönüşüm sürecini hızlandırma ve derinleştirme durumu yaşanacaktır. Bu da ifadesini kitlelerin en pasif hak taleplerinden grev, boykot ve gösteriye kadar uzanan çok yönlü demokratik siyasi mücadelesinde bulacaktır. Demokratik dönüşüm ancak böyle çok kapsamlı ve uzun süreli demokratik haklar ve özgürlükler mücadelesiyle gerçekleşecektir.

F- Demokratik Dönüşümün Görevleri

Özelliklerini belirlediğimiz demokratik dönüşüm, esas amacımız olan sosyalizme ulaşmak için bir ön aşama olup, şu görevleri yerine getirecektir.

A- Oligarşik yapının ve uzantılarının toplum üzerindeki her türlü hakimiyetine son vermek. Bunun için:

1- Halklarımızın topyekün örgütlülüğünü yaratmak amacıyla işçi, köylü, gençlik, kadın vb. halk kesimlerinin demokratik kitlesel örgütlerini kurmak ve geliştirmek.

2- Demokrasiden yana olan tüm kesimlerin ve siyasal güçlerin içinde birleşeceği geniş bir demokrasi bloğunu oluşturmak.

3- Oligarşik yapıya ve uzantılarına karşı kitlelerin demokratik siyasal mücadelesini her alanda ve zengin eylem biçimleriyle geliştirmek. Kitlelerin sivil itaatsizliğini yaygınlaştırmak.

4- Halkı oligarşik yapıya karşı mücadeleden alıkoyan, uzlaştıran veya teslimiyete götüren ideolojik dogmatizme, sosyal-şoven ve ilkel-milliyetçi yaklaşımlara karşı etkin bir mücadele içinde olmak.

5- Özel savaş sistemini, kontrgerilla ve savaş rantçısı çete odaklarını tasfiye etmek.

6- Kapitalizmin çarpık gelişiminin doğa ve toplum üzerinde yarattığı her türlü tahribata karşı aktif mücadele vermek.

B- Demokratik Cumhuriyet yönetiminde özgür ve demokratik bir toplum yaratmak. Bunun için:

1- Türkiye'nin siyasal bütünlüğü ve anayasal yurttaşlık temelinde Türk ve Kürt halklarının asli kurucu üye olarak özgür katılımının gerçekleştiği demokratik siyasal bir sistem geliştirmek.

2- 12 Eylül anayasasını ortadan kaldırarak, bireysel ve toplumsal özgürlük temelinde herkesin kendi kimliğiyle (ulus, cins, sınıf, etnik vb.) yer aldığı ve temel hakların güvenceye alındığı bir demokratik anayasa oluşturmak.

3- Demokratik Cumhuriyetin temeli ve güvencesi olan örgütlü bir toplum yaratmak amacıyla herkese tam bir ifade, örgütlenme ve siyaset yapma özgürlüğü sağlamak.

4- Halkın doğru ve yeterli haber alma hakkı çerçevesinde basın özgürlüğünü geliştirmek, sosyal ve kültürel yaşamın çağdaş demokratik ölçülere ulaştırılması için demokratik ve özgürlükçü bir basın yasası oluşturmak ve basındaki kartelleşmeye karşı çıkmak.

5- Çoğulcu ve katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için siyasal partiler, sendikalar ve dernekler yasasını demokratik içeriğe kavuşturmak. Çalışanların yönetime katıldığı bir sistem geliştirmek.

6- Aşırı merkezileşip güçlenerek toplumun özgür gelişimi önünde engel haline gelen yönetim yapısını aşmak, yönetim gücünü tabana kadar yayıp yerel yönetimleri güçlendirmek.

7- Sınırları koruma temelinde ordunun küçültülmesinden ve dışa karşı tehdit unsuru olmaktan çıkarılmasından yana olmak.

8- Barışı ve halkların egemenliğini tehdit eden her türlü askeri pakta ve NATO'ya karşı olmak.

9- Avrupa Birliği'ne girmekten yana olmak. Bu ilişkinin halklar yararına gelmesi için her alanda etkin çaba harcamak.

10- Demokratik planlama çerçevesinde emekçilerin çıkarını gözeten, adil bir gelir dağılımını öngören ve toplumsal refahı geliştiren bir ekonomik sistemi esas almak. Ülke kaynaklarının dengeli dağılımını gerçekleştirmek.

11- Oligarşik yapıya hizmet eden maliye ve vergi sistemi yerine emekçi halk yararına bir maliye ve vergi sistemi geliştirmek.

12- Ekonomik alanda başta köylülük olmak üzere diğer toplumsal kesimlerin kooperatif örgütlenmesi için çalışmak.

13- Herkese çalışma ve yaşam güvencesi olacak bir sosyal sigorta sisteminin geliştirilmesini esas almak.

14- Herkese iş bulacak düzeyde yeni iş alanlarının açılması ve işsizlik sigortasının geliştirilmesinden yana olmak.

15- Halk sağlığını korumak, tüm halk için pazasız sağlık hizmeti sunacak sigorta sistemi oluşturmak, çocuklar ve kadınlar için destekleyici sağlık programları uygulamak.

16- Kadın üzerineki her türlü köleci baskı ve egemenliğe son vermek. Eşitsizliğe yol açan anayasal ve yasal düzenlenişi kadın lehine değiştirmek. Toplumsal ve siyasal yaşamın her alanda erkek egemenliğine karşı mücadele etmek. Kültürel, siyasal ve sosyal yaşama kadının etkin katılımını sağlamak.

17- Gençliğin ruhsal, beyinsel ve fiziki gelişimi için gereken eğitsel ve sosyal çalışmaları yürütmek. Toplumsal ve siyasal yaşama aktif katılımını geliştirmek.

18- Oligarşik yapıya hizmet eden, bireyi ve toplumu geliştirmeyen eğitim ve kültür sistemini aşmak, özgür kişiliği ve toplumsal özgürlüğü geliştiren demokratik bir sistemi esas almak.

19- Köklü bir yargı reformu temelinde demokratik bir hukuk sistemini geliştirmek.

20- Azınlık milliyet ve dinsel gruplar üzerindeki her türlü baskıya son vermek, kültürleri bir zenginlik olarak görüp her kültürün gelişimi için özgürlük ve destek sağlamak.

21- İnsan hakları ile ilgili uluslararası sözleşmelerin (İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Paris Şartı, Kopenhag Kriterleri vb.) kabul edilip etkin uygulanmasından yana olmak. İdam cezasının tamamen kaldırılması için mücadele etmek.

C- Kürt ulusal sorununun barışçıl ve demokratik yöntemlerle çözümünü gerçekleştirmek. Bunun için:

1- Olağanüstü hal ve köy koruculuğu gibi Kürdistan'da geliştirilen özel savaş sistemini bütünüyle tasfiye etmek.

2- Mücadelemizin büyük ölçüde parçaladığı aşiretçi-feodal kalıntıları tamamen tasfiye etmek ve yoksul köylü yararına bir toprak reformu yapmak.

3- Savaştan tahrip olan ekonomik yapıyı halk yararına yeniden inşaa etmek ve geliştirmek.

4- Savaş nedeniyle yerini terk etmiş olan halkın geri dönüşü için gereken imkan ve desteği sağlamak.

5- Kürt kimliğinin anayasal düzeyde kabul edilmesi ve güvenceye alınması, Kürt dili ve kültürünün gelişimi için gereken özgür ortamın yaratılıp bunun yasal düzenlemeye kavuşturulması amacıyla çok yönlü mücadele etmek.

6- Kürtçe anadil eğitiminin yasal güvenceye kavuşturulması ve her alanda geliştirilmesi için çalışmak.

7- Kürtçe eğitimi ve her türlü basın, yayın, tarih, kültür ve sanat çalışmasını geliştirmek ve bu çalışmaları kurumlaştırmak. Bu temelde tüm ulusal güçleri ve imkanları seferber etmek.

8- Kürt toplumunun her alandaki örgütlülüğünü ve yönetim gücünü geliştirerek, demokratik cumhuriyete etkin katılımını sağlamak.

9- Kürt tarihinin açığa çıkartılması için gereken çalışmaları yapmak ve tarihi eserleri koruyup güvenceye almak.

D- Kürt ulusal birliğini ve demokratik ilişki sistemini geliştirmek. Bunun için:

1- Her parçadaki ulusal demokratik gelişmenin ve çözümün o parçadaki halkın özgücüne dayalı olarak gerçekleşmesini esas almak.

2- Her parçadaki ulusal demokratik gelişimi, bağlı olunan egemen ülkedeki demokratik dönüşümün bir parçası olarak ele almak ve yürütmek. Ulusal sorunun çözümünü sınırları değiştirmeden demokratik dönüşüm ve özgür birlik çerçevesinde gerçekleştirmek.

3- Her parçadaki ulusal demokratik mücadele güçleri arasında etkin destek ve dayanışmanın sağlanmasına çalışmak.

4- Dünyanın çeşitli yerlerine savrulan Kürtlerin demokratik haklarını savunan, örgütleyip kültürel gelişmelerine destek olan, ilerici insanlıkla ve Kürdistan'daki mücadeleyle birleştiren bir yaklaşım içinde olmak.

5- Her alandaki Kürt toplumu ve siyasal güçleri arasındaki demokratik ilişki ve ulusal birliği Ulusal Kongre çerçevesinde sağlamak.

6- Başta Asuri-Süryani halkı olmak üzere Kürdistan'daki ulusal toplulukların kendi kimliklerini korumaları, dil ve kültürlerini özgürce geliştirmeleri için uygun ortam oluşturmak ve bu temelde yürütülen mücadeleyi desteklemek.

E- Bölge halkları arasındaki ilişkiyi Demokratik Ortadoğu Birliği anlayışı temelinde ele almak. Kürt sorununun her parçadaki demokratik çözümünü ve Kürt ulusunun demokratik ilişki ve birliğini, Demokratik Ortadoğu Birliğinin köprüsü yapmak. Bölge halkları ve demokratik güçleriyle bu esaslar temelinde bir ilişki ve dayanışma içinde olmak.

F- Uluslararası alanda demokratik ülkelerle ilişki; sosyalist, ilerici-demokratik ve özgürlükçü güçlerle ittifak, her alandaki anti-faşist, çevreci, hümanist, insan hakları savuncusu çevrelerle dayanışma içinde olmak.

20 Ocak 2000
PKK Olağanüstü 7. Kongresi

Savaştan Barışa
ulusal kurtuluş diplomasisi

Mustafa AĞCAKAYA

İçinden geçtiğimiz süreç heraçıdan yepyeni özellikler taşıyor. Önderlik eksenli yaşanan gelişmeler sürecin biçimlenmesinde niteliksel etkide bulunuyor. 1996 Şam El Şeyh toplantısıyla atılmaya başlayan ve 15 Şubat'ta yeni bir içerik kazanan komplo, kompioya verilen cevap ve başlatılan süreç, uluslararası dengelerde de yansımasını buldu. Farklılaşmalar, yer değiştirmeler, yeni yakınlaşmalar, yeni zeminler üzerinde yeni ilişkiler, çelişkiler ortaya çıktı. Bu değişimler içerisinde Türkiye'nin konumlanmasında da ciddi değişimler yaşanmaya başladı. Türkiye'nin uluslararası dengelerde işgal ettiği konumda ve iç yapılanmasında önemli değişimleri ortaya çıkaracak potansiyeller var. Ancak iç dengelerde yaşanan belirsizlik bu değişim potansiyelinin dinamikleşmesinde de ciddi bir belirsizliği beraberinde getiriyor.

Bu değişim potansiyeli, özünü, ulusal kurtuluş mücadelesinin kendisini biçimlendirme ve siyasal sahada aktifleştirmesinden alıyor. Bu değişim basit bir taktik adım değil. Mücadele yöntemleri açısından stratejik karakter taşıyor. Bu stratejik değişim kendisiyle birlikte tüm sahalarda yeni yaklaşım tarzlarını yeni bakış açılarını, yeni örgütlenme biçimlerini de beraberinde getiriyor. I996'da başlayan yeniden öze dönüş hamlesi, bu biçimiyle zirvesel konuma ulaşmış durumda. Tüm alanlarda olduğu gibi, uluslararası ilişkiler sahasında da bu niteliksel stratejik gelişmeye uygun değişimler yaşanıyor, yaşanmak durumda. Geçmiş ilişkilenme tarzıyla, yeni dönemi karşılamanın olanağı yok ve geçmiş tarzda, önemli kazanımlar yaratılmış olsa da, ciddi sorunların yaşandığı ve I5 Şubat komplosunda ortaya çıktığı gibi, önemli parti dışılığın olduğu da görüldü. Bu açıdan, bir yandan geçmiş tarzı gözden geçirmek, bir yandan da stratejik değişime denk yeni ilişki tarzına bakmak gerekiyor. Ancak buraya geçmeden kısaca da olsa son on yıl içinde dünya dengelerinde ortaya çıkan ve uluslararası dengelerde değişimi yaratan gelişmelere bakmak gerek. Kaldı ki, bu değişimin kendisi dahi, yeni ilişkilenme tarzını zorunlu kılıyor.

Kutupların aşılması dünyanın yeniden biçimlenmesini yarattı

Reel sosyalizmin çözülüşü sonrası oluşan uluslararası dengeler, daha çok ABD eksenli gelişen Yeni Dünya Düzeni ile biçimlenmeye başladı. Ya da çatışmalar ve çelişkilerin özü, bu düzenin oturtulması ve buna karşı gelişen direnişler tarafından oluşturuldu. Buna bir de emperyalist güçler arasında yaşanan dünyasal hegemonya çatışmasını eklemek gerekiyor. Bu anlamıyla, reel sosyalizmin çözülüşü sonrası dünya durumunu üç bölüme ayırmak mümkün:

1- *Bloksuzlaşan dünya, emperyalizm tarafından yeniden biçimlendirilerek hegemonya altına alınma ve bunun evrensel boyutlar kazanmasına sahne oldu.*

2- *Genel anlamıyla Sovyetler'in çözülüşüyle başlayan süreç, dünyaya yeniden biçim vermek isteyen güçlerarası, soğuk savaş yıllarında hasıraltı edilmiş pazar ve etkinlik kurma çelişkilerini yeniden alevlendirdi.*

3- *Emperyalist güçlerin biçimlendirmek istediği Yeni Dünya Düzeni'ne karşı direnen güçlerin, kendi aralarındaki ve yeni düzenci güçlerle olan ilişkileri, çatışmaları, çelişkileri, bölgesel sorunlar olmanın ötesinde evrensel nitelik kazanmaya başladı.*

Bu üç temel olgu, I990'dan içinden geçtiğimiz sürece kadar olan gelişmelerin temel eksenini oluşturdu. Düşmanlıklar, dostluklar; ittifaklar, paktlar, cepheler, karşı-cepheler; çatışmalar, barışlar bu olgular etrafında örgütlendi.

Evrensel çapta, emperyalist hegemonya dayatmaları ve buna karşı bir direniş sözkonusu olsa da, tüm bu on yıla damgasını vuran, Ortadoğu merkezli gelişmeler oldu. Bu sahadaki en küçük değişim, tüm dünyada anında etki yarattı ve halen de bu özelliğini koruyor. Bu itibarla Ortadoğu'nun, en dar bakış açısıyla dahi, önümüzdeki yüzyılı belirlemeye devam edecek özellikler taşıdığı ortaya çıkmaktadır.

Ortadoğu'nun anahtarı ise Kürt sorunu olarak bu on yıllık süreçte belirgin bir öne çıkış yaşadı. Bundan dolayı da tüm değişimlerde niteliksel farklılıklar yaratacak özelliklere ulaştı. Bu açıdan da, dünyasal hegemonya arayışında olan güçler, kaçınılmaz bir biçimde Kürt politikası oluşturmak durumuyla karşı karşıya bulunuyor. Bununla birlikte, tüm iç çelişkilere karşın, emperyalizm, özellikle Ulusal Kurtuluş Hareketi karşısında merkezi bir politika uygulayarak, uluslararası planda etkinlik kurması, özgürlük arayışında başarıya ulaşması engellenmeye çalışılmaktadır. Tasfiyenin biçimi konusunda kimi ayrılıklar olsa da, tasfiye konusunda bir uzlaşmaya ulaştıkları bir gerçek. Böyle bir durum ise Kürt sorununun Gordion düğümü haline gelmesine yolaçmakta.

Kürt sorununun içerdiği bu önem nedeniyle, karşıt cepheleşmede merkezi bir konum oluşturmasına karşın, karşı cephede yer alabilecek güçlerin hiçbiri, -*ne bölgesel güçler ne de diğer güçler*- cesaretli ve bütünlüklü bir politikaya ulaşamadılar; bu da onların bölge üzerindeki etkinliklerini temelden olumsuz etkiledi. Yeni düzenci güçlere karşı bir direniş konumu taşıyor olmalarına karşın, gerek reel sosyalizmin çözülüşü sonrası ve gerekse de uluslararası komplo sürecinde etkin bir varlık gösteremediler; ulusal kurtuluş mücadelesiyle etkin bir ilişkilenme içerisine giremediler. Hatta etkinlik bir yana tüm ilişkilerini neredeyse gizlikapaklı yürütmek istediler ve genel bir cephenin oluşmasında açık bir tavır sergileyemediler. İlişkilerin resmileşmesinde yaşanan ürkeklik, cesaretsizlik açık bir güçsüzlüğün ürünüydü ve cepheleşelemediği için de etkisizleşme de kaçınılmaz oldu. Özellikle komplo süreci, bu açıdan belirgin önem taşıyor. Bu süreçte neredeyse hiçbir varlık gösteremediler ve yeni düzenci güçlerin doğrudan veya dolaylı payandaları, piyonları olmayı yaşamaktan kurtulamadılar.

Bu güçlerin etkin bir pozisyon belirleyememiş olması, yeni düzenci güçler arasında yaşanan dünyasal hegemonya arayışında da önemli bir denge değişimini getirirken, ABD merkezli hegemonya dayatması karşısında yaşadıkları zayıflıklarının daha da derinleşmesini beraberinde getirdi. Almanya-Fransa merkezli Avrupa konumlanışı, kendi içinde yaşadığı istikrarsızlığın bir ürünü olarak, komplo sürecinde etkin olamayarak ABD denetimine girmekten kurtulamadılar. Ve ABD eksenli yeni düzenin daha da etkinlik kazanması gerçekliği ortaya çıktı. Bu biçimiyle Avrupa, ABD merkezli hegemonyanın bir parçası durumuna geldi. Bunu komployla birlikte, özellikle Önderliğin imhası üzerine kurulan, sonu alınmaz çatışmaların kışkırtılması ve böylece etkinlik kurma arayışları içerisinde girdermeye çalıştırlarsa da başarılı olmayacakları, en azından şu ana kadar yaşanan gelişmelerle ortaya çıktı. Avrupa, bu ABD yedeklenişini özellikle sıcak alanları büyük çaplı bölgesel savaşlara dönüştürerek bertaraf etmeye çalışsa da, yaşadığı derin zayıflık, bunda da başarılı olamayacağını göstermektedir. Gerek uluslararası komplo gerçekliğinde oynadığı rol, gerekse de uluslararası komplo ile aynı döneme denk gelen Yugoslavya müdahalesi sonrası hem bu hesapları ortaya çıktı; hem de bunda istediği başarıya ulaşamadı.

Her ne kadar bugün, bölge ve bölge bağlantılı kimi güçler ABD merkezli düzene direniş içinde olsa da, yaşadıkları derin zayıflık ve parçalanma nedeniyle, bu nitelikleri önemli oranda yerini yeni düzenin içine girme biçimine bırakacaktır. Rusya'nın Çeçenistan savaşı, Irak'ın bilinen konumda ısrarı, İran'ın konumlanışı, sürecin gelişimini engellemek bir yana, kendilerinin aşılmasını doğurabilecek potansiyeller taşımaya başladı.

Reel sosyalizmin çözülüşü sonrası başlayan süreç, uluslararası komployla birlikte yeni bir aşama katetti. Uluslararası komplo, bu açıdan, dünyasal etkileri bulunan bir gelişme anlamını taşıyor. Reel sosyalizmin çözülüşü, en genel anlamda gerçekliğinin ortadan kalkması ve böylece Yeni Dünya Düzeni politikalarının nirengi noktasını oluşturuyorsa, uluslarası komplo da, bu Yeni Dünya Düzeni'nin biçimlendirilmesinde yaşanan emperyalistler arası güç dengeleşmesinin ABD lehine bozularak, Yeni Dünya Düzeni'nin egemen olmaya doğru gidişini ortaya çıkardı. Bu anlamıyla, özellikle ABD'li stratejist Brezisnky'nin *"Büyük Satranç Tahtası"* adlı kitapta vurguladığı, ABD dışı tüm güç merkezleşmelerinin engellenmesi gerektiği yönündeki belirlemesinin vücut bulması anlamını taşıyacak nitelikler taşıyor. ABD bunu 9 Ekim komplosuyla ucu 3. Dünya Savaşı'na varabilecek saldırgan ve toplu bir imhayı hedefleyerek aşmaya çalıştı, ancak 9 Ekim komplosunun boşa çıkarılması sonrası yaşanan gelişmeler, I5 Şubat komplosuyla yeni bir biçim alarak, bu cephe dağıtma politikasının savaş yöntemine başvurmadan gerçekleştirilebilirlik koşullarını doğurdu. Bu itibarla bugün, reel sosyalizmin çözülüşü sonrası ortaya çıkan durum, yeni dengeler oluşumu ve çelişkilerin yön değiştirmesi biçimini almaya başladı. Bu çerçevede reel sosyalizm sonrası ortaya çıkan gelişmelere kısaca değinecek olursak:

1- *Yeni Dünya Düzeni politikaları, ABD ve Avrupa merkezli olmak üzere iki temel emperyalist odaklaşmayı yarattı.*

2- *Bu odaklaşmalar, dünyaya yeni bir düzen vermede anlaşmış olsalarda hegomonya merkezi olma konusunda önemli çelişkilerle dolu olarak sürece girdiler.*

3- *Yeni Dünya Düzeni'nin geliştirilebilmesi için önce Ortadoğu'ya bir düzen vermeyi gerektiriyordu ve emperyalist hegemonya yarışı, bu bölgede yoğunlaştı.*

> *"Komplo ile birlikte, atılan adımlar yeni sürecin de karakterini belirleyen temel olgular oldu. Özellikle ABD, uluslararası komplo ile birlikte Avrupa'yı en azından etkinlik sahası içine alırken, bölgede de yeni bir düzenleniş geliştirmek isteniyor ve daha şimdiden bölge dengelerinde ciddi değişimlerin sinyalleri var."*

4- *Bu yoğunlaşma kendisiyle birlikte bölgede bir kutuplaşma potansiyelini ve bölgesel savaş olasılığını ortaya çıkardı.*

5- *ABD-İngiltere-İsrail-Türkiye paktlaşmasına karşın, her gücün özgün gerçeklerle yer aldığı veya yer alacağı düşünüldüğü karşıt bir cepheleşme, resmi düzeyde oluşmasa da potansiyel olarak ve kimi ortak tavırlar biçiminde varoldu. Bu cepheleşme, özellikle Kürt Mücadelesi ile olan ilişkilerinde yaşanan cesaretsizlik nedeniyle aktif bir güç merkezileşmesi biçimini yakalayamadı. Genel olarak Yeni Dünya Düzeni karşıtı muhalefet olmayı ifade etti. Güçler arasındaki yakınlaşma, ortaklaşan çıkarlar yerine sadece her gücün kendi çıkarları temelinde bir yakınlaşmaya dayandığından, ortak hareket etme iradesinden yoksun kalındı ve birbirlerinin karşıtı politikalar geliştiren bir konum yaşandı.*

6- *Dünyaya yeni düzen vermek isteyen güçler arasındaki çelişkiler ve yine bu güçlerle Kürt Mücadelesi arasında yaşanan çelişkilerin en doruk noktaya ulaştığı anda, bu cepheleşme potansiyeli etkisiz bir konumu yaşamaktan kurtulamadı.*

7- *Bu noktadan itibaren devrimin de gelişimiyle, çelişkilerin özü; Önderlik ile emperyalizm arasında yaşanan bir çelişki biçimini aldı.*

8- *Bu doruklaşan çelişki, I996 Şam El Şeyh toplantısıyla yeni bir ivme kazandı ve 9 Ekim sonrasında da I5 Şubat komplosuna dönüştü. Bu komplo gerçeklikleri uluslararası değerlerin de yeniden biçimlenmesini beraberinde getirdi. Yeni Dünya Düzeni, ABD merkezli hegemonya altında yeni bir şekillenme sürecine girdi.*

Gelişmelere verilen yanıt yeni süreci doğurdu

Uluslararası komplo ve buna verilen yanıt tüm güçleri yeni bir konumlanış içerisine itiyor. Kürt sorununun çözümüne yönelik Önderliğin geliştirdiği '93' stratejik çözüm çizgisinin daha da kapsamlılaşarak netleşmesi, birçok açıdan belirleyici özellikler taşıyor. Komplo ile birlikte, atılan adımlar yeni sürecin de karakterini belirleyen temel olgular oldu. Özellikle ABD, uluslararası komplo ile birlikte Avrupa'yı en azından etkinlik sahası içine alırken, bölgede de yeni bir düzenleniş geliştirmek isteniyor ve daha şimdiden bölge dengelerinde ciddi değişimlerin sinyalleri var. Komployla amaçlanan Önderliğin ve Kürt Mücadelesi'nin safdışı bırakılması istemi (*geliştirilen, ancak iç ve dış nedenlerle hayata geçmesinde aksaklıklar yaşanan, '93 stratejik çözüm çizgisinin daha da derinleşmesiyle biçimlenmiş olan*) Demokratik Cumhuriyet projesiyle daha baştan etkisizleşmeye başladı. Bu nedenle de komplo sonrası, tasfiyesi gerçekleştirilemediği gibi, Kürt hareketini de kapsamak durumunda kaldı. Kuşkusuz bu kapsama özünde güçten düşürmeyi amaçlıyor. İdeolojik silahsızlandırma temelinde Kuzey'e hapsedilmiş bir Kürt hareketi, yeni dönem politikasında, ABD'nin ağırlık vereceği ve bu biçimiyle Yeni Dünya Düzeni'ni bölgede hakim kılmaya çalışacağı anlaşılıyor. Parçalar arasındaki bağ koparılarak, sorun bölgesel etkinlik gücünden uzaklaştırılarak dengelerin oluşumundaki yerini ortadan kaldırmak biçiminde ABD kaynaklı politik yönelimin odağını oluşturacağı görülüyor.

Böylesi bir gerçeklik, özellikle diplomatik sahada önemli bir yer tutacaktır. Zira, bir yandan Kürt gerçekliğinin kabulü, diğer yandan politik arenada zayıflatılma istemi, taşıdığı ikili karakter nedeniyle, gelecek açısından olumsuz sonuçlara zemin teşkil edebileceği gibi, sorunun uluslararası alanda işgal ettiği yerin daha fazla öne çıkmasına yol açacaktır. Bu ise, diplomasi alanında daha şimdiden ciddi politikaların üretilmesini ve parti çözüm çizgisinin bu alanda hakim kılınmasını gerektirmektedir. Yeni ilişki arayışları, çözüm projesi üzerinde geliştiği oranda, daraltma, marjinalleştirme yaklaşımları, daha başından işlevsiz kılınabilecektir.

Bu çerçevede, çözüm stratejisinin ana eksenini oluşturan Demokratik Cumhuriyet Projesi, uluslararası ilişkilere yön verirken ve emperyalist politikaların yeniden biçimlenmesini doğururken, daha şimdiden Türkiye sahasında önemli bir değişim potansiyelini ortaya çıkarmış durumdadır. Bugüne kadar, bölge halkları karşıtı bir konumlanış içerisinde olan Türk devlet yapılanmasının, bu özelliğinden kurtularak, geliştirilecek Demokratik

Cumhuriyet'le bölgede liderlik yapabilecek bir ülkeye dönüşmesinin koşullarını ortaya çıkarttı. Bu noktada, bölgede egemen kılınmak istenilen Yeni Dünya Düzeni politikalarının stratejik bir ayağı olma rolünün Türkiye'ye yüklenmiş olmasıyla; Türkiye'nin emperyalist politikalar içerisinde Ortadoğu, Kafkaslar, Balkanlar ve Orta-Asya sahalarına açılımın stratejik merkezi olmaya doğru gidişini de görmek gerekiyor. Türkiye'nin bu açıdan salt Yeni Dünya Düzeni içindeki rolünü oynayabilmesi için dahi, ciddi bir değişimi yaşaması gerekiyor. Savaşın durdurulmasıyla ortaya çıkan olanaklardan yararlanıp yararlanmaması Türkiye'nin önümüzdeki dönem iki temel seçeneği durumunda. Bu açıdan Türkiye; ya demokratikleşerek bölgede aktif bir rol üstlenecek ya da imha ve inkarda direterek kendisinin de aşılmasını yaratacak gelişmelere yol açaçak. Zira imha ve inkarda direnmesi Türkiye'nin salt bölgedeki kendini konumlandırmasıyla değil, emperyalist politikaların uygulanıp uygulanmamasıyla da doğrudan ilişkili bir konumlanış olacaktır. Bu ise Önderliğin sık sık vurguladığı gibi, Türkiyeyi bir Yugoslavya ya da Irak benzeri bir konuma getirecektir. Zira imha ve inkar bölgede bırakalım herhangi bir düzenin oluşmasını, sonucunun ne olacağını kimsenin kestiremeyeceği bir çatışma ortamı yaratacaktır. Ve bu haliyle de her gücün parmağını soktuğu ve kışkırttığı bir savaşı doğuracaktır. Bu ise en azından bugün için, ABD merkezli Yeni Dünya Düzeni politikalarıyla uyuşmamaktadır.

Bu çerçevede uluslararası komplonun boşa çıkarılması ve Kürt Mücadelesi'nin yeni bir seyir izlemesi anlamında Demokratik Cumhuriyet Projesi'nin ortaya çıkardığı gelişmeleri şöyle ifadelendirebiliriz:

1- *Uluslararası komplonun boşa çıkarılmasının temelini oluşturan Demokratik Cumhuriyet Projesi dönemin temel karakterini oluşturmaktadır.*

2- *Dünya Savaşı'na ya da kapsamlı bir bölgesel savaşa yol açabilecek gelişmeler, bu projenin geliştirilmesiyle boşa çıkarılmıştır.*

3- *Önderliğin imhası temelinde hedeflenen önü alınamayacak halklar arası çatışmalar, tarihsel barış atılımıyla, komployla biriken enerjinin farklı bir kanala, yapıcı nitelikler taşıyan kanala akmasına yol açmıştır.*

4- *Savaş ve halkların boğazlaşması üzerine kurulu tüm dengeler bozulmuştur.*

5- *Türkiye'nin bu dengeler üzerindeki yerinde temel değişimler yaşanmaktadır. Demokratikleşme ve Yeni Dünya Düzeni'nin oturtulması anlamında Türkiye'nin yeri stratejik konuma ulaşma potansiyeline sahiptir.*

6- *Kürt sorununda '93 stratejik çözüm çizgisi, Demokratik Cumhuriyet Projesi'-yle zirvesel bir nitelik kazanmıştır.*

7- *Ortadoğu dengelerinde temel değişimler gelişmektedir. Suriye-İsrail, Filistin-İsrail gibi, tarihsel sorunlardaki yaşanan çatışma, yerini barış eksenli gelişmelere terk etmektedir.*

8- *Türkiye'nin gerek Yunanistan ile yaşadığı sorunlar, gerekse de AB'ye girişi önündeki engellerin aşılmasında önemli değişimler yaratmaktır.*

Tüm bunlardan ortaya çıkan, uluslararası komplo sonrası Önderlik merkezli gelişen süreç, uluslararası ilişkilere yeni boyutlar ve içerikler kazandırmıştır. Bugüne kadar sürdürülen ulusal kurtuluş diplomasisi, tüm bu gelişmeleri görerek, etkin bir konuma gelmek durumundadır. Bugüne kadar sürdürülen diplomatik faaliyetlerin parti çizgisi temelinde etkin bir sürdürülüşünün olmadığı ortaya çıktı. Tek başına komplo gerçekliği dahi, bu etkin olmamanın kendisi oluyor. Aslında daha l800'lü yıllarda biçimlenmeye başlayan Kürt diplomasisinin taşıdığı hastalıkların bugün de aşılamadığı gibi bir gerçekle karşı karşıyayız. Ancak önümüzdeki süreç bu hastalıkların aşılmaması durumunda, telafisi mümkün olmayan sonuçları da beraberinde getirecektir. Çözüm arayışlarının, temel politik yönelimi oluşturduğu bir dönemde geçmişe takılıp kalma, klasik Kürt yaklaşımlarında hapsolma, diplomasi cephesinde kazanmayı engelleyecek temel olgular olacaktır.

Kürtler ve diplomasi

Diplomasi sahası; belki de politikanın en kirli komplolara, entrikalara açık sahası durumundadır. Özellikle emperyalist ülkelerin sürekli pazar arayışları ve güç konumlandırma istemleri, diplomasi sahasını daha da kirli bir duruma getirmektedir. Bunun için de bu sahada ahlaki bir ilke bulmak mümkün değildir. Bu sahada ne büyük dostluklar vardır, ne de büyük düşmanlıklar. Dostlukları da, düşmanlıkları da belirleyen çıkarlardır. Çıkarlar buluştuğunda en yakın dostluklar, ittifaklar dahi karşıt konuma gelebilir; düşman olunabilir. Bunun için de, hiçbir anlaşmasöz bir garanti taşımaz; her an altına imza atılan antlaşmaların-sözlerin tersi bir durum ortaya çıkabilir; komplolar, entrikalar geliştirilebilir.

Kürtlerin belki de en başarısız olduğu sahalardan biri, bu diplomasi sahasıdır. Zira, yaklaşım tarzına temel çıkarlar değil, ya basit çıkarlar yada niyetler yön vermektedir. Genel ulusal çıkarlar temelinde hareket etmekten çok, bir başka aşirete, bölgeye karşı, onları kendi kontrollerine alabilmek için ilişkilenme sözkonusu ve bu yaklaşım da Kürtleri her zaman kullanılabilecek bir koz, ileri sürülebilecek bir piyon durumuna getirmiştir.

Emperyalistlerin Kürtler karşısındaki tarihsel duruşları tam da böyle bir nitelik taşımaktadır. Hemen tüm Kürt isyanlarında emperyalist güçler Kürtleri basit birer maşa olarak kullanmak istemişler, bunun için yoğun bir çaba içerisinde olmuşlardır. Bu özellikle l9. ve 20. yy. başlarında İngiltere ve Almanya'nın politikalarının içeriğini oluşturmuştur. Bu süreçte, bu güçler tarafından Kürtlere biçilen misyon ve Kürtlerle ilişkilenmenin gerekçesini, *"hasta adam"* Osmanlı'nın iyice zayıflatılması ve tümden denetim altına alınması, parçalanması istemi oluşturmuştur. Osmanlı ile ya da Kürtlerle ilişkilenmek bu açıdan herhangi bir fark oluşturmamaktadır. Zira herhangi bir tarafla ilişkilenirken temeli bu belirlemiştir. Özellikle İngilizlerin, *"böl-yönet"* politikası bunda belirgin bir yer tutmaktadır.

Kürtler adına temsilciliğe soyunan güçlerin politikada zayıflıkları, işbirlikçi karakterleri de bu politikaların hayat bulmasında önemli bir etken olarak yer etmiştir. Neredeyse, tüm oyunlarda hiçbir söz hakları dahi olmadan yer almışlardır. Aynı durum Osmanlı ile ilişkilerinde de sözkonusudur. Bu açıdan da ister Osmanlı ile ilişkilenilsin isterse diğer emperyalist güçlerle ilişkilenilsin, ilişkilenme düzeyiyle bir maşa olmayı doğurmuştur. Sürekli olarak Sevr'den bahsediliyor olmasına karşın; Osmanlı'nın bölüşümü planında Kürtler için kimi hesaplar yapılmış görünse de, özde Kürtlerin bu planda çıkarına herhangi bir madde bulunmamaktadır. Kürtlerin varlıkları salt Osmanlı'yı parçalamanın bir aracı durumuna getirilme ve *'nasıl kullanırız'* üzerinedir. Lozan'a gelindiğinde bu çok daha net ortaya çıkmıştır. Ve daha birkaç yıl önce Kürtlerden bahseden güçler, Kürt topraklarını çok rahat bir biçimde dörde bölmekte, herhangi bir sakınca görmemişlerdir. Aynı gerçekliği cumhuriyetin kuruluş yıllarında da görmek mümkündür. 1940'lara kadar Kürtler sürekli bir isyan halinde olmalarına karşın, lehlerine sonuçlanabilecek hiçbir uluslararası ilişkiyi geliştirememişlerdir. Bu süreçte gerçekleşmiş olan Ekim Devrimi'nin yarattığı gelişmeler dahi bu ilişkilerin başarıyla sonuçlanmasına neden olamamıştır. Her ne kadar Sovyetler'den kaynaklı nedenler olsa da, önemli bir ilişki sözkonusu değildir. Ve sonuçta Sovyetler'in dış politikasında ortaya çıkan sapmanın kurbanı olmaktan kurtulamamışlardır. Bir Mahabad gerçeği bunu çok net ortaya koymaktadır. Burada da bir güç olarak ortaya çıkamamaları nedeniyle, bu politikaların basit bir parçası olma gerçekliğini yaşamışlardır. Güç olunamadığı için, bu yaşanılan da kaçınılmaz olmuştur.

Bu duruma karşın şu da bir gerçektir ki; bu dönemde Kürtler adına bir diplomatik faaliyet de yoktur. Her ne kadar kimi isyanlar için, İngiliz işbirliğinden söz edilse de, aslında öyle gelişkin bir ilişki düzeyinin olmadığı da bir gerçektir. Bir Şex Said isyanı için bu söylenmesine karşın, tarihsel belgeler de göstermektedir ki, bahsedilen ilişki, ciddi bir temele ve düzeye dayanmamaktadır. Bu dönemde birçok halk, işbirlikçi önderlik eliyle dahi olsa belli bir siyasal statüye kavuşmuşlardır; ancak Kürtler bırakalım bir statü kazanmalarını, mevcut statünün yitirilmesiyle yüz yüze gelmişler ve halk varlıkları tartışılır hale gelmiştir. İç dinamiklerdeki parçalanmaya denk olarak, diplomasi sahasında da tümden silinme beraberinde gelmiştir. Kimi Kürt aydınları, ömürlerini yurtdışında geçirmiş olmalarına karşın, diplomatik sahada tam anlamıyla boşluğun yaşandığı bir gerçektir. Parçalanmış dinamikler, aydınları tek başına yaşayan ve ulusun çıkarlarından uzaklaşan bir gerçekliğe itmiştir. Kimi aydınlar belli bir dil, kültür çalışmasının ötesine geçememiş, hatta bu konuda da bağımlı ilişkilerden kurtulamamışlardır.

Daha sonraki süreç açısından da, özellikle 1970'li yıllarda reformist-işbirlikçi kimi Kürt çevreleri bir *"diplomasi"* faaliyeti başlatmış olsalar da, bunlar da geçmişten devralınan hastalıkları olduğu gibi yaşamayı sürdürmüşlerdir. PKK'nin belirli bir güç konumuna gelerek diplomasi sahasında etkinlik kurmaya başlamasıyla birlikte bunlar tümden karşıt bir konuma gelmiş ve emperyalistlere akıl hocalığı yapmaya başlamışlardır. Ve gelinen aşamada, uluslararası kompload ortaya çıktığı biçimiyle tam bir halk karşıtı konumu, diplomatik faaliyet olarak adlandırıp sürdürmektedirler.

Kürdün tarihsel planda, siyasal yaşamdan koparılmışlık gerçekliği, aslında, tüm bu yaşananlarda temel halkayı oluşturmaktadır. Ulusal ya da sınıfsal anlamda siyaset yürütülmediği için; siyaset yürütme adına aşiret, bölge ya da aile çıkarları her şeye egemen duruma gelmiştir. Bu açıdan da içte yaşanan bu siyasal yaşamdan kopuş, uluslararası ilişkilerde de tükenişi getirmiştir. PKK'nin çıkışına kadar yürütüldüğü iddia edilen siyaset ve bunun üzerinde biçimlenen uluslararası ilişkiler, bölgeciliğin, aşiretçiliğin, aileciliğin damgasını taşımıştır. Bugün gerek PDK, YNK ve diğer işbirlikçi güçler, bu geleneğin en belirgin temsilcileri olarak varlıklarını korumaya çalışıyorlar. Ve bu güçlerin yürüttüğü ilişkiler de, sonuçta her biçimiyle ulus karşıtı olmayı ifade ediyor. Gerek bölge güçleriyle kurdukları ilişkiler, gerek diğer güçlerle, devletlerle kurdukları ilişkiler için bu hemen her zaman söylenebilir. Özgüç yerine, her zaman dışa bağımlı varlık sürdürme geleneği 1800'lü *(hatta daha öncesinde varolan)* yıllardan devralınarak sürdürüldüğünden, tüm isyanların akıbeti aynı gelenek ya da hastalık üzerine biçimlenmiştir. Bugün de, bu güçler aynı geleneği sürdürdüklerinden, bağımlı olunan gücün çıkarları temelinde varlıklarını sürdürebilmektedirler. Bu, onları kimi zaman iç çatışmalara sürüklemekte, kimi zaman da bugün olduğu gibi, bir devletleşme sürecini yaşıyorlarmışcasına konumlanma içerisine itmektedir. Bölge ve dünya çapında yaşanan denge değişimleri, bağımlı oldukları gücün de ilişkilenme düzeyini değiştirmekte ve bu güçlerin yeni politikaları doğrultusunda hareket etmelerini doğurmaktadır.

Ortadoğu gibi bir sahada ve değişen dünya dengelerine karşın, böyle bir konumlanış, bölgede söz sahibi olmak isteyen tüm güçlerce kullanılmaya, payanda veya piyon durumuna gelmeye hazır bir duruş anlamını taşımaktadır. Zira, uluslararası ilişkileri özü olan çıkarları koruma ve bu temelde kendini verebilme özelliği Ortadoğu'da çok daha keskin ve neredeyse hiçbir ilkeye dayanmayan bir tarzda sürdürülüyor. Bu kaypaklık nedeniyle bu sahada yer alan tüm güçler birbirini azami kullanma yarışı içerisinde bulunuyorlar. Güçlü bir duruş, ilkeli ilişkiler kurulmadığında ve kimin adına ilişki kurulduğu doğru hesaplanmadığında kullanılmak kaçınılmaz bir son olmaktadır.

PKK ve diplomasi

Uluslararası komplo süreci her şeyin yeniden kurgulanmasını, yeni yönlerin tayin edilmesini getirmekte; bir kez daha yeni bir başlangıç bu temelde yapılmaktadır. Bu başlangıç kuşkusuz ki sıfırdan değil, yaratılan tüm değerler üzerine yapılmaktadır.

Diplomasi faaliyetleri de bu başlangıçtan en çok etkilenen alanlardan biri durumunda. 15 Şubat sonrası uluslararası dengelerde ortaya çıkan değişim, diplomasi cephesinde de yeni bir başlangıcı, yeni bir perspektifi gerektiriyor. Yukarıda kısaca ortaya konulmaya çalışılan değişim, yeni bir olgu olarak ortaya çıktı ve yeni bir bakış açısını zorunlu kıldı. Dünyanın hızla ABD hegemonyasına girmesi tüm güçleri etkiliyor. Bu ciddi bir durum olmasına karşın, Önderliğin de vurguladığı gibi, ABD hegemonyasının gelişimi dünyanın sonu değil; aksine yeni çelişkiler ve bu çelişkilere dayalı yeni mücadele yöntemlerini ortaya çıkarması açısından, birçok çevreyi harekete geçirebilmenin de olanaklarını sunuyor. Yeni dönem diplomatik faaliyetlerinde bu bakış açısının çerçevesi biçimleniyor. 15 Şubat komplosuna verilen yanıtla birlikte bu bakış açısı da netlik kazanmaya başladı. Ve artık savaşın değil, barışın diplomasisi sürecine girildi.

Tarihsel açıdan bakıldığında PKK eksenli diplomasi faaliyetleri 1980'li yılların başlangıcına dayanıyor. Bu dönemin temel karakterlerini belirleyen, mücadelenin dünyaya duyurulması ve alması gereken desteği sağlamak ve bu biçimiyle de mücadeleye bu cepheden de katkı sunmaktı. Aslında uluslararası dengelerin o günkü biçimi buna olanak da sunmaktaydı. Soğuk savaş yıllarının olumsuzluklarıyla birlikte, ulusal kurtuluş diplomasisinin gelişmesi için, önemli oranda olanak vardı. Diplomasi faaliyetleri, biçimlenmiş olan kutuplaşma koşullarında başladı ve gelişti. Kutuplaşmada somutluk kazanan uluslararası dengeler ve bu dengelere dayalı olarak varolan sürekli gerginlik durumu, ortaya çıkıp gelişmenin de koşullarını var ediyordu. Zira dengeye dayalı politika geliştiren ve etkinlik kurmak isteyen temel güçler, sorun yaşanan bölgelere girebilmek için sorunun tarafı olan güçlerle ilişkilenme gibi bir durum içerisindeydi. Ya da en azından bir gücün müdahale ettiği bir sahaya diğer güçlerle ilişkilenme ve böylece müdahale etmeyi içeriyor ve tüm taraflar bu biçimiyle uluslararası bir ilişki ağı kurmuş oluyordu.

Özellikle Ortadoğu gibi bir sahada yaşanan ve uzun bir tarihi geçmişe sahip bulunan Kürt sorunu belki başlangıçta doğrudan müdahale edilecek bir durum oluşturmasa da zaman içerisinde, sorunda yaşanan boyutlanmayla birlikte doğrudan veya dolaylı müdahale durumunu ortaya çıkarmış oldu. PKK, bu gerçeklik içerisinde uluslararası ilişkiler geliştirmeye yöneldi. Ortadoğu'nun dünya politikasında oynadığı rol nedeniyle, sürekli olarak bir koz niteliği taşımış olan Kürt sorununda, sorunun asıl temsilcilerinin ortaya çıkması, tüm güçleri PKK eksenli gelişmeler karşısında duyarlı bir konuma getirdi.

Körfez Savaşı, Kürt Mücadelesi'ni önemli bir güç konumuna getirirken, bu güçlenme doğrudan yansımasını diplomaside de buldu. O güne kadar Avrupa ve Ortadoğu ile sınırlı olan ve belli bir zayıflığı yaşayan diplomatik faaliyetler, önemli bir atılım sürecine girdi ve neredeyse dünyanın tümüne yayılmış bir diplomasi ağı yaratıldı. Güney Afrika'dan Kanada'ya, Meksika'dan Kafkasya'ya, İskandinav ülkelerinden Orta-Asya Cumhuriyetleri'ne kadar, çok geniş bir alan üzerinde etkin bir diplomatik faaliyet süreci şekillendi. Teorik olarak, Ortadoğu'da yer almak isteyen tüm güçler karşıt veya yanında PKK ile ilgili tavır belirlemek zorunda kaldık. Enerji sorunundan siyasal sorunlara kadar PKK'nin görüşleri, yaklaşım tarzı, değerlendirme biçimi, karar almak süreçlerine ciddi etkilerde bulunacak düzeye geldi. Bu ilişkilenme süreci içerisinde Türkiye'nin uluslararası alanda teşhir ve tecritin geliştirilmesinde önemli başarılar sağlandı. Savaşın seyrinin bölgedeki çıkarlarını zedelediğini gören güçler, gerek PKK'yi etkilemek ve gerekse de Türkiye üzerinde etkinlik kurabilmek için, silah vb. alanda geçici veya uzun süreli yaptırımlar geliştirmeye başladı. Birçok ülke parlamentosuyla doğrudan ilişkiler kurulurken, birçok ülkede cephe büroları bir elçilik merkezi gibi işlev görmeye başladı.

Ortadoğu sahasında, Yeni Dünya Düzeni'nin oturtulmasında temel bir direniş odağı olma rolü, PKK'nin bölgesel ve giderek uluslararası alanda bir merkez durumuna gelmesini de doğurdu. Gerek ABD karşıtı güçler, gerek anti-emperyalist güçler, PKK çevresinde fiili olarak bir cepheleşmeye, bu eksende tavır belirlemeye yöneldi.

Reel sosyalizmin çözülüşü sonrası gerek Kafkas enerji sahasının, gerekse de Orta-Asya'nın bakir pazarlarının ekonomik ve siyasal dengelerde etkin çatışma alanları durumuna gelmesiyle birlikte, bu alanlara açılmak isteyen güçleri PKK ile ya ilişkilenmek ya da çatışmak durumunda bıraktı. Bu, yeni bir cepheleşme potansiyeli olduğundan uluslararası ilişkilerin genişlemesine ve derinlemesine büyümesine de olanak sundu.

"Kürdün tarihsel planda, siyasal yaşamdan koparılmışlık gerçekliği, aslında, tüm bu yaşananlarda temel halkayı oluşturmaktadır. Ulusal ya da sınıfsal anlamda siyaset yürütülmediği için; siyaset yürütme adına aşiret, bölge ya da aile çıkarları her şeye egemen duruma gelmiştir. Bu açıdan da içte yaşanan bu siyasal yaşamdan kopuş, uluslararası ilişkilerde de tükenişi getirmiştir."

Körfez Savaşı sonrası hızlı bir gelişme gösteren PKK, uluslararası alanda da, bu ölçüde bir etkinlik düzeyi oluşturdu. Zira, Yeni Dünya Düzeni'nin oturtulması, bölgede kördüğüme dönüşmüş bulunan Kürt sorununun çözümü temelinde gerçekleşebilecek duruma gelmişti. Bu çerçevede bu çerçevede yaşanan savaş, Körfez Savaşı sonrası tam bir uluslararası savaş biçimine büründü. Bu, bölge dengelerinde değişime ve tüm güçlerin bir Kürt politikası oluşturmasına yol açtı. PKK'nin tasfiyesi ve işbirlikçi bir Kürt çözümü planı, dünyanın tüm dikkatlerinin Kürt Mücadelesi üzerinde merkezileşmesi şeklinde biçimlendi. Bölge güçleri ise, bu plan karşısında etkin bir konumlanış ve karşı planlar, Kürt politikaları oluşturma cesaretini gösteremediler. Daha çok PKK ile olan ilişkilerini Türkiye'nin zayıflatılması ve bir tehlike olma konumundan çıkarılması hedefinde gerçekleştirdiler. Ancak bunun karşısında büyümüş, etkinlik kurmuş bir Kürt Hareketi de planlarında yoktu, aksine Türk devleti ile Kürtlerin sürekli bir çatışma içerisinde olması istemi tüm politikalarına yön verdi. Ancak bu yaklaşımları dahi, PKK'nin uluslararası alanda daha fazla dikkat çeker ve merkez durumuna gelmesine yol açtı. Bu merkezileşme, savaş diplomasinin gelişimi için önemli olanaklar sundu. Bölge güçleriyle bahsedilen temelde ilişkiler geliştirilirken, bunun yanı sıra; PKK'nin tasfiyesi temelinde soruna müdahil olan güçler de, belirli bir ilişki arayışı içerisine girdi. Bu güçler PKK ile ilişkilenerek, daha da etkin olmak ve gerçekleştirebilirse denetim altına alıp, yönlendirmek temel amacı içerisindeydi. Yine Yunanistan ve Rusya gibi kimi güçler de, ilişkilenme düzeylerini en genel çerçevede Türkiye'nin zayıflatılması üzerine kurdu ve bu temelde PKK ile ilişkilendi.

Daha sıralanabilecek birçok nedenden dolayı, karşıt cepheleşmenin fiili olarak ortaya çıkışı, PKK'yi de emperyalizmin boy hedefi durumuna getirdi. Bu durum, 1998 Ekim'ine geldiğinde, Özgürlük Hareketi'ni ve Önderliğin imhası temelinde bir üçüncü dünya savaşı çıkarılmasını dahi içerecek boyutta çelişkilerin derinleşmesi ortaya çıktı.

> *"Tarihsel açıdan bakıldığında PKK eksenli diplomasi faaliyetleri 1980'li yılların başlangıcına dayanıyor. Bu dönemin temel karakterini belirleyen, mücadelenin dünyaya duyurulması ve alması gereken desteği sağlamak ve bu biçimiyle de mücadeleye bu cepheden de katkı sunmaktı."*

Komplonun çıkardığı gerçeklik ve diplomasi

Diplomasi faaliyetlerini ele alırken, uluslararası komplo gerçekliğini gözönünde bulundurmak durumundayız. Komplo, yürütülen faaliyetlerin niteliğini de ortaya koymuştur. Bu sahada nasıl faaliyet yürütülmüş, nasıl ilişkilenilmiş, hangi sonuçlara ulaşılmış soruları asıl yanıtlarını 15 Şubat uluslararası komplosu ile bulmuştur. Yukarıda açıklandığı gibi, klasik Kürt bakış açısı ve her şeyden önce *"yetersiz yoldaş ve sahte dost"* olgusu, gelişkinliğin niteliksel sonuçlar doğurmasını engellemiş ve 15 Şubat uluslararası komplosunda, bu düzeyin çıkışı yaşanmıştır.

Özelikle Avrupa sahası, başlangıçtan itibaren, Parti ve Önderlik karşıtı dayatmaların merkezi durumundadır. Hemen tüm tasfiyeci çıkışlar, buradan beslenmiş, buradan güç almıştır. Semir, Fatma, Avukat vb. komplocu-tasfiyeci çıkışları biraz da emperyalizmin bir iç uzantısı biçiminde gelişmişlerdir. Bununla birlikte özellikle 12 Eylül sonrası birçok Türk sol grubunun da emperyalist metropollerde kurdukları ilişkiler üzerinden tasfiyeyi yaşaması da, alanın tasfiyeci karakterini göstermektedir. Bu anlamıyla uluslararası ilişkiler, tüm devrimci çıkışların tasfiye edilmesi için, emperyalist güç merkezlerinin, temel yöntemlerinden biri olagelmiştir. Bu yaklaşım tarzı salt emperyalist güçler açısından değil, reel sosyalist güçler açısından da geçerli bir durum olmuştur. Ya da emperyalizm, reel sosyalizm ayrımı yapmadan, uluslararası ilişkilerde temel ekseni, çıkarlar ve bu çıkarlar üzerinde güçlerin birbirlerini kullanma, çelişkilerden yararlanma ve bu doğrultuda hareket etme gerçeklikleri oluşturmaktadır. Sol güçlerin bu konuda gösterdikleri zayıflıklar, sonuçta ya kullanılmaya ya da bu kullanılma içerisinde tasfiyelerine yol açmaktadır. Örneğin TKP'nin yıllarca Sovyetler'in bir şubesi durumunu yaşaması ve sonuçta Sovyet politikaları gereği tasfiyeye uğraması, tam da bu nedenden kaynaklanmaktadır.

Bu çerçevede uluslararası ilişkilerde geçerli olan *"ilke"*nin, *"kullanmazsan kullanılırsın"* olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu açıdan *"mutlak dost da mutlak düşman da yoktur."* Varolan tek şey ulusal, sınıfsal ya da grupsal çıkarlar ve çıkarların gereklerinin yapılmasıdır. Bu görülmeden yürütülecek faaliyet, sonuçta bu çıkarlara kurban olmayı getirecektir. Bu çerçevede varolan bu ilişkilerde ahlaki temeller aramak, ilkesel bakmak mümkün değildir.

Bu şu anlama gelmiyor: PKK ya da herhangi bir devrimci güç, uluslararası ilişkiler alanında, hiçbir ilkesel yaklaşım içerisinde olmayacak, tam anlamıyla Makyavelist-pragmatist olacaklardır. Bu değil. Ancak bunları gözardı eden bir yaklaşım tarzı, reel-politik denilen çıkarlar çatışmasını gözardı eden bir yaklaşım tarzı, ilkeli olma adına kullanılmayı, farklı güçlerin çıkarlarının aracı durumuna düşmeyi doğuracaktır. Kısacası dogmatik, kaba ve yüzeysel yaklaşımlar içerisine girmek, uluslararası ilişkilerde tam bir yanılgı anlamına gelmektedir.

Bu ilişkilerde ne dostluklar sonsuza kadardır, ne de düşmanlıklar. Dostluğu da, düşmanlığı da belirleyen çıkar ilişkileridir. Bugünün dostu, yarının düşmanı olabilir.

Bu kapsamda uluslararası komplonun ortaya çıkardığı gerçeklik neyi ifade ediyor sorusunu sorabiliriz.

Bunun yanıtı, Önderlik açıklamalarında çokça ortaya konmuş durumdadır. Ya da komplonun Önderliğin Türkiye'ye teslim ediliş boyutuyla gerçekleşmiş olması, uluslararası ilişkilerdeki doğru politik tutumun geliştirilememiş olmasını göstermesi açısından temel bir yeri vardır. Her şeyden önce, burada çıkan sonuç, uluslararası ilişkiler sahasında, Partisel ilkenin yetkince temsil edilmediği şeklindedir.

Örneğin; Yunanistan ile olan ilişkilerin düzeyi nedir? Yunanistan PKK ile ilişkilenirken, temel amaç olarak, Kürtlerin özgürlüğünü mü hedeflemiştir? Devrimci bir ilke olan şüphe duyma, temkinli olma, ihtiyatlı yaklaşma bu ilişki içerisinde hangi düzeydedir? Bu sorular önemlidir. Daha yıllar önce partimizin bu sorulara verdiği yanıtı özümsemeyen kadrolar, soruna yüzeysel ve sadece güven temelinde yaklaşmıştır. Bundan dolayı da yaklaşımların özüne apolitik ve uzak görüşlülükten uzaklık oluşturmuştur. Bir kişiyle bile ilişkilenirken, her zaman söylendiği gibi *-bu ilişkilenilen yoldaş da olsa-* sürekli bir devrimci şüphenin, devrimci ihtiyatlılığın gerektiği ortadayken ve bu neredeyse devrimci ilişki tarzının temel ilkesi iken, uluslararası ilişkiler noktasında böyle bir yaklaşım, *-teorik olarak olabilir-* pratik düzeyde ortaya çıkmamıştır. Teorik cephede yanıtlanmış olanların, pratik alanda hayat bulmaması, bu yanıtların da anlamsızlaşmasından başka bir sonuç doğurmamaktadır. Zira gelinen noktada ortaya çıkan, dış ilişkilerin Partisel faaliyetleri önemli oranda zorladığı gerçekliğidir.

Uluslararası güçlerin Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ile ilişkilenmesinde temel olan, çelişkilerin çatıştırılması ve bu çatışmadan yararlanılmasından başka bir şey değildir. Bu, çoğunlukla tüm güçler açısından geçerlidir. Bir güç eğer PKK ile ilişkileniyorsa, bundaki temel amacı, Kürt sorunundan kaynaklı olarak, Türk devleti ile Kürtler arasındaki çatışmadan olabildiğince yararlanma durumudur. Bu durum bir Yunanistan, Rusya ya da başka bir devlet için de geçerlidir. Bu çatışmanın alacağı düzey; ilişkilenilen gücün çıkarlarına uygun olduğu sürece değişmeyecek; çıkarlar karşıt olduğu noktada ise ilişkilerin boyutu-düzeyi değişecektir. Ya da ilişkinin derinleşmesi çatışmanın düzeyi ile doğru ya da ters orantılıdır. Ki komplo ile amaçlanan çatışmanın derinleşmesi ve bu derinlik oranında da ilişkilenmek olmaktadır. '93 stratejik çözüm projesi sonrası kimi güçlerin, PKK ile olan ilişkilerini daha derinleştirmeye çalışmaları, özünde Özgürlük Hareketi'ni daha da güçlendirmek değil, çözüme yönelmiş olan sorunun daha içinden çıkılmaz bir hal alması ve çözümsüzlüğün derinleşmesi olduğu ortadadır. Ki özellikle '96 yılı ile başlayan *"yeniden öze dönüş hamlesi"* sonrası, bu yönlü çabaların geliştiği ortadadır. Teorik olarak bunun ortaya konmasında bir sorun olmadığı gerçek. PKK'nin bu güçlerle ilişkilenmesinin kaynağında da bu güçlerin Türkiye ile olan çelişkilerinin düzeyi oluşturmaktadır. Ancak pratik düzeyde tam da bu noktada sorun ortaya çıkmaktadır. Kadrolar tarafından bu tarzın yetkince uygulanmadığı, ortaya çıkan durumun netçe görülememesinin ve ilişkilenme gerekçelerinin gözardı edilmesinin yaşandığı ortadadır. Çelişkilerden yararlanmak, bunları uygun tarzda çatıştırmak ve bu temelde devrime yaşam alanı açmak, onun meşruiyetini tüm dünyaya kabul ettirmek; bunu daha fazla yapmak gerekiyordu. Bu çerçevede temel ilke, Türkiye'yi uluslararası alanda olabildiğince yalnızlaştırmak, ablukaya almak, bu ilişkiler kullanılarak haksızlığını kabul ettirmek açısından önemliydi. FKÖ'nün, ANC'nin bu konudaki pratikleri oldukça öğretici derslerle dolu. Her ne kadar gerek dönemsel açıdan, gerekse de güçlerin niteliği açısından kimi farklılıklar bulunsa da, buna rağmen, geliştirdikleri faaliyetlerle İsrail ve G. Afrika Cumhuriyeti gibi devletler, önemli oranda yalnızlaşmış ve her türlü ambargo ile karşı karşıya kalarak adım atamaz duruma gelerek çözüme yanaşmak zorunda kalmışlardır. Bu konuda ABD dahi çaresiz bir pozisyona girmekten kurtulamamıştır. Bu güçlerin, bu pratiklerine karşın, Parti adına yürütülen faaliyetlerin sonucunda böyle bir gerçekliğe ulaşmak bir yana, yıllardır haksız bir biçimde yapılan *"terörist"* tanımlaması dahi ortadan kaldırılamamış, mücadelenin haklı niteliği uluslararası alanda tescil ettirilememiştir. Bunun yanında, yaşanılan yanılgıyla neredeyse, komplonun gerçekleşmesi için olanak dahi yaratan bir konuma gelinmiştir. Bu konuda sorun objektif ya da subjektif düzeyde kompolya dahil olmak değildir; zira politikada önemli olan sonuçlardır.

İlginç bir durum var; ulusal kurtuluş diplomasisi kapsamında neredeyse dünyadaki tüm meclislerle ilişki kurulmuş, bunlarla belirli bir çalışma yürütülmüş, PKDW kapsamında dostluk ve çalışma grupları oluşturulmuş ve bu çalışmalardan kimi sonuçlar da alınmıştır. Yine uluslararası kuruluşlarla, toplumsal baskı gruplarıyla da ilişkilenilmiş, bunlarla kurulan ilişkilerde de önemli sonuçlar alınmıştır. Bu açıdan uluslararası ilişkiler ağının önemli bir gelişkinlik yaşadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu biçimiyle uluslararası ilişkilerde Türkiye ciddi zorlanmaları yaşamıştır. Ancak, buna rağmen, nedense bir türlü *"terörist"* tanımlanması aşılamamıştır. İlişkilerdeki tüm gelişmeye rağmen, bu tanımlanma neden aşılamamıştır; hatta ilişki içerisinde olunan kimi güçler dahi bu tanımlamayı yapmaktan vazgeçmemiştir.

Niteliği göstermesi açısından sorulması gereken en temel sorulardan birisi budur. Ki komplonun gerçekleşme düzeyi itibariyle, bu tanımlamadan kurtulamamanın etkisi yadsınmayacak düzeydedir. Böyle bir tanımlama sonuçta, Önderliğin dünya üzerinde kalabileceği güvenli bir karış toprağın yaratılmaması anlamına gelmektedir. Komplonun gerçekleşmesinde dünyanın içine girdiği yeni dengeler düzeyinde, emperyalist politikaların bu dengeler sonucunda yeni biçimler almasıyla ilişkilidir. Ancak bu, sorunun bir başka boyutunu oluşturmaktadır.

Tam da bu noktada ortaya çıkan, geliştirilen ilişkilerin niteliği olmaktadır. Sonuç itibariyle tüm ilişkilerin iki temelde olduğunu söyleyebiliriz: *Birincisi;* özellikle devletlerle kurulan ilişkiler resmi değil, bireyler düzeyindedir. İlişki kurulan kişiler devlet adına değil, kişisel düzeyde ilişkilenmiştir. Bunun için de ne kadar çok insanla ilişki kurulursa kurulsun, ilişkiler kurumsal nitelik kazanmamıştır. *İkincisi ise*; ilişkilere kaynaklık eden niyetlerdir. Şüphe duymak, nereye kadar ilişkilenmesi gerektiğini sorgulamak neredeyse olmamıştır. Niyetlerle ilişkilenildiği için de herhangi bir entrika, komplo ya da farklı bir durumun ortaya çıkabileceği tahmin dahi edilememiştir. Zira ilişkiler bireyler düzeyinde olduğu için de, ilişkilenilen bireylerin yaklaşım düzeyleri, genel bir devlet yaklaşımı olarak algılanmaya yol açmıştır. Bunun için de; adeta sonsuza kadar dost ilişkiler biçiminde kalacakmış gibi bir yaklaşım sergilenebilmiştir. Ya da Türkiye karşıtı olmaları yeterli olarak görülmüştür. Ancak salt bu düzeyle sınırlı kalındığından dolayı ilişkiler resmiyete ulaşmamıştır. Örneğin Yunanistan ile, Rusya ile olan ilişkilerin düzeyine bakıldığında bu net görülecektir. Bir yerde özellikle Yunanistan, bu ilişkilerin yarattığı ortamla, komplonun içinde en aktif yer alan devlet olarak ortaya çıkmıştır.

Tüm bunların yanında vurgulanması gereken diğer bir olgu da, uluslararası ilişkiler alanının 1993 çözüm stratejisinden yeterince etkilenmediği gerçekliğidir. Kurulan ilişkilerin hem de niceliksel açıdan sonsuza kadar savaş sürecekmiş biçiminde gelişmiş olması, bu etkilenmede önemli bir nedeni oluşturmuştur. Bu nedenle de, çözüm stratejisinin uluslararası alanda yaratması gereken etkinlik, bu konuda oluşması gereken olumlu hava bir türlü yaratılamamıştır.

Tüm bunların ortaya çıkardığı; bir yandan objektif, diğer yandan da subjektif planda Önderliği yanıltma pratiğidir. Bu biçimiyle de hem Önderlik, hem de Partisel faaliyetler bir açmazla karşı karşıya bırakılmıştır. Objektif ya da subjektif yanıltma pratiği, sonuçta Parti'yi uluslararası güçlerin etkinlik sahasına girerek, onların çıkarları doğrultusunda hareket edecek bir güç konumuna getirme tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Bu anlamıyla da *"yetersiz yoldaşlar"*ın varlığı, *"sahte dostlar"*ın varlığını koşullayarak, Parti'yi halkı ve herşeyden önce de Önderliği böylesine zorlayan bir sürecin ortaya çıkmasına yolaçmıştır.

Demokratik cumhuriyet ve diplomasi

"AB yıllardır yapılamayanı niye yaptı? Bunun bizim barış çabalarımızla doğrudan ilgisi var. AB'ye girişle birlikte demokrasinin kuruluşu gündeme gelmiştir. İşin kilit noktası da budur. Cumhuriyetin kuruluşu gibi demokratik kuruluş da önemlidir. Biz yıllardır verdiğimiz mücadele ile demokratik devrimimizi gerçekleştirdik. Sıra bu kazanımların demokratik tarzda kurumlaştırılmasındadır. Yani sıra demokratik kuruluştadır. Biz demokratik kuruluşun temelini attık. Şimdi onun içini, özüne uygun olarak doldurmak gerekir. Bunun için halkımızın demokratikleşme sürecinde oynayacağı rol belirleyicidir." **-A. Öcalan-**

16 yıllık savaşın ortaya çıkardığı gerçekliğin özünü Önderliğin belirlediği bu olgu oluşturmaktadır. Yani mücadelenin bundan sonraki çizgisini oluşturacak olan, demokratikleşmenin kurumlaştırılmasıdır. Bugün gelinen aşama itibariyle, Türkiye bir demokratikleşme eşiğindedir ve sürdürülen mücadele, böyle bir dönüm noktasının oluşmasına yol açtığı gibi, bundan sonraki çabalar da bu eşiğin aşılmasını yaratacaktır.

Demokratik Cumhuriyet Projesi'nde somutluk kazanan yeni dönem stratejisi, kuşkusuz ki, aynı zamanda çalışmaların da yönünü belirlemektedir. Türkiye'yi demokratikleşme eşiğine getiren PKK önderlikli mücadele, bir sonraki adım olan demokratikleşmenin kurumlaşmasını, temel olarak halkımızın sürdüreceği demokrasi-barış mücadelesiyle sağlayacaktır. Bu, silahlı savaştan daha karmaşık, ve daha fazla zorlukları içermektedir. Ki Önderlik *"Barış Savaşı"*nın zorluğundan bahsederken, biraz da bunu ortaya koymaktadır. Eskiden olduğu gibi, sorunlara tek boyutlu bir bakış açısı yeterli olmayacağı gibi, bu tarz bir bakış kazandırmayacak, zorlayacak ve içinden çıkılmaz, kördüğüm olmuş yeni sorunların doğuşunu da getirecektir. Bu yaklaşım tarzı, tüm alanlarda olduğu gibi, uluslararası ilişkiler alanı için de geçerlidir. Geçmişin tek yaklaşım tarzı olan tecrit ve teşhir çemberini geliştirme, çelişkilerin çatıştırılması yerine, yeni dönemin yapıcı, geliştirici, dönüştürücü ve bu çerçevede demokratikleşme önündeki Kürt sorununun barışçıl-demokratik çözüm perspektifi oluşturacaktır. Bu anlamıyla geliştirilmesi gereken, çatışma değil, demokratlık, ilkeli uzlaşma kültürü olmaktadır.

Yeni dönemde temel olan barışa ve demokrasiye hizmet edecek şekilde, tecrit değil; evrensel hukuk normlarının kabulüne dayalı olarak Türkiye'nin daha fazla uluslararası ilişkilerinin güçlendirilmesi, teşhir değil; daha fazla Türkiye'nin önündeki sorunları aştıracak, tıkanıklık noktalarının giderilmesini sağlatacak ve demokratik uzlaşma kültürünün gelişmesine imkan verdirecek tarzda daha fazla önaçtırıcı olacak, uluslararası ilişkiler geliştirmesine yardımcı olacak, mevcut olanı tümden yıkmak değil; değişime uğratacak, ulus-devlet sınırlarına hapsolmuş devlet yapılanmasından, özgürlükçü, demokratik ilkelerin hakim olduğu bir devlete dönüşümünü sağlatacak; karşılıklı düşmanlıklar üzerine değil; barışın tesisini sağlayacak ve bunun önündeki engelleri kaldıracak, ortak vatan, özgür birlik eksenli diplomatik faaliyetleridir.

Bu, savaşa göre kurulmuş tüm diplomatik faaliyetlerin yeniden kurgulanması anlamına geliyor. Ve bu ilişkilerin çözüm stratejisiyle uyumlu hale getirilmesi zorunlu kılıyor.

Sistemi değişikliğe uğratmak ve onu anti demokratik yanlarından arındırmak

Demokratik Cumhuriyet'in kuruluşunu sağlamak, bunun için önaçıcı olmak gerekmektedir. Yani sözkonusu olan oligarşik devlet karşıtlığı temelinde, dönüşümün motoru olmaktır.

Mevcut haliyle Türkiye'nin durumunu en iyi; "ikirciklik içinde hareketsiz kalma" belirlemesi anlatmaktadır. Hem tarihsel açıdan, hem de 16 yıllık savaş süresince gelişen, sistemin tıkanıklıklarının başında korkunç denilebilecek ölçüde *"bölünme"* fobisi bulunmaktadır. Bunun için de uluslararası alandan gelen tüm çağrılara böyle bir şüpheyle bakmaktadır. Her şeye bir *"dayatmacılık", "ayrılıkçılığın teşviki", "Sevr hayallerinin hortlatılması"* vb. biçimde bakmakta ve bu doğrultuda karşılık vererek gergin bir politik tutum almaktadır. Bu ise Türkiye'yi uluslararası ilişkilerde gergin tutmaktadır. Bu açıdan uluslararası ilişkilerde Türkiye'nin içinde bulunduğu bu *"ruh hali"* gözönünde bulundurulmak zorundadır. Yani, geliştirilecek tüm ilişkilerde bu gerginleştirme noktalarına önem ve hassasiyet göstermek gerekiyor. Ki, bu gerginleşme, savaş rantiyecilerinin medet umdukları bir noktayı oluşturmaktadır. En ufak bir farklı anlaşılmaya yol açabilecek ilişki, bu rantiye kesimi tarafından, bir bardak suda fırtına koparmanın gerekçesi haline getirilmek isteniyor.

Kısacası, kurulacak ilişkilerde üslup ve dil önem taşıyor. Diplomatik sahada temel alınması gereken, yeni dönemin dili mutlaka oluşturulmak durumunda. Barış ve demokratikleşmeye götürecek ve gerginleşmeden uzak tutacak bir üslup; Önderliğin de vurguladığı gibi *"pozitif eleştiri"* üslubu dönemin dilinin merkezini oluşturmaktadır.

Bir başka nokta ise, sorunun gelinen aşamada artık evrensel bir nitelik kazandığının, bu ilişkilerde somutlanması zorunluluğudur. İlişkilenen güçlerle, Türkiye ile olan ilişkilerin sağlıklı ve uzun vadeli gelişebilmesinin yolunun, demokratikleşme ve barışın sağlanmasından geçtiğinin, temel bir ayrım noktası olarak gözönünde bulundurulması gerekiyor.

İstikrarın olmadığı bir alanda ne ekonomik, ne siyasal, ne de herhangi başka bir planın-projenin uzun vadeli sonuçlar doğuramayacağı açıktır. İstikrarsızlık ve belirsizlikler içerisinde, hangi yöne doğru gideceği saptanamayan bir alanda ne yatırım olabilir, ne de siyasal hedefler doğru belirlenebilir.

Özellikle çok uluslu şirketler ya da yatırım yapmak isteyen yabancı yatırımcılar açısından istikrar arayışı çok daha geçerli bir olgu olmaktadır. Örneğin Ortadoğu-Kafkasya ekseninde enerji koridoru oluşturma projesinin hayata geçirilmesi uzun vadeli istikrara bağlı olacaktır. Yarını belli olmayan bir coğrafyada böylesine yüzyılın enerji nakil projeleri hayata geçirilemez. Savaşın olduğu yerde yatırım olmaz. Bu durum Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde ele alındığında da geçerlidir. Yeni Dünya Düzeni ancak istikrarlı bir ortamda biçimlenebilir. Bu, şu anlama geliyor: Bu coğrafyada bir kördüğüm halini almış Kürt sorunu barış ve demokratikleşme eksenli bir çözüm bulmadığı takdirde hiçbir şey başarıya ulaşamaz. Bu salt Ortadoğu açısından değil, biraz da önümüzdeki yüzyılı belirleyecek bir olgu durumundadır. ABD Başkanı Clinton'un *"21. yy'ı belirleyecek olan Türkiye'dir"* belirlemesinin anlamı da bu olmaktadır. Ortadoğu'da oturmamış bir Yeni Dünya Düzeni, dünya genelinde de istikrarlı gelişemez, belirsizliklerden kurtulamaz. Bundan dolayı da herşeyden önce, Kürt sorununun çözüme kavuşması gerekmektedir. Askeri yollarla, imhaya ve inkara dayalı politikalarla Kürt sorununun ortadan kaldırılamayacağı; aksine bu tür yaklaşımların sorunu daha da karmaşıklaştırdığı, 200 yıldır uygulanan politikalar sonucunda ortaya çıkmıştır. İsyan ortamı varolduğu sürece, bütünlüklü olarak Ortadoğu, uluslararası güçler açısından uzun süreli verimliliğini koruyamaz. Böyle bir coğrafyada sürgit devam edecek olan bir isyan Orta-Asya, Kafkaslar, Ortadoğu, Balkanlar ve hatta Afrika'ya açılan kapıların tümden kapanmasını beraberinde getirecektir. Bugüne kadar süren savaş, bu alanların gerek ekonomik açıdan gerekse de siyasal açıdan istikrara kavuşmasını engellemiş ve uluslararası güçler açısından da verimli olmamasını doğurmuştur. Yani uluslararası güçlerin çıkarına olan da Kürt sorununun barışçıl-demokratik çözüme kavuşturulmasıdır.

Demokratik Cumhuriyet Projesi'yle önemli oranda boşa çıkarılan uluslararası komplo sonrası, komplodan medet uman güçlerin de hızlı bir politika değişikliğine yöneldiği biliniyor. Türkiye'yi sonu gelmez bir savaş ortamına çekmeye çalışan bu güçler, bunun tutmaması üzerine, tersi bir yönelim geliştirerek uzlaşma yöntemine başvurmuştur. Zira komplonun amacına tam ulaşamamış olması, bu güçleri bu tarzda bir yönelime zorlamaktadır. Önderlik bu konuda *"Yunanistan bizimle gerçekleştirmek istediği oyunun tutmadığını görünce uzlaşmaya girmiştir. Clinton'un TBMM'deki konuşması bu nedenle önemlidir. AB, Türkiye'yi almaya mecburdu yoksa çok şey kaybederdi. Bu onların da çıkarınadır"* diyor. Sorun burada, bu çıkarların doğru temeller üzerinde uluslararası ilişkilere temellik edecek şekilde işlenmesidir. Bu bir tehdit etme politikası olarak ele alınamaz. Aksine ön açıcı, yön tayin edici bir yaklaşım olarak geliştirilebilir. Yoksa düşmanlık merkezli bir yaklaşım, sonuçta yine düşmanlık üretecektir. Aksine, sorun uluslararasılaştırılırken demokratik-barışçıl çözüm eksenli yönelime girmek gerekmektedir.

Diplomasi, çıkarların uluslararası planda en ileri düzeyde savunulması, geliştirilmesi çalışmalarının toplamı-yöntemi ise bunu sağlamanın yolu, her dönem ortaya çıkacak olan yeni durumlara göre yeni politikalar üretmekten geçmektedir. Bir dönem için çelişkilerin en aktif çatıştırılmasının gerekmesi, bunun sonsuza kadar bu tarzda politikalar üretmeyi zorunlu kıldığı anlamına gelmemektedir. Yani, her dönem, kendi içinde özgünlükleri, yeni bakış açılarını ve bu çerçevede yeni yol ve yöntemleri gerektirmektedir. Bu açıdan değişimlere paralel olarak bazı politik değişiklikler, uyarlamalar bir zorunluluk durumudur.

Bunun yanısıra temel olan nokta ise, uluslararası ilişkilerin ülke içine taşırılmasının zorunluluğudur. Bugüne kadar bunun çok fazla olanaklı olmadığı ya da çok sınırlı olanakların olduğu açıktır. Varolan olanaklar çok sınırlıydı ve sonuç alıcılığı da zayıftı. Her ne kadar varolan olanakların istenildiği gibi kullanılmaması gibi bir durum sözkonusu olsa da, diplomatik faaliyetlerde temel alanı yurtdışı faaliyetleri oluşturmaktaydı. Ancak gelinen aşamada yurtdışı merkezli bir diplomasi yerine, ülkeye taşırılmış bir çalışma daha sonuç alıcı olacaktır. Zira bu kurumlar aynı zamanda halkın temsilcileri durumundadırlar. O zaman yapılması gereken bu ilişkiler üzerinden Kürt sorununun barışçıl-demokratik yoldan çözümü için aynı şey geçerlidir. Kuşkusuz tüm kurumlar kendi özgün sorunları çerçevesinde ilişki kurmak durumundadırlar ancak değinildiği gibi bu güçlerin taşıdıkları misyon gereği, esas çalışma alanları, Demokratik Cumhuriyet'in kuruluşunu kendi cephelerinden güçlendirecek ilişkiler geliştirmek olmalıdır.

Yeni dönem uluslararası ilişkiler perspektifini; barış, demokrasi, insan hakları, halkımızın en meşru haklarının tanınması oluşturmaktadır. Bu açıdan da en temel noktayı barışın tesis edildiği, cumhuriyetin anti-demokratik yanlarından arındığı, bu çerçevede istikrarın sağlandığı ortak vatanın yaratılması oluşturmaktadır. Tüm çalışmalarda ortak perspektifi bu yaklaşım tarzı oluşturduğu gibi uluslararası ilişkilerde de bu yaklaşım tarzı esası oluşturmaktadır.

Sonuç olarak;

1- *Uluslararası güç dengelerinde çok hızlı değişimler yaşanmaktadır.*

2- *Bu değişimin en aktif olduğu saha Ortadoğu'dur. Bu alanda güç dengeleri yeniden oluşmaktadır.*

3- *PKK, bu alanın en aktif güçlerinden biri olduğundan, bu değişime de aktif katılım sunmaktadır.*

4- *Kürtler, tarih boyunca uluslararası ilişkiler alanında, gerçek temsile ulaşamamıştır ve bu nedenle de her dönem kullanım nesnesi konumunu yaşamışlardır.*

5- *PKK'nin geliştirdiği diplomasi faaliyetleri, bu olguda değişim yaratmışsa da geçmişten gelen hastalıklar, yeterli düzeyde sonuç alıcılığı engellemiş, bu hastalıklardan kaynaklı yetersizlikler, faaliyetleri sürekli engeller konumda olmuştur. Bu nedenle de uluslararası komplonun gelişiminde hastalıklı yaklaşım ortaya çıkmıştır.*

6- *PKK diplomasisi, temel eksen olarak savaş diplomasisi biçiminde ortaya çıkmış ve gelişmiştir.*

7- *Demokratik Cumhuriyet Projesi'yle birlikte, savaş diplomasisi, yerini demokrasi ve barış diplomasisine dönüştürmeye başlamış, yurtdışı merkezli diplomatik faaliyetler ülke içi merkezli diplomasi faaliyetlerine dönüşmüştür.*

Peri'nin ateşle yıkanmış evladı Piling

Adı, soyadı: **Erdal GÜLTEKİN**
Kod adı: **Piling**
Doğum yeri ve tarihi: **Xınıs, Akçamelek köyü/1971**
Mücadeleye katılım tarihi: **1995**
Şehadet yeri ve tarihi: **Xınıs kırsalı – Kasım 1998**

Her savaşta, savaş içerisinde onun yükünü omuzlayan, yürüten, en acımasız koşullarda gözünü kırpmadan görevlerini büyük sadakatle temsil etmeye çalışan ve yerine getiren kişilikler vardır.

Bu kişilikler kendi şahıslarında, yüreklerinde bir dava, bir halk, bir ulus yaratmışlardır. Onlar yalnızca uğruna mücadele ettikleri davaları, amaçları için vardırlar. Bu anlamda bireysel bir yaşamları yoktur. Ne onu gerekli görürler, ne de tenezzül ederler. Bu kişilikler kendi şahıslarında korku duvarını aşmış yaşamı sonsuzlaştırmış birer militandırlar.

Her saldırıda onlar vardır. Ölüme en yakın ama en uzak yine onlardır. Bütün duyguların en derinini onlar yaşarlar. En büyük sevinçlerin, acıların, mutlulukların, ayrılıkların ve kavuşmaların, zaten yaşamı yaşam yapan bunlar değil mi ki. Her başarısızlığı, başarıya çevirirken acıyı yüreklerinin derinliklerine gömer, ondan yeni başarılar kazanırlar. Yaşadıkları yüce duygular onlarda müthiş bağlılıklar geliştirir.

Onlar düşmanlarının üzerine yürürlerken eğilmeyi bile gururlarına yedirmez, halaya durur gibi dururlar kavgaya. En güzelini yaratmak için yaşamın, bin defa doğup, bin kez gerekirse ölmek isterler.

İşte onlara bizde gizli kahramanlar denir. Belki isimlerini hiç duymamış olabilirsiniz, ama onlar kutsal vatan topraklarımızda her dağın başında yamacında ve her vadide kanlarıyla özgür yaşam tohumlarını toprağa serpmişlerdir. Toprakla buluşan bedenleri toprağımızı ve bizi yıkarken, şimdi özgürlüğü yeşertmektedirler.

Binyılların intikam ateşi onların ruhlarında birikmiştir, onlar elenmiş güzelliklerin toplamıdırlar. Gözlerinde gelecek güzel günlerin parıltısı, mutluluğu vardır. Onlar o dağlarda bize hep her sabah güneş olup doğarlar, her doğan günün artan pırıltısı onların ışık olan bedenleri ve ruhlarının güneşle buluşmasındandır.

PKK'nin dağlarda, savaşta yarattığı eleyerek güzelleştirdiği kahramanlardan biri olan heval Piling bizde çok az görülen birçok militan özelliğin toplamıdır. Yeniden doğuşun, cesaretin bilincin ve onurun.

Piling heval Hınıs'ta yurtsever bir aile ortamında büyüdü. Şex Şaid isyanının anılarının halen zihinlerde taze olduğu bir ortamda şekillenirken, bir yandan da çelişkili bir ortamda gelişir. Türk-Kürt çelişkisinin yoğun olduğu yörede öğrenimine başlar. O bir yanda büyürken bir yandan da ulusal kurtuluş mücadelesi Kürdistan'da büyür. Mücadelenin gelişiminin etkisi yavaş yavaş yaşamında yer etmeye başlar. Lise yıllarında mücadeleye ilgisi daha da artar. Lise sonrası üniversite sınavlarını kazanır, fakat kayıt yaptırmaz. Yüreği, ruhu hep onu doğduğu topraklarına çeker. Yüreğinde yer etmiştir bir kere özgürlük sevdası, dağlardan yayılan özgürlük rüzgarları Piling hevali de etkisine alır. Dayanamaz. Üniversiteye gitmeme kararı verir. Ailesi okul okuması için zorlar. Buna karşı heval Piling, *"Ben üniversiteyi okur ve bitirirsem, kölelikten kurtulur muyum"* diye sorar. Alacağı cevap *"hayır"* olur. Kendisi sevinir buna. Artık ailesinin yapacağı bir şey yoktur.

Metropollerde aktif çalışmalara başlar. Olgunluğu ve bilinçli temsili nedeniyle dağa gönderilmez. kendisi erkenden gidemese de kardeşi Berxwedan (Serdar Gültekin)i dağlara uğurlar. Hem de Şex Said'in diyarına. Kendisi de dayanamaz hasretine toprağın. Kavganın yürütücü gücü gerilla artık düş değil hayalinde şimdi onun yaşam yolu ve yaşamının kendisidir.

Dersim, Bingöl, Erzurum üçgenini mesken edinir kendisine. Onurlu yaşam taşıyıcılarının bir parçası olur. Sülbüs dağı kadar heybetli ve onurlu, Peri kadar coşkun, Kox ve Şerafettin kadar yaşam kaynağı olur. Güzelleşir ve hızla tecrübeli bir militan öncü olur. O artık örnek alınan yoldaşlardan biridir.

Tanık olduğu yoldaşlarının şahadeti kinini ve öfkesini büyütür. Ve bir şahin olur kavgada. Öte yandan kardeşi, can yoldaşı Berxwedan dağlarla kendisinden önce buluştuğu gibi kavganın ortasında gencecik yaşında, sonsuzluğun ışık bahçesine şehit düşerek ondan önce ulaşır.

Berxwedan hevalin anısına cevap olmak ister. Onun yerine de savaşır kardeşi ve can yoldaşı gibi o da komutan olur. Sorumluluk duygusu daha da pekişir. Kışın en amansız koşullarında o hep en öndedir fedakarlıkta. Aynı yoldaşlarıyla uzun süre beraber kaldıkları ve her şeyi birbirleriyle paylaştıkları için birbirlerine bağlanırlar. Aralarında görünmez bağlarla bir bağlılık oluşur.

98 yılı baharında yapılan yeni düzenlemelerle yaklaşık iki yıl kaldığı Yayladere bölgesinden ayrılır. Aynı bölgeden bazı arkadaşlarla beraber Doğu bölgesi cephe çalışmalarında görevlendirilir. Yemyeşil ormanları berrak suları, derin vadileri, heybetli dağları ardında bırakıp gider. Poxus, Qir, Barar, Şevdin vadileri koruyucu ana kucağı gibidir. Binlerce ordu gücü buraya girerken dizleri titrer. Her türlü teknikle bir avuç gerillaya ancak kışın yönelme cesareti bulurlar.

Adeta yüreği kalmıştır bu vadilerde. Nasıl vurulmasın ki! Bandoz'un yamaçlarından gündüz ilerleyip, şehit Xebat vadisinden çıkarken, dönüp bakar ardına. Mola vermiştir grup.

Ard arda dizilmiş vadiler, dağlar, yemyeşil doğa...

Dağ keçileri artık sürüler halinde gezer bu vadilerde. Bandoz heybetli koruyucusudur geyiklerin.

Grup kalkar ve yürüyüş başlar. Kox ve Şerafettin yan yana durmuş adeta grubu beklemektedir. Dönüp tekrar bakar ardına. Eli hafiften kalkar, uğurlar gibi sevdiğini, eliyle hoşçakal der. Gözlerinde bir damla yaş ve bıraktığı vadiler, yemyeşil doğa bir film şeridi gibi süzülür beynine ve yüreğine yerleşir.

Birkaç yıldır birliklerde hareket etme ve yoldaş kalabalığına alışık yoldaşlarıyla olamayacaktır. Küçük cephe timleriyle hareket edecektir Doğu'da.

Alana ulaşır ulaşmaz düzenleme ve planlamalarını yaparlar. Halkla ilişkiler geliştirilecek ve genişleme sağlanacaktır. Karlıova-Varto-Xınıs üçgeninde çalışmalarına başlarlar.

Yılların çalışmalarıyla tanışık bir kitledir. Birçok yerde halk bağrına basar oğullarını ve kızlarını. 15 Ağustos 1998 Xınıs baskınında çok değerli üç yoldaşını yitirir. Üç fidan, üç yiğit komutan; Şoreş, Metin, Sipan yoldaşlar şehit düşerler.

Yüreği acıyla dolar. Çalışmalarına hız verirler. Yeni savaşçı adayları çıkararak yoldaşlarının yerlerini doldurmaya çalışırlar. Bu arada Türk Ordusu da durmaz. Ajan örgütlemeleri geliştirmeye çalışır. İhaneti kullanarak darbe vurmak isterler. Bir yoldaşı ile birlikte bir görüşmeye giderken komployla karşılaşırlar. İhanet bir kez daha kirli yüzünü göstermiş ve iki güzel insan; heval Piling ve yoldaşı kahpece katledilirler.

Şunu bilin ki yoldaşlar kanınızla suladığınız topraklar ihaneti kurutacaktır. Bıraktığınız özgürlük meşalesi ellerden ellere dolaşacak ve Mezopotamya yeryüzünün cenneti olacaktır.

Anılarınız, onurumuz ve şerefimizdir, koruyup sonsuza dek yaşatacağız.

Mücadele arkadaşları adına
Deniz

Şehit PİLİNG ve Şehit TOFAN

Nisan yağmurlarına karışan kanlarıyla özgürlük ağacını sulayanların anısına

Yıl 1988, Partimiz PKK, Başkan Apo'nun öncülüğünde bugün içinde yaşamış olduğumuz stratejik değişikliğin en önemli adımlarından birini atıyor. 1 Eylül Dünya Barış Günü'ne denk düşen tek taraflı ateşkes, 15 yıllık savaşın durdurulması, toplumlararası barışın özgürlüğe dayalı bir şekilde geliştirilmesi için önemli, önemli olduğu kadar köklü değişim ve dönüşümlerin de habercisi oluyor.

1993 yılından beri geliştirilmek istenen sürecin provoke edilmemesi için perspektif net ve talimat kesin. Tüm güçlerimiz meşru savunma dışında silah kullanmayacak. Planlı eylemlere girişilmeyecek.

Ve gerilla tüm ülkede olduğu gibi Dersim'de de mesajı alıyor. Talimatı hiçbir yoruma tabi tutmaksızın yaşamsallaştırıyor.

Mevsim sonbahar. Bir yandan eylemlilik, diğer yandan üslenme hazırlıklarının yoğunlaştığı bir zaman gerilla cephesinde. Gazete, radyo ve tv haberlerinden başlayıp büyük cihaz konuşmalarıyla talimata dönüşen ateşkes halkımızın özgür iradesinin siyasal bir hamleyle doruk noktasına ulaşmasını simgeliyor.

Silahlar omuzlarda, namlular yere dönük, ordu düzeni ve disiplininden hiçbir taviz vermeksizin, kıştan önce namluların en çok ateş kustuğu bir zamanda eller yine tetikte olmak üzere yoğun bir eğitim süreci başlatılıyor. Dünya barış gününde başlayan ateşkes sürecinin ilk örgütsel-eğitimsel etkinliği olarak bir eyalet kadın konferansı düzenleniyor, *"barışın teminatı özgür kadın hareketidir"* dercesine.

Silahlar elde namlular suskun ve bir barış ağacı çiçekleniyor gerilla saflarında, tüm ülkede olduğu gibi, Beselerin, Zarifelerin, S. Rızaların, A. Şerlerin yurdunda.

Sonbahar eylem demektir. Sonbahar asker için ölüm demektir. Uzayan gecelerde ölümü beklemek demektir. Uykusuz uzun gecelerde gerilen sinirlerin yarattığı ruhsal bozukluk demektir. Ömürboyu sakat kalmak demektir. İşte ateşkes bütün bunların ilacı oluyor. Sevinç havası telsiz konuşmalarına yansıyor ve oradan gerillaya ulaşıyor. Askerlerin, subayların aileleriyle yaptığı telefon konuşmalarına yansıyor, bu sevinç.

Bu sevinç fazla sürmüyor ancak. Bir sistemin bozulması gündeme geliyor oligarşi ve savaştan çıkarları olanların saflarında. Çılgınlaşıyor kan içiciler, halk düşmanları, özgürlük-kardeşlik düşmanları ve yeni sürecin mimarı, öncüsü, önderi Başkanımız için yıllar öncesinden planlanan uluslarası komplo sürecini hızlandırıyorlar.

Hiçbir provokasyona zemin sunmak istemeyen gerilla ise, Dersim dağlarında günlük eğitim ve üslenme hazırlıkları içinde. Geceler giderek uzuyor, yaz başlarına kadar eksik olmayacak karlar Munzurların zirvelerine ve hiç soluk almadan haftalarca süren yağmurlar Dersim topraklarına yağmaya başlıyor. Gerillayı sadece arazi yapısıyla değil geniş ormanlarıyla da koruyarak hareket kolaylığı sağlayan Dersim'de, yapraklar dökülmeye başlıyor. Ve ateşkese rağmen, barış istemlerine rağmen savaş ağaları, kan içiciler savaş için yığınaklarını giderek arttırıyor. Konvoylar, helikopterler onbinlerce askeri taşıyor, Dersim'e ve ilçe merkezlerine... Tanklar, toplar, kobralar getiriliyor...

Yağmurlar yağıyor, yapraklar dökülüyor, askeri yığınak yapılıyor. Karlı zirveleriyle Munzurlar geçit vermez hale gelirken. Barış isteyen, namluları yere dönük gerilla, ilk önce yüreğinden-beyninden vurulmak isteniyor. Bir halkın kaderi, halkların kardeşlik umudu koyu bir karanlığa gömülmek isteniyor. Sevgili Başkamıza yönelik komplo yürürlüğe konuluyor. Savaş tacirleri coşkulu zafer naraları atarak iletişim araçlarını işgal ediyor. Pusu kolları, devriyeler halkı tehdit ederken gerillayı tahrik ediyor.

İşte bir yanda zafer kazandığını sanan militaristler, diğer taraftan sessizlik içinde bekleyen halk ve belli bir şaşkınlığı yaşayan gerilla gerçekliğine karşın zindanlardan yükselen *"Güneşimizi Karartamazsınız"* şiarıyla ayaklanan onbinler, zindanları komploculara zindan yapıyor. Onlar kendilerini ateştopu yaparak, bedenleriyle *"Güneşsiz yapamayız"*, *"Güneşsiz Yaşam, Dünya Olmaz"* haykırışları ile Başkanımıza sahip çıkıyor.

Talimatlar ulaşıyor ülkemizin en uç noktasındaki gerillaya *"sessiz kalınmayacak"*, *"Barış için uzanan ellerimiz uluslararası komployla kırılmak isteniyor. Buna en sert biçimde yanıt olunacak."*

İşte Dersim'de Nisan yağmurlarıyla yıkanan bedenlerinde canlarını verenler daha o günlerde *"Başkansız yaşam olmaz"* diyerek ölümüne bir saldırı içine girmek, komployu canlarını ortaya koyarak boşa çıkarmak istiyorlar. *"Yetersiz yoldaşlar pozisyonundan çıkmak, Önderliğimize yönelik komplodaki payımızın vicdani rahatsızlığını aşmak için intikam eylemleri yapmak bizim en doğal hakkımızdır"* diyorlar.

Roza (Seher ULUTAŞ) ve Renas yoldaşlar aynı birlik içindeki iki takım komutanı. Her ikisi de *'ben gideceğim'* diyor bir intikam eyleminin hazırlığında. *"İki komutan birden olmaz"* denilince; ikisi de birden; *"istifa ediyoruz, savaşçı olarak gitmek istiyoruz"* diyerek kararlılıklarını gösteriyorlar.

Munzurların dondurucu kar soğuğu Ekim-Kasım aylarının yağmurlu sonbahar soğuğu Dersim'de adım attırmıyor. Onlar, biri komutan, diğeri yardımcı olarak bir mangalık gücün başında pusuda bekliyorlar, bazen günde iki kere ıslanan BKC'lerini temizleyerek. Her gün askerin gece-gündüz demeden çıktığı birkaç yolun şimdi neden kullanılmadığını bilmeden. Eylem yapamamanın verdiği üzüntüyle adına *"Roma"* dedikleri noktalarına dönerken gözyaşlarını tutamıyorlar.

Serdar yoldaş (Siverekli, Manga Komutanı), ancak birkaç kez yapılırken gördüğü mayın yapma işini, *"ben biliyorum"* diyerek arkadaşlarını ikna ediyor. Patlamayan bir kazan bombasından çıkarılan TNT ile hazırlanan mayını, *"Önderliğimizi kabul etmeyen bir dünyayı ben de kabul etmiyorum"* diyerek her zaman askerin çıktığı bir tepeye döşerken çıkan kazada yaralanıyor.

Operasyon bütün yoğunluğuyla Dersim'de sürüyor. Onbinlerce asker, 30'a yakın general. Ve hepsi tepeci olmuşlar. Tepelerden inemiyorlar.

Faik (Emrullah Menteş) yoldaş; *"Beni, bizi o varetti, varlığımı, insanlığımı Başkana borçluyum. Sessizlik zoruma gidiyor"* diyerek yanındaki diğer arkadaşların bütün itirazlarına rağmen dört kişilik grubuyla, *"ben de seninle önderlik için ölmeye, öldürmeye geliyorum"* diye direten Şiyar (Devrim Yıldırım) yoldaşı da alarak günlerce izlediği düşmana darbeyi vuruyor. *"Yüreğim soğumadı daha. Sorumlu olarak yapamadığım şeyleri savaşçı olarak yaparım. Savaşma hakkımı hiç kimse engelleyemez"* diyordu ve 98-99 kışının yağan karlarına bakıp *"onları sen kurtarıyorsun, baharda görüşürüz"* diyordu.

O soğuk, karlı sonbahar-kış günlerinde, karartılmak istenen güneşin önündeki bulutları dağıtamamanın verdiği üzüntüyle gerillaların birçoğu aynı kampta kış eğitimine çekiliyorlar.

Bir yanda süren komplo, diğer yanda önderliğimi anlama, ona layık olma konularında öz muhasebesini yapan gerillanın kış eğitimi, *"Önderliğimize neden layık olamadık, nerede kaybettik, kaybettirdik, nasıl layık olacağız ve nasıl kazanacağız"* çerçevesinde yoğun geçiyor. Geçmiş yargılanıyor, işbirlikçi-çeteci anlayışın etkileri tartışılıyor, Dersim gerillasının büyütülmesi ve hareket sahasının genişletilmesi, taktiğe hakim olunması, örgütsel ve yaşamsal sorunlar üzerine tartışılıp sonuçlara ulaşılıyor.

6. Kongre sonuçlarının beklentisi içinde eğitim sürerken ikinci bir darbenin şok etkisi radyo haberlerinden tüm kamplara olduğu gibi Şehit Jiyan Kış Kampına da ulaşıyor. *"Acaba doğru mu?"*, *"Yoksa bir oyun mu?"*, *"Ya doğruysa, o zaman ne olacak?"* soruları bütün kafalarda. Sessizlik ve sorular...

Başkan Kenya'da esir alınmış ve Türkiye'ye getirilmiş. Donuk bakışlar, jilet vursan kan akmayacak yüzler ve korkunç bir duygusal atmosfer.

Bir arkadaş, *"her şey bitti artık"* diyor, tam da eğitim yerinde herkesin hazır bulunduğu bir ortamda. İlk tepki bu. Ve bir komutan arkadaş, *"Vuracağım bu namussuzu. Bu Önderlik bizi direnmek ve kazanmak için yetiştirdi. Nasıl böyle söyler? Apocuyuz biz. Bu halk Apocu. Bu Parti Apocu. Bu halkın özgürlük tarihini Apocular yazacak. Başkan APO'nun da, Apocuların da söyleyeceği, yapacağı çok şey var daha"* diyerek belindeki tabancasını çıkarıp ağzına mermiyi sürüp arkadaşın alnına dayadı. Her şey bir anda oldu. Ve bir anda Roza arkadaş, Renas arkadaşlar ayağa fırladı.

Roza *"Bu bir duygusallıktır, kendimize gelelim"* derken, Renas; *"'her şey bitti' ya da 'vuracağım bu namussuzu' diyeceğimize hemen şimdi nasıl intikam alırız, Başkanımızı nasıl yaşatırız, özgürlüğe taşırırız düşünelim, tartışalım"* dediler.

Pıling, Hamit hiçbir zaman birbirlerinden ayrılmıyorlar. Eğitimlerde de sürekli sürekli birlikteler. O anda birden canlanıp ikisi birden ayağa fırlayıp *"Biji Serok APO"* diyerek slogan attılar.

Serdar yoldaş, yakın akrabası Cepheci Delil ile birlikte *"Biz Başkan Apo'nun öğrencileriyiz. Eğer o burada olsaydı,* 'birbirinize düşmek yerine birbirinizi güçlendirin, tahrik etmeyin, tahrik olmayın, soğukkanlılıkla düşünün ve beni anlayın' *derdi" diyerek düşüncelerini belirttiler.*

Küçük Derya yoldaş, daha 15 yaşında. Kabadayı, komutan değil ama oradaki bayan, erkek yapısı içinde etkili, dikkate alınan ve dinlenen bir arkadaş. Hiç konuşmayan, hep iş yapan, çalışkan, her eylem hazırlığında *"ben de gideceğim"* deyip kabul edilmeyince saatlerce ortada görünmeyip, bir dahaki eylem hazırlığında aynı öneriyi getiren küçük Derya ilk defa konuştu. *"O zaten hep oportünistti. Ama ölmesin. Başkanın yaşamı ve özgürlüğü için savaştıralım."*

Militan, Bagok, A. Rıza ve Yusuf yoldaşlar, hepsi aynı kamp ve eğitim ortamındalar. Aynı duygusallığı, aynı intikam özlemini yaşıyorlar. Hep birlikte ayağa kalkıp tek tek *"hiçbir şey bitmedi. Önderlik gerçeği bize en zor koşullarda hamle yapmayı öğretiyor. Çaresizlik, zorluklara teslim olmak kadercilik. Başkan Apo kaderciliğe karşıdır. Biz Apocu katılım sözü veriyoruz. O arkadaş da versin"* deyip yerlerine oturuyorlar.

İşte kara 15 Şubat'ın arkasındaki gün Ovacık-Hozat-Çemişgezek üçgenindeki Şehit Jiyan Kış Kampı'nda bunlar yaşanıyor. Tabanca yeniden bele takılıyor. Ortak karar çıkıyor. *"Bizler Başkan Apo'nun militanları olarak, yeniden Apocu katılım sözünü veriyoruz. Önderliğimize yapılan bu komplonun intikamını alacağız. Yaşamımızı onun yaşamı ve özgürlüğü için adayacağız. Partimiz şu anda 6. Kongresini yapmaktadır. Partimizin alacağı kararlar doğrultusunda vereceği talimatların gereğini hiçbir kaygı ve gerekçe göstermeden yerine getireceğiz."*

Kongrenin bitimini, sonuçlarını ve talimatları telefon konuşmasıyla İsa (Orhan ABAY) yoldaş kampa ulaştırıyor. *"Biliyoruz hava koşulları uygun değil. Ama Partimizin aldığı kararlar doğrultusunda fedai eylemleri geliştirilmeli. Komplo karşısında sessiz kalınmamalı. Başkanımızın yaşamı için gerilla rolünü oynamalı. Biz kongrede geçmiş tarzımızdan dolayı eleştirildik. Bu eleştirileri önce anlamadık. Zorlandık. Ama şimdi anlıyoruz. Oradaki arkadaşlara doğru yaklaşmadığımız zamanlar da oldu, taktik dışılığımızın, örgüte gelmeyişimizin yarattığı tahribatlar oldu. Şimdi buradan bunları daha iyi görüyor ve arkadaşlardan özür diliyoruz. Arkadaşlara selam söyleyin. Partimiz, tüm gücü ve yapısıyla her şeyini Başkanımızın yaşamı için ortaya koyuyor. Orada da böyle olmalıdır."*

Karlar bir türlü erimek bilmiyor. Faik arkadaş da kampa geliyor. Aliboğazı'nda yaşanan operasyonu. Askerin hiçbir şey bulamadan iki gün sonra geri çekilmesini anlatıyor. O kampta da tüm arkadaşların her şeye hazır olduğunu ve haber beklediklerini anlatıyor.

Erimeyen karların üzerine yenileri yağıyor. Kobra keşifleri çıkıyor. En ufak bir izi değerlendirip gerillaya darbe vurmanın hazırlığı içinde olan askerlerin, bir karakollarının hemen arkasında olan 63 kişilik gerilla kamp yerinden kuşkulanmak akıllarına bile gelmiyor. Neredeyse her gerilla başına düşen üstü kapalı mevzilerin hiçbirinden haberleri olmuyor mevzilerin yanına kadar gelen karakol keşifçilerinin. Her şey kamuflajlı. Kampın hemen içinden geçen büyük bir dere ulaşım hattı oluyor gerillanın. Kış boyu bu derenin buz gibi suları içinde saatlerce süren bir yolculukla kampa erzak taşıyan gerillanın izine rastlanmıyor bütün hava ve kara keşiflerinde.

Güney yamaçlarında yer yer siyah alanlar çıkıyor. Gecelerin ayazında karlar donmaya başlıyor. Ve düzenlemeler... Herkes heyacanla bekliyor. Parti talimatı net. Bütün arkadaşlar İsa arkadaş yoluyla ulaşan Kongre kararlarını ve Parti talimatını biliyor.

İlk grup çıkacak. Mart ayının başı ve her şey Başkan'ın yaşamı ve özgürlüğü için. Her şey intikam için. Askerler, devlet görevlileri, televizyonlar, radyolar halka propaganda yapıyorlar. *"Elebaşları yakalandı. Bittiler artık"*. Gerilladan savaşçı ve komutan ismi vererek *"gelip teslim oldular, diğerleri de geliyor. Gelmeyenleri de baharda biz tüketeceğiz"* diyorlar. Onun için düzenlemeler içindeki bir slogan da *"her şey bitmediğimizi, savaşta kararlılığımızı göstermek için"* oluyor.

Kim ilk grupta yer alacak? Seçimi zor.

Bütün güç eğitim mağarasının önünde güneşli bir havada ağaç kütüklerinden oluşan bankların üzerine oturmuş komutanlarını dinliyor.

6. Kongrenin sonuçları, Başkanın esaretiyle birlikte fedai ruhu ve örgütlenmesi ile yaygın eylemlilik... Koşullar zor, her taraf karlı ve Dersim'de Nisan ayının ortalarına kadar da kar yağıyor, operasyon hazırlıkları var... Ama Başkan esir ve her an her şeyin olma ihtimali var. Gerilla rolünü oynamalı. Önderliğin şahsında Kürt halkının yaşamını ve özgürlüğünü garanti altına almalı. Gerekirse ölümlerde yaşamı ve özgürlüğü yaratmalı. Gerekirse ZİLAN'laşıp bir bomba gibi patlamalı. Fedailik, bağlılık, anlamak budur, layık olmak budur...

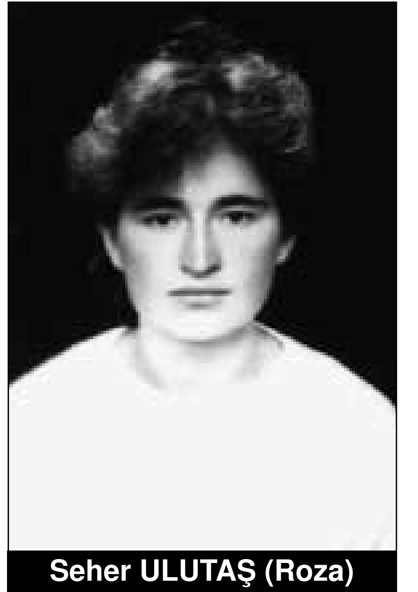
Böylesi bir sürece katılmayacak olan arkadaş var mı?

"Her şey bitti" deyip bir anda ölümle karşı karşıya gelen arkadaş *"Ben... bana bir şans verilmesini istiyorum. Bu öncü grupta yer almak istiyorum"* dedi heyacanlı bir şekilde ve yerine oturdu. (O zaman önerisi kabul edilmedi. Daha sonra birçok eylem hazırlığına ve eyleme katıldı. Geri çekilme grupları içinde yer aldı. Geri çekilme sırasında 24 arkadaşla birlikte şehit düştü.) Ardından bütün eller havaya kalktı. Herkes ilk grubun içinde yer almak istiyordu.

Faik arkadaş söz istedi; *"ben o gidilecek alanı çok iyi tanıyorum, tecrübe sorunum da yok. Kendime güveniyorum. Hiçbir arkadaşa güvensizliğim yok. Yanımda kim olursa savaştırırım. Ben gitmek istiyorum. Öfkeliyim ama mantıklıyım da. Ne kendimin ne de diğer arkadaşların yaşamını yok yere tehlikeye atmam, korurum. Mevsim de fazla müsait değil. Onun için en uygunu benim"* dedi.

Renas kalktı; *"son baharda günlerce düşmanın yolunu bekledim, gelmedi içim yanıyordu. Bu yaşıma kadar hiç ağlamamıştım, ama Ekim'den bu yana çok ağladım. Artık ağlayarak yaşamak istemiyorum. Kendime güveniyorum. Güçlüyüm, tecrübem var. Bu şansı istiyorum."*

Serdar arkadaş söz istedi; *"Zazayım, belki*

Seher ULUTAŞ (Roza)

Şehit Ronahî ve Devrim YILDIRIM (Şiyar)

kafam biraz sert ve arkadaşlarla uyumsuzluğum oldu. Hep bazı şeyler bana ters geldi. Ama Önderliği tanıdım. O dünyanın son sosyalisti. Ben de onun öğrencisiyim. Onun yokluğuna dayanamam. Zaten onsuz yaşamın da bir anlamı yok. Botan'da kaldım. Dersim'i sevdim. Mayın patladığında ölmedim. Bu bir şans. Bu benim için intikam alma şansı. Ben bu göreve uygunum"

Militan (Diyarbakırlı) *"Hep yanlış anlaşıldım. Aslında kendimi yanlış anlattım. Savaşmaktan korkmadım. Ama çok tedbirliydim. Bir sosyalist gibi düşünmek istedim. Ama demek ki anlamadım. Sonbahar operasyonlarını biliyorum. Hep 'eylem' dedim. Hep 'saldıralım, pusu atalım' dedim. Asker fazla araziye girmedi. İntihar eylemlerinden çekindiği ortaya çıktı. Bu da beni öfkelendirdi. Kampta Apocu öfkeyi gördüm. Yeniden Apocu olmak hem de Apocu şahin olmak istiyorum. Ben bu grupta olmasam olmaz."*

Bagok (Amed'li); *"On yıldır dağlardayım. Çok öfkelendim. Çok ölümden döndüm. İşin kolayına da çok kaçtım. Ama Başkan ..."* kelimeler boğazında tıkandı ve ağlayarak oturdu.

Roza arkadaş; *"Ben Türküm. Türk olduğumu da, kadın olduğumu da, insan olduğumu da Başkan'dan öğrendim. Başkan önce kafamı, sonra da elimi silahlandırdı. Beni bir güç haline getirdi. Özgür kadın örgütlü kadındır. Bunun için bu vahşi dağlarda çağlar ötesine uzanan özgür dünyayı tanıdım. Şimdi Başkan'la birlikte ben de esirim, şimdi benim yaşamım da tehlikede. Özgürleşmek ve sonsuzlukta yaşamak istiyorum. Gitmem gerekir"* diyerek oturdu.

Böylelikle seçim yapılmaya başlandı. Ancak mevsimden kaynaklı koşulların zorluğu dolayısıyla bayan arkadaşlar bu grupta yer alamadı.

13 kişi seçildi. Değiştirilmesi gereken silahlar değiştirildi. Cephaneler tamamlandı ve grup Faik arkadaşın komutasında özgürlük yolculuğuna çıktı.

Mart ayının onunda tüm güç kamptan ayrıldı.

Bir grup Ovacık alanına, bir grup Hozat alanına, bir grup da Aliboğazı alanına doğru yola çıktı.

Havalar soğuk, karlı ve Dersim dağlarında özgürlük ateşiyle için için yanan gerillalar yaşıyor.

Ali Boğazına giden grup karakol keşifçileri tarafından farkedildi. Kobraların saldırısına uğradı. Arkadaşlar yaralandı.

Eğitimde hep uyuyan, birden uyanıp el kaldırmadan kalkıp konuşan ve tüm arkadaşları güldüren Pıling, Fransızca bilen, üniversite okumuş, on kişinin işini bir anda yapan, tipik bir Kürt köylüsü Sasonlu Pıling hep *"içim kavruluyor"* diyordu. *"Munzurun karı, soğuğu bile beni soğutamaz"* diyordu. Bütün öfkesiyle karların ortasındaki hedefe saldırdı. Dört arkadaşıyla ve sağ döndü. Kendisi de şaşırmıştı; *"nasıl olur bu iş"*. İki gece şutiğini geçen karda yürüdü ve arkadaşlarına ulaştı. *"Ölmedim. Daha çok yol alacağım. Başkan için, onun yaşamı ve özgürlüğü için"* diyordu.

Mayınlar döşendi karların açıldığı siyahlıklar içine. Keşifler yapıldı en umulmadık yerlerde.

Ve,

Roza; *"ben bayanım diye bana güvenmiyorsunuz. Herkes eyleme gidiyor. Ben noktada kalıyorum. Ben de savaşçıyım. Ben de komutanım, ben de özgürlük istiyorum, yaşam istiyorum"* diye ısrar ediyordu. A. Rıza, Pıling, Hamit, Delil, Küçük Derya, Türk Yusuf ve Berivan'dan oluşan grubun başında pusuya gitti. Berivan pusu yerinde askerlere yakın bir yerde fark ettirmeden kaçtı. Askeri getirdi. Özgürlük yolcuları, her şey Başkan için, her şey sosyalizm ve vatan için şiarlarıyla özgürlük ağacının çiçeğe duran tomurcukları oldular...

İlk öncüler Pertek'den Dersim merkezine ulaştı. Pertek merkezinde ve çevresinde başarısız girişimleri oluyor. Merkeze gelip Kemal Zap arkadaşların grubuyla buluştuktan sonra hemen eylem hazırlıklarına başlıyorlar. O anda merkez çevresinde o kadar gücün toplanması tehlikeli. Daha Şubat'ın içinde bir kontra gücüyle girilen çatışmada Şiar (Devrim Yıldırım) ve Mazlum (Adıyamanlı) yoldaşları şehit düşmüş olan merkez gücünün kampları deşifre olmuş ve kışın ortasında hareketli kalmışlar, ordu güçleri sürekli operasyonlarla açığa çıkan gücü takip ediyor. Ama talimat, ama Başkanın yaşamı, özgürlüğü... Onun için daha eylemin bütün ayrıntıları düşünülmeden hazırlıklara başlanıyor.

Faik ve Bagok arkadaşlar için Doğu'ya geçmeleri ve Faik arkadaşın güçlerin başına geçmesi talimatı verilmiş, ama o *"Ben birkaç aydır eylem için kamptan çıkmışım. Daha dişe dokunur bir şey yapmadık. Eylemden sonra giderim"* diyor.

Hızla eylem hazırlıklarına girişiyorlar. Kapsamlı bir yol pususu. Keşifçiler çıkarılıyor. Köylere giriliyor. Türk ordusu bilgi alıyor. Farklı bir hareket biçimi geliştiriyor ve gerillanın askerlerin yeni hareket biçiminden haberi yok.

Askeri güçler araziyi geniş bir şekilde tutarak, gün ışımaya doğru 15 Nisan sabahı bir konvoyu yola çıkarıyor. Konvoy vuruluyor. Çok sayıda asker ölüyor. Birçok araç imha ediliyor.

Gerilla güçleri eskiden kullandıkları bir noktaya çekiliyor, ancak arazideki diğer askeri güçlerin izlediklerinden habersiz. Bütün gün süren kobra saldırılarında Faik, Renas, Serdar, Bagok, Berçem, Militan yoldaşlar diğer 7 yoldaşıyla birlikte şehitler kervanına katılıyorlar. Parçalanmış bedenleri Nisan yağmurlarında ıslanırken hep o anılarda kalmış gülümsemeleriyle geleceği selamlıyorlar. Unutulmadınız, unutulmayacaksızın!

Mücadele arkadaşları

İSA (Orhan ABAY) yoldaşın anısına

Dersim-Mazgirt kökenli. Elazığ'da büyümüş 1980'ler sonrası Avrupa'da kalmış ve burada Partimizle tanışmış olan İsa yoldaş, bu alanda Partinin birçok etkinliğine katılmış 1989 yılında Parti Merkez Okulu'na giderek Önderlik eğitimini almış ve aynı yıl gerillaya katılmak üzere ülkeye yönelmiştir. 1991 yılı sonlarına doğru her Dersimlide oldugu gibi Dersim'e gidip orada mücadele etme istemine bağlı olarak Partimiz tarafından Dersim'e gönderilmiştir. Burada mücadele içindeki aktif katılımdan dolayı kısa zamanda üst düzeyde görevler almaya başlayan İsa yoldaş, 1994 yılına gelindiğinde bölge komutanı olarak Dersim Eyalet Yönetimi'nde yer almıştır. 1994 yılında tekrar Önderlik sahasına giderek, Önderliğimizin ikinci kez eğitiminden geçen İsa yoldaş PKK 5.Kongresi'ne katılmış, burada Merkez yedek üyesi seçilmiş ve Kongre sonrası Dersim Eyalet Komutanı olarak tekrar Dersim alanına gönderilmiştir.

Dersim'deki faaliyetleri esnasında 1997 baharında Aliboğazı çıkışında tank pususuna düşerek ağır şekilde yaralanmış, 1998 sonbaharı 1 Eylül ateş kes sürecinden hemen sonra Başkanımızın talimatı üzerine üçüncü defa Önderlik sahasına gitmek üzere Dersim Eyaleti'nden bir grup arkadaşla birlikte ayrılmıştır. Uluslararası komplo nedeniyle Önderlik sahasına gidişi gerçekleşmeyen İsa yoldaş, 6. Kongre çalışmalarına aktif olarak katılmış, Kongre sonrası merkez üyesi seçilmiş ve kendisinin ısrarı üzerine tekrar Dersim alanına görrevlendirilmiştir.

Partimiz saflarında üst düzeyde görev alıp da ulusallaşma konusunda büyük bir daralmayı yaşayan İsa yoldaş, sürekli bu darlığından dolayı eleştirilere tabi tutulmuş, onda adeta bir hastalık gibi gelişen Dersimcilik yanı eleştirilerle aştırılmak istenmiştir. Varlığını Dersim'de yürütülen, yürütülecek olan mücadeleyle sınırlı tutan İsa yoldaşın bu kişilik özelliği kendisini çalışmaların her düzeyinde ve yaklaşımlarında göstermiştir.

Hem oligarşinin özel savaş yöntem ve taktiklerini boşa çıkarma ve hem de kendisini aşma konusundaki çabaları içinde büyük bir daralmayı ve yorgunluğu yaşayan İsa yoldaşın içinde bulunduğu durum Parti Önderliğimizin de dikkatini çektiği için, bu durumuyla Eyalet için verimli olamayacağı düşüncesiyle, kendisini yenilemek için Önderlik sahasına çağrılan İsa yoldaş için bu geri çekilme önemli bir fırsat ve şans olarak değerlendirilmiştir. Ki, bu geri çekiliş anında yapıyla ve çalışma arkadaşlarıyla yaptığı konuşmalarda bunun kendisi için büyük bir şans olduğunu hep belirtmiştir. O, eyalet komutanlığı yaptığı süreç içinde eyaletin vermiş olduğu yüzlerce şehit yoldaşın şehadetinden hep kendisini sorumlu tutmanın ezikliğini sürekli yaşamış ve yaralandığı zaman kendisinin de şehit düşmemesinin şehitlerin intikamını almak için bir şans olduğunu düşünmüş ve bazen de kendi durumunu değerlendirirken "yaşam bana bir ceza gibi geliyor" diyerek de şehitlerden hiç kopamadığını çevresine hissettirmiştir. Onun için "bu acılarla yaşamam ve bu acıların üstesinden gelip şehitlerin anısına layık olup onları yaşamsallaştırmam ancak yeni bir Önderlik eğitimiyle mümkündür" diyerek de kendi durumunu sık sık açmaktan çekinmemiştir.

İSA (Orhan ABAY) yoldaşın anısına

Dersim onun için bir tutku, alışkanlık olmasına rağmen bazen belki de bu gerçekliğini gizlemek ya da gerçek durumunu izah etmek için, yani böylesine dar yerel özelliklerle kalmanın artık geliştirmediğini, giderek insanı köreltip ölüme götürdüğünü ifade etmek için "Dersim'de kaldığım yeter. Şimdiye kadar benim gibi uzun süre kalıp da sağ kalan başka bir yönetici olmadı. Bundan sonra kalışım bu şansı zorlamak olur" demekten de kendini alamıyordu. Türk ordu birlikleri onunla birlikte çalışan yönetim ekibinin sürekli peşinde ve onları ortadan kaldırarak başarı sağlamak istiyordu. Çünkü 1997 baharı operasyonları ile ordu güçleri hiç ummadıkları bir başarı sağlamış birçok komutan yoldaşımızın şehadetinin arkasından İsa, Faik, Kemal ZAP, Ayhan, Cudi, Müslüm, ... gibi arkadaşların da şehadetlerini sağlayarak Dersim'de gerillayı bitirmek istiyordu. Aynı Operasyonlarda İsa arkadaş da vurulmuştu. Parçalanmış silahı düşmanın eline geçmiş ve tv'de, radyoda, gazetelerde bunun propagandasını yapmışlardı. Ancak o inatçılğını, kararlılığını koruyarak, eksikliklerine rağmen mücadeleye bağlılık düzeyini böylesi zor günlerde de gösterdi.

6. Kongre sırasında yürüttüğü pratik ve yetmezliklerinden dolayı çok eleştiri aldı. Anlamakta zorlandı. Bu zorlanmasını ve eleştirilerin haklılığını Dersim'deki yoldaşlarıyla yapmış olduğu telefon konuşmasına da yansıttı. Yoldaşlarına karşı içine girmiş olduğu yetmezliklerden dolayı gecikmeli de olsa özeleştiri vermeyi bir zorunluluk olarak gördü.

6.Kongre sonrası Dersim'e gitmek için Partiye dayatmalarda bulundu. Uluslararası komplo ile esir edilen ve yaşamı tehlikede olan Başkanımıza karşı görevleri en verimli bir şekilde Dersim'de yerine getirebileceğine inanıyordu. Bunun için Parti merkezimiz 7. Olağanüstü Kongre'ye sunduğu raporunda İsa arkadaşın yeniden Dersim'de görevlendirilmesi kararına ilişkin özeleştiri verdi.

İsa arkadaş, fedai eylemlerinin Dersim ve başta Karadeniz olmak üzere Türkiye sahasında geliştirilmesi göreviyle alana doğru yola çıkışının arkasından Partimiz, Başkanımızın perspektif ve talimatları doğrultusunda yeni bir sürece, stratejik değişiklik sürecine, barış sürecine giriyordu.

Başlatılan bu yeni sürece bağlı olarak özel savaş aygıtları ve buna alet olan çeşitli sol kesimler stratejik değişikliğe bağlı olarak Partimizin bölüneceğinin, dağılacağının yoğun olarak propagandasını yaparken, fedailiğin, militanlığın sadece eylem yapmak değil, parti kararlarına hangi koşul altında olunursa olunsun uyulması olduğunu yeterince kavrayamayan, önderliğin yaşamının ve özgürlüğünün yeni kararla bağlantısını yeterince göremeyen İsa arkadaş ile ordu güçlerinin çekiliş hatları üzerindeki yoğun pusulamaları ve gelen kış nedeniyle geri çekilişe ilişkin olarak Parti ile arasında yürütülen tartışmaların uzamasını da gerekçe göstererek Partinin çağrısına uymayan İsa arkadaş ve yanındaki arkadaşlar, Parti talimatını dinlemeyerek geri döndüler. Başkanımızın yaşamı ve 12 Ocak'ta gerçekleşecek liderler zirvesinin hemen öncesine denk gelen bu dönüş ve olası provokasyonların önünü almak için Partimiz bilinen açıklamayı yapmak zorunda kaldı. Başta süreci tam kavrayamayan İsa arkadaş, Partinin geri çekilme kararına uygun olarak Partiye ulaşma ve kongre çalışmalarına katılmak için yola çıkmış ve Amed eyaletine kadar gelmişti. Teknik imkansızlıklar ve güvenlik nedeniyle kesilen bağlantı İsa ve diğer arkadaşların Partiden kopması anlamına gelmemekteydi ve geri çekilişin yeniden sağlanabilmesi, arkadaşların partiye ulaştırılması için uygun koşullar bekleniyordu.

İsa arkadaş, 2000 yılı Mart ayı başında bir grup arkadaşıyla Türk ordu güçlerinin pususuna düştü. 9 arkadaşıyla birlikte şehit düşen İsa yoldaş, eksikliklerinin yanında ölümüne Partiye ve Önderliğine bağlılığı ve şehitlerin anısını yaşatmadaki kararlılığı ile Partimizin, halkımızın, özgürlük mücadelemizin bir şehidi olarak şehitler kervanına katılırken hiçbir zaman ayrılmayı düşünmediği Dersim topraklarında özgürlük tomurcuğu olarak çiçeğe durdu. Anısı mücadelemizde yaşayacaktır.

Baharın gülümseyen günyüzü Beritan

Her halkın yaşamı farklı farklı olsa da biribirlerine benzerlikleri oldukça fazladır. Ancak Kürt halkının yaşamı benzerliklerden ziyade farklılıklarıyla doludur.

Ne dirilişi benzer diğerine, ne de acı ve mutluluğu anımsatır başkasını. Güzelliğin tarifi, yaşamın anlamı; sevginin, bağlılığın ve inancın düzeyi bir başka filizlenir, dile gelir. Umudun büyümesi, özlemin dirilmesi andırmaz kimselerinkini. Onun için ne ararken yaşamı, ne de sorarken insanını verilecek cevaba şaşmamak gerekir. Çünkü Kürdistan'da yaşam dağlarda doğmuş, oralarda büyümüştür. Bundandır Kürdün aşırı gururu, başeğmez dik başlılığı, bundandır özgürlüğe aşkı.

Bundandır;

"Eğer yüreğinde sevgi
gözlerinde inanç
ellerinde nasır"
Zümrüt yeşili umutların
kehribar sarısı düşlerin varsa
ve ben insan olmak istiyorum diyorsan
bir tek yolu vardır bunun.
Dağlarda yaşamasını öğrenmek.

Çünkü;
Dağlar, sımsıcak korur seni zalimin zulmünden, mazlumun ahından.
Çünkü;
"Dağlar ana gibi büyütür, bakar
Sevdalı gibi paylaşır
İçten sıcak, dürüst
Arkadan vurmaz, hançerlemez
Yeter ki biraz anla onu.
İnsanlığı öğretir sana
İnsan olmanın gereklerini
Ama!
Yapamadın mı! İşte o zaman ihanetten önce, düşmandan önce o vurur seni.
Çıplak kayalarına dokundurtmaz, parçalar, yol vermez.
Bitirir
Doyurmaz
Öldürür
Böyledir dağlar."

Bilirim, benden iyi tanırsın sen dağları. Kim bilir, kaç kez Koe Spi'nin doruklarına çıkıp tuttun güneşi altın sarısı ışıklarından. Kimbilir, kaç kez gecenin duru maviliklerinde parıldayan yıldızları seyrederek daldın uykuya.

İşte bunun için anlatmak istedim dağları. Yalnız dağları değil, bir de anlatmalı baharı.

Çünkü bahar, binbir renge bürünmüş fistanıdır dağların.

Beritan ise, bahar tazeliğinde dağ vurgunu Kürt kızıdır.

İşte bunun için anlatmak istedim baharın gülümseyen günyüzü Beritan'ı.

Bilinir; bazen dağ sevdalısı bahar güzeli insanı anlatmaya yetmez sözcükler.

Beritan heval, 1975 yılında orta halli bir ailenin son çocuğu olarak dünyaya gelir. İlkokulu Çınar'a bağlı meydan köyünde bitirir. Öğrenimini devam etmesi için ailesi onu, önce Amed'te bulunan akrabalarının yanına yollar. Annesi vefat edince, ailece Amed'e taşınırlar.

Beritan heval, dinin ağır etkilerini yaşayan bir ortamda büyür. Köyde imamlık yapan bir babanın ve babası müderris olan bir annenin son çocuğudur. İçine kapanık, fazla konuşmayı sevmeyen, oldukça utangaç bir yapıya sahiptir. Bu yapısı, son çocuğa duyulan ilgi ve sevgiyle bütünleşince ağır başlı, mütevazi ve oldukça tutarlı bir kişiliğe sahip olur.

Amed, Beritan heval için yeni bir dünyadır. Okul yılları mücadelenin giderek yükseldiği ve kitleselleşmeye başladığı bir döneme denk gelir. Bu, kendisini ve ülkesini tanımasını sağlar. Ruhunun derinliklerinden yükselen bir ses yüreğini okyanus dalgaları gibi dövmeye başlar. Artık sırrı çözülmemiş gizemli bir dünyanın keşfine çıkmış kaşif gibidir. Öğrendikçe coşkusu artar, bilinci parıldar. Bu onda, özgürlüğe müthiş bir susamışlığı doğurmuştur. Amed, bu susamışlığa akan ırmak gibidir. Gittiği her yere hayat taşır.

Beritan heval, arkadaş çevresinin en çok sevilenidir. Coşkulu ruh hali ve ağır başlılığıyla saygı duyulan, güven beslenen biri olmayı başarmıştır. Bu, kendisini kaybetmeyi değil, daha da güçlenmesini sağlar. Gerçeği, yalnızca gerçeği bilmek, öğrenmek ve sahipliğini yapmak, onun bitmeyen sevdasıdır. Bu sevda, onu bitmez-tükenmez bir arayışın sahibi kılar.

Her arayış, onda tarifi imkansız bir coşku uyandırır. Kürdistan'ın dört bir yanına yayılan serhildan dalgaları, yükselen gerilla eylemlilikleri, Beritan hevalin yüreğindeki ateşi harlandırır. Şerhildanların en önünde yürür. Büyük bir azim ve kararlılıkla görev ve sorumluluklarını yerine getirir. '90'lı yılların serhildan gençliğinin örnek militanı olmayı başarır. Yaptıklarını yeterli bulmayıp özgürlüğün diyarı dağlara, gerillaya ulaşmak ister. İstemi kabul edilince 1994'te Amed eyaletinde gerillaya katılır.

Artık o, serihıldan yalımlarında korlaşan yüreğini volkanlaştıran dağların kartalı gerilladır.

"Görebilmek için onları gökyüzünde nöbet tutacaksın, fethedilmez dağları seçmişlerdi çünkü yaşamak için kendilerine."

"Tek sığınacağımız yer, özgürlük silahı ve ülkemizin yaşam gerçeği olan dağlardır." der Önderlik.

Dağ, Kürdün yaşamındaki en büyük tutkudur. Medeniyetten uzak kalma pahasına özgürlük için dağ doruklarını seçmesi, bu tutumun dinmeyen çığlığıdır. Beritan heval, bu çığlığı Kürt kadınında en güzel biçime kavuşturmanın yaşamıdır. Çünkü o, düşmanın başlattığı terör kasırgasına en büyük cevabın dağlardan verileceğini anlar. Koyu karanlığın, dağlardan yükseltilen ateşle yırtılacağını bilir ve yıllardır yüreğinde büyük bir özenle büyütüp sakladığı sevdası gerillaya, dağlara ulaşır. Dağları mesken tutar.

Dağlar, özgürlüğe tutkun Kürt halkının dinmeyen ateşi, sönmeyen ocağıdır. En büyük sevdalar buralarda büyütülür. İradenin zaferi, onurun yücelmesi buralarda mayalanır.

Alır başını gider Kürt gençleri, özgürlük ateşinin harlandığı dağlara.

Yüreğinin deli-dolu akışını dinler, alır başını gider Kürt genci, nehirlerin çağıldayan şarkısını söylemeye.

Kürt gencinin ütopyası dağların diğer adı gerilladır. Gerilla; dağın direnci, yaşam efsanesinin ateşidir.

Ateş, Kürdün dinsel kutsallığı, yaşam tutkusudur.

Araplar için Mihrac'ın, Yahudiler için Kudüs'ün kutsallık derecesindeki yükselişi, Hindular'ın Nirvana'daki görkemli mabedleri ne ise, Kürtler için de dağlar odur.

Her halkın kendine özgü bir yücelik sahası vardır. Kürdün yücelik sahası da dağlardır. Agiri'den Munzur'a, Zağroslar'dan Nemrut'a, Cudi'den Sipan'a uzanan her dağ insan yaşamının göğerdiği kaynak gibidir.

Beritan heval, bu kaynaktan aldığı güçle gerilla yaşamının zorlu koşullarına göğüs germek için azami çaba sarfeder. İlk başlarda zorlansa da mücadele azmi ve kararlılığıyla bunları aşar. Yeni katılmasına rağmen, uyumdaki başarısından dolayı yeni olduğu fazla anlaşılmaz. Bilmeyenler onun yıllardır gerilla ortamında olduğunu sanır. Yaşamda ağır başlılığı ve yoldaşlarına verdiği önemden dolayı, gerillada da saygı uyandıran biri olmayı başarır. Yüzünden eksik etmediği gülümsemesi ve esprili sohbetleriyle hep moral kaynağı olur. Canlı ve atak olması, gerçekleri ısrarla dillendirip sahiplenmesi, onu, güven duyulan biri haline getirir. Yapılan bir toplantıda haksız eleştirilere muhatap olan ve mahkum edilen bir yoldaşı hakkındaki değerlendirmelere karşı çıkarak doğru olanı ortaya koyar. Bu tavrıyla yoldaşlarının beğeni ve sevgisini pekiştirir.

Tarifi imkansız bir öğrenme arzusuyla doludur. Özellikle önderliği anlamaya büyük önem verir. Öğrendiklerini sadece kendisiyle sınırlamayıp, arkadaşlarına da taşırır. Onları da öğrenmeye teşvik eder. Önderliğin çözümlemelerini okumalarını ısrarla dayatır.

Bir başka tutkudur Beritan hevalde öğrenmek. Hani derler ya;

Bitmeyen azmin yükselen inancıyla öğrenmek...

Dinmeyen tutkunun gem vurulamaz coşkusuyla öğrenmek...

Öğrenmek, tanrıçalaşan kadının sınır tanımaz canfedalığıyla,

Öğrenmek, ne aradığını, niçin aradığını bilen insanın bilgeliğiyle,

Ya da hayat veren umudun güzelliğiyle...

Öğrenmek, güneşin parıldatan ışıklarında kendini kutsayan iradenin yücelten direnciyle.

Öğrenmek, öğretme arzusunun onurlandıran gururuyla.

Öğrenirken; savaşanın özgürleştiğini, özgürleşenin güzelleştiğini, güzelleşenin sevildiğini görmek ve yaşamak.

> **"Görebilmek için onları gökyüzünde nöbet tutacaksın, fethedilmez dağları seçmişlerdi çünkü yaşamak için kendilerine."**

Beritan heval gerilla yaşamında oldukça kısa denilecek bir zaman diliminde manga komutanı olur. Komutanlık, Beritan hevalin engel tanımaz öğrenme arzusunu biler. Genel sorumlulukları yanında kadına geleneksel bakışı kırma gibi bir sorumluluk yürüttüğünü de unutmaz. Bu çabasını daha da hızlandırır. Bir gün gerillada ilkokulu birlikte okuduğu bir yoldaşıyla karşılaştığında, yoldaşı Beritan hevale *"sen ne arıyorsun burada"* diye sorar. Beritan hevalin yanıtı, *"kaybedilmiş kendimi arıyorum"* olur. Bu kısa ama anlamlı yanıtın ardından *"hatırlıyor musun bana hep sen bu halinle gerilla olamazsın derdin. İşte buradayım. Belki hala Başkan APO'nun öngördüğü bir gerilla, özgür kadın olamadım, ama bu andımı yerine getirmek için bütün gücümü vereceğim"* der. Bu söylemde kadına bakışın, gelenekselleşen erkek egemenliğine duyulan öfkenin büyüklüğü ve kararlılığı çok nettir. Yine onun bu söyleminden de anlaşılacağı gibi, aslında Beritan hevalin gerilla olma tutkusu, gençliğinin ilk yıllarında büyüttüğü sevdadır. Özgür kadın olma istemi, onda uzun bir arayışın birikimidir.

'95' in yazı oldukça hareketli geçer. Yoğun bir pratik faaliyet sürecinden sonra diğer güçler gibi, Beritan hevalin bulunduğu gurup da kış üstlenmesinin hazırlıklarına girişir.

Kürdistan'da kış, zemheri soğuğunun iliklere kadar işlediği bir zaman dilimidir. Dağlar tekmil beyaza boyanır. Koca nehirler buz keser. Yaşam, adeta bahara ertelenir. Her yanı derin ürperten bir sessizlik kaplar. dağ yamaçları, vadi ve dere kenarlarına kurulan köyler dışında, hayat belirtisine rastlanmaz. Doğanın kanunu gibi tekrarlanan bu durum, gerillayla bir başka anlama bürünür. Dağlar gerillayla buluştuğundan beri Kürdistan'da kış, yeni anlamlara kavuşmuştur. Artık kış sadece karın, tipinin, fırtınalı zamanların hakim olduğu, kurdun-kuşun bir cümle zamana gömüldüğü mevsim değildir. Yaşam, sadece köy evlerine, kar altına, ayaz gecelerin ürküten soğuğuna teslim değildir. Ne dağlar suskun, ne doruklar sakin, ne de karanlık ayaz geceleri sessizdir. Gerilla dağların erişilmez yüceliğinde acımasız soğuğu inat bahara hazırlıksız yakalanmamak için hummalı çalışmaya girişir. Yoğun bir eğitim sürecine hazırlıksız yakalanmamak için hummalı çalışmaya girişir. Yoğun bir eğitim sürecini başlatır. Hatalar ortaya serilir. Ruhların derinliklerine sinen gerilikler sökülüp atılır. Kış kampları eğitim platformlarına dönüştürülür. İntikam antları yenilenir. Öfkeler, kinler bilenir; geleceğin umudu ve özlemi mayalanır. Günlerce durmadan yağan karlı gecelerde, sonu gelmez sanılan zamanlarda bahar demlenir. Bazen gökyüzüne asılı duran dolunay'lı gecelerde yolculuğa çıkılır.

Böylesi anlarda gerillalar kar beyazının aydınlığına bulanmış sıra halinde ilerleyen gölgeler gibidirler. Bazen de ölüm melodisini andırırcasına ıslık çalan rüzgarlı tipilerde verilen görevi yerine getirmenin uğraşına girişilir.

'95' kışı Beritan heval için bulunmaz fırsat olur. Eğitimlerde azami verimi almaya çalışır. Kadın özgürleşmesine yönelik derinleşmesi arkadaşları arasında örnek alınır. Derinleştikçe, geleneksel kadın ve erkek anlayışının ne kadar kökleştiğini, aşılmasının zorluklarını kavrar. Bunun içindir ki o, arkadaşlarıyla ısrarlı tartışmalara girişir. Köylere indiklerinde kadınların aydınlatılmasına önem verir. Her uğraş yeni şeyleri öğrenmesini sağlar. Öğrendikçe tutkusu gelişir. Öğrendiklerini pratiğe aktarmanın sabırsızlığıyla baharın dirilten rengine bulanmak ister.

Bahar, gül pembesi zamanların en nadide çiçeğidir. Bütün renkler onda açar.

Ebedi, ebedsiz her şey baharda tekmil yaşama durur.

Süslü bir gelin heyecanını andırır bahar, kırılgan, hassas.

Baharda zaman ertelenmez başka anlara. Her şey daha fazla o an'dır baharda. Yakalarsan baharda an'ı, sonsuz akışın çağıldayan nehri olursun.

Çünkü bahar, korkunç bir dengenin en hassas noktası gibidir. Dokunduğunda, tılsımı bozulan gizemli düşler dünyasını andırır.

Bir yanı incinmeye gelmez düşlerin, hassas ve kırılgan duyguların güzelliği,

Diğer yanı, kızıl kıyamet vuruşmanın arenasıdır bahar.

Beritan, baharın gülümseyen günyüzü, dinmeyen acının vurulan umududur. Bendini aşan ırmak gibi çağıldayarak akar ha akar.

'96' baharı bir türlü gelmek bilmiyordu. Aylardan Nisan olduğu halde hala toprak bahar kokmuyordu. Tepeler hala karlı beyazlıklarından silkinmemişlerdi. Hava hala dışarıda kalınamayacak kadar soğuktu. Baharın eli kulağında göz kırpsa da olası ağır bir kuşatma.

Büyük hava gücü desteğiyle başlatılan operasyon üzerine öncelikle düşmanın ilk uğrak yerlerine uygun tarzda gözlerini mevzilendirdiler. Henüz operasyon başlamadan, gerillalar 1 Nisan 1996'nın ilerleyen saatinde Karıncak köyündeki düşman birliğine karşı bir sızma operasyonuyla saldırdılar. Gerillalar Dizayne'den Hedik'e uzanan vadiyi saran kalın soğuk bir sis örtüsünden yararlandılar. Gerillanın bu sızma darbesine karşı, Türk Ordusu kapsamlı operasyon başlatır. Gerilla baharın dirilten umudunu kuşanmış, saldırıya karşı koyar. Düşman bölgenin bütün stratejik alanlarını tutmak ister. Gerillalar daha çok vadilerin tepelerini tutar. Ancak tek bir mevzide çakılıp kalmazlar. Bazen küçük bir tepe ölümüne tutulur, tüm bombalamalara, kobra dalışlarına, fazla direnmeden bırakılır. Tam bir ölüm-kalım savaşıdır.

Beritan heval, bu kapsamlı operasyonun başladığı ilk andan itibaren sarsılmaz inancı, yıkılmaz direnciyle en önde yürür. Günlerce süren ve aralıksız devam eden çatışmalar, karşılıklı bir taktik savaşına dönüşür. Her an değişen koşullar, el değiştiren dengeler, amansız bir akışın şiddetiyle sürüp gider. Olumlu bir an diğerini koşullar ya da yadsır. Bazen şato suyu kızıl kana bulanır. Sarin vadisi geçit vermez. Mezra Mıho ve Bloka Boğazı saklar gerillayı. Bazen Karat dağı, Vartinik tepesi kanat gerer, korur gerillayı. Bazen de Renga Sor ve Riz vadisi geçit vermez, boğar düşmanı. Beritan heval bu amansız savaş arenasında, kah Gürmük dağını, Xızgınoz vadisini tutan guruptadır, kah Bloka boğazının savunulması planında.

Gerillalar, sabaha doğru düşman pusunsuna düşerler. Beritan heval beş yoldaşıyla birlikte çatışmayı sürdürür ve diğer arkadaşlarının pusudan çıkmasını sağlar. Büyük bir özveriyle savaşa tutuşan gerillalar, arkadaşlarının kurtulduğunu anlamanın rahatlığıyla geri çekilmek isterlerken, ölümsüzler kervanına katılırlar.

Bir kez daha bahar kana bulanır. Kürt kadınının özgürleşme savaşına destansı bir halka daha eklenir. Beritan heval, devrime ve yoldaşlarına olan bağlılığın yücelten onuruyla Kürt kadınına özgürleşmenin bilincini, canı pahasına taşır. Her şafak kızıllığında ölümsüzleşmekle özgürleşen Kürt kadınının parıldayan güneşi olur.

Söz sana Beritan heval. Nasıl ki siz şehitler, Başkan APO'nun ışıklı yolunda bahara doğan binbir renkli güzellik olmayı başardınızsa, biz de Başkan APO'nun eseri olan siz özgürlük tutkunu şehitlerin bayrağınızı düşürmeyeceğiz. Yine Başkan APO'nun esaretinden dolayı yarım kalan özgür kadın yaratma düşüncesini ve İmralı'da başlattığı Barış Projesi'ni zaferin onurlu tacını giyene kadar kararlıca yürüteceğiz.

Mücadele arkadaşları
S. YARDIMCI - A. AKALP
Bartın Cezaevi

Adı, soyadı: **Ayşe ÇILGIN**
Kod adı: **Beritan**
Doğum tarihi ve yeri: **1975 Diyarbakır/ Çınar/ Meydan Köyü**
Mücadeleye katılış tarihi ve yeri: **1994-Amed**
Şehadet tarihi ve yeri: **1999-Dorşin**

Esfahan bir sessizlik öyküsü

● Hüseyin KAYTAN

Ulaşma

Ay ışığı içinde, dışarıdaydım. Sessizlik, insanın kendi sınırları dışına çıkması için elverişliydi. O ipek sessizliği, ay gümüşü, dünyayı yumuşacık bir sevinçle örtüyordu.

Çevrede ayaz vardı, ama omzundaki çırağın demirinden başka her şey dokunulabilirdi. Hiçbir ışık, silahın soğukluğunu gideremezdi. Namluya dokunmak istemiyordum, elimi kara demire yaklaştırdığım zaman, görünmeyen testere dişleri etime acı veriyordu. Kanatmayan bir gerginlik ve ezilmeyi hissediyordum. Silahın bu soğukluğu, o zaman bana güven veriyordu. Belki özgürlüğümün bir parçasıydı silah, veya o zaman öyleydi. Ben, işte bu dünyanın bu dağında, bu karlar, çakallar içinde, ay ışığı altında, Kürt yurdunda, sevinçli bir kızdım. Böyle olmak beni sevindiriyordu. Adını kendime söyledim: "*Esfahan...*"

Soğuk silahımı isteyerek taşıyordum. İnsan, özgür olmak isterse, çelişkisini açıklamalıdır. Yaşadığım günlerde, KORKUNÇ olan ile birlikte daha özgür olunabileceğini, hatta bunun özgürlük için zorunlu olduğunu kabul etmiştim. Silahımı kabul etmiştim. Korkunç olan ile bu anlaşma, KORKUYU yok ediyor ve çelişkiyi görünür kılıyordu. Eğer bir kızın yaşamında çelişki görünür ise, bu güzellik için iyi bir açılmadır. Silah, bir öldürme biçimi olarak, güzelliğin yanı başında olmalı. Hayır, onu korumak için değil, ama öldürmeyi hissedilir kılmak için. Çevrede ölüm yoksa, güzellik nasıl anlaşılabilirdi ki?

İşte ben ve silah, öyle, vadiye karşı duruyordum. Ay ışığı yüzünden sevinçli olmak istiyordum. Bana öyle öğretildiği için değil, hatta ay ışığı bana böyle öğretilmedi. Ama şimdi, bütün hayat gerçeğe daha yakın bir ışıkla kaplanıyordu. Sis yoktu, ama dünya ay ışığının sisi içindeydi. Karın ve kara nesnelerin belirsizliği, bizi çevreleyen gerçeğin daha iyi bir anlatımıydı.

Bir anlatım; ama kimden?

Belki de benim anlatımım; çünkü eğer tanrıça olsaydım, dünyayı her zaman böyle aydınlatırdım. Ve o zaman, belki de insanlar daha çok özgür olma fırsatı bulabilirlerdi. Dedim ya, o gece sevinçli olmak istiyordum.

Kendi kendime şöyle dedim: "*Sen şimdi belli bir zamanın, ikibindokuzyüzdoksandokuz yılında bir Zagros kışının bin yıl öncesindesin. Ve bu ay ışığı, bin yıl öncesinin ay ışığıdır.*" Gerçekten öyle olabilir miydi? Ben tanrıça olsaydım, bütün zamanları bir tek an içinde toplardım. Gerçekte, bin yıl öncelerinin ay ışığı ile şimdi benim ay ışığım arasında nasıl bir fark, nasıl bir bağlantı vardır?

"*Işık geçip gider, sadece zaman kalır*" dedim. Sesimi duydum. Ben Esfahan'ım, burada sürüyorum, büyüyor, oluşuyorum. Yani oluşan bir TEPE gibi. Tepelerin de büyüdüklerini ve sonunda DAĞ olduklarını düşünüyorum. Oysa komutan, bunun tersini düşünüyor; ona göre "*dağlar zaman içinde yıkılır ve küçük tepelere dönüşürler. Sonra tepeler de yıkılınca, ova olurlar.*" Ama ben böyle düşünmüyorum; daha doğrusu buna inanmak istemiyorum. Yoksa dağlar nasıl oluşabilir ki? Komutan, dağların "*yıkım*" ile oluştuklarını düşünüyor. Ben dedi yıkım ile oluşacağım! Her nasılsa, oluşmayı ve bir DAĞ gibi oluşmayı seviyorum.

Böylesi çok güzel: Ben, oluşan bir DAĞ gibiyim, onun gibi nefes alıyorum ve yaşadığımı anlıyorum. Bir DAĞ olmak istediğim böyle zamanlarda, bin yılların birbiriyle bağlantısını daha iyi kuruyorum. Çünkü biliyorum ki, DAĞ ve ZAMAN aynı çevrede yaşarlar. Tıpkı ben ve şimdiki gece gibi. Ben ve gece, şimdi aynı çevrede yaşıyoruz. Bakışımla böyle söylüyorum ve o, gece, onaylıyor.

Bunları düşünüp söylerken, tertemiz, yıldızlı denizde, batı ufuklarının üstünde bir rüzgar ve bulut gördüm. Kurşun rengi belirsiz bir uzantı oluşuyordu. Bir an oluşmasını izledim. Ay gecesi içinde yerimden biraz uzaklaştım ve yeniden eski yerime döndüm. Biraz önceki güzellik ve sevincimin kırıldığını anlıyorum. Nedensiz ve birden kırılan değerli bir çömlek parçasına bakar gibi, yeniden bulutun ufkuna baktım. Kurşun ve bakır rengi bulut tedirgindi. Aceleciydi, korkuluydu. Zayıf bir kızın hüküm isteği gibi öfkeliydi. "*Yüksek doruklarda bir FIRTINA hazırlanıyor*" dedim, o solgun dünya üzerinde.

Bulutun tedirginliği bana geçmişti şimdi. Silahıma dokunduğumda, soğuk demir bu kez itmedi elimi. Demek ki gerçekten bir fırtına hazırlığı vardı ve silahım ile ben buna katılıyordum. Kendi kendimle konuşmayı bırakmalı, düşlerin ışıklı dünyasından, sisli gerçeğe geri dönmeliydim. Geç kalmamam gerektiğini düşünürken, bir ilk çarpmayla çevremdeki sessizliğin paramparça olduğunu gördüm.

Tam karşımda, karlı meşe ormanının içinde gümbürdeyen bir ateş topu görüldüğünde, silahımı omzumdan indirdim. Bir kazan bombasıydı. Kar tozlarını donmuş toprakla birlikte savuran ateş parlaması dindiğinde, yerin yüzünde arta kalan kocaman siyah lekeye baktım. Çarpılmış, acı çeken bir yüz ifadesi gibiydi. Bunun bir kadın yüzü olduğunu düşündüğüm zaman, kendi yüzümün de aynı ifadeyi örtündüğünü anladım. İkinci patlama ile kendime geldim ve çadırda uyumakta olan arkadaşlarımın yanına koştum. Dışarıda uçak cayırtıları ve bombardıman sesleri birbirine karışırken, arkadaşlarımın uyanmış, çantalarına ve silahlarına sarılmış olduklarını gördüm. Aceleyle ve hiç gereği yokken fısıltıyla konuşuyorlardı. Aralarına daldım, geliş gedişler arasında çantamı bulup sırtladım.

Yeniden kapıya dönüp batı ufuklarına baktım: Kurşun ve bakır rengi bulut, eskisinden birkaç kat büyümüş ve en yüksek doruklara doğru her yönde, belirsiz kollar halinde uzanmak istiyordu. Arkadaşlar bana çarparak, koşarak çadırdan çıktılar. En arkadan gelen komutan "*haydi Esfahan*" diye bağırarak kolumu kavradı. Ve beni peşi sıra, yokuş aşağı sürüklemeye başladı. Adımlarımla onun koşmasına uyum sağladığım zaman, kolumu bıraktı ve önümsıra koşmasını sürdürdü. Arkamızdaki yamaçlarda ve neresi olduğunu anlayamadığımız başka yerlerde bombardıman gümbürtüleri devam ederken, çadırlarımızın önündeki yokuşu indik ve karşı yamaçtan tırmanmaya başladık.

Benim gibi oluştuğunu ve sonunda bir DAĞ olacağını düşündüğüm tepeye vardığımızda ilk kez durduk. Uçakların cayırtısı ve bombardıman durmuştu. Şimdi sadece helikopterlerin bazen yaklaşan, bazen uzaklaşan pervane sesleri duyuluyordu.

Belirsizliğin tam ortasındaydık. Bir süre diğer gerillalarla telsizle konuşan komutanın belli belirsiz sözleri içinde, "*çember*", "*sabah*" gibi bazı kelimeleri seçebiliyordum; ama tam olarak neler konuştuğunu anlayamıyordum. Bana öyle geliyordu ki, konuşmanın bir yararı yoktu. Uzaklaşıyorduk, ama nereye? Hiçbir konumumuz yoktu veya tek konumumuz vardı: Düşman ve belirsizlik içindeydik. Düşman bizim düşmanımızdı, ama belirsizlik dostumuz olabilirdi, bunu hissediyordum. Sabahın ufukları ağarmaya başlarken, kuzey yönüne doğru yürüyüşümüz eskisine göre ağırlaşmış, ya da tekdüze bir tempo kazanmıştı. Bir ara, telsiz cızırtısını burnumun dibinde duyunca, önümsıra yürüyenin komutan olduğunu anladım.

"*Ne düşünüyorsun, komutan?*" diye sordum. Hiç istemediğim halde, sesimdeki apaçık alay ifadesine kendim de şaşırdım. Komutan cevap vermedi. Bu kez sesimi kontrol ettim ve ciddi, daha dostça bir hava vererek sorumu yineledim. "*Hiçbir şeyi düşünmüyorum*" dedi komutan. "*Hiçbir şey iyi, ama düşünmemek kötü*" dedim ve ekledim: "*Mutlaka bir çıkış bulmalısın, sorumlusun.*" Bir süre sessiz yürüdük. Birden komutan durdu, öndekilerin uzaklaştıklarına emin olmak için bir-iki saniye bekledikten sonra, kulağıma fısıldadı: "*Dua et de, fırtına kopsun.*"

O yeniden yürümeye başlarken, ben orada kaldım ve gökyüzüne baktım. Doğu ufukları sisli, solgun bir mavi içindeydi. Batı ve güney yönlerinde garip biçimli bulutlar, tedirgin, kuşkucu ve ağır bir hareket içindeydiler.

"*Sena!*" diye bağırdım. Komutan durdu. Birkaç metre berisinde ben de durdum ve güneybatı yönündeki bulutlarla yeryüzü arasındaki karanlığı gösterdim: "*Bak, fırtına orada!*" Komutan bulutlara döndü, bir an öylece kaldı. Bana öyle geldi ki, o baktığı zaman fırtına bulutları biraz daha karardı ve hızlandı. Gerçekten işaret ettiğim yöndeki kaynaşma açıkça görüldü. Sena önünde açılan kar çığrında koşarak uzaklaştı, önündekileri geçerek yürüyüş kolunun öncülerine doğru gözden kayboldu. Biraz sonra yürüyüş durdu.

Yeniden yürümeye başladığımızda, Sena'nın, yürüyüşün yönünü değiştirdiğini anladım. Dosdoğru fırtınanın hazırlandığı dağlara yönelmiştik.

Sabahın üstü aydınlığı yayılmaya başladığı zaman, şiddetlenen rüzgar yüzümüzü kavurmaya başladı.

Az sonra kar tozlarının incecik cam tozları gibi yüzümü yakarak savrulduğu bir boğazdan geçiyordum. Fırtınanın sınırlarına girmiştik. Gökyüzü sabah güneşiyle aydınlanacağına, daha da karardı. Bulutlar hızla gökyüzünü örtüyor, tedirgin rüzgar oradan oraya koşup duruyordu. Ufuklar sis içinde kalmıştı.

Sena'yı orada son kez gördüğüm zaman, yürüyüş çığrının yanında durmuş, rüzgara karşı her iki elini yanlardan gözlerine siper ederek, boğazın üstündeki tepelere bakıyordu. Yanına vardığım zaman, "*oradalar!*" dedi. Aceleyle ve alçak sesle söylemişti bunları. Yürüyüşümü kesmeden onun bıraktığı tepelere baktım. Sırtın üzerinde, güçlü esen rüzgarda parkaları uçuşan, bir yandan rüzgara karşı koymaya çalışırken, bir yandan da aşağılardan geçen garip kafileyi bakışlarıyla anlamaya çalışan askerlerdi bunlar.

"*Fırtınaya! Koşun!*" dedi Sena.

Yürüyüşün hızında bir değişiklik olmadı.

Sena bir kez daha "*fırtınaya!*" diye bağırdığı zaman, ilk silah sesini duydum. Bir çığ uğultusuna benziyordu. O zaman soğuk ve keskin testere dişli bir rüzgar her yönden yürüyüş koluna vurarak geçip gitti. Yeni ve sürekli bir rüzgar dalgası geldiğinde, silahların uğultusunu yeniden duydum. Uğultu süresince, böylece ayakta durmuş, rüzgardan ve askerlerin mermilerinden savrulan kar bulutlarına baktım. Şimdi hepimiz fırtınanın içindeydik. Kar bulutları içinden yalnızca arada bir arkadaşların gölgelerini görebiliyordum. Rüzgar, arkadaşların çığlıklarını, çağrılarını kırıyor, dağıtıyor, birbirine ve silah seslerine karıştırıyor ve hepsinden bir fırtına sesi oluşturarak bana ulaştırıyordu. O sabahın karmakarışık uğultusuna, o mahşeri koroya ben de katıldım.

"Sena! Sena!"

Çağrımı, silahlar ve fırtınanın korosu karşıladı.

Rüzgar tek bir yönden, doğudan esmeye başladığında, silahlar ve arkadaşlar susmuştu. Beyaz bir dünyanın içindeydim. Yönlerim belirsizliğe karışıp gitmişti. Yüzümün gösterdiği yöne elli adım kadar yürüdüğüm zaman, esmer ve her zaman gülen Sena'yı gördüm. Çantasına yaslanıp bir yamaca oturmuş, fırtınanın içinden görmediği uzaklara bakıyordu. Yanında durdum, elimle omzuna dokundum ve yüzünü bana dönmesini bekledim. Sena kımıldamadı.

"Sena, nerdeyiz biz?" dedim.

"Hep aradığımız bir yerdeyiz, fırtınanın içindeyiz" dedi ve zorlukla gülümsedi.

Yüzünü iyice görebilecek kadar yaklaştım. Kar taneleri kipriklerinde, esmer yanaklarında eriyordu. Yarı açık ağzı gülümseyişini korumak ister gibi gerilmişti.

"Arkadaşları bulmalıyız" dedim.

Sena ilk kez yüzüme baktı, onda o zamana kadar görmediğim bir ifadeyi gördüm. Hemen sonra bakışlarını kaçırdı benden. "*Artık bir tek arkadaşımız var, bu fırtınadır*" dedi ve başını geriye attı. O zaman, kıpkızıl ve düzenli kaynayan şah damarındaki yarayı gördüm. Eskisinden çok daha kısılmış ve bildiğim bütün duygularını yitirmiş bir sesle, "*fırtınanın içindeyiz ve burada kalacağız*" dedi.

Esmer ve güleç Sena'nın yaralı şah damarından kaynayan kan, ağır ağır kesilir, kararır ve pembeleşirken, bütün vücudunun bir an gerilip boşaldığını, açık bembayaz bir karanlıkla kaplanmış gökyüzüne bakarak kaldığını, göz altlarına düşen kar tanelerinin hemen eridiğini gördüm.

Karlar, esmer Sena'nın sıcak yüzü dışında onu örtene kadar orada kaldım. Sonra yüzünü karla örttüm ve fırtınanın içinde yürüdüm.

Rüzgar artık dindiğinde ve kar yağışının büyük sessizliği içinde kaldığımda adımlarım ağırlaştı. Artık vücudumun yarısına kadar karlara gömülüyor, zorlukla bilmediğim bir yere ilerlemeye çalışıyordum.

Sonra yüzümü artık hissetmediğim zaman bir uçurumun başına geldiğimi anladım. Aşağıda beyaz bir karanlık ve yukarıda beyaz bir karanlık vardı. Bir kayanın yanına, beyaz karların düşmediği, iki adım genişliğinde bir toprak parçası buldum. Orada kaldım, uyudum ve düş gördüm.

Düşümde Sena uçurumun karşı yakasından çağırıyordu.

Uyandığımda karanlık bir mekandaydım. Çevrede soluk bir aydınlık seziliyor, neşeyle yanan bir ateşin uzak çıtırtıları duyuluyordu. Başımı kaldırdığım zaman, onu gördüm. Bir silueti yalnızca ve bakışımı farkettiğinde bulunduğum karanlığa doğru baktı. Gözleri yanındaki ateşe alıştığı için beni göremezdi. Yine de, hissetmiş olacak ki, yerinden kalktı, ateş karşısında yarı karanlıkta daha da yabancılaşan gösterişli duruşuyla konuştu:

- Uyandım, dedi.

"*Işık geçip gider, sadece zaman kalır*" dedim. Sesimi duydum. Ben Esfahan'ım, burada sürüyorum, büyüyor, oluşuyorum. Yani oluşan bir TEPE gibi. Tepelerin de büyüdüklerini ve sonunda DAĞ olduklarını düşünüyorum. Oysa komutan, bunun tersini düşünüyor; ona göre '*dağlar zaman içinde yıkılır ve küçük tepelere dönüşürler. Sonra tepeler de yıkılınca, ova olurlar.*' Ama ben böyle düşünmüyorum; daha doğrusu buna inanmak istemiyorum. Yoksa dağlar nasıl oluşabilir ki?"

"Vedalaşmak için elimi uzattım, elimi tutsun da sarılayım istiyordum.
- Ayrılıyoruz ve belki bir daha görüşmeyeceğiz, dedim.
Abdal gözlerini kısarak rüzgarın şimdi geldiği yöne baktı ve geri dönüp geldiğimizyönde uzaklaşmadan önce konuştu.
- Gerçekten hiçbir zaman buluşmamış olanların ayrılığı olmaz, dedi."

Karşılık olarak yalnızca inleyebildim. Başım yeniden geriye düşerken, bir an düşüncelerimi toparlamaya çalıştım. Bilincimde bir bulanıklıktan ziyade, ayazdaki gece nöbetlerinde silahın soğuk demirine dokunduğum zaman oluşan algıya benzer bir metal duygusu taşıyordum. Uzandığım yeri çok iyi hissetmesem de, gerilla çadırlarımızda yattığımız yerlerin sertliğine sahip değildi. Elimle dokunmaya çalıştım, ama dokunduğum yerleri hemen hiç hissetmediğim halde, kendi elimi belli belirsiz hissedebiliyordum. Burası yüksek tavanlı bir yeraltı sığınağına veya bir mağaraya benziyordu. Buraya nasıl geldiğimi hatırlamaya çalıştım, ama uçurumdan ve uçurumun başında durduğum zaman gördüğüm karşı yamaçların silik, karlı orman lekelerinden başka bir şey hatırlamıyordum.

Bir de Sena, sanıyorum onu düşümde de görmüştüm. Yeniden başımı kaldırıp ocağın önünde ayakta duran ve ateş kızıllığında yüzünün yalnızca bir yanını görebildiğim adama baktım. Bir dervişinki gibi uzamış sakalları ve dağınık uzun saçları vardı. Gövdesinin buruşuk ve uyumsuz görünümüne bakılırsa, kötü giyimli olmalıydı. Ellerini öfkeli köylü kadınlarının yaptığı gibi iki yandan beline koymuş bakarken, yeniden konuştu.

- Seni fırtınada buldum, dedi. Donmuş değilsin, yalnızca üşüdün biraz. Yeniden geriye düştü başın, -bu kez inlemeksizin.

Adama cevap verme ihtiyacı duymamıştım. "*Ben Esfahan, burada sürüyorum*" dedim kendi kendime, belki de onun da duyabileceği bir sesle. Yeniden uyuma ihtiyacı duyuyordum. Gözlerimi kapadım. Ne zaman ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordum. Yaban giyimli adam yüzüme dokunduğunda uyandım. Koluma girdi, ağrılar, sızılar içinde de olsa, ateşin yanına kadar onun kolunda gidebildim. Az önce onun oturduğu sekiye oturdum.

- Seni bulduğum zaman yeni uyumuştun, dedi. Buraya geldiğinizde de, bedenin sıcaktı. Böylece, şimdi ateşin bir zararı olmaz sana. Isın ve çayını iç.

Çayı, bizim bildiğimiz çaylardan değildi. Adını daha önce bilmediğim, şekersiz, fakat ferahlık veren bir sıvıydı. Karşılıklı çaylarımızı içerken, bakışlarıyla beni daha iyi görmeye, tanımaya çalışır gibi bir hali vardı. Susuyordu.

- Aç mısın, diye sordu.

Elbette açtım. Güneşte kurutulmuş et parçalarını ateşte ısıtarak yedikten sonra, karanlık bir köşeden silahımı ve çantamı getirdi. Yeniden sessizliğine gömüldüğünde artık bana değil, ateşe bakıyordu.

- Nerdeyiz, diye sordum.

- Benim evimdesin, benim, dağlı Abdal'ın evinde, dedi.

- Senin evin nerede, diye sordum.

- Benim evim fırtınadadır, dedi. Gözlerini ateşten ayırmaksızın konuşuyordu. Neden sonra, sessizliğin beklenmedik bir yerinde, bana döndü. Kaygısız ve rahatça, yüzüme bakarak konuşmaya başladı.

- Esfahan, dedi, sen sis içinden geliyordun. Bana gelişin beklenmemeliydi. Çünkü aramızda bir yol yoktu. Yolu, ulaşma isteği yapar. Artık sizin mekanlarınızda kimse bir yalnızlığa ulaşmak istemiyor. Onun için, kimsesiz olmaktan kurtulamıyorsunuz. Ama sen geldiğin zaman, kar içinde bir yol açtın. Senin yaşam isteğin vardı, bunun için benimle gelecek zaman arasında bir yol kurdun ve geldin. Bu sen misin, yoksa benim anılarımdan biri mi? Anılarımın çevrede dolaştığını biliyorum, hep yer değiştiren büyük ZAMAN içinde kalıyorlar. Belki sen değilsin, ama sende bir şey gerçekleşiyor. Değil mi? Her birimiz, hepimizden uzaktaki ÖTEKİNİN anılarıyız. Senin yaşadığın ve işaret ettiğin şeyleri anlayabiliyorum. Bu, benim umutsuzluğumu büyütüyor, böylece daha çok yaşamak istiyorum. Biz insanlar daha çok yaşayacağız. Yeter ki, fırtına içinde, bağlantısız yaşamasını sev.

Onunla ne kadar zaman kaldığımı hiçbir zaman hatırlamayacağım. Neden o yarı karanlık yeraltından dışarı çıkmadığımı, onunla konuşmalarımızda neden yalnızca işte bu söylediklerimi hatırladığımı, sessizlik içinde ateşe baktığımız uzun zamanlarda neler düşündüğümü, Abdal'ın yüzünde ve çok ender yakalayabildiğim bakışlarında o zamanlar anladığım ve bana çok yabancı da olsa, sözlerinin belleğimin derinliklerine yerleşip sonradan bilincimin kuyusunda nasıl kaybolduklarını şimdi artık bilmiyorum. Işıktan, yeraltının karanlığından ve soğuğundan, zamandan ve insandan, mezarlardan ve bahçelerden sözettiğini biliyorum. Ama hepsi o kadar. Yanından ayrılmak için hiçbir şey söylememiştim. Abdal, arada bir mağaranın benim bir türlü adım atmadığım labirent gibi çıkışından dışarı çıkıyor ve rüzgar ile bulutlara ilişkin mırıldanmalarıyla geri dönüyordu. Sonunda, gündüz ve geceden uzakta, o uzun sessizlik anılarımızdan birine ara vererek dışarı çıktı. Geri döndüğünde ilk kez mırıldanmaksızın konuştu:

- Fırtına seni almak için geldi, dedi.

Ona nasıl karşı çıkmadığımı, hiç karşı koymaksızın, sanki onun duyguları ve istekleri benimmiş gibi neden çantamı ve silahımı aldığımı ve onunla birlikte dışarıya, göz gözü görmez bir fırtına karanlığına çıktığımızı hiçbir zaman bilmedim. Bir akşam üzeri veya bir sabah olmalıydı. Yönü belli olmayan bir rüzgar uğuldayıp duruyor, bir yandan küçük, beyaz bir çizgi yüzüme, göz kapaklarıma saplanan taneler halinde yağan kar, diğer yandan o sarhoş, tutkulu rüzgar ve beyaz bir karanlık içinde kaybolan gökyüzünün altında, ne kadar yürüdüğümüzü de bilmiyorum. Neredeyse donmanın eşiğine geldim, yorgunluktan ve soğuktan donan bedenimi ve bilincimi ayakta tutmak için son çabalarımı harcarken, önümsıra yürüyen Abdal durdu. Bana yol vermek için yana çekilirken konuştu.

- Artık tek başına yürüyeceksin, dedi.

Yüzüne baktım, bir an bana bakmasını bekledim. O ise bir beyaz karanlıktaki gökyüzüne, birlikte geldiğimiz fırtınanın ötesindeki boşluğa bakıyordu. Vedalaşmak için elimi uzattım, elimi tutsun da sarılayım istiyordum.

- Ayrılıyoruz ve belki bir daha görüşmeyeceğiz, dedim.

Abdal gözlerini kısarak rüzgarın şimdi geldiği yöne baktı ve geri dönüp geldiğimiz yönde uzaklaşmadan önce konuştu.

- Gerçekten hiçbir zaman buluşmamış olanların ayrılığı olmaz, dedi.

Onun bana söylediği bu son sözleri o an için hiç düşünmediğimi hatırlıyorum. Zorlukla yürümeyi sürdürdüm. Ben yürüdükçe rüzgar ve kar geride kaldı, hiç de yorucu olmayan bir yürüyüş zamanından sonra gökyüzü ağır ağır açıldığında, eski savaşçı arkadaşlarımın ortasında olduğumu anladım.

Bir Dönemin Ardından

Serxwebûn'dan

Baştarafı 2'de

'uzlaşma' üzerinden aşılmak istenecektir. Böylesi bir uzlaşmanın zemin ve sonuçları ise tartışılmayacak kadar açıktır. Bu da Kürt tarafının cumhurbaşkanı seçimlerine ilişkin yaptığı istikrar çağrısının ne anlama geldiğini göstermektedir. İstikrarsızlık daha doğrusu belirsizliğin faturasının Kürt halkına çıkarılmasının engellenmesi amaçlanmıştı.

Bunun ötesindeki değerlendirmelerin amacını aştığı da açıktır.

Demirel'in seçilme ihtimalinin kalmaması üzerine, siyasi parti liderlerinden Ecevit ve Bahçeli'nin devredışı olmasından dolayı, liderlerden yalnız Yılmaz ihtimal dahilindeydi. Bunun dışında parlamento içi Yıldırım Akbulut türü bir zayıf aday ile Meclis dışı bir aday tartışması başladı. Bu noktada en yoğun tartışma Mesut Yılmaz üzerinde oldu. Ancak Yılmaz'ın ciddi bir kendisini kabul ettirme sorunu olduğu ilk başta görüldü. Bunun içinde, Mesut Yılmaz'ın Çankaya'ya çıkarak zayıflatacağı ANAP'ı teklif ederek MHP'nin desteğini alacağı gibi bir çok spekülasyon ve değerlendirme yapıldı. Ancak sonuçta Yılmaz'ın devredışı kalmasının ardından cumhurbaşkanlığı, dolayısıyla da Türk siyasal yaşamının son 20 yıllık dönemi açısından bir devrenin bittiği de söylenebilir. Darbenin lideri Evren ve ardından siyasal yaşamın güçlü figürler Özal ve Demirel benzeri bir cumhurbaşkanının seçilmeyeceği anlaşılmıştır. Çünkü ya bir darbe lideri, ya da siyasal yaşamın belirleyicisi konumundaki bir lider böylesi bir role soyunabilirdi. Ancak Demirel'in tekrar seçilme şansının olmaması, Yılmaz'ın adaylığının kabul görmemesi üzerine bu tür bir cumhurbaşkanı seçilme imkanı da kalmamış oldu. Bu durumda da ya parlamento içinden Akbulut türü 'etkisizliği' nedeniyle seçilme şansı olan bir aday öne çıkacaktı, ya da dışardan biri aranacaktı. Bu noktada parlamentodaki tüm partilerin liderleri Anayasa Mahkemesi Başkanı Ahmet Necdet Sezer'in üzerinde anlaştı. Sezer ve 9 milletvekilinin katıldığı ilk tur seçimleri 27 Nisan tarihinde yapıldı. Sezer 281 oyla, hem 3. Turda seçilebileceğini, hem de en çoğu 61 oy alan diğer adayların hiçbir şansı olamayacağını gösterdi. Tabii ki bu süreç içinde çok farklı gelişmeler de yaşanabilir ama sonuçta siyasal yaşam içinde kökleri olan güçlü bir politikacının cumhurbaşkanı olma şansının hiç olmadığı kesinlik kazanmıştır.

ORDUNUN TAVRI

Ancak bu süreçte ki yaklaşık 20 gün ediyor, bazı önemli gelişmeler de yaşandı. Bunların en dikkat çekeni ordunun cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin tavrı idi. Aday isimlerinin yeni belirlemeye çalıştığı dönemde basında, 'Asker bu işe karışmıyor' şeklinde haberler çıktı. Buna karşı doğrudan genelkurmay başkanı, üstelik de Yolsuzlukla Mücadele Derneği gibi ordunun görev alanı ile hiç ilgisi olmayan bir derneğin eski bir asker ve milletvekili olan başkanını kabul ederek istedikleri adayın özellikleri hakkında açıklamalar yaptı. Ardından ise Genelkurmay'dan 'asker karışmıyor' yönlü haberleri tekzip eden bir açıklama geldi. Resmi açıklamada 'Cumhurbaşkanı konusunda bizim de görüşümüz var, ilgili zeminlerde dile getiriyoruz. Bu işte yokuz türü bir açıklama da kesinlikle yapmadık' deniliyordu. Ardından da genelkurmay başkanı Ecevit ile bu konuya ilişkin özel bir görüşme yaptı. Böylece ordu teamülleri de zorlayarak cumhurbaşkanlığı seçimi gibi en temel bir siyasi meselede taraf olduğunu açıkça ilan etti. Bazı köşe yazarları bunu '28 Şubat kurumsallaşmış' diye yorumladı. Seçilecek cumhurbaşkanlığı için Akbulut ve Sezer gibi kendi başına ayrı bir odak oluşturamayacak şahsiyetlerin sözkonusu olması bu yorumu güçlendirmektedir. Bu noktada Özal'ı ve özellikle de Demirel'i gözden geçirmek de yarar var.

Her ikisi yasal yetkilerinin yanı sıra, siyasal geçmişleri, ilişki ve kişiliklerine bağlı olarak görevlerine kendi damgalarını vurabildiler. Özal'ın ki daha çok kurulu sistemi değiştirme ağırlıklı olsa da, Demirel'in de sistemde ciddi bir belirleyiciliği vardı. Bu açıdan yalnızca askerlerin pasif bir adamı olarak değerlendirmek yanıltıcı olur; her zaman dikkate alınması gereken bir rol oynadı. Bir gazeteci bunu 'Demirel, cumhurbaşkanı oluncaya kadar askerleri tanımadı. Başbakan olduğu 60 ve 70li yıllarda TSK'yi başarısız çekilde manipüle etti. Cumhubaşkanı olduktan sonra ise farklıydı' diyerek tanımlıyor. Özellikle de 28 Şubat sürecinde Demirel kendisini ordu ve politikacılar (daha çok da Erbakan ve Çiller) karşısında 3. odak haline getirebildi.Bunu yakın çalışma arkadaşı Hüsamettin Cindoruk, 'Demirel, derin devletçi değil; derin devletle çarpışmaz ama uyum da sağlamaz. Zamanı kollar aceleci değildir' diyerek ifade ediyor. Her ne olursa olsun, Demirel'in dikkate alınmaya değer bir faktör olduğu gerçektir.

NİSİYATİFSİZ CUMHURBAŞKANI

Yeni cumhurbaşkanının, mevcut adaylardan hangisi olursa olsun böyle bir konumu olma ihtimali fazla görülmüyor. Bunun anlamı nedir? Örneğin bir Sezer neden tercih ediliyor ve sistemde nereye oturacak? Örneğin açıkça kabul edildiği gibi, devletin daha doğrusu sistemin gerçek beyni olan MGK'de nasıl bir rol oynayabilir. Anayasal olarak kurulun başkanıdır. Fakat ordu ile politikacılar arasında kendi hareket kabiliyeti olan bir arabulucu olabilir mi ki, Demirel'in rolu buydu; yoksa sadece bir sekreter mi olacak? Görünen o dur ki, ikincisis olacaktır ve bu nedenle inisiyatif imkanı olan birinin, politikacının cumhurbaşkanlı istenmemiştir. Bunun da temel nedeni 28 Şubat ile açıkça görüldüğü gibi ordunun kendi konumunu rotüşlerle koruyarak sistemi sürdürmek, yani AB içinde de benzer bir konum tutturmak istemesidir. Bunu açıkça yapamaz. Ancak sistem de karşı güç odağı olabilecek olan kişi ve kurumları sınırlayarak yapabilir. Örneğin siyasetin ve partilerin mevcut konumunda hangi hükümet veya lider, MGK'de ordu karşısında etkili olabilir.? Mevcut cumhurbaşkanı adaylarından hangisi seçilirse seçilsin, MGK''in başkanı, ordunun başkomutanı olmayı bir yana bırakalım, Bakanlar Kurulu'na bile hükmedemez. O halde, tek güç odağı olarak, hatta tek gerçek siyasal parti olarak ordu ortada kalmaktadır. Bu da gerekli bazı rotüşlerle, AB adaylığı içinde de ordunun konumunu korumak anlamına gelecektir. Bu noktada da A. Necdet Sezer, kişiliğinin şaibesizliği, hukukçu kişiliği ve bir iki kez açıkladığı genel hukuk anlayışı ile en uygun adaydır. Sistem açısından bir paratoner rolünü oynar. Ama bir değişim ve yönlendirme gücü olamaz.

Bütün bunlar hiç değişim olmayacak anlamına gelmiyor. Hele Demirel gibi statüko ile ismi özdeşleşmiş bir ağır taşın yerinden oynadığı bir süreçte, değişim mutlaka olacaktır. Ancak beklenenden yavaş ve konrollü olarak yapılmak istenmektedir. Bunu yönlendiren de açıktır ki, ordudur. Cumhurbaşkanlığı operasyonu ile sistem içinden bu kontrollü değişimi bozacak, hatta etkide bulunacak hiçbir güç ve kişi kalmamıştır. Bunda Demirel'in buna engel olduğu anlamı çıkmamalı. Sadece kontroldışında veya kendi başına inisiyatif sahibi olma imkanı olduğu, bunu tersi yönde kullanmasa da böylesi bir ayrı odak olma potansiyelinin rahatsız edici görüldüğünü kaydedelim.

Bu noktada asıl inisiyatif sahibi olan/olabilecek güçlere yönelik tutumu da iyi anlamak gerekmektedir. Bu güçlerin başında da Türkiye'deki demokrasi güçleri ile birlikte Kürt halkı gelmektedir. İstelik de Kürt halkı bütün mücadeleciliği ile birlikte önemli ilişki ağları ve potansiyeli ile ciddi bir alternatif odak halindedir. Geliştirilen Demokratik Cumhuriyet Projesi ile de yeni bir hamleye girişmiştir. Mevcut sistemin bütün parçalanmışlığı içinde yavaş ve kontrollü de olsa sonuçları büyük olabilecek bir değişime hazırlandığı bir süreçte, sistem dışından böylesi güçlü bir çıkışın etkileri de tahmin edilebilir. Bu nedenle Kürt tarafının tüm tek yönlü adımlarına karşı devletin tavrı, bunları boğulmaya terketmek şeklinde olmaktadır. Bu potansiyeli eritmek daha çok da sistemini parçalamak temel kaygıdır.

Kürtlerin potansiyelleri, daha çok kendi başlarına bir sistem sahibi olmalarının engellenmesi kesinlikle hedeflenmektedir. Bunda da temel gerekçe Türkiye'deki sistemin kendisine dair kaygılarıdır. Kürtlerin bugün önerilerinden çok, ayrı sistemleri olması egemenleri ilgilendirmektedir. Amaç da bu sistemi dağıtmaktır. Buna karşı Kürtler de, cumhurbaşkanlığı tartışmasında olduğu gibi temel hakları temelinde sistemin içine girme mücadelelerini sürdürmelidirler. Tabii ki sisteme giriş, kendi kimlikleri ve eleştirellikleri ile olacaktır. Anayasal sistemin demokratikleşmesi yönündeki her adımı desteklemenin yanı sıra, Kürtler diğer demokrasi güçleri ile ortak mücadelelerini de derinleştireceklerdir. Bunun içinde son bir yıldır yaşanan değişim ve dönüşüm sürecinin pratikleşme dönemi başlamıştır. Görkemli Newroz kutlamaları Kürtler açısından bu pratikleşmenin önemli bir başlangıcıdır. Şimdi de 1 Mayıs ile Kürt gücü diğer demokrasi güçleri ile birleştirilerek bu değişim rüzgarı Türkiye'ye de hissettirilmelidir. Bu açıdan 2000 yılına girişte yeni cumhurbaşkanı ile kontrollü bir değişim yaşamayı amaçlayan egemenlerin sınırları da, ilk andan itibaren zorlanacaktır.

Newroz ve 1 Mayıs rüzgarları Çankaya'yı da sarmalıdır!

29 Nisan 2000

Bir ışık efsanesi

Kendi gücünün esaretinden uzakta bahçesini kuran için...

Bir insanın dünyaya gelmesi, insanlığın başlangıç olarak yaradılışı ile eşdeğerdedir. İnsanlığın yaradılış amaçları, her insanın doğumunda tekrarlanır. **Yaradılış, aynı zamanda bir yaratma önerisidir.** Böyle olmasaydı, ne varlığın ne de tüm varlıkla aynı anlamda Tanrının sürekliliği olmazdı. Bu anlamda insanın doğumu, yeni bir dünya önerisidir. Çünkü her yeni insan, kendinden önce yaşamış olan türdeşlerinin hayata bakışına, kendinden yeni bir şey ekler; bu suretle bütün insan varlığını yeni bir düzeye taşıyan oluş mekanizmasını işletir. Böylece, oluşmakta olan insan, oluşmakta olan insanlıkla ve hayatla birleşir. Bu, yaratma eyleminin sürekliliğidir; deyim yerindeyse Tanrının insanda sürmesidir. Bu anlamıyla, insanın özlü bir eylemi olarak yaratma, özgürlük eyleminin en yüksek düzeyidir.

Özgürlük düşünce ve eylemi, özgür yaşama ve yaratıcı gücünü ifade etme isteği, insan varlığı için gerekçe veya ispat gerektirmez bir düşünsel ve pratik eğilimdir. Özgürlük, insanın temel tanımı çerçevesinde vazgeçilmez bir niteliktir. Fakat bireysel anlamda kendisine dışarıdan verilmiş, sınırlarını tanımlayabildiği bir ortama girmeksizin, insanın özgürlük eylemini gerçekleştirmesi mümkün değildir. Burada sınırlar ile özgürlüğü bir arada tutan paradoks, özgürlüğün bilinçli bir eylem olmasından kaynaklanır. **İnsan, zorunluluklarını tespit edemediği ortamın özgürü olamaz.**

Doğuş, demek ki, bir yaradılış ve yaratma başlangıcı olarak ele alınabilir. En azından, 1948 baharında Amara'da doğan **Abdullah Öcalan**'ın, Başkan Apo'nun doğuşundan ancak bu düzeyde söz edilebilir. Onun büyük fırtınalarla, yücelme, atılım ve büyük bir trajediyle gerçekleşen ve gerçekleşmekte olan özgürlük macerası, ancak Doğu'nun düşünce tarzıyla açıklanabilir.

Kürdistan'da 1948 yılında doğan bir insan için, verili koşullar, insana yalnızca ölme biçimini seçme konusunda bir özgürlük alanı tanıyabilirdi. Başkan Apo'nun doğduğu koşullar, tarihsel, toplumsal ve siyasal anlamda, yalnızca bir çöl olarak tanımlanabilir. Tarih kapatılmış, karartılmıştır; yok sayılmıştır. Toplum kırılmış, parçalanmış, geleceksiz ve bakışsız bırakılmıştır. İnsanların dünyaya bakışları yoktur, bir dünya görüşleri kalmamıştır.

Bu biçimdeki tarihsizlik ve toplumsal kuraklık koşullarında toplumsal siyasetin gerçekleşmesi zaten beklenemez. Kürt insanlarının yaşam bilinci, bulanıklık bir yana, tam bir karanlığı ifade etmektedir.

Başkan Apo kişiliğindeki insanın da, ışığın da, ilk oluştuğu mekan Karanlıktır. *Mutlak karanlık, ışığın kendi içine kapandığı ve en yoğun olduğu mekandır*. Kürdistan toplumunun bilincinin yoğun karanlığı da, Başkan Apo gibi özlü bir ışık düşüncesini doğurmuştur.

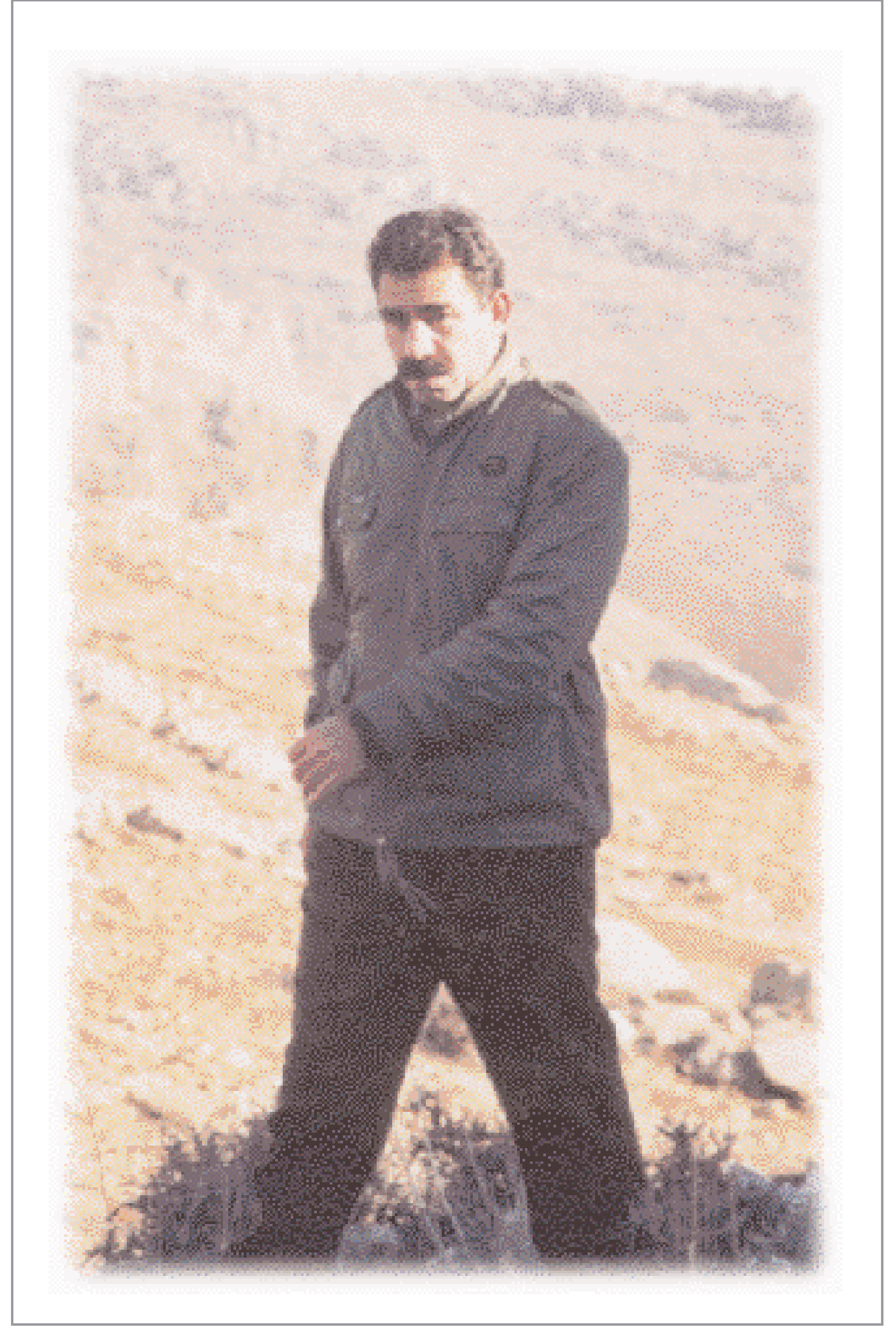
Mısırlılar 4000 yıl önce ölümsüz yaşamın sırrını, *"ışığın yitip gitmemesi için, karanlığın korunması gerekir"* diye yazdıkları taş mahfazalara gizlemişlerdi. Başka bir sırrı korumakla anlamlandırılmış bu söz, kendi anlamı içinde asıl sırrı gizler gibi görünüyor. **Sırlar için iyi bir örtü olduğu için ve esasta söylenmekle gözlendiği için, söz; her şeyi kelimelerle ifade etmek isteyen bizler nezdinde bir Sır olarak kalır.** Sır olmasaydı, onu söyleyemez, kendi yüzümüzü göremez, kendimizi tanıyamazdık. Sır olmasaydı, kendi yüzümüzün daha mükemmel bir görünümü olan hayata bakamaz, kendimizi onda ve onu kendimizde anlayamazdık. Tıpkı aynanın arkasındaki kara örtünün ışığı yüzümüze çevirmesi gibi, **Karanlık olan sır, ışığı bize geri gönderir.** Ve biz Gerçeği görürken, onun ardındaki sırrın bilinmezliği, bizi yaşamaya çeker.

Başkan Apo'nun bize anlaşılamaz, bilinemez gelen birçok özelliği, bizim için hala bir sır olarak kalan yanları, onun doğuşuna yol açan Kürdistani karanlıktan kaynaklanır. Değil mi ki bir insanın oluşu, başlangıçta karanlıktan doğan ışığın yeniden oluşmasının eşsiz bir biçimidir. **Ve insanla ışık, başlangıçta daha aynı anlamdadır.**

1948 yılının Kardistan'ında, yok edilmekte olan bir kültürel ortamın en kurak zamanında, kırılmış isyanların külleri ve ağıtları arasında gerçekleştiğinde, bir insanın doğuşu ne anlama gelir? İmha sürecinin koyu karanlığında, tümü ezilmiş onlarca isyanın ardından ve bu isyanları izleyen kıyımlardan arta kalan bir kültür çölünde gözlerini dünyaya açmış bir insan için özgürlük arzusu, en iyimser yaklaşımla bile imkansızdır. Fakat imkansızlık, tanrının yaratma eyleminde bahsedildiği gibi, bir yaratma, yeni bir yaradılışı gerçekleştirme ortamıdır. **İmkansızlık, yaradılışın önkoşuludur.** Yalnızca yaratma eylemine cesaret edebilenler imkansızlıkta eyleyebilir ve yaşayabilirler.

Her insan, atalarının bütün eylemlerinin ve bunların yarattığı sonuçların bir sorumlusu olarak dünyaya gelir. Böylece, bütün insanlığın bir toplamı olmak, insanlığın edindiği bütünsel varoluş düzeyini yaşamakla yükümlüdür. Çünkü her insan, bir birey olarak en üst düzeyde öz iradesi ile yaşadığında daha fazla doğrudan evrensel insanlığın etki alanı içindedir. Doğumuyla birlikte insan bireyine, tümüyle yabancısı olduğu bir toplumsal yaşam ortamının yasaları dayatılır. Öte yandan, bu ortam onun kendini gerçekleştirebileceği, özgür olabileceği tek ortamdır.

Kırılmış isyanlar sonrasında oluşmuş bir toplumsal çölde dünyaya gelen Kürt çocukları, atalarının bütün yenilgilerini, deyim yerindeyse bütün günahlarını

yüklenmek zorundadırlar. Ya bu yenilgilerin ağır yükü altında imkasız olan özgürlüğe yönelecekler, veya insanlığın çölü haline getirilen Kürdistan ortamında bir kuruma ve giderek ölme sürecine gireceklerdir. Başkan Apo'da olağanüstü olan, bu kuraklık koşullarında imkansızı denemesidir. Bu da, yaratma eylemine girişmek demektir.

Başkan Apo'nun anlayış ve yaşam düzeyinde bir insan doğduğu zaman, dünyaya gelen insanla özdeş olan Tanrı, hayatı yeniden yaratır. Dünyaya her yeni bakış, onun yeniden yaratılmasıdır. Gözlerini ilk kez açan her çocukta ışık yeniden oluşur. Bu anlamda her insan, evrenin yeni bir başlangıcıdır. Süren hayat, bir başlangıcın sürekliliğidir.

"Tanrı, yarattığına secde eder" derler; yeni doğan her çocuğa secde eder varolan hayat; çünkü bu, ışığı anlayan insandır. *"Tanrı, kendi güzelliğini insanın suretinde görmek için insanı yarattı"* derler; insan, ışığa bakan ışığın güzelliğidir, ışık içinde yaşayan ışıktır. *"Tanrının ilk sözünden sonra ışık oldu"* derler; ve ışık oluşmaktadır; **oluşmakta olan her nesne, her şeyin başlangıcında oluşan ışığın yenilenmesi, sürmesidir.**

Işığın Başkan Apo'da sürmesi budur. O, yaşamın özlü bir gerçekleşmesinden başka bir şey değildir.

Zaman içinde, Kürdistan üzerinden *Uzak*'a ulaşmak isteyen kervanlar, gecenin bir yarısında Doğu ufkundan yükselen parlak büyük gezegeni, Sabah yıldızı sanmışlar. Sabahın yakın olduğu yanılgısıyla yola çıkan tacirler ve seyyahlar, fırtınada kaybolup gitmişler. Bunun için biz Kürtler, Sabah yıldızına benzeyen ve ondan önce, gecenin tam ortasında yükselen bu yıldıza *Karwankuj* demişiz. *Karwankuj* yıldızının yanılttığı Yol insanları, bunu bir süre sonra anladıklarında, artık Yolun içindedirler. Yola karışmış, Yol ile özdeşleşmiş, Yol olmuşlardır. Fırtana ile iyi bir ilişki kuran Yol insanları, *Karwankuj* yıldızından çok sonra yükselen Sabah yıldızını izleyerek aydınlığa varabilirler. Sabah yıldızından sonra, ağaran Doğu ufkundan en büyük yıldız yükselir. Bu, Güneştir. **Sırları örten sözler gibi, doğan Güneş de, bütün yıldızları ışığın ardındaki ışık olmaya mahkum eder.**

Biz Kürtlerin Başkan Apo'ya *"Güneşimiz"* demeleri boşuna değildir. Başkan Apo, Kürt düşüncesinin sırlarla ve yıldız efsaneleriyle örülü tarihinde, daha yaşarken bir güneş efsanesi olmuştur. Tarih içinde çok *Karwankuj* yıldızının peşine düşerek kaybolan biz Kürtler, Başkan Apo ile ilk kez ışıklı bir dünyaya vardık, onun ışık öğretisiyle dünyayı ve hayatı daha yüksek bir düzeyde yaratma iddiası edindik. Güneşin doğuşu nasıl bir süreklilik işaretiyse, onun doğuşu da bizim için ve kendi öz beşiğinde yeniden temsil edilen insanlık için Süre'nin bir görünümüdür; bizim için bir ölümsüzlük bilincidir.

Güneşin her doğuşunda olduğu gibi, onun doğuşuyla da, onun özgürlük eylemiyle bütün varlığımız, yaradılışımız tekrarlanmıştır.